

CÂȘTIGĂTOARE A PREMIULUI PULITZER

Geraldine
Brooks

GLASUL
DE
TAINĂ

CÂȘTIGĂTOARE A PREMIULUI PULITZER

Geraldine
Brooks

GLASUL
DE
TAINĂ

clasici contemporani LITERA

NUME

I

II

III

IV

V

VI

VII

VIII

IX

X

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XXI

XXII

XXIII

XXIV

XXV

XXVI

XXVII

XXVIII

CUVÂNT DE ÎNCHEIERE

Clasici contemporani Litera

pune laolaltă scriitori contemporani laureați
sau nominalizați ai unor prestigioase premii literare
care le prefigurează statutul de „clasici”.
Operele de ficțiune cele mai noi, cele mai vândute,
cele mai iubite din zilele noastre –
cărți pe care abia aștepți să le citești.

Geraldine Brooks s-a născut în 1955 la Sydney, în Australia. A absolvit Universitatea din Sydney și a lucrat o vreme ca reporter, după care și-a continuat studiile în Statele Unite ale Americii, cu un masterat în jurnalism la Universitatea Columbia, pe care l-a absolvit în 1983. Anul următor s-a căsătorit cu ziaristul american Tony Horwitz și s-a convertit la iudaism. În calitate de corespondentă a publicației *The Wall Street Journal*, Geraldine Brooks a scris despre crizele din Africa, Balcani și Orientul Mijlociu. Împreună cu soțul ei, a primit în 1990 Premiul Hal Boyle pentru cea mai bună corespondență din străinătate, despre zona de conflict a Golfului Persic.

Primul ei roman, *Year of Wonders* (2001), a devenit imediat bestseller internațional. În 2005 a publicat *Domnul March (March)* – inspirat de *Fiicele doctorului March* de Louisa May Alcott –, pentru care a primit, un an mai târziu, Premiul Pulitzer. *Poporul cărții (People of the Book)* a apărut în 2008 și a fost distins, la rândul lui, cu mai multe premii literare. I-au urmat, *Caleb's Crossing* (2011) și *Glasul de taină (The Secret Chord)*, 2015), romane care i-au consolidat reputația literară.

Geraldine Brooks

GLASUL DE TAINĂ

Traducere din limba engleză
CARMEN PAȚAC

The Secret Chord

Geraldine Brooks

Copyright © 2015 Geraldine Brooks

Toate drepturile rezervate, inclusiv acela de reproducere în întregime sau parțial în orice formă

Ediție publicată prin înțelegere cu Viking, un imprint al Penguin Publishing Group, o divizie a Penguin Random House

LLC

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România

tel.: 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548 372

e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

www.litera.ro

Glasul de taină

Geraldine Brooks

Copyright © 2019 Grup Media Litera

pentru versiunea în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactor: Mihaela Serea

Corector: Ionel Palade

Copertă: Flori Zahiu

Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată

de Cristina Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BROOKS, GERALDINE

Glasul de taină / Geraldine Brooks; trad. din lb. engleză: Carmen Pațac. – București: Litera, 2019

ISBN 978-606-33-4417-6

ISBN EPUB 978-606-33-6213-2

I. Pațac, Carmen (trad.)

821.111

Lui Nathaniel

„Ostrovu-i plin de zvonuri,
De sunete și dulci cântări ce-mbată,
Dar rău nu fac.“¹

„Faptele împăratului David, cele dintâi și
cele de pe urmă, sunt scrise în cartea lui
Samuel, văzătorul, și în cartea prorocului
Natan...“²

„Celelalte fapte ale lui Solomon, cele dintâi
și cele de pe urmă, nu sunt scrise oare în
cartea prorocului Natan...“³

Vers din *Furtuna* de William Shakespeare, actul III, scena 2,
traducere de Leon Levițchi (n.tr.)

1 Cronici 29:29, traducere de Dumitru Cornilescu (n.tr.)

2 Cronici 9:29, traducere de Dumitru Cornilescu (n.tr.)

NUME

Nizevet, mama lui David, potrivit Talmudului
Isai, tatăl lui David

Frații și surorile lui David

Eliab
Șama
Raddai
Natanael
Țeruia
Abigail

Soțiile lui David

Mical, fiica regelui Saul, prima soție a lui David
Ahinoam, a doua soție a lui David
Abigail din Carmel, a treia soție a lui David
Maaca din Geșur
Hagita
Egla
Abital
Batșeba

Nepoții lui David

Ioab, general al lui David, fiul Țeruei
Abișai, fratele lui Ioab, luptător
Asael, fratele lui Ioab, luptător
Amasa, fiul lui Abigail
Ionadab, fiul lui Șama

Copiii lui David

Amnon, fiul lui Ahinoam
Daniel, fiul lui Abigail
Avesalom, fiul Maacăi
Tamar, fiica Maacăi
Adonia, fiul Hagitei
Itream, fiul Eglei
Șefatia, fiul lui Abital
Solomon, fiul Batșebe
Natan, fiul Batșebe

Alții

Samuel

Abner, general al lui Saul
Moise
Ioşua
Avram

Era o floare de migdal, ieri. Își desfăcuse petalele palide pe o rămurică a unei crengi care se răsucesc și urcă unduind până la pervazul meu. În dimineața aceasta, floarea a dispărut. Ce se vede alb pe rămurică este zăpadă. Pe dealurile acestea nu te ajută cu nimic dacă te bazezi prea mult pe încălzirea continuă a pământului.

Corpul meu e la fel de încovoiat precum creanga aceea. Frigul e o durere în oase. Sunt sigur că recolta de anul acesta va fi ultima pe care o voi vedea. Sper doar să mai apuc un sezon de fructe de vară, să simt desfătarea soarelui fierbinte pe spinare, să mănânc smochine coapte, culese calde încă din pom, care să-și verse nectarul dulce printre aceste degete răsfirate. Am ajuns să iubesc această casă, aici, printre pâlcurile de copaci. Mi-am culcat capul în multe locuri, pe pieile unsuroase de oaie de la marginea câmpurilor de bălăie, sub bolta întunecată a corturilor din păr de capră, pe piatra rece din peșteri și în așternuturile parfumate din palate. Dar aceasta este singura casă care a fost mereu a mea.

Deja lucrează toți pe Har Moriah⁴. De peste ued aud scârțâitul rindelelor care răzuiesc buștenii. Muncă grea să aduci aici copacii ăștia. Doborâți în pădurile din Liban, legați cu frânghii ca să se facă plute, lăsați să se ducă alene pe mare spre miazăzi, trași de boi de pe coastă. Acum mirosul puternic de cedru tăiat înmiresmează aerul. Curând va veni regele, așa cum face în fiecare dimineață, ca să vadă cum înaintează construcția. Știu când sosește după uralele oamenilor. Chiar și muncitorii chemați sub arme și sclavii îi aduc cântece de slavă fiindcă îi tratează cum se cuvine și îi laudă pentru priceperea lor.

Închid ochii și îmi închipui cum va fi când zidurile se vor fi ridicat pe temelia din piatră șlefuită: stâlpi înalți sculptați cu crini și rodii, cu soarele strălucind pe aurul ce îmbracă totul...

Este singurul fel în care îl voi vedea: imaginile acestea pe care le văd cu ochii minții. Nu voi trăi să urc scările late, să stau sub bolțile aurite pe când mirosul de grăsime arsă și tămâie urcă spre cer. E bine. N-aș dori să plec fără el. Am crezut, într-un timp, că vom merge împreună. Îi văd încă ochii, strălucind de bucuria creației când plănuia și alegea materiale, ornamente, mângâind podeaua cu pașii lui, ridicându-și brațele spre cer și dând stâlpilor forma pe care o întrezărea, sfâșiind aerul cu degetele lui lungi. Dar asta a fost înainte să trebuiască să-i spun că nu va construi niciodată templul. Înainte să trebuiască să-i spun că toate crimele pe care le făcuse (chiar sângele despre care s-ar putea spune că se amestecă în mortarul pentru acele pietre de temelie) îl întinaseră prea tare. Ciudate cuvinte, s-ar putea crede, venind de la aceeași sursă ca și îndemnul către aceste crime ale lui.

Cuvinte grele, ca niște lovituri. Urgia din cer țâșnind de pe buzele mele. Vorbe născute din gânduri care nu îmi trecuseră prin cap, spuse cu furia pe care n-am simțit-o, prăvălindu-se dintr-un glas de care nici n-am știut că e al meu. Vorbe a căror dreptate nu o poate cerceta nici un suflet omenesc. Civilizația se construiește pe spinarea oamenilor ca el, ale căror sânge și sudoare o transformă în realitate. Dar vine și pacea și lumea nu are decât foarte puțin loc pentru asemenea oameni. Pe umerii mei a căzut povara să-i spun aceste lucruri.

Și asemenea tuturor cuvintelor de acest fel care mi-au apărut pe buze, și ele s-au adevărit. S-a ajuns să fie exact cum a spus glasul că o să fie: această ambiție scumpă lui i-a fost refuzată. În schimb, a devenit un testament pentru urmașul său.

În această privință sunt mai norocos decât el. Am ajuns să duc la bun sfârșit marea operă a vieții mele. Am înfășurat și am legat sulurile cu mâna

mea, le-am pecetluit cu ceară, le-am pus la loc sigur în vase de lut și am avut grijă să fie așezate în peșterile înalte și uscate în care mă jucam când eram copil. În nopțile care au devenit atât de lungi pentru mine, mă gândesc la acele suluri și simt cum un crâmpei de pace coboară în sufletul meu. Îmi aduc aminte, tot atât de clar, ziua aceea, la începutul anului, în luna când regii pleacă la război. Cu câtă băgare de seamă am atins subiectul! S-ar putea să pară ciudat că spun așa, căci toată viața mea în slujba lui fusese dedicată acestui scop: să spun adevărul, care convenea sau nu. Dar una este să faci cunoscută puterea divină printr-o furtună nimicitoare de zgomote dumnezeiești și alta, să scrii în întregime o istorie plăsmuită din glasuri omenеști, amintiri îndoielnice, relatări în care primează interesul propriu.

Am pus totul pe hârtie, de la prima până la ultima întâmplare, cu lumina și cu beznă în care pluteau. Datorită muncii mele, el va dăinui. Și nu doar cum dăinuie o legendă, o poveste de spus noaptea, la foc, bună, cu siguranță, pentru urechile tinerilor. Nimic despre el n-a fost vreodată în siguranță. Datorită mie va trăi în moarte așa cum a trăit în viață: un om care a sălășluit sub privirea pârjolitoare a divinității, dar care a asudat și a duhnit, s-a împerecheat fără să-i pese câtuși de puțin, i-a măcelărit pe cei nevinovați, i-a trădat pe cei care i-au fost credincioși. Care a iubit enorm și a fost bun la suflet, care și-a plecat urechea la adevărul nemilos și l-a cinstit pe cel care a spus adevărul, care s-a pedepsit singur pentru răul pe care l-a făcut, care a creat un neam, a făcut o muzică încântătoare pentru ceruri și ne-a pus pe buze poezii ce vor fi spuse de oameni care nu s-au născut încă.

Am avut o viață lungă și am jucat rolul multora în viața aceasta. Războinic fără tragere de inimă. Servitor, sfetnic. Uneori, probabil, prieten al lui. Și

am mai jucat și alt rol: o trestie goală pe dinăuntru, prin care suflarea adevărului și-a făcut auzite notele discordante.

Vorbe. Vorbe aruncate în vânt. Ceea ce va dăinui este, probabil, ceea ce am scris. Dacă e așa, e de ajuns.

Muntele Templului (n.tr.)

I

Un om singur într-o cameră. Nimic extraordinar. Totuși, când am intrat, am avut un sentiment că era ceva nelalocul lui. Mi-am plimbat privirile de jur împrejur: pernele țesute, mesele joase pe care erau urcioare cu broboane de la apa rece... totul era în ordine. Totuși, ceva nu era în regulă. Pe urmă mi-am dat seama. Trecuse o vreme de când nu-l mai văzusem singur într-o cameră. Mult timp, așa se părea, se lăsase dus de vârtoarea oamenilor: membri ai familiei, soldații din armata lui, propriii lui fii, servitori, lingușitori.

Stătea în picioare la fereastra deschisă, cu spatele la mine. De unde mă aflam eu, lângă ușă, nu vedeam ce vedea el, dar sunetele care se auzeau spuneau clar ce îi atrăsese privirea: clănțănitul stindardelor în vântul care abia adia, tropotul de copite, scrâșnetul și hârâitul fierului pe piatră. Și întrețesute printre toate acestea, ca un fir viu colorat printr-o pânză nealbită, strigătele pline de emoție ale băieților, venite ca din senin. Pentru ei, care se născuseră în anii de izbândă, defilarea în vederea războiului era motiv de bucurie fără ocolișuri. Cunoșteam emoția aceea care te făcea să-ți pierzi mințile. Fusesem și eu însumi, odată, un asemenea băiat. Când el, un pic trecut de vârsta adolescenței, conducea banda care a jefuit satul în care stăteam.

Ținea pumnii strânși bine pe pervazul lat al ferestrei, cu încheieturile mâinilor prinse în menghina manșetelor de aramă șlefuită. Părul, de aceeași culoare cu arama, era nepieptănat și cădea ca o coamă deasă pe mantia lui de lână neagră și fină. Manșetele străluceau în lumina piezișă a zorilor de zi când își mișca brațele. Era încordat ca un arc, din creștetul capului până în vârful degetelor de la picioare.

Nu sunt laș. Când ești în slujba lui nu e permis așa ceva. Viața pe care am dus-o, în anumite

momente, mi-a cerut să-mi folosesc curajul izvorât din toată ființa mea și mă bucur să pot spune că încă n-a secat acest izvor. Dar întrucât m-am hotărât să fac aici o prezentare completă, trebuie să încep cu o prezentare fără părtinire a persoanei mele. În dimineața aceea îmi era frică. Fusesem somat să vin când nu mă sculasem încă din pat, iar afară era un întuneric de puteai să-l tai cu cuțitul și, deși sclavul meu, când m-a chemat, se gândise să aducă o tavă cu pâine cladă abia scoasă din cuptor, nu mă atinsesem de ea. Acum stomacul meu gol se răzvrătea. Sunetul răzbătea la ora aceea și, pe când așteptam în anticameră, nici măcar ușa cea grea de cedru nu putea înăbuși glasurile furioase dinăuntru.

Când Ioab a ieșit din cameră, s-a năpustit atât de brusc pe ușă, încât tânărul care era de gardă abia a avut timp să ia poziția de drepti, iar coada sulitei lui a lovit podeaua de piatră la câteva clipe după ce generalul trecuse deja ca o furtună pe lângă el. Buzele lui Ioab se subțiaseră ca pânza de in, iar pielea aproape că-și pierduse culoarea, atât era de palid. S-a oprit o clipă, jucându-se cu o curelușă de la jambiere. Mâna, pe care am văzut-o tremurând ușor, nu reușea să strângă catarama. Îl știu pe Ioab de când eram copil, iar el era un tânăr care se gândea să mă omoare. L-am văzut copleșit numeric pe câmpul de luptă și l-am urmărit cum fugărea un om și-l încolțea. L-am văzut acuzat de crimă, așteptându-și condamnarea la moarte. Dar niciodată nu-i văzusem mâna tremurând. A văzut că observasem și s-a uitat chiorâș la mine.

– Du-te-năuntru, a zis el scurt. Are de lucru cu tine.

Pe urmă, pe când încercam să mă strecur pe lângă el, a mai spus:

– Ai grijă. E cu fundu-n sus rău de tot.

Soldatul mi-a deschis ușa, fără să se uite nici la dreapta, nici la stânga, în vreme ce eu am trecut din anticameră spre sala din interior. Am rămas în

picioare acolo, înăuntru, așteptând să facă un semn că m-ar fi văzut. După un timp, nefiind sigur dacă știa că sunt acolo, mi-am dres glasul. Tot nu și-a întors capul spre mine. Am rămas nemișcat, cu privirea ațintită spre dâra galbenă de soare, care se lăța tot mai mult pe dalele din pardoseală. Deși era devreme, sala începuse să se încălzească. În curând avea să fie foarte cald. Am simțit cum mi se formează o broboană de sudoare pe frunte.

Dintr-odată, și-a descleștat pumnii, a întins mâna spre obloane și le-a închis, trântindu-le. S-a întors, cu mantia ușoară fluturând. Eu, care îl slujisem ani în șir, eram obișnuit cu chipul lui, cu frumusețea lui sobră, cu privirea strălucitoare care putea aprinde flacăra iubirii sau a fricii. Dar expresia nu era cea la care mă așteptasem eu. Ioab era fiul surorii mai mari a regelui. Se maturizaseră împreună. Îl cunoștea pe David la fel de bine ca orice ființă din lumea asta. Ioab spusese ceva despre furie și furie rămăsese, dar puteam să bag mâna-n foc că nu citise totul de pe chipul unchiului său. Era furie, dar era mai mult de atât. Încordarea din trupul lui David arăta o intensificare a voinței, în care se simțea mânie, dar și durere. Licărirea din ochiul lui era, cred, o lacrimă.

– La ce bun să fiu uns rege, Natan, dacă sunt încarcerat aici ca un pușcăriaș?

– Generalii tăi acționează doar din iubire pentru tine...

A despicat aerul cu mâna.

– Acționează de frică.

Nu fusese niciodată omul care să debiteze platitudini.

– Iubire?

A scuipat printre dinți când a rostit cuvântul.

– Nu e vorba de iubire aici. Aici e frică și neîncredere. Și pentru ce? Pentru o clipă care trece, nimic mai mult. În câte războaie am luptat împreună? Ai fost mereu lângă mine când ne-am

luptat cu filistenii. Ai fost cu mine pe tărâmul de miazăzi când i-am zdrobit pe moabiți și la miazănoapte când am luptat împotriva arameenilor. Și tu știi foarte bine (cine ar putea să știe mai bine?) că am luptat pe câmpul deătălie mulți ani și până atunci. În toate băătăliile acelea, când m-am dat eu înapoi vreodată? Spune-mi. Spune-mi când am șovăit eu, o dată.

Glasul se liniștise acum și începea să ia amploare.

Glasul acela. Atât de familiar mie. Atât de familiar nouă, tuturor. *Suavul cântăreț al lui Israel*. Așa i-a spus lumea, cu mult înainte de a ajunge rege. Auzisem cum glasul cântărețului aceluia umple o sală și aduce lacrimi pe obrajii războinicilor căliți în focul luptei. Dar îl auzisem și pe câmpul deătălie, fioros și neîmblânzit, ducând cu el zăngănitul armelor și gemetele muribunzilor.

– Niciodată, i-am răspuns.

Nu era lingușire, ci doar adevărul adevărat. În mintea mea se îmbulzeau amintirile, una peste alta, fiecare cu vioiciunea lipsită de naturalețe a amintirilor născute în momente când viața îți e în joc. I-am văzut părul strălucitor ieșit de sub coiful de fier și fluturând în vânt când a țâșnit înaintea noastră prin vâjâit de săgeți, i-am văzut mușchii pulpelor încordați când conducea mulțimea de oameni în sus, pe o scară de asediu, i-am văzut tendoanele încordându-se odată cu arcul, când se pregătea să urce în *merkawa*³. În fiecare imagine pe care mi-o aduceam aminte despre el, era cu spatele. Pur și simplu, fiindcă, în momentul-cheie, era mereu în frunte.

Veneam în urma lui, ca întotdeauna, la sfârșitul celei mai recente campanii, de care a pomenit acum. Luptam de mai bine de o săptămână, sorții de izbândă fiind când ai lor, când ai noștri. Era arșiță. Nu bătea deloc vântul. Văzduhul se îmbâcsise din cauza fumului ce zăbovea, venind de la rugurile pe care fuseseră arși morții noaptea și

care încă mocneau. Duhoarea de oase arse se amesteca cu mirosul respingător al putreziciunii și al vomei, al excrementelor și al sudorii. Nu mi-a plăcut niciodată războiul, cum le place unora. Am luptat de nevoie, cum a luptat orice bărbat de vârsta mea, cu două picioare, două mâini și destulă minte ca să ducă la îndeplinire un ordin simplu. Asta ne-au cerut vremurile și țara.

Era aproape de apus în a opta zi. Luptam de la revărsatul zorilor. Ajunsesem într-un punct, dincolo de istovire, în care îmi tremura fiecare mușchi, iar în minte nu aveam decât un gând, la pasul următor și la cel de după, la următoarea gură de aer și la cea de după. Mergeam cu toții înaintea mânați doar de voință, voința lui, acea forță care putea să te îmboldească să faci ceea ce era peste puterile tale. În sfârșit, în umbra prelungă a după-amiezii târzii, filistenii au început să bată în retragere, părăsind câmpul de luptă. Se retrăgeau spre colina de la poalele muntelui. Un alt general i-ar fi lăsat în plata Domnului și s-ar fi simțit ușurat. Dar el și-a dat seama că, dacă puneau mâna pe colina aceea înaltă, puteau să se regrupeze și să ne atace din nou, de data aceasta cu arcașii într-o poziție avantajoasă. Așa că ne-a chemat la ordine cu un strigăt care ne-a făcut să ne înghețe sângele în vine. I-am zărit chipul prin mulțimea de oameni. Era brăzdat de sânge, de murdărie, plin de nesăț. Pe urmă s-a întors, cu pumnii ridicați spre cer, și a țâșnit înaintea. A luat-o la picior, cot la cot cu cei mai iuți alergători ai lui, tineri care aveau cu 10 ani mai puțin decât el. Chiar și când urca, părea că zboară pe deasupra pietrelor mișcătoare, care fugeau de sub tălpile lui și mă făceau pe mine să alunec și să înjur.

Am rămas în urmă și l-am pierdut din ochi. Alții, mai tineri și mai buni luptători, au trecut de mine, bulucindu-se după el, împinși de curajul lui. Când l-am zărit din nou într-un târziu, era deasupra mea, pe o culme lungă și îngustă, în toiul unei

lupte aprige. Încercând să micșorez distanța, mi-am pierdut echilibrul de tot pe terenul necunoscut și nesigur. Am alunecat. Metalul, pielea și carnea mi-au fost brăzdate de calcarul colțuros. Nu mi-am putut opri căderea până când nu mi-am proptit piciorul în ceva care s-a lăsat moale sub greutatea mea. Omul încerca să plece de acolo târâș, zbatându-se din răputeri cu mâna care îi rămăsese întreagă în timp ce sângele gros ieșea din ciotul de la mâna în care ținuse sabia. Cizma mea, zdrobindu-i gâtul de piatră, pusese capăt zbaterii lui. Când am ridicat piciorul, omul a horcăit și a rămas nemișcat. Mi-am curățat cizma de mazăgă pe piatra cea mai apropiată și am plecat mai departe.

Când am ajuns pe culme, regele îi făcea de petrecanie unui alt luptător. Era în picioare, aproape de el, și-l privea drept în ochi. Sabia îi intrase chiar deasupra vintrelor. A ridicat-o spre el, scânteind, după ce a făcut, alene, o tăietură adâncă. Cum a tras afară lama sabiei – cu mare meșteșug, șiroind de sânge –, bucăți lungi de intestine au ieșit grămadă. I-am văzut ochii muribundului, holbați de groază. Își prindea măruntaiele cu mâinile, încercând să le împingă înapoi în gaura care i se căscase în burtă. Ochii regelui priveau în gol, cu toată căldura înghițită de pata neagră a pupilelor care se dilatau tot mai mult. David a întins o mână și l-a împins cu putere în piept. Omul a căzut pe spate de pe pintenul de stâncă și s-a rostogolit pe pantă în jos, cu mațele târâș după el ca o panglică lucioasă.

Eram și eu angajat în luptă în momentul acela. Venise un sulițaș cu gât lat ca de taur, împotriva căruia mă vedeam nevoit să-mi folosesc toată forța, care se cam fleșcăise. Omul era mai mare decât mine, dar cam stângaci, și am profitat tocmai de mărimea lui, în așa fel încât, când eu mă prefăceam că o iau într-o parte, el se repezea cu sulița, pierzându-și echilibrul, și cădea chiar în pumnalul pe care îl țineam lipit de trupul meu. Am

simțit scrâșnetul metalului pe osul de la coastă. Când am simțit lama înfiptă cu totul, mi-am adunat toate puterile ca să împing vârful cu putere în sus, înspre inimă. Am simțit umezeala caldă a măruntaielor lui năclăindu-mi pumnul. Era o senzație intimă, ca un viol.

Când am terminat cu asta și am putut să mă uit în sus, regele înaintase din nou, pe o stâncă mai înaltă, și era deasupra unui alt dușman care voia să fugă. Ținându-i trupul între picioare, a ridicat pumnul. Aerul a început să palpite atunci de la un fâlfâit de aripi. O pasăre care se hrănește cu leșuri. Mănat de reflex, am urmărit-o cu privirea. Așa l-am văzut pe sulițaș. Soarele la scăpătat stătuse ascuns într-o volbură purpurie de nori, dar tocmai atunci o seceră galbenă și tremurătoare de foc a rupt volbura pe margine și, în raza de lumină apărută brusc, am zărit ceva strălucind de după un grup de stânci: o suliță gata să fie aruncată. Cel care arunca sulița se afla deasupra și la dreapta regelui. Se ținea bine pe picioare și poziția corpului era perfectă. A aruncat sulița de bronz. Ar fi fost o aruncătură aducătoare de moarte dacă fratele mai mic al lui Ioab, Abișai, nu și-ar fi riscat viața ca să-i schimbe direcția.

Abișai a sărit între rege și suliță urlând, cu capul lăsat pe spate. Se aștepta să moară. Toți oamenii de pe culme s-au întors ca să vadă. În clipa fatidică un instinct de războinic l-a făcut să-și schimbe poziția cu un milimetru și să-și ridice arcul. Vârful suliței s-a prins în marginea arcului, făcând lemnul țăndări și împrăștiindu-l, inofensiv, pe pintenul de stâncă. Era ceva ce văzuserăm că făcea David. Acum un om mai tânăr o făcuse în locul lui.

Am izbucnit cu toții în urale, bineînțeles. Cineva l-a ucis pe sulițaș și apoi s-a reluat lupta în frenezia plină de însuflețire care vine după o catastrofă de care ai reușit să te ferești.

Dar regele nu voia să audă asta de la mine. Nu astăzi. Așa că am pus la păstrare imaginea morții

lui apropiate și am zis:

– Toți cei care au luptat alături de tine știu cum ai ieșit tu învingător. Cu toții știm ce ești.

– „Ești“? Spune mai degrabă „ai fost“. Uite ce vrea să zică Ioab: „*Ai fost* un soldat grozav, dar acum trebuie să luptăm noi în locul tău“. Îți spun cu mâna pe inimă. Când Ahișai a sărit în fața sulitei, știam cum o să fie. A trebuit să-l laud pe Ahișai în fața oamenilor. Așa se cuvenea. Era meritul lui. Dar simțeam vorbele în gură amare ca fierul. Și chiar dacă e fiul surorii mele și fratele generalului meu, să știi asta de la mine, Natan: am vrut să-l ucid. Am vrut să prind capătul sulitei ăleia făcute țandări și să i-o înfig în coaste. Mai toată viața am trăit în tabere militare. Știu ce-au văzut. Știu ce gândesc. Încrederea li se risipește ca făina în vânt.

– Nu-i așa. Poate că-ți închipui că știi ce gândește soldatul de rând, dar, cu tot respectul pe care ți-l datorez, tu nu ești soldat de rând, și asta, de ceva vreme. Oamenii știu asta, chiar dacă tu nu știi. Vremurile s-au schimbat și tu, ca rege, le-ai schimbat. Nu ești căpetenia aceea fără importanță care a condus bande răzlețe de pibegi în încăierările de pe coline. De ce nu ne ghemuim în pustiu, ascunzându-ne printre măcăciuni și pietre, cum făceam de fiecare dată când vreo expediție din Egipt ne călca pământurile? De ce nu ne strângem unii în alții, prinși ca într-o cursă, în munți, când filistenii ocupă trecătorile spre câmpiile mănoase? Nu a trecut atât de mult de când trebuia să ne plecăm în fața lor ca să ne dea destul fier chiar pentru unelte cu care să lucrăm la câmp, cu atât mai puțin pentru arme. Acum îi împingem spre coastă și-i urmărim până la porțile orașelor lor. Acum cei mai buni dintre luptătorii lor vin și se oferă să intre în slujba ta. Știi bine că n-ar îngenunchea în fața nimănui altcuiva. Nici ei, nici hitiții, nici iebusiții, nici unul dintre străinii care sunt în slujba ta. Să nu-mi spui că ai fi gata să pui

toate astea în primejdie – după cât te-a costat ca să ajungi aici – pentru o mândrie deșartă de războinic. Tu, care nu mai ai nevoie să dovedești nimănui ce înseamnă vitejia și priceperea într-ale armelor. I-ai învățat pe dușmanii noștri să se teamă de noi. Ești făclia lui Israel. Ai risca s-o stingi?

Crezusem că tot ce am spus o să-i atingă vanitatea. În schimb, s-a uitat la mine mai-mai să mă înghită. Privirea lui, acea privire de chihlimbar, pe care mă obișnuisem s-o simt caldă și plină de afecțiune, se răcise.

– Scutește-mă, Natan. Am auzit destulă smiorcăială din asta muierescă, cucernicie din asta goală pe dinăuntru. Cel puțin de la tine aștept să aud adevărul. Iar adevărul este că eu am construit armata asta. Eu i-am condus, eu le-am dat încredere. Prea multă, așa se pare. Își zic că pot să se descurce fără mine, să mă pună deoparte ca pe un idol păgân al războiului, așezat într-un templu ca să le aducă noroc.

S-a întors din nou spre fereastră. Cu o mișcare bruscă a deschis unul dintre obloane. Câteva clipe și glasul lui Ioab a răsunat, dând comanda de plecare.

– Nu cobori? I-ar însufleți pe oameni.

– „Nu cobori“? a zis el, imitând cu dispreț tonul meu îngrijorat. Ca să le aduc aminte oamenilor că eu rămân pe loc? Că pentru prima dată de când mă știu, nu-i conduc eu? Ți-ai pierdut mințile? Bineînțeles că n-o să cobor.

S-au auzit urale puternice când au pornit pedestrașii. Primii au fost soldații care mergeau pe jos: sulițașii, arcașii, aruncătorii cu praștia. După ei veneau tropotul de copite și scârțâitul roților de metal al celor 50 de merkavot (jumătate din câte aveau atunci), trase în urma lor. Praful se ridica de pe drum și intra în cameră, plutind și scânteind. A plecat de la fereastră, a trecut în cealaltă parte a camerei și a atins ușor cu degetele gâtul harpei. Totdeauna era una la îndemână. Fiecare servitor

știa că trebuie să aibă grijă să fie mereu o harpă prin apropiere. Una mică era la el în iatac, lângă fereastră. Zicea că dacă vântul nopții mângâia corzile, se trezea cu zâmbetul în suflet. Se scula din pat și se ruga Celui de Sus, care îl binecuvântase cu atâta dărnicie. Acest instrument era unul dintre cele la care ținea cel mai mult, un instrument zvelt și înalt din Egipt, rotunjimea grațioasă a rezonatorului fiind un arc blând și fără cusur, cum numai meșterii acelei țări știu s-o facă. Dar, precum se întâmplase cu toate harpele lui, aceasta fusese adaptată ca s-o poată folosi el. Numărul de corzi fusese dublat pentru acele melodii ciudate, cu jumătăți și sferturi de ton, care dădeau muzicii sale sunetul neasemuit și profund.

– Bănuiesc că știi de ce te-a trimis Ioab.

Nu prea știam cum să răspund la una ca asta. Nu voiam să creadă că Ioab și cu mine discutaserăm despre cum să-l luăm, deși acesta era adevărul. Dar dădea impresia că nu așteaptă nici un răspuns. A tras aer adânc în piept și pe chip i-a apărut un zâmbet în care nu se vedea nici un pic de bucurie.

– Știu ce e în capul lui Ioab. Mă vede stând aici cu tine, răscolind prin ce am făcut eu până acum la fel cum răscolește o femeie în coșul ei cu ațe de cusut. Vrea să-mi găsească ceva de făcut în timp ce el îmi uzurpă tronul și-mi duce oamenii la război. Bănuiesc că ești de partea lui.

– Nu, nu sunt.

– Nu? zise el ridicându-și privirea. Cum adică? Ești în conflict cu Ioab?

– Nu cred că merită să-ți pierzi timpul ca să-ți înșirui eu izbânzile. Am respirat adânc și am îndrăznit: Nici pe al meu.

– Chiar așa? Izbânzile mele nu sunt un subiect demn de talentul tău?

Ai grijă, Natan, mi-am spus. Una e să spui adevăruri dure unui rege cu vocea aceea ciudată care se ridică nepoftită din pământ și al cărei ecou se aude prin puterea cerului, dar cu totul altceva e

să-i vorbești sincer ca de la om la om, mai ales că ești în slujba lui. *Eved hamalek*. În slujba regelui. Pe de altă parte, ce aş putea face eu pentru el, dacă nu să vorbesc când alții păstrează o tăcere plină de prudență? Indiferent de risc, acum era în mâinile mele. Furia lui se muta de la Ioab spre mine. Pusesem mâna pe mistreț. Acum trebuia să-l înjunghii.

– Orice cioplitor care-și știe meseria, fie doar și pe jumătate, poate grava o stelă funerară care să spună că în locul acesta sau acela regele a învins poporul acesta sau pe acela. Sunt sigur că marele Rege al Celor Două Fluvii⁶ și vecinul tău, faraonul, fiecare dintre ei are o legiune de cioplitori care lucrează chiar în clipa aceasta și fac monumente grozave.

– Și de ce n-ar face?

– Fiindcă sfărâmăturile de la o sută de stele de felul acesta stau pe lângă pereții stânelor noastre. Și praful de la alte o sută băntuie prin țară, mărunțit în nisip.

Mi-a aruncat o privire care, dacă nu era plină de căldură, nu mai era nici un ciob de piatră rece. Și-a întors privirea spre harpă, plimbându-și degetul în sus și în jos pe fibra lemnului.

– Zi mai departe.

– La noi acasă, în pivnița de vinuri, era o piatră cioplită, care sprijinea pragul de sus al ușii. Bazalt, așa cred, șlefuit ca lumea. Ieșea în evidență dintre plăcile de calcar obișnuit și bănuiesc că din cauza aceasta am observat-o când eram copil. Erau doar câteva cuvinte dintr-o inscripție foarte ștearsă. Am fost foarte emoționat când am găsit-o (e unul dintre lucrurile care aprind imaginația unui copil) și i-am arătat-o tatei.

Mi-am adus aminte de adâncitura rece și întunecoasă săpată adânc în piatră, de rândurile de vase cu vin, înalte și îmbrobodate, de mirosul de porțelan nesmălțuit al lutului, de aroma bogată de fermentație. Mâna mare a tatei, pătată de la câți

struguri storsese, bâjbâind cu degetele scobiturile goale făcute în piatră. Îmi aduc aminte că s-a întors spre mine, mi-a zâmbit și m-a lăudat pentru că o observasem.

– Nu știa carte, dar a ghicit că scrisul putea să fie în stilul hitiților. Fără discuție, preamărea victoria vreunui conducător important. Mă uitam la cuvintele acelea și mă minunam. Cine era omul care câștigase victoria? Ce fel de om era? Ce fel de băiat? Ce oameni l-au ajutat să ajungă la putere? Ce oameni l-au împiedicat...

M-am oprit, nefiind sigur dacă trebuie să continui sau nu. Dar privirea lui David era acum ațintită spre mine. Mă țintuise. Așa că am mers mai departe.

– Oricine a fost, s-a dus, nu mai e de mult printre noi. Povestea lui, oricât de glorioasă, s-a pierdut și a fost uitată în așa măsură încât monumentul lui a fost spart în bucăți și transformat în pietre de construcție, care au fost folosite în pivnița unui umil negustor de vinuri.

Aici am ajuns unde era buba. Vorbeam și ridicasem tonul. Am respirat adânc și l-am coborât.

– Știi prima mea profeție.

Chiar când am rostit cuvintele, am simțit cum mi se face rău, căci mi-am adus aminte. Când devii un instrument răsunător de alamă, care amplifică glasul celui nevăzut, plătești un preț mare: capul îți zvâcnește, vederea ți se întunecă, începi să hârâi când respiri, ai o senzație de cădere și spasme. Și când toate astea ți se întâmplă într-o zi în care ai pierdut totul, o zi nenorocită cu moarte și masacre, e greu într-adevăr să-ți aduci aminte momentul cu pricina. Începusem să respir neregulat la simplul fapt că mi-l aduceam din nou în memorie.

– Bineînțeles că știu. Toate astea eu le-am construit, spuse el, făcând cu mâna un gest larg și cuprinzător, menit să arate mai mult decât o cameră minunată într-un palat bine construit. Pe

temelia cuvintelor ăloră. Toată lumea știe ce ai spus în ziua aia.

– N-am spus eu asta, am bâiguit eu, dar el n-a luat în seamă vorbele mele.

– Și ce are una cu alta?

– Seminția ta nu va pieri. Știi bine treaba asta. Totuși, amintirea va dispărea cu siguranță. Fiii tăi... ce-o să-și aducă aminte? Sau fiii lor, după? Când toți cei care te-au cunoscut în viață vor fi doar oase înălbite și țărână, urmașii tăi, toți ai tăi vor dori cu ardoare să înțeleagă ce fel de om ai fost când ai făcut toate aceste fapte, de la prima până la ultima. Nu doar faptele. Omul.

S-a uitat la mine vreme de o secundă, care părea că nu se mai sfârșește. Fața îi era impenetrabilă. Apoi a ridicat un taburet scund, sculptat, și când am pornit ca să i-l iau din mână, mi-a făcut semn că nu are nevoie de ajutorul meu. L-a dus la harpă și s-a așezat ca să cânte. Ca o idee ce îi venise mai târziu, mi-a făcut semn cu mâna să stau jos, așa că m-am afundat în perne plin de recunoștință și am început să respir din nou, deși nici măcar nu îmi dădusem seama că îmi ținusem respirația. A înclinat harpa cea înaltă, sprijinindu-și-o ușor de umăr, precum o femeie își sprijină copilul de propriul umăr. A făcut câteva triolette leneșe cu degetele, dar privirea îi era fixată pe priveliștea îndepărtată a dealurilor, pe măslinii care deveniseră argintii în lumina soarelui.

– E adevărat ce spui.

Toată furia îi dispăruse din glas.

– Când eram tânăr și mă deprindeam cu ale războiului, mă gândeam adesea la treaba asta. Auzim de oameni ca Salmaneser sau Sargon, care au câștigat bătălii importante. De Ramses, care a construit temple mărețe pe oasele strămoșilor noștri, sau de Hammurabi, despre care se spune că a cârmuit după legi înțelepte. Dar astea sunt doar nume. Ar fi ceva dacă le-am ști felul de a fi. Dacă i-am cunoaște ca oameni.

S-a oprit un pic, cu privirea încă pierdută în depărtare.

– Să fii cunoscut ca om.

A apăsat mai tare cu degetele pe corzi. Avea mâini puternice, dar degetele lui suple se mișcau cu repeziciune printre corzile lungi, țesând sunetul din filamente.

Aveai impresia că harpa e un război de țesut, că notele pe care regele le scotea de pe strunele ei se legau într-un fir roșu, strălucitor, ce forma un model nemaipomenit de frumos și delicat. Cânta la harpă foarte des, chiar întrerupând întâlnirile pe care le avea cu generalii. Zicea că muzica – de fapt, ordinea și exactitatea ei – l-a ajutat să găsească mersul normal al lucrurilor, să-și găsească drumul prin harababura de evenimente și păreri despre sensul în care se merge, despre ordine și, dincolo de aceasta, despre inspirație.

A cântat un timp. Nu știu dacă improviza sau cânta din memorie. Melodia era plăcută, complexă și liniștitoare. Puteai să afli ce gândește din muzica lui. Întotdeauna. Am simțit încordarea din trupul meu cum slăbește. Fusesem pregătit să țin piept furiei și supărării lui, dar muzica a scos la iveală o îmblânzire a stării lui de spirit. În cele din urmă, a terminat de cântat cu o suită de note rapidă și grațioasă și a pus harpa în picioare la locul ei. Și-a întors privirea spre mine. Nu mai era rece acum, dar expresia era lipsită de strălucire.

– Fă un portret adevărat, vezi o reflectare fără podoabe în apa fântânii și n-o să-ți placă defectele scoase la iveală pe chipul care te privește drept în față.

M-am străduit să-mi rețin un zâmbet. Nu-mi puteam imagina că propria lui reflectare îl necăjise vreodată. Strălucirea aurită a tinereții sale fusese îmblânzită la maturitate ca metalul prelucrat, așa că și acum, la 50 de ani, radia de frumusețe. Vârsta adusese doar rafinament unei frumuseți care se dovedise irezistibilă pentru bărbați și femei în

egală măsură. Dar el era adâncit în gânduri, medita serios la ce spusese eu. M-am gândit că ar fi cel mai bine să nu adaug nimic, să-i las gândurile să-l călăuzească spre propriile lui concluzii. A început să cânte din nou, dar, după un timp, degetele i-au rămas suspendate deasupra corzilor. S-a întors cu fața spre mine.

– Probabil c-o să pot cel puțin să-mi dovedesc vitejia în muzică. O să mă gândesc la asta. Acum du-te.

Când sulilele tinerilor care făceau de gardă au lovit pardoseala și ușa s-a închis în urma mea, a început să cânte cu seriozitate. Mâinile lui mari și puternice puteau să scoată amplitudinea unui sunet pe care nimeni nu o asocia în general cu blânda și delicata harpă. Putea s-o facă să vorbească cu o mie de glasuri, blânde sau răstite. Așa a făcut acum. Și apoi, celălalt instrument pe care îl stăpânea la perfecție, glasul. Era un cântec vechi, l-am recunoscut. Îl cântase la încoronare.

*... în ziua în care iei puterea,
în splendoarea sfințeniei,
din pântecele dimineții
ai primit roua tinereții.*

Bun, mi-am spus. Deja și-a mutat gândul de la prezentul noduros la trecutul strălucitor.

A doua zi mi-a trimis vorbă că aş putea să scriu istoria dacă mi-ar plăcea. Am tras concluzia că mă va chema când va fi gata să înceapă. Așteptând convocarea lui, mi-am făcut de lucru cu piatra ponce, răzuind o piele de vițel. Opera aceasta n-aș încredința-o lutului neputincios. Trebuia totuși să școlesc un servitor care să poată aduce o piele la nivelul cerințelor mele, iar sulurile pentru consemnarea vieții unui rege trebuiau să fie impecabile.

Dar în loc să mă cheme în audiență, în după-amiaza aceea a venit de la el o tăbliță de lut cu o

listă de trei nume pe ea. Seraia, scribul lui, le săpase cu oarecare grabă, după cât părea. A trebuit să duc tăblița la lumină ca să îi descifrez scrisul. La început nu am înțeles ce voia David să spună, dar pe urmă mi-am dat seama de scopul pe care îl avusese în vedere. Era el din cap până în picioare. Mă trimitea să vorbesc cu cei care îl cunoscuseră în copilărie și în tinerețe, înainte de a fi intrat eu în slujba lui. La sfârșitul listei scurte de nume, Seraia adăugase o notă: „Regele zice: după acestea, tu știi povestea la fel de bine ca oricine altcineva și poți să scrii ce ți se pare potrivit“. Am zâmbit când am văzut ce intenții avea. Se pare că nu avea de gând deloc să prezinte propria lui versiune. Toată munca aceasta cădea pe umerii mei. Trebuia să strâng și să înregistrez aceste mărturii, să scriu propria mea versiune. Mi-am plimbat un deget peste numele de pe tăbliță. Mical. Numele acela singur arăta că regele nu depindea de apariția unui portret lingușitor. Mical, pentru care însuși numele lui era amar ca fierea. Bine, mi-am zis. O să fie o întâlnire plină de provocări. Fusesse prima lui nevastă și, cu numele, rămăsese nevastă, deși, după câte știu eu, ea și David nu se mai văzuseră, nici nu mai schimbaseră vreun cuvânt de ani de zile. Dar întrucât ea a rămas membră a familiei, dacă regele i-ar cere să stea de vorbă cu mine, ar fi obligată cel puțin să mă primească.

Pentru un profet, eram din cale-afară de încuiat. Știu asta acum. Atunci n-o știam. Ioab și cu mine puseserăm la cale să găsim o ocupație care, în vreme ce ar fi meritat în sine atenție, să folosească și la distragerea atenției unui rege neliniștit și nefericit. În schimb, găsisse el o cale de a-mi distra mie atenția, de a mă înlătura din calea lui. Orice om își va face conștiința să tacă dacă îi cade bine să păcătuiască. Dar în cazul în care „conștiința“ îți umblă și respiră ca o ființă vie în slujba ta, s-ar putea să trebuiască să faci ceva în plus. Eu nu mi-am dat seama. Nu mi-am dat seama

că un om mândru și plin de viață, care se temea că bărbăția îi era pe ducă, ar putea să facă orice pas nesăbuit ca să-și dovedească lui însuși că lucrurile nu stau deloc așa. În slujba harului pe care îl aveam, a trebuit să renunț la o grămadă de lucruri care fac un bărbat să fie în deplinătatea forțelor sale. Acum știu că acest sacrificiu m-a făcut să nu văd anumite lucruri. Văd ce alții nu pot vedea, dar uneori îmi scapă ceea ce este evident și pentru cel mai mare nătărău.

La vremea aceea eram prins în ceea ce aveam de făcut și mă interesau numele de pe listă. Unul îmi era necunoscut – și totuși era chiar primul pe care-l pusese pe listă. Scribul Seraia îl subliniase cu mai multe linii și scrisese o notă: „Regele zice: acesta înaintea celorlalți“. Următorul nume, Șama, îl știam destul de bine. Șama era unul dintre frații mai mari ai lui David. Fuseseră șapte, dar Șama era ultimul care mai trăia. Fusesse cu noi în anii de pribegie, când Saul, regele, s-a năpustit asupra lui David și a căutat să-l omoare. Nu fusesse mare iubire între David și frații lui. Dar ura pe care i-o purta Saul lui David se întinsese ca o pecingine la toți cei apropiați lui. N-avuseseră încotro și trebuiseră să se ascundă împreună cu el în anii aceia, fiindcă nu aveau de ales decât între întemnițare și execuție. Acum Șama avea o gospodărie la marginea Betleemului și se ocupa de așezarea aceea în numele regelui. După cum scria pe tăbliță, numele necunoscut, *Nizevet bat Adael*, era o femeie care făcea parte din gospodăria lui Șama.

Era prea târziu în ziua aceea s-o pornesc la drum, așa că am trimis vorbă la grajduri să rețină un catâr pentru dimineța următoare și la bucătărie pentru provizii. Am plecat cum s-a crăpat de ziuă.

Car ceresc (n.tr.)

Regele Imperiului Asirian, teritoriu situat pe cursurile fluviilor
Tigru și Eufrat (n.red.)

II

A fost o vreme, nu cu mult timp în urmă, când nimeni n-ar fi mers singur pe drumul de la Iebus, cum se numea Cetatea lui David atunci, spre Betleem. E destul de ușor să uiți cum era în țară, acum, că drumurile pentru negoț sunt în stare bună, hotarele sunt respectate de cele mai multe ori și bandiții sunt sub talpa soldaților puși de rege. Fără discuție că a înțeles foarte bine ce trebuia făcut când a venit la putere, fiindcă și el fusese atât de mulți ani bandit și hoț de drumul mare, trăind din dijmele stoarse de la călătorii lipsiți de noroc și din atacurile-fulger asupra satelor prost apărate, cum era al meu.

Aveam 10 ani când l-am văzut prima dată. Tata nu suporta lenea, așa că atunci când termina de tescuit și înainte de a începe să curețe pomii, mă trimitea cu caprele să găsesc un loc de păscut mai bun pe malurile râurilor ce făceau cărare prin munții care se ridicau, abrupti, deasupra satului nostru. Nu mă deranja treaba aceasta. Îmi plăcea să fiu de unul singur, departe de ochii oamenilor în toată firea care întotdeauna aveau să-i dea ceva de făcut unui copil ce stătea degeaba. Pe dealurile acelea arse de soare puteam să stau întins pe un bolovan și să scrutez orizontul plin de lumină, făcând mai nimic, în afară de câte o piatră pe care o aruncam din când în când ca să aduc mai aproape vreo capră ce se răzlețise de turmă. Un copil putea să-și lase gândurile să hoinărească în acele ore de lenevie, să viseze la o mie de lucruri sau la nimic. Uneori, prin aerul dens care stătea precum ceața deasupra Mării Sărate⁷, priveam peste dealurile golașe din Moab și mă întrebam dacă mai era vreun băiat ca mine, care să lenevească lângă un izvor, și ce fel de viață ducea, și ce gânduri îi treceau prin cap. Dar în ziua aceea arșița mă pusese la pământ. Stăteam acolo întins și o simțeam cum mă apasă, ca un animal mare și

blănos, înăbușindu-mi chiar și dorința de a gândi. Am căzut într-un somn adânc. M-a trezit înțepătura unei pietricele.

– Mai bine trezește-te, păstorașule, sau o să-ți găsești caprele mergând pe drumul spre Beer-Șeba.

Glasul amuzat venea de deasupra și din spatele meu. M-am ridicat repede în picioare și m-am întors într-acolo, clipind. Era pe culmea de alături, cu soarele în spate, ale cărui raze se jucau ca niște limbi de foc în părul lui strălucitor. A sărit cu ușurință de pe colțul de stâncă și a venit spre mine. Mi-am pus mâna streășină la ochi și-am văzut că era tânăr, probabil de 20 de ani, și înarmat. Trebuie să se fi citit groaza pe chipul meu. Eram îngrozit nu de sabia lui scurtă sau de arc. Mă îngrozea gândul că s-ar fi putut să-mi pierd caprele. Dacă pierdeai chiar și o singură capră, era un delict care se pedepsea cu biciuirea.

A zâmbit, a întins o mână și mi-a ciufulit părul, așa cum ar fi făcut un frate mai mare plin de afecțiune.

– Ce noroc c-am dat peste tine, păstorașule. Ce bine că te-am găsit. Când caprele tale au intrat bezmetice la mine în tabără, acolo, de partea cealaltă, oamenii s-au pus să-și ascută cuțitele. Se vorbea de o tocană de capră în seara asta.

– Vă rog, nu! Tata...

– Nu-ți face griji. Caprele sunt în siguranță. Și eu am fost păstor, nu prea de mult. Nu iau nimic dacă nu cer. Ești din satul din vale?

Am încuviințat din cap.

– Știi cine e starostele satului?

– Tata e starostele.

– Atunci chiar c-avem noroc. Transmite-i salutările mele tatălui tău și spune-i că banda mea o să poposească aici vreo câteva zile. Suntem luptători înarmați, 40 de bărbați, și câțiva dintre noi avem familii. Ne-am bucura dacă ne-ar da niște provizii. Spune-i tatălui tău că rugămintea asta o face David, fiul lui Isai din Betleem.

Am făcut ochii mari.

– Tu? Tu ești cel care l-a ucis pe uriașul din Gat?

Mi-am plimbat ușor degetele pe cap, unde mă julise pietricica. O piatră nu foarte mare ne adusese noroc în faimoasa bătălie din Valea Stejarului. Toți copiii din țară știau povestea aceea.

A zâmbit.

– Așa zic ei. Era destul de mare, dar nu era un uriaș. Se mișca încet, eu am fost mai iute. M-a subestimat. Asta-i tot. Uneori e bine să fii mic. Să nu uiți asta. Ia aminte la vorbele mele cât mai poți.

M-a măsurat cu privirea, din cap până-n picioare, așa cum un cumpărător s-ar putea uita la un miel viu.

– Mă uit la mâinile și picioarele tale și văd c-o să fii înalt. Tatăl tău e înalt? Atunci îi semeni leit. Acum hai să-ți iei caprele.

Am mers după el prin ued și printre curmali până în luminișul în care își făcuse tabăra. Era o așezare răzlețită, curată și bine organizată, de patru sau cinci corturi din păr de capră. Genul de tabără pe care ar putea s-o ridice un grup de militari și care poate fi strânsă în grabă și transportată cu ușurință. Îmi băgaseră caprele în despărțitura de spini pe care o făcuseră chiar ei și, pe când îmi alegeam caprele dintre ale lor, am observat-o pe una dintre femeile care se uita la mine. Avea vâlul tras peste partea de jos a feței, dar ochii îi erau de același verde intens ca și bradul sub care stătea la umbră. Și m-am trezit dintr-odată că mă uitam și eu la ea. Și-a ridicat o îndoitură a veșmântului de pe încheietura subțire și mi-a făcut semn cu mâna. Era un gest subtil, dar destul de clar. Voia să merg mai aproape de ea.

Când m-am apropiat, s-a ridicat în picioare (era foarte înaltă pentru o femeie) și a făcut câțiva pași înapoi, unde era umbra mai deasă și până unde nu puteai fi văzut din mijlocul taberei. M-am dus după ea, așa cum mă îndemna foarte limpede.

– Ți-a dat bărbatul meu vreun mesaj?

Coborâse vocea și vorbea repede. O clipă am fost în încurcătură, n-am știut ce să cred. N-am știut că atunci când a spus „bărbatul meu“ s-a referit la David. Femeia aceasta arăta foarte bine, dar era cu câțiva ani mai mare decât tânărul pe care tocmai îl cunoscusem. În sat la mine era un lucru obișnuit ca femeia să fie mult mai tânără decât bărbatul, niciodată invers.

Părea că a înțeles încurcătura în care mă aflam. Și-a dat la o parte vâlul, ca să pot să-i văd fața. Un zâmbet palid i-a apărut pe buzele foarte cărnoase, dar deja marcate de liniile fine ale maturității. Pe pielea de un măsliniu pal se vedea influența ușoară a vremii, ca și pe pielea mamei, de la multele veri petrecute în uscăciunea neiertătoare a acestor dealuri. Dar ochii ei mari și verzi aveau o privire liniștită și inteligentă, iar ridurile din jurul lor mi se păreau mai degrabă săpate de răs decât de greutate.

– Sunt Abigail din Carmel, a treia nevastă a conducătorului nostru, David. Sunt nevasta lui fiindcă primul meu bărbat, Nabal, care era un bețiv și un prost, a refuzat să trimită provizii pentru oamenii lui David când ni le-a cerut. Ne puteam permite. Aveam trei mii de oi. Știam ce o să însemne refuzul ăla pentru noi, așa că m-am îngrijit eu însămi și m-am dus la David cu provizii pe drum, înainte ca el și banda lui să ajungă la noi în sat. Spune-i asta lu' taică-tău. David nu e un pribeag obișnuit, nu e un om de rând. Când bărbatu-meu a murit, am ajuns să fiu nevasta lui, deși am plecat de la o gospodărie cu de toate ca să trăiesc cum mă vezi aici, printre pribegi, și să cerșesc provizii. Băiete, spune-i lu' tac-tu să nu se joace cu asta. Să nu facă aceeași greșală pe care a făcut-o prostu' de bărbatu-meu. Dac-o face, tu...

Dar n-a apucat să termine mesajul pe care trebuia să-l duc, căci David a chemat-o și ea și-a aruncat vâlul peste umăr și m-a lăsat singur la

umbră. Am așteptat acolo câteva clipe și pe urmă m-am zorit să-mi aleg și să-mi adun caprele. Aproape le-am făcut să se dea de-a berbeleacul când am coborât dealul ca s-ajung acasă. Ardeam de nerăbdare să spun ce aflasem. Până să ajung acasă, îmi făcusem deja în minte o poveste din care să scot faptul că pusesem caprele în primejdie. Cu toate astea, când a auzit tata ce aveam de spus, s-a încruntat.

În noaptea aceea toți bărbații de seamă din sat s-au adunat la noi acasă. Mama m-a trimis să le torn vin. Să nu credeți cumva că trăiam într-o comunitate insulară, deși era departe de alte așezări. Datorită rășinii aromate pe care o produceam și a parfumurilor foarte căutate pe care știam cum să le facem din această rășină, satul nostru era foarte cunoscut în țară și o duceam bine. Pe drumurile pentru negoț mergeau toate clasele și felurile de oameni. Așa că, în clipa în care conducătorii noștri s-au adunat să discute serios, erau cu toții bine informați. Iată ce spunea vecinul nostru Șem, care făcea rășină aromată și, prin urmare, era un om de vază:

– Eu zic să-i dăm ce ne cere. Oamenii lui ne sunt de ajutor cât timp au tabăra în ued. Sunt ca un zid pentru noi și îi apără pe păstorii tineri, ca și pe băiatul tău de colo, de fiarele sălbatice sau de tâlharii care trec pe acolo. Sunt disciplinați. Nu ne-au furat vite și nici n-au făcut prăpăd prin curmali...

– Sunt rău-platnici și cârcotași; și ne fac numai necazuri.

Tata, care era de obicei civilizat, i-o tăie scurt lui Șem.

– Cel din fruntea lor s-a pus împotriva regelui nostru, care a spus clar și răspicat că îi vrea moartea. Dacă-i dăm ce ne cere, îi dăm apă la moară unui nelegiuit, unuia care e în afara legii. Vrei să atragi furia lui Saul?

– Eu, unul, aş risca asta înainte de a risca să-l înfurii pe cel care şi-a aşezat tabăra la noi în curte.

Vorbise Barac, unchiul meu, făcând semn din cap spre dealuri.

– Regele e departe, la Geba. Ce-o să ştie el de câteva burdufuri cu vin şi câteva baniţe din grânele noastre? A fost recoltă bună, a fost un an bun şi pentru struguri. Putem să ne lipsim de lucrurile astea.

– Şi dacă ne lipsim de ele şi i le dăm nelegiuitului de fiu al lui Isai din Betleem, ce gloată de oameni o să vină la uşa noastră să ne ceară să le dăm mâncarea de la gura copiilor noştri şi fructele culese de mâinile oamenilor noştri? Sclavii fug de la stăpânii lor în fiecare zi, iar noi nu suntem obligaţi să-i ajutăm. Tâlharul ăsta nu e mai bun decât ei. Chiar mai rău, aş zice. Se zvoneşte că e în slujba serenului⁸ filistean Achiş din Gat. L-ai ajuta şi i-ai da apă la moară celui mai mare duşman al nostru? Eu zic să nu-i trimitem nimic.

– „Tâlharul“ ăsta, cum îi spui tu, când era doar un țănc, l-a pus pe fugă pe filistean în bătălia din Valea Stejarului. Regele n-a zis atunci că e tâlhar. Nici când l-a luat ca scutier sau când l-a însurat cu fata lui ori când l-a învăţat să fie conducătorul luptătorilor lui. Ştii bine cum a luptat pe vremea aia. Cum noi toţi am crezut că are binecuvântarea Domnului asupra lui, aşa de multe victorii a câştigat. Regii sunt nestatornici. Ştii asta, frate. Se zice că Saul a aruncat cu o suliţă în băiat când era la masă, la el în casă, fără vreun motiv. Cine n-ar fugi într-o asemenea împrejurare?

– Cine n-ar fugi? Un om care e nevinovat. Un om care are onoare. Nu e de nasul nostru să punem la îndoială judecata regelui nostru. Ai vrea să dăm mâncare unui trădător?

– Da, aş vrea. Mai degrabă decât să-l văd că-şi aduce oamenii ca s-o ia.

– Dacă trădătorul ăla și gloata lui vin aici, o să ne luptăm cu ei. Unii dintre noi știu să se lupte.

Tata nu vorbea des despre asta, dar și el, și fratele lui luptaseră în tinerețe împotriva amoniților.

Îl iubeam pe tata și cred că și el, la rândul lui, mă iubea pe mine. Nu cred că i-a trecut prin cap că, dacă refuza să dea ce li se ceruse, asta ar putea pune viața oamenilor în primejdie. Dar când am ieșit din cameră ca să umplu din nou cu vin cana goală, am dat peste mama, care asculta pe furiș pe coridor. I-am văzut chipul înainte să-și dea ea seama. I se citea groaza pe față și furia. S-a întors și a pornit-o spre pivnița cu vin. Îi tremurau mâinile când a ridicat capacul de pe vas.

– Ce e? am șoptit eu.

A clătinat din cap, a strâns din buze și n-a scos o vorbă. Am întins mâna după polonic și l-am luat de la ea. Mâinile îi erau prea nesigure ca să umple cana fără să verse vinul.

– Crezi că tata greșește dacă nu le dă ce cer nelegiuirii ăștia?

– Nu e de mine să spun că greșește, a zis ea scurt, printre dinți. Și nici de tine să crezi asta. Du-te, du-le vinul și taci din gură.

– Dar am întâlnit o femeie la el în tabără. Una dintre nevestele lui. Mi-a spus c-ar fi primejdios să-l refuzăm. Bărbatul ei l-a refuzat, așa zicea ea, și ea nu l-a luat în seamă și a dus ea ce le ceruse. Și așa...

– Șșșș.

Mama a ridicat mâna și mi-a pus degetele pe buze. Erau degete aspre, muncite, de la sutele de treburi pe care știa cum să le facă. Dar erau și degete delicate, gata mereu să mângâie.

– Tatăl tău e capul gospodăriei ăsteia. El conduce satul ăsta. Nu e de noi să punem la îndoială ce face el. Eu nu sunt o stricăță ca femeia asta, care s-a aruncat la picioarele unui străin și n-a luat în seamă ce a vrut bărbatul ei.

– Dar a făcut-o ca să salveze...

– Taci, ți-am spus. O să mă asculți pe mine și o să-l asculți pe tatăl tău. Du-te acum. Oamenii așteaptă vinul. Du-l și taci cum te-am rugat eu.

Douăsprezece burdufuri cu vin și câteva banițe de curmale. Ar fi fost un preț mic și poate că aș fi trăit și eu altfel. Poate c-aș fi stat în satul acela, luminat de sclipirea Mării Sărate. Ajuns la vârsta bărbăției, aș fi fost fiul iubit al unei case prospere, aș fi învățat să fac vin, lucrând pe lângă tata. Aș fi simțit greutatea strugurilor calzi căzând în mâna mea când s-ar fi copt la sfârșitul fiecărei veri lungi, aș fi umblat cu mare îndemânare cu cuțitul de tăiat via până când șirurile lungi de viță bătrână și-ar fi ridicat pumnii strânși spre cerul iernii. Până acum viile ar fi fost ale mele și eu aș fi avut grijă de ele și, la rândul meu, i-aș fi învățat și pe fiii mei. Sau așa îmi place să cred. Dar poate că acest alt destin n-ar fi putut fi tăgăduit. Nu știu. Tot ce știu e că nu s-au dat nici un fel de provizii și că mi s-a spus să duc caprele prin uedul de la miazăzi mai degrabă decât de-a lungul râului care curgea spre miazănoapte. Peste două zile, David a trimis pe cineva să ceară din nou provizii. Unul dintre oamenii lui (un tânăr care nu era în nici un caz mai mare decât David) a venit în sat, întrebând de tata. A fost primit și și-a prezentat cerințele (sau pretențiile, aș zice eu) cu mai multă insistență decât mi le prezentase mie David. Tata s-a înfuriat. L-am auzit spunând vorbe grele: „trădător“, „tâlhar“, „hoț“. Atunci tânărul s-a înfuriat și el. A ridicat glasul mai mult decât tata, așa că am auzit fiecare cuvânt pe care l-a spus de parcă eram în cameră.

– Îndrăznești să vorbești așa de un om al cărui scuipat nu meriți nici măcar să-l ștergi. David, fiul lui Isai, este conducătorul legiuit al poporului nostru, cel mai bun conducător, cel mai mare bărbat în slujba căruia a fost vreodată oricare dintre noi. Regele de la Geba a știut asta cândva.

Nu și l-a făcut el pe David ginere înainte să-l apuce nebunia? Acum îl urăște pe David chiar pentru calitățile lui, care sunt un reproș pentru propriile lui eșecuri. Ar trebui să-l întrebi pe fiul lui Saul, Ionatan, dacă te îndoiești de mine. Se știe bine cu cine ține el. Dacă n-ar fi porunca de a-ți cinsti tatăl, ar fi cu noi acum, n-ar sta să sprijine un nebun, căruia îi curg balele...

Atunci a intervenit tata, țipând plin de furie și spunând că el n-o să permită niciodată să fie rostite asemenea vorbe mincinoase și lipsite de loialitate în casa lui. Nu era prost. Sunt sigur că, până în clipa aceea, își dădea seama la ce primejdie se expune. Cu toate acestea, era cam încăpățânat și ținea la părerile proprii. Mici neajunsuri, probabil, care să coste atât de mult cât a plătit el. Dar nu putea să facă la loc ouăle după ce le spărsese. Câteva clipe după aceea, străinul cel tânăr și înalt a trecut ca o furtună pe lângă mine, împingându-mă la perete cu atâta putere, încât mi-am julit brațul pe zidul de piatră. Când m-a privit în față, am văzut furie și numai furie pe chipul lui. Pentru probabil o mie de oameni privirea aceea a fost ultimul lucru care le-a trecut prin fața ochilor. Solul trimis de David la tata a fost Ioab, care avea să devină marele nostru general, deși în ziua aceea încă nu știam cum îl cheamă.

În zori am călcat în sângele tatălui meu și am stat față în față cu ucigașul lui. David venise pe întuneric, iute și tăcut. I-a ucis pe tata și pe unchiul Barac, aducându-le moartea nemiloasă ca un casap ce își face pur și simplu meseria. Când m-am apropiat de David, am auzit-o pe mama țipând. Glasul ei era cumplit, un hârjâit aspru de tot.

– Dă-te din calea lor! a strigat ea. Fugi. Ascunde-te.

Dar eu o terminasem cu ascultarea de părinți. Nu mai puteam să iau în seamă vorbele mamei tot așa cum nu puteam să-mi opresc inima să bată. M-am dus la David. S-a uitat de sus la mine, neștiind

ce să creadă. Îmi închipui c-a văzut un copil cu obrajii murdari de lacrimi, prea impresionat sau prea idiot ca să se teamă de ucigașul cu mâinile pline de sânge care stătea în fața lui.

– N-ai auzit, ciobănașule? N-am spus eu c-o să-i omor tot neamul celui care o să fie porc de câine?

Ioab și-a țintit sulița spre mine, dar eu tot pe loc stăteam. David a ridicat mâna ostenit.

– Băiatul e nevinovat, a șopotit el. Lasă-l în pace.

A dat din umeri și a plecat în altă parte.

Pe urmă am spus și eu ceva. Mai târziu a trebuit să-mi spună alții ce spusesem eu. Știam că buzele și limba mi se mișcă, dar nu eram în stare să-mi aud propriile cuvinte fiindcă îmi huruia capul precum o piatră sub loviturile unui ciocan de fier, lovituri care îmi făceau sângele să se urce până la ochi. Stăteam acolo, între fărâmele care rămăseseră din viața mea, învăluite într-o ceață de un roșu închis. Vorbele mi se revărsau de pe buze ca dintr-o cascadă. Prin ceața roșiatică vedeam fețele luptătorilor lui cum se schimonosesc de uimire. Ioab și-a lăsat arma în jos și a rămas cu gura căscată. Și fața lui David s-a boțit, în mare încurcătură. Apoi s-a schimbat. I se citea lăcomia pe față. A zis ceva, dar n-am putut să deslușesc ce spune din cauza hurei din capul meu. L-am văzut întinzând mâna spre mine și pe urmă am căzut la pământ.

Când mi-am venit în fire, eram în cort la el. Femeia Abigail stătea aplecată asupra mea și mă ștergea pe frunte cu o cârpă rece. David însuși stătea pe marginea patului meu de scânduri. Când a văzut că îmi licăresc ochii, a dat din cap către Abigail, care s-a dus la vasul cu apă și a umplut o cană. El a întins mâna și a luat-o de la ea, mângâind-o pe mână și mulțumindu-i pentru un lucru atât de mic. Chiar și în chinurile prin care treceam, am observat gestul lui. Tata n-o tratase niciodată pe mama cu atâta delicatețe. David m-a

ajutat să mă ridic în șezut și apoi mi-a dus cana la gură. La început m-am ferit să nu mă atingă, dar m-a prins de umăr cu blândețe și hotărâre.

– Bea, a spus el.

Când apa mi-a atins buzele, mi-am dat seama cât de sete îmi era.

– Încet, mi-a zis el, luându-mi cana și punând-o jos.

Se spălase de sângele tatălui meu și avea pe el o tunică curată, din lână fină. Spre totala mea uimire, a apucat gulerul tunicii aceleia și l-a sfâșiat. Pe urmă s-a dus la groapa unde se făcea focul, s-a aplecat să ia un pumn de cenușă rece și și-a presărat-o în părul strălucitor.

– Vreau să mă înțelegi bine. Îmi pare rău pentru oamenii care au murit. Îți plâng neamurile. Dar ceea ce am făcut eu trebuia făcut neapărat. Acești oameni, luptătorii mei și familiile lor, s-au încrezut în mine. Trebuie să fac orice e nevoie ca să-i țin în viață. Știi că nu i-am ucis pe tatăl și pe unchiul tău pentru câteva banițe de curmale. L-am ucis pe tatăl tău fiindcă, dacă aș fi acceptat refuzul lui de a-mi da ce i-am cerut, s-ar fi dus vestea despre asta și n-aș mai fi fost în stare să-mi hrănesc oamenii, oameni care au riscat totul pentru mine. Nu pot permite una ca asta. E târgul pe care l-am făcut. Ei ar muri pentru mine pentru că eu trebuie să trăiesc pentru ei. Și să ucid pentru ei când n-am încotro. Pe unchiul tău a trebuit să-l ucid ca să împiedic răzbunarea cu sânge. Pentru motivul ăla ar fi trebuit să te ucid și pe tine. Știi asta. Dar uite că ești aici. O să vezi cum este acum, că ești unul de-al nostru.

Și am și văzut. Și am auzit și am și mirosit. Chiar și acum, când visez, aud cum nechează de durere caii dușmanilor și se poticnesc după ce a poruncit să li se taie tendoanele. Miros putoarea care venea de la mațele pe care prizonierii moabiți, îngroziți, nu și le mai puteau stăpâni. Stăteau toți aliniați pe pământ, în vreme ce oamenii lui David

întindeau coarda de măsurat de-a lungul trupurilor lor care se zvârcoleau. Măsurau viața întocmai cum s-ar putea măsura pânza, marcând o cantitate care să trăiască și condamnându-i pe cei de dincolo de capătul corzii să fie măcelăriți chiar acolo unde stăteau întinși.

Orice e nevoie. Trebuia făcut neapărat.

Cuvintele acestea ar fi putut fi foarte bine emblemele cioplite în piatră ale casei lui. Ce trebuia făcut neapărat și nimic mai mult. A cruțat o sută dintre caii arameenilor. Ei ne trag carele de luptă astăzi. A cruțat ceea ce i s-a părut a fi un număr rezonabil de moabiți, care acum ne plătesc dări și nu ne mai fac necazuri în război. Și m-a cruțat și pe mine ca să fiu pietricica din încălțările lui și țepușa din coastă. Căci m-a luat în slujba lui în acea zi și de atunci am fost aproape nedezipit de el.

S-ar putea să pară ciudat că un băiat a lăsat în urmă cu ușurință tot ce știa ca să se pună în slujba celui care îi ucisese tatăl. Și mie mi se părea ciudat. Dar cum stăteam acolo, cu durerea încă vie și mintea întunecată, nu aveam nici o îndoială unde mi-era locul acum. Simțeam, undeva în fundul sufletului, chiar atunci, la început de tot, că un profet nu poate să-și dea inima cui vrea el. Trebuia să merg cu David indiferent dacă voiam sau nu. Și nu doar pentru că așa voia el. Dacă m-ar fi bătut, dacă m-ar fi aruncat afară și m-ar fi lăsat să mor pe marginea drumului, m-aș fi târât după el, strigând vorbele pe care trebuia să le audă. Mai târziu, dacă m-ar fi exilat (cum ar fi putut foarte bine s-o facă după unele dintre lucrurile pe care le-am spus) pe vreo coajă uscată de cristal alb în mijlocul Mării Sărate, aș fi ieșit din apă și m-aș fi întors la el. Dar n-a trebuit să fac nici unul dintre lucrurile acelea. Până acum m-a ținut aproape de el, chiar și când vorbele mele l-au usturat. Cred că a învățat din ce s-a petrecut între Saul și profetul lui, Samuel. A văzut că regalitatea unui popor ca al

nostru nu poate lua modelul regalității altor națiuni. Este, în schimb, un dar delicat și misterios, și ce-ți dă o asemenea mână puternică îți poate fi smuls și luat înapoi în mai puțin timp decât ți-ar trebui ca să clipești din ochi.

Remarcabil este faptul că și-a dat seama, chiar și atunci, cine sunt. Au trecut mai mute anotimpuri până când am vorbit din nou cu glasul acela ciudat, iar când am vorbit, mesajul meu n-a fost nici pe departe la fel de bine-venit ca primul. Totuși, David n-a șovăit niciodată când a fost vorba de credința lui în mine. Mi s-a permis să văd multe lucruri, crâmpieie sclipitoare de nălucire, care uneori prezic evenimente ce va să vină și alteori trezesc visuri care vin și pleacă cu mai puțină putere decât ceața din vale sau fumul din jurul unui altar. Unele dintre aceste cuvinte au ajuns să fie faimoase, altele au fost doar pentru urechile lui. Unele au numele meu, iar pe altele și le amintește acum de parcă ar fi venit direct de pe buzele Domnului. N-are nici o importanță pentru mine. De fapt, este mai bine, mai adevărat că oamenii cred așa. Căci nu sunt vorbele mele. Adesea, cum a fost atunci, prima dată, a trebuit ca alții să-mi spună ce cuvinte am rostit.

N-a vorbit cu mine atunci, în prima zi, în cort, despre ce spusese. Nu și-a dat seama atunci că eu nu știam. Am aflat conținutul cuvintelor mele de la cei din jurul lui. Era destul de ușor de aflat, căci toată tabăra vuia de ceea ce cu toții deja numeau oracolul lui Natan.

Îi promisesem lui David un tron. Chiar mai mult: glasul care s-a folosit de buzele mele i-a prorocit un imperiu și niște urmași care nu vor dispărea odată cu generațiile. Acum, când prima dintre acele două promisiuni s-a împlinit, e greu să-ți aduci aminte cât de ciudate au părut asemenea vorbe. Pe vremea aceea, David era un proscris. Un om pe capul căruia se pusese un preț mare, era un trădător. Iar țara, această trecătoare îngustă,

despicată și despărțită de șiruri de dealuri crestate, cu greu putea fi privită ca fiind de natură să creeze un imperiu. Triburile noastre erau o alianță dezlănată și subțirică, îmbucătățită de dușmănie, condusă de un rege al cărui profet ce îl unsese drept conducător, Samuel, îl renegase, care se comporta cam excentric, dacă nu chiar ca un nebun. Noi trăiam înghesuiți între oamenii mării de pe coastă, armatele faraonului la miazăzi și apus și vajnicii luptători de pe cele două fluvii la răsărit. Primul și cel mai apropiat dușman, oamenii mării sau filistenii, cum își spuneau ei, aveau în mâinile lor tot fierul, în așa măsură încât noi eram obligați să facem brăzdare la pluguri din scânduri. Cositorul și arama, atât cât aveam, nu se puteau compara nici pe departe cu armele lor făcute ca lumea. Nu puteam trece nestingheriți nici măcar în teritoriul asupra căruia aveam pretenții, fâșia aceea îngustă și prăpădită de la Dan la Beer-Șeba. Dar David a crezut cuvintele pe care le-am rostit eu în ziua aceea și, prin urmare, așa au făcut și luptătorii lui. Și-au întărit puterile urmând acea credință, iar evenimentele au mers repede înainte duse de șuvoiul încrederii lor. Până s-au strâns încă patru recolte, el era deja încoronat rege al Iudeei. Până când am ajuns eu să fiu considerat bărbat, el adăugase coroana Regatului lui Israel și făcuse în sfârșit un popor din triburile lui Iah.

În ziua când a murit tata, toate lucrurile copilărești au dispărut din mintea mea. Deși am rămas doar un copil după calculele tuturor, niciodată n-am mai fost privit ca un copil. Dacă acceptam ordine, mi le dădea numai David, iar eu le duceam la îndeplinire ca un bărbat care era de bunăvoie în slujba conducătorului său. Tribul în care mă născusem nu însemna nimic pentru mine acum. Nu eram nici din tribul lui Beniamin, nici al lui Levi, nici al lui Iuda, nici al lui Efraim. Eram, pur și simplu, omul lui David. Nimeni altcineva nu răspundea de mine sau nu mă revendica într-un fel

sau altul. Nimeni altcineva nu mă cicălea când venea vorba de ce treburi am de făcut sau când s-ar putea să vin sau să plec. Începând de atunci, mi-am urmat drumul meu, fiind totdeauna lângă David.

Mi-am lăsat în urmă toate rudele apropiate. Am lăsat-o în urmă pe mama, care rămăsese văduvă, și pe sora mea, care era încă mică. Mama s-a întors la tatăl ei. Dacă unchiul meu ar fi fost cruțat, lui i-ar fi revenit sarcina să aibă grijă de ea, dar cum lucrurile stăteau altfel, mama n-a avut de ales. Ultima noastră întâlnire a fost plină de amărăciune. Nu m-a binecuvântat când am plecat ca să-l urmez pe David (cum ar fi putut să facă așa ceva?), dar, fără discuție, n-a insistat să rămân lângă ea. Nu-i plăceau lucrurile misterioase, stranii, iar glasul care vorbise prin mine o îngrozise, căci era și ea acolo, și țipetele i s-au topit pe buze când eu am pornit-o spre ceea ce credea ea că va fi sfârșitul meu.

În faptul că se ținea deoparte am simțit prima din multele asemenea încercări de a se feri. Era greu pentru un copil să simtă acea iubire care se retrăgea, să-și dea seama de o înstrăinare pe care nu puteam nicicum s-o pun la îndoială. În ce mă privește, o iubeam încă tot atât de mult cum o iubisem în clipa de dinainte de a mi se deschide gura și de dinainte ca vorbele să curgă fără voia mea. Dar precum leprosul, când prima rană se închide la culoare și îi găurește pielea, eu eram stigmatizat în ochii ei, pătat, nedemn de a fi iubit. M-a durut c-a trebuit s-o părăsesc și mi-am dorit să fi avut puterea de-a o face să înțeleagă că eram tot băiatul pe care-l purtase în pânțece și-l alăptase, nu o creatură ciudată, mânjită, venită de pe alte meleaguri. Când a murit ea, din cauza unei febre care a apărut ca din senin, David nu era încă rege, așa că biata de ea n-a apucat să trăiască și să vadă valoarea darului meu, să vadă cum se adevăresc de fapt vorbele pe care le spusese.

Dat fiind faptul că locul meu în preajma lui David mă făcea să fiu un nelegiuit în ochii lumii, bunicul a decretat să nu am nici o legătură cu sora mea mai mică. Când situația mea s-a schimbat, ea era logodită, iar eu, un străin pentru ea, nu aveam loc în viața ei. Îmi pare rău, dar, după cum am consemnat, n-am avut de ales.

Toate aceste lucruri le știam, chiar de atunci, când aveam zece ani. Nici un alt zgomot făcut de vreo ființă omenească nu avea să apară între glasul acela misterios și mine. Drept urmare, când a sosit vremea să-mi iau o nevastă, n-am făcut nici un pas în această direcție. Știam că bucuriile simple și intimitatea unei vieți obișnuite nu erau pentru mine. Și, în orice caz, cine ar vrea să aibă de-a face cu unul ca mine? Adevărul este că lumea îi suportă pe cei de felul meu, dar nimeni nu-i iubește. Există o teamă plină de venerație, dar nici un pic de afecțiune. Ne obișnuim cu spatele întors, cu retragerea în fundal, cu conversația sclipitoare care se pulverizează într-un murmur când intrăm într-o încăpere, cu suspinul de ușurare pe care îl auzim când plecăm de acolo.

Doar David înțelegea ce eram eu pentru el și de ce avea nevoie să-i stau în preajmă. Și aceasta a fost și este viața mea, îngemănată cu a lui. De când m-am alăturat lui, îl cunosc la fel de bine ca pe orice om de pe lumea aceasta.

Dar ceea ce n-am știut (ce trebuia să aflăm de la mai mulți alți oameni pentru a pune pe hârtie o relatare completă și adevărată a vieții lui) a fost cine fusese el până în ziua aceea toridă, secetoasă și nefastă care m-a adus lângă el. Auzisem poveștile, bineînțeles. Nu există om viețuitor în această țară care să nu fi auzit. Dar poveștile care se țin în jurul unui rege sunt corzi de viță-de-vie puternice care te strâng de-ți ies ochii. Sug viața din orice loc de care se prind, în vreme ce rădăcinile, poate, se veștejesc și putrezesc până când nu găsești locul în care a încolțit cu adevărat

sămânța corzii de viță-de-vie. Aceasta a fost sarcina mea: să descopăr acele rădăcini de demult. Și el mă îndrumase spre răzorul cu răsaduri.

Marea Moartă (n.tr.)

Grad în armată, existent și astăzi, echivalentul gradului de colonel din armatele europene (n.tr.)

III

Poarta Oilor nu era încă deschisă când am pornit eu la drum. Recunoscându-mă, căpitanul gărzii a dat degrabă ordinele necesare și eu mi-am îndemnat catârul la drum. Nu mă satur niciodată de priveliștea pe care o văd din poarta aceea, unde pantele coboară abrupt, depărtându-se de zidurile orașului, și lumina argintează pâlcurile de măslini care se agață cu atâta tenacitate de stratul subțire de pământ. Dedesubt, valea era deja o scăldătoare de un verde înșelător. Familiile, care ieșiseră devreme la muncă în aerul răcoros al dimineții, își încovoiau spinările pe parcelele cu in și orz, cumva păcălindu-le pe multe să iasă din pământul scorțos care pare mai mult piatră decât pământ bun de arat. Un bărbat își încerca țepușa pe o pereche de boi, îmboldindu-i să meargă înainte în fața plugului. Pe acolo, pe aproape, băieții lui se luptau cu ciulinii care se înmulțiseră precum ciupercile după ploaie și cu tufele spinoase care amenințau plantele puse de curând. Aceasta e singura bătălie în care trebuie să între ei acum, mulțumită regelui. Oamenii de rând nu mai sunt chemați la oaste, ca să fie nevoiți să-și lase ogoarele în plata Domnului. Armata noastră permanentă, instruită și organizată, e de ajuns pentru asemenea încăierări, cum sunt cele care încă ne provoacă necazuri la hotare.

Drumul spre Betleem trece prin regiunea de dealuri și destul de repede terenul se ridică din nou. Când am început să urcăm, am lăsat catârca să-și aleagă cât de repede putea să facă pașii. Terenurile cultivate s-au retras încet din calea pădurilor de brazi, care se află între zonele locuite. Când am ajuns noi la câmpiile de smarald, cu vegetație deasă ca peria, soarele se ridicase destul de sus ca să mă facă să fiu fericit de umbra plăcut mirositoare.

La marginea Betleemului, m-am oprit la fântână ca să întreb pe unde s-o iau. Femeile și-au strâns veșmintele pe lângă ele când m-am apropiat, dar nu le-a fost deloc greu să-mi arate cu degetul drumul spre o așezare, pe o pantă lină în partea de răsărit a orașului. Era împrejmuită de ziduri înalte. Înăuntru, într-o curte mare, erau trei case mici, cu coloane. Curtea era despărțită în două de o boltă de viță cu struguri. Toate cele urât mirositoare, ocoalele pentru vite, baloții cenușii de lână care se uscau la soare, ocupau partea din direcția în care bătea vântul, în vreme ce masa și cuptorul din lut în formă de stup erau sub un chitru bătrân și gros, de cealaltă parte. Pomul era înflorit, așa că parfumul pătrunzător al chitrului se amesteca cu mirosul pâinii coapte de dimineață, care se simțea încă.

Aici m-a primit fratele lui David, Șama. Și nu cu mare plăcere. Mergea nervos încolo și înapoi. Curtea avea de jur împrejur un taluz de pământ galben pe care se vedeau urmele pașilor lui grei. Era un bărbat vânjos, care se îngrășase prea mult în anii de când plecase din armată și își asumase rolul de judecător pentru cei din jurul lui. Nu semăna deloc cu fratele lui. Nu doar pentru că era cu zece ani mai în vârstă. Cei doi se deosebeau la statură, la culoarea pielii, la glas, la felul de a se purta, la mers.

Era o masă la umbra chitrului, dar Șama nu m-a poftit să stau jos. Așa că am rămas în picioare în timp ce un băiat (nu-mi era clar dacă Șama îi era unchi sau bunic) a închis poarta după mine sprijinind-o cu un drug și mi-a luat catârca, pe care a dus-o în ocolul vacilor. Șama a venit cu pași mari și s-a oprit la două degete distanță de mine. Sunt înalt, dar el era mai înalt, iar gâtul și umerii lui masivi îmi luau lumina.

– Ce mama naibii și-a mai pus frati-miu în cap acum? „Spune-i totul lui Natan.“ Ce dracu’ mai e și asta?

Am rămas ca năuc când am auzit cu ce ton vorbea Șama, dar chiar și mai năuc când mi-am dat seama de implicațiile vorbelor lui, de faptul că știa c-o să vin și de ce eram acolo. Pentru ca vestea să ajungă la Șama înaintea mea, regele trebuie să fi expediat de urgență un sol regal imediat după ce ne-am întâlnit noi, chiar înainte de a-mi trimite mie lista de nume. Trebuie c-am părut mirat.

– Nu știai că mi-a poruncit să te primesc? Crezi că, dacă n-ar fi fost așa, te-aș fi lăsat eu să intri aici cu o misiune idioată ca asta? Mi-a trimis vorbă aseară, l-a pus pe fiul meu, Ionadab, să vină călare aici, pe întuneric... putea să-și rupă gâtul... nici mai mult, nici mai puțin decât pe catârul prințului Amnon, ca să ajungă la timp. Mama stă încuiată în camera ei și plânge de când i-a spus Ionadab că i se cere să vorbească cu tine.

Nizevet, numele pe care nu-l știusem. Cea cu care trebuia să vorbesc mai întâi. Așadar, era mama lor. De când îl știam pe David, nu-i auzisem niciodată numele. Sunt două motive pentru care un om își ține mama atât de ascunsă. Ar putea să dorească să apere onoarea unei femei, având grijă să nu vorbească nimeni cu ea, sau s-ar putea să-i fie rușine în vreun fel de origine a lui. Șama n-a explicat defel care ar era situația, dar a continuat să dea glas nemulțumirii care-l cuprinsese.

– Nu-mi place deloc. Și ei, nici atât.

S-a întors într-o parte și a scuipat în praf.

– Fii atent. Dac-o superi și mai tare...

N-a apucat să-și termine amenințarea, căci ea apăruse în ușa celei mai mici case, sprijinindu-se bine de brațul unei tinere fete.

– Nu-ți face griji, Șama.

Un glas cu un tremur care trăda vârsta, totuși un glas melodios și vesel. Glasul lui David în formă feminină.

– Dacă regele vrea asta, fie cum vrea el. Trebuie că are motive care i se par demne de luat în seamă.

– Motive? Ce motive? Să zgândărească răni vechi până dă sângele. Poate ieși ceva bun din asta? Dar tu totdeauna i-ai cântat în strună. Fă ce vrei.

Șama a dat din umerii lui imenși și a plecat. A ridicat drugul greu de la poartă de parcă era un pai, a deschis poarta trăgând cu putere de ea, a lăsat-o așa și a ieșit, coborând agitat dealul spre oraș. Nizevet a ridicat capul și s-a uitat după el până când băiatul care îmi luase catârul a traversat curtea în fugă și a închis poarta. Pe urmă și-a întors privirea spre mine. Erau ochii regelui, aceiași ochi de chihlimbar, plini de strălucire, care păreau că prind în cursă lumina și umbra. Deși ai ei erau înprejmuiți de riduri obosite, erau depărtați și adânci, ca ai lui, cu sprâncene groase care le dădeau și mai mult contur.

– Iartă-l pe Șama. Are și el motivele lui pentru ceea ce face. Și lui i se par demne de luat în seamă. O să afli de ce, chiar acum, îndrăznesc să spun.

S-a dus spre masă cu un oarecare efort și s-a așezat. Florile zburătăcite de vânt cădeau pe noi ca niște fulgi de zăpadă. Pe lângă picioare aveam castronele cu zambile.

Fata a așezat o pernă după umerii fragili ai lui Nizevet și ne-a turnat vin îndoit cu apă, după care s-a retras în umbra marchizei de la intrare. Nu puteai s-o vezi, dar eu auzeam hârjăitul râșniței ei de mână, sfărâmând grăunțele de grâu din ultimul an. Probabil că Șama îi spusese să stea pe aproape și să tragă cu urechea la ce se vorbește.

Am scos pe masă tocurele din trestie și sticlăuța de cerneală, pe care o amestecasem, și m-am pus să aștept. Când bătrâna a început să vorbească, în glasul ei se auzea un ușor fâșâit de parcă ar fi fost vântul care adia ușor prin iarba uscată. A vorbit cu glas scăzut, așa că a trebuit să mă sforțez ca s-o aud.

– „Spune-i tot lui Natan.“ Țsta a fost mesajul regelui. Porunca lui.

Buzele i s-au subțiat când a spus vorbele acestea. Între noi s-a așternut o tăcere ciudată, stânjenitoare.

– Mesajul nu i-a făcut plăcere lui Șama. Și nu vă face plăcere nici dumneavoastră.

– Să-mi facă plăcere? Cum să-mi facă plăcere? Am trăit foarte liniștită toți anii ăștia. Povestea regelui nu s-a referit niciodată la mine – și pe bună dreptate. N-am crezut niciodată c-o să vrea s-audă cineva ceea ce am ținut eu sub tăcere atât de mult timp. Prin urmare, o să trebuiască să ai răbdare cu mine. Lucrurile astea pe care el le vrea dintr-odată spuse nu sunt deloc ușoare. După tot binele de care a avut parte, nu pricep de ce vrea să zgândărească rănilor astea vechi. „Spune-i lui Natan“, așa zice fiul meu. Ca și cum n-ar avea nici o importanță. Așa o fi. Poate că nici n-are, pentru el, acum...

Glasul i s-a stins încet-încet, iar ea și-a întors privirea de la mine, cu ochii plini de lacrimi. Fata a venit cât ai bate din palme, dându-i un castronel cu apă de trandafiri și o bucată de pânză înmuiată în apă rece. Nizevet a luat-o și și-a ținut-o o clipă pe frunte. Fața îi era toată brăzdată de riduri, dar pielea era gingsă și fără nici o pată, iar oasele de sub carnea îmbătrânită erau foarte delicate. Mi-am dat seama că fusese o mare frumusețe cândva. Aș fi pariat pe un talant că, sub acoperământul de pânză pe care îl avea pe cap, în părul argintiu se vedeau încă limbi de foc ce stăteau să moară. Când a început să vorbească din nou, avea glasul șoptit și plin de emoție. Vedeam pe chipul ei cum încerca să se stăpânească.

– Numele eu i l-am dat. Drag peste măsură. A fost gestul meu de sfidare, îți dai seama. A fost singurul dintre fiii mei căruia i-am dat eu un nume. Tatăl lor se grăbise să dea nume la toți ceilalți. Dar lui nu i-a dat. Nici măcar o privire nu i-a aruncat. Nu suporta să-l vadă. Dacă ar fi murit copilul ăsta, Isai s-ar fi bucurat.

Ce-a spus ea m-a șocat, așa că m-am oprit din scris și-am început s-o privesc fix. S-a uitat și ea la mine, cu o undă de amuzament în privirea plină de îngrijorare.

– Văd după chipul tău că nu mă crezi. O să afli de ce, numaidecât. Băieții mai mari au luat exemplul de la tatăl lor. Îl tratau pe fratele lor cel mai mic de parcă ar fi fost un străin care venise nepoftit. Nici măcar Natanael, cel mai apropiat ca vârstă, cel mai cumsecade dintre toți, nu-l lua în seamă. Țăsta a fost cel mai bun tratament pe care l-a primit de la ei. Frații mai mari îi puneau oțet în băutură și fierbe în mâncare. Îl băteau și-l acuzau de furturi pentru care n-avea nici o vină. Nimeni nu știe lucrurile astea pe care ți le spun acum. Nimeni din afara familiei. Și, înainte de porunca asta ciudată a lui, dacă l-ai fi întrebat pe Șama sau pe oricare dintre ceilalți, ar fi negat cu toții.

Îi cunoscusem pe fiii ei, pe cei mai mulți, dar nu bine. Nici unul nu era aproape de rege, nici unul nu făcea parte din cercul lui restrâns. Cât a trăit Țeruia, sora lui, el a ținut mult la ea și a avut încredere, iar cei trei fii ai ei, în special Ioab, au fost oameni de vază. Spre deosebire de Ioab, frații lui David se mulțumiseră cu locuri mai puțin importante la curte. Cu toate acestea, tot timpul cât am fost în preajma regelui, n-a existat nici un semn de dușmănie. Nizevet părea că citește aceste gânduri care-mi treceau prin cap. A zâmbit ușor.

– Nimeni nu vrea să-și aducă aminte cum a fost. Probabil că regele, cel mai puțin din toți. Dar eu îmi aduc aminte. Cum aș putea să nu-mi aduc aminte? Când abia dacă împlinise șase ani, tatăl lui a poruncit să fie trimis de la *beit av*², casa în care stăteam cu toții, să aibă grijă de oi sus, pe dealuri. Avea să stea într-o colibă mică, făcută din piatră și crengi, și să vină acasă doar ca să-și ia provizii. Totul avea ca scop să-l îndepărteze de casă, vezi bine, în așa fel încât Isai să nu trebuiască să țină cont de el. Și mai era ceva: pe vremea aia dealurile

erau pline de lei, nu ca acum, când foarte rar auzi de vreun atac. Cum era să supraviețuiască un copil de șase ani singur acolo? Cred că Isai spera să moară băiatul. Am plâns în ziua când a plecat. Băta, prea mare pentru el, răsucită pe umerii lui înguști, și încheieturile delicate acoperind capetele bătei. Avea în spinare brânza, măslinile și stafidele pe care i le pusesem eu într-o bucată de pânză, pe care o legasem bine. Părea mic, neajutorat și singur. Mă durea sufletul pentru el. Treceam prin niște chinuri cumplite numai când mă gândeam la el. Dar acum cred că a fost bine că a plecat și s-a îndepărtat de persecuțiile fraților și de ura pe care tatăl lui nu prea se chinuia s-o ascundă. Anii ăia petrecuți pe dealuri l-au învățat o grămadă de lucruri. Se poate spune că lucrurile alea l-au făcut bărbatul care e acum. La bine și, da, probabil, și la rău.

În timp ce vorbea ea, pana mea scotea un fel de scârțâit pe pergament, iar mintea mi s-a umplut cu amintiri despre David la prima noastră întâlnire pe dealurile înalte care se înălțau deasupra satului meu. Mi l-am închipuit așa cum era el, acel păstor mititel care viețuia într-o tăcere nesfârșită întreruptă doar de behăitul oilor și de zurelul pietrelor care porneau la vale când turma trecea peste ele. Mi-am închipuit mirosul pătrunzător al cimbrișorului zdrobit sub copite și cântecul păsărelelor în tufele cu spini.

Trebuie c-a găsit mijloace de a umple zilele lungi și tăcerea nesfârșită. În liniștea aceea, probabil, a descoperit mângâierea muzicii. Am întrerupt-o ca să întreb de treaba aceasta și ea mi-a spus cum și-a făcut el prima harpă. Auzise un harpist doar o dată, când niște muzicanți itineranți veniseră să cânte la Betleem. Căci acolo, în coliba aceea, încercând și dând greș, și-a făcut el, din coarne și tendoane de berbec, un instrument grosolan, al lui și numai al lui, și a învățat cum să scoată sunetul acela nemaipomenit din el.

Acolo a descoperit că are voce, a zis ea. Acolo, unde putea să cânte cât de tare și cât de mult voia, fără să se plângă cineva de asta.

Când am pus pe hârtie vorbele bătrânei, mi-a venit în minte faptul că acolo trebuie să fi găsit el altceva. Ceva ce un băiat care trăiește într-o familie agitată sau într-un oraș aglomerat s-ar putea să nu găsească niciodată. A găsit darul de a auzi. În acele zile nesfârșite și în nopțile pline de liniște cred că a învățat ce înseamnă să asculți cu adevărat, un dar pe care l-am văzut folosindu-l cu mult folos și dibăcie. Oamenilor le place sunetul propriilor glasuri, iar David a știut cum să-i lase să vorbească. Văzusem atât luptători taciturni, cât și emisari cu miere pe buze descuși la fel de ușor de darul lui David de a scoate ce era de scos. Nu se temea de tăcere, pe care cei mai mulți dintre noi se dau peste cap s-o umple cu vorbe și cu gesturi.

Și încă ceva: oamenii noștri cu cea mai multă sfințenie în ei s-au dus în sălbăcie ca să audă glasul Celui de Sus. Avram era în deșertul îndepărtat, sub un cer bătut cu stele, unde Cel de Sus i-a promis urmași fără număr, ca acele stele. Moise era departe, pe dealuri, era și el tot păstor, când Jah¹⁰ i-a vorbit la focul în care trosneau lemnele. David a auzit un ecou al glasului divin și acolo. Sunt sigur de acest lucru. Căci atunci când a venit timpul ca el să vorbească lumii, în cuvintele lui se auzea vuietul focului sacru. Cum altfel s-ar putea explica poezia lui, acele vorbe care ne pun miere pe buze, ne ung inimile și ne dau glas pentru a slăvi, a deplânge, a implora și a ispăși?

Când mi-am dat seama despre ce era vorba, mi-am lăsat gândurile să plece de la Nizevet, care își amintea de amănuntele mai practice ale vieții lor din acel timp.

– Eu eram singura lui legătură cu oamenii, a spus ea. Când venea acasă pentru provizii, îmi rupeam din timp ca să fiu cu el. Îl îmbrăiam, îi tăiam părul, îl îmbrăcam cu hainele călduroase pe

care le țesusem pentru el. Am încercat să-i dau destulă dragoste ca să dreg felul în care taică-său îl lăsa să moară de foame. Dar n-a fost niciodată de ajuns. Cum ar fi putut să fie?

Am încuviințat din cap când i-am pus cuvintele pe hârtie. Atunci am înțeles că fusesem martor la lunga lui căutare după iubirea aceea care-i lipsea. Nevoia aceea, s-ar putea spune, este marea lui putere și cea mai mare slăbiciune. Apoi, femeia a spus ceva care m-a făcut aproape să cad de pe scaun.

– Isai a fost un om bun.

A văzut mișcarea mea involuntară, a făcut un semn cu mâna și și-a lăsat capul într-o parte cu un gest care părea că-mi cere să fiu mai atent la ce avea ea să spună.

– Îmi dau seama că te îndoiești de mine după ceea ce tocmai ți-am spus. Dar e adevărat. A fost un om drept, care adesea s-a sacrificat și a respectat legea, în litera și în spiritul ei. Era cunoscut pentru asta. Oamenii îl căutau ca să le arate drumul cel drept. Eram o copilă când m-am măritat cu el, așa că pentru mine a fost și tată, și soț. Bun, blând, generos. A moștenit o turmă nici prea mare, nici prea mică și a făcut-o cea mai mare din tot Betleemul. Și casa noastră a lărgit-o cu timpul. Nu asta de aici...

A făcut un semn de desconsiderare cu mâna către clădirile din jurul nostru, plăcute ca aspect, dar modeste.

– *Beit av* a noastră era făcută din piatră șlefuită și din lemn de cedru. Era tare frumoasă. Când a murit Isai, a luat-o fiul meu cel mai mare, Eliab, bineînțeles, și acum, la rândul lui, a preluat-o fiul lui Eliab. Dar pe vremea aia aveam o aripă doar a mea, numai pentru servitorii mei și pentru mine, cu o cameră pentru războaie ca să putem lucra și să fim la adăpost când vremea era rea. I-am născut lui Isai fii puternici și fiice cuminți și el mi-a fost foarte recunoscător pentru asta. Ce altceva ar mai

trebui să aștepte o femeie de la viață? Știu bine că multe fete primesc cu mult mai puțin. Tu ești bărbat. Trebuie să știi cum e. Când o femeie i-a născut nouă copii unui bărbat, chiar dacă e încă tânără, nu mai e mireasa pe care a dorit-o el cândva.

N-am întrerupt-o. N-am făcut asta, căci ea bănuia că știu cum stă treaba. De unde să știu?

– E o poveste pe care o știe toată lumea, a mai zis ea. Dar pentru un bărbat cu caracterul lui Isai nu e deloc ușor să dea curs unei pofte trupesti, așa cum ar putea să facă un bărbat mai tânăr. Ar fi putut să-și ia alte neveste, dar îmi făgăduise mie, în perioada înfocată de la începutul legăturii noastre, că n-o să facă așa ceva niciodată. Și a fost om de cuvânt. Cu toate astea, am început să observ că ochii lui priveau pe furiș în altă parte. Știam că se luptă cu el însuși. Și pe urmă a venit noua mea servitoare, o fată din Canaan. Aducea atât de mult cu mine! Era ceva ciudat. Mai tânără, bineînțeles. Cred că, într-adevăr, din cauza asta a tocmit-o el, chiar dacă nu și-a dat seama ce a făcut. Nu-și putea lua ochii de la ea. Era o fată bună, dintr-o familie cumsecade, care o trimisese să lucreze la noi datorită numelui bun pe care-l avea Isai. Dacă ar fi fost o stricăță care ar fi vrut să-și facă meseria cu tot dinadinsul, poate c-aș fi procedat altfel. Poate că m-aș fi făcut că nu văd și-aș fi lăsat lucrurile să meargă înainte. Dar am văzut cum își trăgea mai sus vâlul când intra el în cameră, cum se grăbea să-și termine treaba și să plece de lângă el. Cum născocea, atât cât putea ea, ceva ca să se ferească să rămână singură cu el. Atențiile lui o speriau. Voia ce voia orice fată, o căsătorie onorabilă și copii care să fie numai ai ei. Știa că, dacă Isai își satisfăcea pofța cu ea, totul ar fi fost primejduit. Dar eu știam că avea să se întâmple într-o bună zi. Nu se putea ascunde de el la nesfârșit. Așa că am trimis-o la fiica mea, Teruia, sub pretext că trebuia să stea în pat fiindcă era grea cu cel de-al treilea

băiat. Făcând lucrul ăsta, l-am supărat pe Isai, deși el nu putea să spună una ca asta. Se presupunea că, fiind servitoarea mea, puteam să fac ce vreau. Așa că a început să clocotească de ură și s-a năpustit asupra mea. În orice caz, atunci a început el să scurme povestea cu strămoșii lui, să încerce să pună la îndoială legitimitatea unirii noastre. Am spus deja că Isai era un susținător înfocat al respectului pe care trebuie să-l avem față de legi. Și vei afla că de la Moise era o lege că nici unul dintre copiii lui Israel nu trebuie să se lege pe viață cu cineva din neamul moabiților, căci ei au fost tribul care nu i-a lăsat pe copiii lui Israel să treacă peste pământurile lor când au fugit din Egipt. Mai știi că bunica soțului meu a fost Rut Moabita, care s-a culcat cu Boaz cu puțin timp înainte ca el să moară. Unii au pus la îndoială faptul că tatăl lui Isai, care s-a născut din această unire, este urmașul legitim al lui Boaz și erau destule vorbe spuse în șoaptă pe vremea aia. Treaba asta se terminase cu mult înainte de căsătoria noastră și nimeni n-a ridicat nici o obiecție când Isai mi-a făcut onoarea de a se însura cu mine. Dar întrucât dorința lui nelegiuită nu-i dădea pace deloc, a găsit de cuviință să se agațe de vechea bârfă despre bunica lui, Rut. S-a biciuit de unul singur, spunând că nu e deloc în regulă căsătoria noastră, că el, nepotul unei moabite, nu avusese dreptul să se însoare cu o israelită de rasă pură și că trebuie să ne despărțim deoarece căsătoria noastră era pângărită. Asta, după nouă copii. Îți închipui ce greu mi-a fost când am auzit așa ceva. Și mai greu, când a refuzat să se culce cu mine, așa rar cum se întâmpla de când patima pentru servitoarea mea pusese stăpânire pe el. Pe zi ce trecea, devenea tot mai obsedat de pângărirea închipuită în care se băgase. Refuza să ia o farfurie din mâna mea, o pânză cu care să se șteargă pe frunte. Până la urmă, m-a îndepărtat, iar eu m-am întors rușinată la casa tatălui meu. Totuși, deși plecasem din casă, nu s-a lăsat ispitit de pofta

lui trupească imediat. Cred că s-a luptat cu el însuși, știind în fundul sufletului că acea dorință îi mutilase sufletul. Dar în cele din urmă, ticăloșia s-a dovedit mai tare decât el. A trimis pe cineva la fiica noastră cu poruncă să ne-o dea înapoi pe fata din Canaan. Fata a venit la mine, în taină, plângând și spunându-mi că Isai îi pretinsese ceva ce ea nu mai putea să refuze și că avea de gând s-o aibă în noaptea aceea. Am mai spus că fata aducea cu mine. Și de când cu suferința care dăduse peste mine, postisem și pierdusem din grăsimea care vine odată cu nașterea. Mă apucasem nebunește de treburi care cereau muncă fizică, doar-doar n-o să mă mai gândesc la necazurile mele. Nu cu mult timp înainte, sora mea mă mângâiase pe obraz și observase, cu oarecare surprindere, că suferința îmi venea excelent și că mă făcuse să arăt din nou ca în tinerețe, deși îmi luase toate bucuriile. Cred că observația asta a ei a făcut să-mi încolțească în minte o idee. I-am spus servitoarei mele să se ducă înapoi la Isai, să-i pună vin fără apă în seara aia și să-i pună cât de mult o să vrea el. Când o să vină timpul și el o să insiste să se retragă cu ea, să invoce dreptul fecioarei la modestie și să ceară ca lămpile să fie stinse. I-am promis că, în momentul ăla, o să-i iau locul. Am mers împreună la piață și am cumpărat niște balsam parfumat. Avea să se dea cu el în seara aceea și așa aveam să fac și eu când îi luam locul.

Nizevet a tăcut apoi. O roșeață ușoară i-a apărut pe pielea ridată de la gât. Și-a tras mai sus vâlul ca s-o ascundă. M-am uitat în altă parte ca s-o fac să nu se mai simtă atât de rușinată. Întrucât tăcerea persista, am spus, cu glas blând, având grijă să-mi țin ochii pironiți pe pergamentul din mâna mea:

– Așa că poftele nelegiuite ale lui Isai și-au găsit răspunsul în trupul soției lui legiuite?

– Da, a spus ea în șoaptă.

Am văzut cu coada ochiului cum își freca mâinile una de alta, neliniștită. Apoi s-a adunat și a

continuat în mare grabă.

– Pentru toată născocirea asta a mea am folosit un albuș de ou ca să dau impresia că sunt o fată tânără și plină de zeamă și am mânjit patul cu stropi de sânge de pui. N-a trebuit să joc teatru. Am plâns, la fel cum ar fi putut plânge fata aia nevinovată, și lacrimile mele l-au stârnit. Pofta părea că i se trage de la ideea că sunt o neajutorată, plină de disperare, și de la puterea pe care o avea asupra mea. Și când a pus mâna pe mine, avea mâinile greoaie ale unui străin. Nevastă sau nu, m-am simțit pângărită. Când a căzut de pe mine și s-a cufundat într-un somn dat de beție, m-am sculat ca să mă furișez afară de acolo. Luna răsărise deja. Când am deschis ușa, și-a ridicat capul și s-a uitat fix la mine. În clipa aia eram sigură că își dăduse clar seama că îl păcălisem. Mi-era teamă. Dar el era încă beat, bineînțeles, pe jumătate adormit și n-a dat nici un semn că m-a recunoscut. Dar nici nu m-a chemat înapoi. Dimineața a trimis după fată și a dat-o afară din slujba de la noi, învinovățind-o pe nedrept pentru păcatul pe care îl comisesese el. El a venit la mine, implorându-mă să mă întorc la el. M-am întors, bineînțeles. Îmi era dor de casa mea și mi-era dor să mai fiu o dată mamă adevărată pentru fiii mei. Dar între Isai și mine se distruseseră multe lucruri și, deși l-am asigurat că l-am iertat, când se culca cu mine, nu mai era în sare să-și facă datoria de bărbat. Ajunsesem să nu-mi mai pese deloc. Afecțiunea mea fusese atât de mult pusă la încercare, încât nu mai umblam cu limba scoasă după iubirea lui trupească. Dar destul de curând totul a luat alte dimensiuni când n-am mai putut să ascund faptul că purtam un copil în pânțe. Trecuseră cinci luni de când se culcase cu mine fără să știe. Neavând nici o altă explicație, credea, bineînțeles, că pruncul pe care-l purtam în pânțe fusese zămislit în adulter cât timp fuseserăm despărțiți. N-am putut să-i spun adevărul de teama a ce o să-i facă fetei mai ales

acum, când era atât de umilit. Nici măcar când a încercat să scoată adevărul de la mine cu bătaia.

M-am uitat la ea. Ni s-au întâlnit privirile; am văzut în ochii ei calm și hotărâre.

– O, da. S-a înjosit până-ntr-atât. Doar o dată, când a fost beat. Dar faptul că s-a întâmplat una ca asta mi-a confirmat temerile pentru ce-ar fi fost el în stare să facă, așa că mi-am pus lacăt la gură și-am ținut secretul. Țsta era copilul, ultimul meu copil, cel de-al optulea fiu al meu, în ochii tatălui lui, un *mamzer*¹¹.

A părut că i-a pus cineva un căluș în gură când a rostit cuvântul și nici nu e de mirare. Cuvântul ăla care își are rădăcinile adânc înfipite în stricăciune, desfrâu, putreziciune, în celălalt personaj care nu e deloc binevenit, în străinul disprețuit.

– Copilul, căruia i-am spus David, adică cel iubit, era, după cum gândea Isai, un proscris din congregația lui Israel până la a zecea generație, potrivit legii lui Moise. Contrar legii noastre și, trebuie s-o spun clar, contrar și firii lui, Isai n-a spus nimănui ce gândea despre asta. Bineînțeles că ar fi trebuit să se ducă la adunarea de la poartă, unde stătea împreună cu ceilalți bătrâni, și să ne renege pe amândoi, pe mine și pe copilul pe care-l aveam în pânțece. Nu știu dacă și-a păstrat calmul dintr-un respect care mai pălpâia pentru mine, ca mamă a celorlalți fii ai lui, sau pentru a se apăra pe el însuși ca nu cumva eu, acuzata, să-l acuz la rândul meu. În orice caz, pentru toți ceilalți din afară, apăream ca multe alte familii unde dragostea dintre bărbat și nevastă s-a mai subțiat, iar tatăl poartă ranchiună unui anumit copil al său din motive care sunt numai ale lui și nu interesează pe nimeni altcineva. Mi-am făcut iluzii că lucrurile o să se schimbe. În vremurile cele mai bune, bărbaților le pasă prea puțin de copiii mici, indiferent cât de drăguți ar fi. Dar când copilul începe să meargă și să vorbească, să le semene ca gesturi sau ca trăsături, adesea inimile lor se

înmoaie și li se trezește interesul. Am văzut lucrul ăsta la Isai și la mulți alți bărbați. Și David era un copil frumos, unul din cei care-ți atrag privirile. Era și precoc, la mers și la vorbit, un copil vioi cu o fire curioasă și un temperament foarte plăcut. Dar toate binecuvântările astea cu care-l înzestraseră cerul nu făceau decât să-l întărească pe Isai și mai mult. Nu ajuta nici faptul că David, dintre toți copiii mei, semăna leit cu mine, fără nici măcar o trăsătură de-a lui Isai care să se vadă pe chipul lui. Dacă băiatul alerga la el, îl dădea la o parte împingându-l sau îi răsplătea gestul cu un dos de palmă. Destul de curând David și-a dat seama că există lucruri mai bune decât să tot încerce să-l facă pe taică-său să-l bage în seamă și se ferea din calea lui Isai.

Nu am fost în stare să mă abțin. Mi s-a părut imposibil ca o mamă să păstreze un secret care se dovedea a fi atât de prețios pentru fiul ei. Așa că am întrebat-o fără ocolișuri:

– Nici după ce trecuseră câțiva ani nu ai crezut că ai putea să-i spui lui Isai că David e fiul lui?

S-a șters pe frunte cu o mână tremurândă.

– A, ba da. I-am spus până la urmă. A trebuit. Simțeam o durere așa de mare când îl vedeam cum îl chinuie pe copilul ăla. La servitoare nu mai avea cum să ajungă fiindcă se măritase onorabil cu un tânăr din alt oraș, iar eu... mie nu-mi păsa ce se întâmpla cu mine. Mai bine să-i suport eu mânia decât s-o suporte fiul meu. Dar n-a ajutat la nimic. Tot îl ura pe David fiindcă îi aducea aminte de noaptea aia de slăbiciune și fiindcă, întrucât aflase adevărul, se simțea umilit, bătaia de joc a tuturor.

A oftat. Trupul ei firav s-a înfiorat. Dar apoi a tras aer adânc în piept și a continuat.

– Nu totul mergea rău la noi în casă. Fiii mai mari, Eliab, Abinadab, Șama și alții, ne-au făcut să ne bucurăm și să fim mândri, căci au devenit bărbați onorabili. Pe fete le măritaserăm, când a venit timpul, cu bărbați potriviți pentru rangul lor.

Eliab s-a remarcat devreme ca soldat în armata lui Saul. Generalul lui Saul, Abner, a văzut cât de bun era și l-a făcut conducătorul unei unități pe câmpul de bătaie. Cu timpul a devenit unul dintre ofițerii principali ai lui Abner. Cred că ești prea tânăr ca să-ți aduci aminte de anii ăia, când Saul era și el tânăr și fusese recrutat să fie rege fără voia lui. Sunt sigură c-ai văzut lupte grele la timpul tău. Dar cea mai mare parte a experienței tale în război a fost ca învingător. Nu așa stăteau lucrurile pe atunci.

N-am întrerupt-o să-i spun că știam. Îmi făcusem o preocupare să studiez vremurile acelea, să rețin, pe cât posibil, fiecare amănunt despre Samuel și relația lui cu Saul. Îl văzusem pe Saul doar o dată, foarte scurt, în lumina zorilor care de-abia mijeau. Eram copil pe atunci, cuprins de teamă, în ceața dintre două clipe de profeție. Acel bărbat uriaș, regele și următorul nostru, dormind, soarta lui fiind în mâinile lui David. Dar pe Samuel nu-l văzusem niciodată. A murit când tocmai începeam să-mi dau seama că avem în comun un dar sau o povară. Aș fi dat mult să fi stat cu el și să-i fi primit povața. Nu sunt mulți oameni pe lumea aceasta care să fi stat, așa cum fac eu, pe lângă un rege și să-i fi spus ce trebuie spus, indiferent dacă vorbele erau bine-venite sau nu. Așa că făcusem tot ce-mi stătuse în putință ca să aflu cât mai multe despre viața lui, întrebându-i pe toți cei care îl cunoscuseră. Cu toții își aduceau aminte de vremea când fiecare trib trăia în cătunul lui de case risipite în toate părțile, oamenii fiind prinși întruna într-o încăierare sau alta. Noi eram păstori de la deal, din așezările mici, amenințați mereu de filistenii din orașele lor bogate de pe coastă, unde îi venerau pe numeroșii lor zei, își forjau fierul, își făceau oalele lor minunate cu roșu și negru și țeseau pânzeturi bogate, de care noi, cei îmbrăcați în piei de oaie și în postav țesut în casă, arareori vedeam. Eram organizați și uniți sub

conducerea serenilor lor. Dar noi nu luptam ca un singur popor pe vremea aceea, așa că eram slabi și nu prea aveam putere.

Și apoi a venit ziua când filistenii ne-au pus de tot pe fugă, pătrunzând adânc în teritoriul nostru, omorând mii și înhățând chivotul Celui de Sus. L-au luat și l-au dus departe, dincolo de liniile de apărare, în orașul lor cel mai de seamă, Așdod. Chivotul, sufletul poporului nostru timp de 500 de ani. Jah însuși îi spusese lui Moise cum să-l construiască, iar artistul Bezalel îl căptușise cu lemn de salcâm și îl îmbrăcase în aurul cel mai pur. Înăuntru erau figurile făcute cu ciocanul ale serafimilor, fasonate din aceeași bucată cu capacul, cu aripile lor de aur în sus, desfăcute, adăpostind tablele cu Cuvântul Sfânt. Era comoara noastră cea mai mare, prețioasă și frumoasă, sfântă și atotputernică. Când preoții noștri îl duceau pe câmpul de bătălie, vârfurile aripilor de aur prindeau chiar lumina soarelui și aruncau în sus o asemenea vâlvătaie fierbinte, încât băga groaza în dușmanii noștri și le întărea inimile și brațele luptătorilor noștri. Ne-a ajutat atunci, așa că ne ajută și în ziua de azi, ca o armă de neînvins. Ne uităm la ea și ne aducem aminte cine suntem: poporul Celui Singur și Unic, fiii marii inspirații vitale. Ne aducem aminte că pământul pe care luptăm ne-a fost făgăduit. Și întotdeauna ne fierbe în sânge o nouă nebunie. E un lucru bizar: puterea unei idei crește ca un val uriaș, o simți cum zvâcnește în tine, în jurul tău. Armata devine una cu această idee și pe urmă noi ne năpustim împotriva dușmanului cu toată forța.

Dar de data aceea forța n-a fost îndeajuns și chiar chivotul s-a pierdut. Durerea a fost atât de mare, că mai-mai să ne scoată inimile din piept. Când un mesager a adus vestea marelui nostru preot și căpeteniei noastre, Eli, acesta a căzut în scaun și a murit pe loc. Toată gloria părea că părăsise tribul lui Israel, cu chivotul ajuns în

mâinile dușmanilor noștri și ascuns, așa am auzit, în templul lor păgân, lângă idolul lor, zeul grânelor, Dagon, ca și cum ar fi fost doar o pradă de război oarecare.

Așa a fost treaba când a început discuția că trebuie să avem un rege, cum aveau alte popoare, care să ne conducă în bătălie. A fost o discuție născută din disperarea plină de mâhnire, fructul deznădejdiei ajunse la culme. Samuel le spusese oamenilor să fie atenți. A zis că un rege va fi un jug pus de gâtul libertății și o dare pusă pe seama pungilor noastre. El, bineînțeles, era cunoscut pentru că nu lua nimic de la oameni, nici măcar o sanda sau o piele de oaie. Dar când a îmbătrânit și fiii lui au început să preia din sarcinile lui, s-a dovedit că aceștia erau corupți. Și așa s-au întetțit cererile zgomotoase pentru un rege. Legea lui Moise luase în considerare posibilitatea de a avea un rege și, într-un final, Samuel a cedat. L-a găsit pe Saul, înalt și frumos, și l-a uns rege, așa cum a cerut lumea. Fără tragere de inimă, Saul și-a acceptat destinul. A unit oamenii cu amenințări, măcelărind boi și trimițând bucăți din ei fiecărui trib, spunându-le că, dacă nu vin să lupte alături de el, vor fi și ei, la rândul lor, măcelăriți exact în felul acesta.

Probabil că, întrucât încă nu se împăcase cu ideea de regalitate, Samuel îl cam asuprea pe Saul. Părea că nu e în stare să facă nimic cum trebuie. Samuel îl ținea din scurt cu o mână de fier și nici venerația lui Saul, nici războaiele pe care le ducea nu s-au ridicat la înălțimea așteptărilor lui Samuel. Nici chiar victoriile în luptele împotriva filistenilor nu l-au mulțumit. În schimb, Samuel a vestit războiul total poruncit de Mai-Marele Oștilor Cerești împotriva amaleciților drept pedeapsă pentru necazurile de demult. Nimic nu avea să fie cruțat. Așa că Saul a pornit războiul, i-a pus pe fugă și l-a capturat pe regele lor. Dar după bătălie, când soldații obișnuiau să ia pradă de război, Saul

a șovăit. S-a temut că luptătorii lui vor face răzmeriță dacă, după o luptă atât de grea, nu le va da răsplata cu care erau obișnuiți. Așa că le-a îngăduit să ia turmele cele mai bune. Când Samuel a sosit și a auzit oile behăind în țarcuri, l-a pedepsit pe Saul pentru neascultare.

– Întrucât ai nesocotit porunca Celui de Sus, El și-a întors fața de la tine ca rege, a spus și a dat să plece.

Cerând iertare cu glas fierbinte, regele a întins o mână și l-a prins pe Samuel de haină. Veșmântul s-a rupt în mâinile lui ca și cum ar fi fost smuls.

– Așa și Cel de Sus ți-a smuls titlul de rege, a zis Samuel.

S-a retras pe pământurile lui de la Ramah și nu s-a mai întâlnit niciodată cu Saul. Despărțirea aceasta l-a apăsât pe Saul. Unii spun că l-a făcut să-și piardă mințile.

Întrucât Nizevet trăise pe vremea aceea, iar eu, nu, am lăsat-o să spună totul cum a vrut ea și am așteptat cu răbdare ca firul povestirii să se lege din nou de propria ei viață. Ceea ce s-a și întâmplat, în sfârșit, într-o bună zi, cândva, nu foarte mult după acea despărțire pentru totdeauna, când Samuel a venit pe neașteptate la Betleem, căutându-l pe Isai.

– Nu-ți pot spune cum m-am simțit în ziua aia, a zis ea. Am fost îngrozită ca nu cumva Isai să se amestece în vreo uneltire împotriva regelui, în special fiindcă fiii noștri mai mari îl slujeau. Samuel s-a prefăcut că venise doar ca să aducă o ofrandă și că, în acest scop, își luase servitorul cu el ca să mâne o junincă. Isai și toți bătrânii s-au dus la altar și au săvârșit ritualurile în prezența oamenilor din oraș. Isai îmi spusese să pregătesc totul ca să-l primim pe Samuel după săvârșirea ritualurilor și așa am și făcut. Le spusese servitorilor să scoată rogojinile din camera de sus și să le bată bine. Eu tocmai mă uitam ca să văd dacă au pus altele în loc și le porunceam să bage în casă tipsii cu jărat (era iarnă și era foarte frig),

când au ajuns Isai și Samuel. I-am văzut chipul lui Isai și am rămas cu gura căscată. Pe chipul lui luminat de parcă ar fi fost o făclie se citeau plăcerea și nerăbdarea. Nu-mi dădeam seama ce putea să vină de la Samuel care să-l schimbe într-atât. Samuel nu avea ce să-i dea, ceva de care Isai să fi avut nevoie. Bătrânul judecător era bine-cunoscut pentru austeritatea cu care se purta și pentru simplitatea casei lui de la Ramah. Iar o seară petrecută cu el nu era prilej de distracție. Era un om sever, care se gândea doar la datorie. Și cu toate astea, Isai radia de bucurie, ca un om care tocmai primise în dar o pereche de boi. Mi-am dat seama că singura cale ca să dibui ce se întâmplase era să fiu în încăperea aia, așa că, sub pretextul că fac totul dintr-un deosebit respect pentru judecătorul nostru, am luat tava de la servitoare și am zis c-o să duc eu înșămi mâncarea. Isai s-a uitat la mine când am intrat în cameră (de obicei nu mă arătam când erau oaspeți), dar era prea preocupat ca să se gândească la mine mai mult de o secundă. După ce am terminat de adus farfuriile, mi-am găsit un loc în colț, pe jumătate ascunsă de un stâlp. L-am văzut pe Samuel cum a întors brusc capul când fiul nostru cel mai mare, Eliab, a intrat în odaie. Samuel s-a ridicat în picioare și a făcut câțiva pași spre Eliab, care l-a salutat cum se cuvine. Fața bătrânului era toată numai riduri care arătau cât de concentrat era când îl studia pe fiul meu. L-am văzut că a observat cât de înalt e tânărul și ce ținută ostășească are, ce frumos îi e chipul și cât de clar și direct vorbește. Recunosc, m-am simțit mândră când mi-am dat seama de lucrul ăsta. Eliab se făcuse un tânăr frumos, cumpătat, supus, un tânăr după care alții se luau degrabă. Samuel s-a uitat atent la el multă vreme. Pe urmă a închis ochii și a ridicat mâinile spre cer. O expresie de nemulțumire și amărăciune i-a apărut pe chip. A deschis ochii, a clătinat din cap și s-a întors spre Isai din nou. „Nu e ce trebuie.“

Eliab a părut uimit când a auzit răspunsul ăsta tăios la salutul lui plin de politețe. S-a întors către tatăl lui, cu nedumerirea citindu-i-se clar pe față. La rândul lui, Isai s-a uitat la Samuel, neînțelegând ce a vrut să spună. Samuel a ridicat din umeri. „Nu cum vede omul vede și Jah. Jah vede dincolo de ce se poate vedea cu ochii. El vede ce e în inimă.“ Isai a pus o mână pe umărul lui Eliab în semn de mângâiere și a spus cu glas blând: „Trimite-l aici pe Abinadab“. Abinadab era doar cu puțin peste un an mai mic decât Eliab. Trăise în umbra lui, imitându-l în toate cele. Și el era un tânăr cinstit și frumos la înfățișare. Dar Samuel i-a făcut semn cu mâna să plece. „Jah nu l-a ales nici pe acesta.“ Și așa a mers treaba cu toți fiii noștri, până când chiar și micul Natanael, care era un țănc, fusese chemat și îndepărtat la rândul său. „Aceștia sunt toți fiii tăi?“, a întrebat Samuel. „Nu mai ai altul?“ Isai s-a uitat în jos, ferindu-se de privirea lui Samuel. L-am văzut că era cât pe-aici să clatine din cap. La urma urmei, nu mai avea alt fiu pe care să-l considere cu totul al lui. Dar trebuie să fi simțit cum îl sfredeleam cu privirea sau, altfel, poate că am făcut eu vreo mișcare involuntară de care nici măcar nu mi-am dat seama, căci s-a uitat spre locul în care eram. Mă așezasem în genunchi într-un fel de implorare. Privirile ni s-au întâlnit și l-am văzut dând înapoi. Nu știam ce voia Samuel cu unul dintre fiii noștri. Dar era clar că era ceva important, ceva ce Isai dorea foarte mult. Și dacă el, indiferent de ce onoare sau funcție ar fi putut fi vorba, crede că e bine pentru Eliab sau oricare dintre ceilalți, atunci David al meu trebuie să aibă și el șansa lui. „Mai e unul“, a spus Isai murmurând. „Dar e doar un copil. E plecat de acasă. Are grijă de oi.“ „Atunci du-te și adu-l. Căci nu vom pleca de aici până nu vine și el.“ Atunci am ieșit repede, pe furiș, și m-am dus jos, la grajd. Nu știam pe cine va trimite Isai ca să-l cheme pe David, dar voiam să fiu sigură că, oricine ar fi fost,

o să stea bine în șa. I-am spus băiatului să pună șaua pe catâr, în nici un caz pe un măgar. Până la urmă a apărut Radai, cu o haină grea pe el și cu o expresie ursuză, jignit de faptul că fusese ales să se ducă după fratele lui mai mic, pe care nu dădea doi bani, și pentru că va trebui să petreacă o noapte friguroasă cu turma în locul lui. Era târziu când am auzit catârul, care se întorsese. Pe servitori îi trimisese la culcare. Când am auzit zgomotul de copite în noaptea tăcută, am aprins o lampă și am ieșit din casă. După cum mă așteptam, David era nepieptănat și murdar. Avea părul încâlcit, cu bucăți de crenguțe și licheni încurcate prin el. Murdăria îi intrase în piele. Și, ca să fie totul ca la carte, să nu lipsească nimic, se înfășurase în pielea unui leu ucis de el, pe care o tăbăcise chiar el grosolan și din care făcuse un soi de haină ciudată. Aveam apă pregătită și haine curate de-ale lui Natanael, dar Samuel a apărut în capul scărilor care duceau afară și a strigat să-l aduc pe băiat repede la el. Isai adormise, tolănit pe perne. Samuel nici măcar nu ațipise. Era neliniștit, cu ochii în patru. Aștepta lângă ușă și ținea lampa în mână sus de tot. Când David a urcat scările spre el, chipul ăla bătrân și încrâncenat s-a destins. Ochii i s-au umplut de lumină. „Adu uleiul“, a spus el cu blândețe. Isai se trezise și el. Era acum în picioare, cu gura căscată și ochii larg deschiși. Servitorul lui Samuel a scotocit în bagajul lui și a scos un corn răsucit de berbec, înfundat cu un dop de ceară. S-a apropiat de Samuel, a îngenuncheat, a destupat cornul și i l-a dat. Samuel a luat cornul și l-a ridicat deasupra capului lui David. Un fir subțire de lichid auriu și vâscos a picurat pe părul plin de praf al lui David. David nu era nici mirat, nici nedumerit. Cu capul într-o parte, ridicat spre Samuel, era liniștit și serios, cu ochii larg deschiși. Era ca și cum vedea prin ziduri, spre viitorul care îl aștepta. „Uitați-vă!“, a spus Samuel. „Unsul lui Dumnezeu.“ Apoi a îngenuncheat. Eu am făcut la

fel. Cu coada ochiului l-am văzut pe Isai așezându-se în genunchi în fața fiului pe care îl nesocotise. Apoi Samuel i-a făcut un semn lui David și amândoi au coborât scările, intrând în noaptea rece. Nici până astăzi nu știu ce au vorbit. Dar când au venit înăuntru, Samuel s-a dus direct să se culce, iar David s-a învoit să-l ajut să se îmbăieze și să se schimbe cu cămașă de noapte curată. N-am vorbit mult și n-am spus absolut nimic despre subiectul evenimentelor ciudate din noaptea aia. Mi-a răspuns când i-am vorbit, dar era undeva în depărtare, unde eu nu puteam ajunge. L-am îndreptat spre patul gol al lui Radaï, în odaia în care patru dintre frații lui dormeau neștiutori. Dimineață, Samuel și servitorul lui au plecat la Ramah, iar David s-a dus înapoi la turmă și totul a fost de parcă toată treaba aia ciudată nici nu se petrecuse. N-am vorbit despre asta cu ceilalți fii ai mei, iar când i-am întrebat dacă ei știau ce se întâmplase, Isai a zis că, dacă știau asta, știau și mai bine că nu trebuie să recunoască și m-a îndemnat și pe mine să-mi scot din cap tot ce se întâmplase. A spus că Saul era încă regele nostru și că, întrucât așa stăteau lucrurile, nu era bine să vorbești sau măcar să te gândești la ungerea lui David ca rege. Dar bineînțeles că n-a trecut nici o zi în care să nu mă gândesc la asta și să nu mă mir. Și apoi, destul de repede, am intrat din nou în război cu filistenii, iar fiilor mei mai mari, generalul Abner le-a cerut să vină de partea regelui în bătălia din Valea Stejarului...

Casă părintească (în limba ebraică) (n.tr.)

Yah sau Jah, forma prescurtată pentru Yahweh, denumirea lui Dumnezeu (în limba ebraică) (n.tr.)

Copil născut dintr-o relație nepermisă de legea biblică (adulter sau incest), care, ajuns la maturitate, nu are voie să se căsătorească cu un membru al comunității iudaice (n.tr.)

IV

Glasul ei s-a auzit din ce în ce mai încet. A întins mâna după cana cu vin, dar în ea nu mai era nimic. A făcut semn cu mâna să vină fata lui Șama, dar nu a fost nevoie. Fata făcuse un foc mic și avea grijă de el. Pusese o oală mare pe o pirostrie din trei pietre. Dar cum și-a dat seama că bunica ei vrea ceva, s-a dus la ea, umplându-ne și nouă cănila. A pus pe masă, între noi, urciorul, pe care se formaseră broboane de apă de la căldura din după-amiaza aceea. Am tot vorbit și se făcuse târziu. Umbrele răsucite ale ramurilor de chitru s-au lungit, formând pe pământ noduri închise la culoare. Nizevet a pus cana jos și a ridicat mâna, ducând-o la frunte.

– V-am obosit, am spus eu. Îmi pare rău.

– Nu, nu sunt obosită. Nu e asta. Doar că îmi e greu să vorbesc despre lucruri pe care le-am ținut numai pentru mine atât de mult timp. Văd că scrii ce spun și... și... mi-e atât de rușine...

Am început să vorbesc ca s-o liniștesc, dar mi-a făcut semn cu mâna să tac.

– Știu că fiul meu a fost de acord cu treaba asta pentru motive care, probabil, i se par pline de înțelepciune. Dar oamenii de rând îi știu povestea într-un fel atât de diferit. Povestea lor începe cu băiatul ăla vesel ca o rază de soare, care a apărut ca din senin dintre dealuri. E nevoie, mă întreb eu, să se știe ce a fost înainte?

Nu se mai uita la mine, ci la mâinile ei.

– Treaba asta o să fie cum vrea regele, am zis eu. El o să hotărască dacă și ce o să rămână urmașilor și ce o să fie lăsat pe de lături.

– Foarte bine, a spus ea.

Pe urmă i-a făcut din nou semn fetei și a început să se ridice în picioare.

– Asta-i tot? am zis eu ceva mai răstit decât avusesem de gând. Speram că poate o să continuați.

– Să continui? De ce-aș continua? Șama poate să spună mai multe lucruri despre Valea Stejarului. Șama și alții, care au fost acolo. Rolul meu în poveste nu are nici o importanță dincolo de ce ți-am spus. Mulțumește-te cu atât.

Atunci m-am ridicat în picioare și m-am înclinat. A venit fata și i-a dat brațul lui Nizevet. Cele două s-au făcut nevăzute, intrând în casă, iar eu am rămas singur să-mi adun sculele cu care scrisesem. Fata s-a întors ca să se uite la oală. Din oală au ieșit niște arome înțepătoare... de ceapă, chimion și coriandru. Mi-a lăsat gura apă și atunci mi-am dat seama că mi-era foame. Chiar înainte de apusul soarelui, o pereche de tineri zurbagii s-au întors, mânându-și animalele din urmă. Băiatul mai mic, care moțăia de ceva timp într-un colț, s-a repezit să pună paie în grajdurile de jos, o treabă care, mi-am zis eu, ar fi trebuit să fie făcută un pic mai devreme.

Fata mi-a adus un coș cu lipii, o tavă cu vârf de grăunțe condimentate, cu miros îmbietor, și o strachină cu iaurt în care să le amestec. Era clar că nu aveam să mănânc cu restul familiei, căci se retrăsese cu toții într-o cameră de la etajul celei mai mari dintre cele trei case. Am mâncat ce mi se dăduse, bucurându-mă de singurătatea în care mă aflam. Gândurile mi se îndreptau spre vorbele nemaipomenite ce stăteau zăvorâte în pergamentul pe care scrisesem și spre povața pe care mi-o dăduse Nizevet la despărțire. Era o femeie înțeleaptă, mi-am dat ușor seama. Cel mai bine era să vorbesc doar cu cei care au fost acolo când s-au petrecut evenimentele. Viața lui David era deja un amestec de închipuiri care mai de care mai aiurite. Oamenii ȣes mereu mituri în jurul regilor care îi conduc. Trebuia să fiu precaut cu asemenea oameni.

Când am terminat de mâncat, fata era din nou acolo, lângă mine, ținând în mână un castronel cu apă de trandafiri ca să mă spăl pe degete.

– Dacă ați terminat, o să vă conduc în odaia dumneavoastră.

Așadar, aveam să stau acolo peste noapte. Nu fusesem sigur dacă Șama o să mă poftască să rămân sub acoperișul lui sau dacă ar trebui să-mi găsesc vreun adăpost îndoielnic în oraș.

– Cred c-o să mai stau un pic, i-am spus fetei.

Și așa am și făcut. Am numărat stelele care s-au aprins una câte una până ce tot cerul a început să strălucească. Când a venit un băiat cu o făclie ca să mă conducă la mine în odaie, se făcuse foarte târziu. Șama nu se întorsese. O rază palidă de lumină se prelingea deja printre obloane când m-am trezit dintr-un somn agitat și l-am auzit intrând, beat turtă, împiedicându-se și înjurând de mama focului. Am auzit numele regelui și pe al meu amestecate printre munți de rahat și jeg. M-am întors pe partea cealaltă și m-am culcat la loc, gândind că o să treacă multe ceasuri până când Șama s-ar putea să fie în stare să vorbească cu mine.

Ai casei s-au trezit și s-au apucat de treabă mult după aceea. Am mai moțait în ciuda zgomotului care însoțea treburile de dimineață. Au dat drumul animalelor din grajduri, iar bărbații și băieții au plecat la pășune și pe câmp. Când m-am sculat în cele din urmă, doar două femei mai erau în curte. Coceau pâinea pentru ziua aceea în cuptorul de lut în formă de stup. Cea pe care o întâlnisem cu o zi în urmă lucra lângă o femeie mai în vârstă, care, am bănuț eu, era nevasta lui Șama. Și-a ridicat o clipă privirea de la frământatul aluatului și a dat scurt din cap, apoi s-a întors să facă pâine mai departe. Fata a scos o pâine caldă de pe peretele arcuit al cuptorului și mi-a adus-o, aburindă, cu o mână de măslina. Am întrebat de Nizevet, căci n-am văzut-o în curte. Fata a răspuns că se odihnea. Era tare obosită după discuția nesfârșită din ziua trecută, a zis ea cu un aer de dojană. Când mi-am

terminat eu gustarea de dimineață, femeile terminaseră și ele de făcut pâinea și se pregăteau să mulgă oile și caprele, care pășteau prin apropiere. În timp ce femeile și-au luat vasele de muls, eu am desfăcut pergamentul ca să revăd ce scrisesem cu o zi în urmă.

Soarele era sus, pe cer, când a apărut Șama și a traversat curtea bălăbănindu-se. A înșfăcat o bucată de pâine proaspătă și după ce s-a trântit, de parcă ar fi căzut din pod, pe scaunul din fața mea, și-a înfipt dinții în ea. S-a șters la gură cu dosul mâinii și m-a fixat cu o privire de scârbă fără margini.

– N-am înțeles niciodată de ce te rabdă frati-miu, a trântit-o el. Cu toate grozăviile pe care i le spui! E de mirare că n-a băgat o suliță în tine.

Nu aveam ce să-i răspund la una ca asta, așa că n-am spus nimic. A strâns cu grijă pergamentul de pe care citeam și am scos unul nescris. Șama a pufnit pe nas.

– Așa deci, ai stors-o pe mama ca pe o cârpă murdară și acum ai de gând să începi cu mine, ca să vezi ce mizerii mai poți să smulgi și de la mine?

– Fratele tău...

– A, da, frati-miu, el le vrea pe toate astea. Sfântul, uimitorul, atotputernicul meu frate, cel mai iubit de toți... femei, bărbați, chiar și Jah. El le vrea. Și el obține tot ce vrea, totdeauna. Păi, acum știi că n-a fost mereu așa. Până când bătrânul ăla cu urciorul lui de ulei n-a apărut aici, băiatul ăla știa unde îi e locul. Și era un loc plin de căcăreze și de praf.

A rânjit ca pentru el însuși. Era o bucurie cumplită, ascunsă.

– Văd și acum chipul lui Eliab... și al lui Abinadab, de altfel...

A râs cu un glas dogit și pe urmă s-a crispat, ducându-și o mână la tâmplă. Se simțea, ca de obicei, excesul pe care îl făcuse cu o seară în urmă.

– Ei bine, nici unul dintre noi n-a crezut ce a spus bătrânul. Cum putea David, nenorocitul ăla de căcat cu ochi... nu te uita așa la mine. În felul ăsta îl priveam noi. Știu că ea ți-a spus și asta. Dar bag mâna-n foc că nu ți-a spus că David își merita pe deplin reputația. Nu. Bag mâna-n foc că ți-a spus că era copilul ei fără de cusur. Ei bine, fără de cusur nu era. Era o jigodie mică și vicleană. Învățase să fie așa. Știa cum să nu-i scape nici cel mai mic folos și nu șovăia să profite de îndată ce se ivea ocazia. După felul în care se purta, era ca tine.

S-a uitat chiorâș la mine. I se citea pe chip răutatea. Gura i s-a strâmbat într-un rânjet.

– Uiți un lucru. Eu eram acolo în ziua aia când l-a ucis pe tatăl tău. Am văzut cât de bine ai jucat teatru. A fost ca la carte. Trebuie s-o recunosc. Băiatul ăla e tare-n boase, gândeam pe vremea aia. Cum ai reușit – regat, coroană și toate alea – și cum ai putut să abați atenția tuturor când sângele lu’ tac-tu îți ajungea până la glezne. Așa se face că ești în viață și acuma ia uită-te la tine. Profetul regelui. Un bărbat pe care nu-l poți scăpa din vedere. Bine, bine, poate că l-ai supt pe frati-miu, dar pe mine nu mă duci tu de nas. Mi-am zis că în ziua aia, când ți-ai scăpat pielea, ai fost un mic escroc cu mintea ascuțită, dar acum cred că ești un șarlatan cu multă viclenie în tine. Da’ nimeni nu dă nici o ceapă degerată pe ce cred eu. Sunt doar bețivanul de frate mai mare al regelui. Așa că-mi pun lacăt la gură și-am să mă dau la o parte din calea fiului meu, ca să poată să facă și el ce-ai făcut tu și să fie cineva la curte când prințul Amnon o s-ajungă pe tron.

A luat bucata de pâine și și-a înfipt dinții în ea.

– Mi se pare, am spus eu, că discutăm despre ce a făcut fratele tău în Valea Stejarului. Nici despre părerea ta despre mine, nici despre ambițiile tale pentru Ionadab.

A oftat din adâncul răunchilor.

– Bine. Atunci, hai să terminăm cu asta. Fratele meu în Valea Stejarului, a zis el, imitându-mi tonul plin de trufie. Ticălosul de bastard își făcea un nume. Ca s-o spunem p-a dreaptă. Avea tot temeiul să fie așa cum era. Avea motive, motive serioase, după cum un catâr bătut are toate motivele să fie ursuz și răutăcios și să caute ocazia să dea cu copita. Noi, cu toții, am fi făcut orice ca să câpătăm sprijinul tatălui nostru; și dacă el îl trata pe David ca pe o potaie râioasă, așa îl tratam și noi. Niciodată nu i-am arătat băiatului ăluia nici un pic de bunătate. A trebuit să-și folosească mintea ca să supraviețuiască acolo, pe dealuri, și a supraviețuit, fără ajutor de la nimeni. Așa că, atunci când a venit la Valea Stejarului, s-a năpustit ca un uliu, căutând să se hrănească din nenorocirea câmpului ăluia de bătalie. Și ce leș minunat a găsit acolo și ce s-a mai înfruptat din el!

Am scris cuvintele acestea în mare grabă și cu furie, cuvinte care erau la fel de negre precum cerneala cu care le-am scris. Nizevet fusese foarte sinceră, dar acesta era un mod de a spune povești cu totul diferit. Șama stătuse pe scaun, dar nu avusese astâmpăr, mișcându-și burta mare încolo și încioace. S-a ridicat în picioare și a început să se miște, urmând același drum pe care îl observasem cu o zi mai înainte. A rupt o nuia de pe ramura de chitru și s-a bătut cu ea peste coapse când a început să meargă.

– Bănuiesc că ai o idee despre ce s-a întâmplat în ziua aia. Cine nu-și aduce-aminte? Pânza țesută în povestea de atunci s-a rărit de cât a fost spusă. M-a distrat grozav pe mine, care am fost acolo, fiindcă mi-au povestit-o și repovestit-o în fel și chip, fiindcă au cârpăcit-o în nu știu câte feluri, până când nici eu n-am mai știut dacă evenimentele descrise sunt cele pe care le-am văzut cu ochii mei. De câte ori aud de asta, filisteanul care avea să se lupte a mai crescut c-o juma' de metru, iar frățiorul meu cel plin de eroism

a mai întinerit cu un an. După atât timp cât a trecut de atunci, cred că-l văd cum l-ai văzut tu în ziua aia. Ai văzut un băiat de toată splendoarea, nu-i așa? Uite-l că vine! Iese în pas de dans dintre oamenii de rând. Ce băiat frumos și viteaz ai în fața ochilor! Poți s-o recunoști. Nu ești singurul. Așa cred toți. Păi, în primul rând, nu prea mai era el la vârsta aia. Frati-miu împlinise 14 ani. Mulți din cei de-o seamă cu el, încercați în bătălie, erau deja în armată, socotiți drept bărbați. Iar el crescuse precum un cactus, înverșunat, țepos și destul de încăpățânat ca să reziste la ce-o să-i iasă în cale. Dar frati-miu a hrănit cealaltă legendă. Într-adevăr, lăsându-i pe alții s-o rumege, cred c-a făcut-o să crească înăuntrul lui. Chiar și el probabil că acum crede povestea despre băiatul frumos ca soarele și binecuvântat de Cel de Sus și despre cumplitul uriaș care stă să apară. Nu-i adevărat. Strălucirea aia și rafinamentul au venit pe capul lui abia mai târziu, după ce Saul și Ionatan l-au luat în primire și au scos ce era bun din el. Ca să fim sinceri, i-au dat iubirea de care propria lui familie îl ținuse la distanță. Curtea lui Saul nu era mare lucru, pe timpul ăla. Nu erau nici cântăreți, nici cântărețe, nimic din fițele pe care le face David astăzi, când își împodobește casa. Casa lui Saul era cartierul general al unei simple căpetenii. Nimic mai mult. Nu era pe vremea aia nimic din pompa asta plină de mândrie. De cele mai multe ori, ținea sfat sub un pom, ca un soldat. Dar pentru vagabondul mort de foame, care venise de la un țarc de oi plin de nămol, așa-numita curte a lui Saul era grădina paradisului și, mulțumită prostiei și exagerării lui Ionatan, David a prosperat acolo. Și tot acolo și-a stricat și caracterul. Vai, nu te uita așa la mine. Te rog frumos. Te-am auzit spunând lucruri mai urâte și i le-ai spus în față...

În orice caz, noi cu adunătura noastră de soldați eram pe un deal și trupele lor pe celălalt, dincolo de vale. Toată lumea trage concluzia că a fost o

confruntare masivă... două armate mari... dar nu-i adevărat. A fost pur și simplu o altă hărțuială într-un șir lung și plictisitor de hărțuieli. Ne stăteau mereu în coastă când luptam, încercând să pună mâna pe un sat aici, pe un cătun dincolo. Să ne fure vitele, să ne strice recoltele. Erau tari la așa ceva și aveau arme mai bune decât noi. Lucrurile mergeau în felul ăsta de luni de zile și noi eram toți ca și pieriți. Se părea că nici una dintre părți nu voia să înceapă lupta. Și Saul era șiret pe vremea aia. Știa că amânarea confruntării ne era la fel de folositoare cum ne-ar fi fost o victorie. Dacă luptătorii filistenii erau prinși în Valea Stejarului, atunci nu mai alergau peste tot prin Shfela ca să ne prade recoltele și să ne ia vitele la goană. Cred că-i convenea de minune să aștepte să vină timpul când sătenii își strângeau recolta și o puneau la păstrare. Pe urmă vremea se schimba și puteam merge toți acasă.

Dar apoi au început să ne ia în zeflema cu războinicii lor din Gat. Era un munte de om. Crede-mă pe cuvânt. Și înarmat mai bine decât oricare dintre noi. Mai bine decât Saul. Mai bine decât orice om pe care-l văzuserăm noi, la vremea aia. Nu erau nici armele filistene obișnuite, erau mai mult de genul celor pe care fenicienii din susul coastei le luau de la cei de pe insulă. Avea un coif străin, de bronz, care arăta tare ciudat, și o armură de solzi (îmi aduc aminte de asta fiindcă era ceva neobișnuit pe atunci) și o platoșă mare de bronz și jambiere. Sulița lui era mare cât sulul de la războiul de țesut și avea un vârf sănătos de fier. Mai era și o sabie încovoiată pe acolo.

Îți spun sincer, cu mâna pe inimă, când a coborât în vale și a început să-și bată joc de noi, urlând din toți răunchii, nici unuia dintre noi nu i-a venit să facă un pas înainte și să se lupte cu el. „Hai, care se-ncumetă?“, a urlat el. Și pe urmă a râs când nimeni n-a venit spre el. Uite care era problema: oricare bărbat care avea o șansă să-l

înfrângă era prea de preț pentru noi ca să-l pierdem. Saul nu l-a lăsat pe Ionatan, iar ceilalți fii ai lui, prinții mai tineri, nu erau pe măsura unei sarcini ca asta. Nu l-a lăsat nici pe Abner să accepte provocarea, și pe bună dreptate, căci înfrângerea unui asemenea om – prințul moștenitor și generalul lui Israel – i-ar fi făcut pe luptători să-și piardă curajul și ar fi hrănit dorința de a se bate a dușmanului. Dar câțiva dintre măgarii ăia înfierbântați din rândurile soldaților au cam bombănit, în special după ce și-au trecut unul altuia burduful cu vin de câteva ori. Nu le-a plăcut, nu le-a plăcut deloc faptul că Saul a stat acolo și nu a zis nimic la jignirile pe care le primise. Noaptea s-au lăudat cât au putut, dar dimineața nu mi s-a părut că erau la fel de curajoși.

Așa că noi trei, adică Eliab. Abinadab și cu mine, stăteam acolo, în vale, de câteva săptămâni, iar tata, de acasă, și-a dat seama că ni se terminase mâncarea. David făcuse el ce făcuse ca să fie omul de încredere care o să aducă proviziile. Sau poate că l-a prostit pe vreun sclav de la bucătărie ca să facă el treaba asta. În orice caz, era acolo cu măgarul, cu coșurile pline cu porumb copt, pâine și roți de caș. Sarcina lui era să vină cu merindele și să se ducă înapoi la el la turmă. Da' crezi c-a făcut ce i s-a spus? Bineînțeles că nu. Rahatul ăla cu ochi a dispărut cât ai bate din palme și a început să iscodească de capul lui. Lui Eliab i-a spus cineva că-l văzuse undeva, departe, dincolo de convoiul cu echipament, amestecându-se printre soldați și pisându-i ca să afle cât mai multe lucruri. Eliab n-a fost deloc încântat și m-a trimis să-l aduc. L-am ajuns din urmă înainte să-și dea el seama. Când l-am prins, se lăuda în dreapta și-n stânga, făcându-i de două parale pe luptătorii adevărați care duseseră greul luptei în timp ce el trăgea la aghioase pe deal sau încercând să-și facă mendrele cu vreo oaie neștiutoare...

– Nu! am exclamat eu.

Nu m-am putut abține. Nimeni nu mai vorbise în acest fel despre făclia lui Israel. Dar Șama s-a uitat la mine cu un rânjel zeflemitor.

– „Nu“, a zis el subțiindu-și glasul și scoțând un scâncet ascuțit. Nu ce? Să nu spun adevărul? Dar ai zis că vrei adevărul. Ți-l spun acum. Îl vrei sau nu? Atunci, ține-ți gura și scrie.

A aruncat cât colo nuiava de chitru, s-a frecat la ochi cu cele două degete mari turtite și pătrătoase, s-a uitat la lacrimile pe care le-a scos de acolo și s-a șters pe tunica de pe el.

– Așa deci, iată-l cu o gură cât o șură, arătând cu degetul spre locul din vale unde era uriașul filistean. „Vezi cât de încet se mișcă?“, spunea el. „L-ai văzut cum s-a-mpiedicat când a venit pe deal în jos? Toată armura aia probabil că-l omoară. Da, e înalt și e bine înarmat, dar poți să-l ataci foarte bine de la depărtare. Nu trebuie să vii lângă el și să lupți cum vrea el. Dacă nu-l lași nici măcar să...“ I-am tăiat-o și l-am luat de ureche. L-am târât înapoi la Eliab. Încă îl aud cum scheuna cu glasul ăla pierit al lui. „Da’ acum ce-am mai făcut? Întrebam numai.“ Dar Eliab știa ce-i poate pielea. L-a muștruluit pentru planurile răutăcioase pe care le făcuse și pentru lăudăroșenia lui și i-a spus să se ducă înapoi la muncă. Dar era prea târziu. Nenorocirea se petrecuse deja. Cineva îi spusese lui Saul despre cum se lăudase David și un mesager a venit să spună că David era așteptat în cortul regelui. Eliab a crezut că o să-l învețe minte pe David și i-a dat drumul să plece cu un zâmbet prefăcut. Toate bune și frumoase.

Uite, îți mărturisesc: cu toții voiam să vedem cum o ia în barbă. Și toți îl subestimam. David a văzut că i se ivește o ocazie și a profitat de ea din plin. Bănuiesc că și-a făcut el socoteala că s-ar putea să nu mai fie alta și că merita să riște oricât ca să-și schimbe amărâta aia de viață a lui.

Șama a scuipat în țărână. S-a oprit și s-a așezat din nou, de parcă ar fi căzut din pod, pe scaunul

din fața mea. Și-a rezemat coatele pe masă și și-a luat bărbia în palme. M-am uitat la el, așteptându-l să continue, și l-am văzut privindu-mă fix. O clipă am crezut că dezgustul pe care-l avea față de mine și față de ceea ce făceam eu ar fi putut să-l copleșească și că avea de gând să pună punct. Dar povestea pe care o spunea părea să-l fi captivat, în ciuda propriei voințe.

– Ne-am dus toți după David la cortul regelui. Am crezut că e o mare gogomănie, și așa a crezut și Saul la început. Când David s-a lăudat din nou chiar în fața regelui, Saul pur și simplu a râs. Cum ar putea un păstor tânăr și neînvățat într-ale armelor să se lupte cu un soldat de profesie? Atunci David a început să spună o poveste fără noimă despre cum ucisese el un leu, cum îl apucase de barbă și cum îi smulsese chiar dintre fălci o oaie furată. Sigur, era foarte adevărat că avea o piele de leu, dar eu bănuisem mereu c-a găsit vreun animal mort, l-a jupuit și-a pus totul la cale. Se pare însă că pe rege l-a atras toată treaba asta. David, fără discuție, pune tot sufletul: „Cel de Sus m-a apărat de leu și o să mă apere și de filistean“, a spus el.

Nu știu dacă Saul era deja impresionat un pic sau dacă era disperat ori dacă pur și simplu nu dădea nici o ceapă degerată pe ce i s-ar fi întâmplat lui' lădărosu' de frati-miu. Poate că și-a spus: ce dacă îl omoară uriașul? Uciderea unui păstor tânăr și necunoscut n-o să fie o pierdere pentru noi și nici un motiv grozav de laudă pentru cel care l-a ucis. Dar Saul i-a dat lui' frati-miu armura lui și bănuiesc c-a socotit că băiatul era cel puțin viteaz. A trebuit să ne abținem ca să nu râdem (trebuie să-ți spun treaba asta neapărat) când l-am văzut pe David încercând să meargă cu platoșa lui Saul, care îi ajungea mai jos de genunchii numai piele și os. Când a dezlegat curelele și a pus-o deoparte, am crezut c-o să folosească chestia asta drept pretext ca să dea înapoi, dar nu, n-a fost așa. Spre

mirarea noastră, și-a luat bâta de păstor și a plecat spre vale. A luat câteva pietre, cântărindu-le în mână și căutându-le pe cele mai tari, și a plecat cu lațul lui de piele în mână. Regele l-a urmărit cu privirea cum pleacă. S-a întors către comandantul lui. „Al cui e băiatul acela, Abner?” Abner a ridicat din umeri. A spus că n-are idee. Eliab, Abinadab și cu mine n-am scos o vorbă. N-am spus că e fratele nostru fiindcă eram siguri că, de îndată ce o să apară Goliat, David o să se facă una cu nisipul. Așa că lucrurile s-au desfășurat ca de obicei. Arcașii filistenii s-au aliniat. Și noi la fel. Cu obișnuitul bocănit în scuturi și cu insultele pe care de regulă ni le aruncam unii altora. Goliat a ieșit în față și și-a chemat rivalul la raport. Și iată-l pe frățiorul nostru cel mititel, țopăind când intra și ieșea din rânduri și sfârtecând aerul cu bâta lui de păstor. Când l-a văzut, filisteanul și-a dat pe spate capul lui cel mare și a râs. Și de ce n-ar râde? Îi pasă ursului de țânțar? A urlat la David: „Ce sunt eu? Câine? Că văd c-ai venit cu niște bețe ca să te lupți cu mine“. Până în clipa aia văzuse doar bâta. Nu observase lațul. David a luat-o la fugă înainte, mai departe de rândurile de soldați, totuși într-un loc în care nu putea să-l ajungă sulița. A prins o piatră în laț și i-a dat drumul. Bineînțeles că n-a nimerit ținta. David era prea departe. Uriášul s-a înfuriat și a urlat: „Vino aici! O să-ți dau leșul să-l mănânce păsările cerului și fiarele câmpului!“

Și atunci David ne-a lăsat pe toți cu gura căscată. A avut întotdeauna glasul ăla. L-ai auzit și tu. Știi ce vreau să spun. I-a răspuns cu un glas limpede ca sunetul de trompetă: „Vii să te bați cu mine cu sabia, cu lancea și cu sulița, iar eu vin la tine în numele lui *Hashem tzva'ot*, Dumnezeu al armatelor, Dumnezeu al soldaților lui Israel, pe care tu l-ai nesocotit“. Am fost crescuți într-o casă de oameni cu frica lui Dumnezeu. Țineam sărbătorile, aduceam ofrande, știi bine asta. Dar felul ăsta de discuție plină de credință în

Dumnezeu... Ei bine, nici măcar tata nu ieșea în public cu genul ăsta de comportament. Nici unul dintre noi nu știa de unde luase el felul ăsta de a vorbi. Ca să fiu sincer, era un pic cam ciudat. Am început să simt cum mi se ridică părul în cap...

Șama și-a dus mâna la ceafă, amintindu-și de clipa aceea. Încruntarea îi dispăruse de pe chip când amintirile au pus stăpânire pe el. Câteva clipe a fost ca și cum m-ar fi lăsat singur în curte. Nu mai stătea acolo, sub chitru, discutând fără tragere de inimă cu un om pe care nu-l suporta. Era departe, tânăr, în Valea Stejarului, uitându-se și nevenindu-i să creadă că fratele lui cel mai mic a pornit-o cu capul înainte spre destin.

– Așa că atunci filistenii au început să-l ia la refec pe omul lor, îmboldindu-l să treacă la fapte. „Ai de gând să primești așa o palmă de la o stârpitură de băiat?” De pe amândouă dealurile îl luau în zeflema și puteai vedea că era din ce în ce mai nervos. David mai aruncă o piatră și Goliat simte o adiere ușoară când îi trece pe lângă ureche. Se ferește din calea ei și e îmbrăcat în armură din cap până-n picioare, așa că se-mpiedică și toată lumea râde de el, atât ai lui, cât și ai noștri. David e singurul care nu râde. E într-un fel de transă și trâmbițează... „Chiar în această zi Cel de Sus mi te va arunca în brațe” și alte lucruri de felul ăsta... pur și simplu îi tășneau de pe buze ca apa din fântână... genul de cuvinte pompoase cu care cei de felul vostru scot nasul în lume: „Întreg Pământul va ști că există un Dumnezeu în tribul lui Israel...” Nu e genul de lucruri pe care te aștepti să le auzi din gura unui păstor. Dacă filisteanul și-ar fi aruncat sulița chiar atunci, lucrurile poate c-ar fi mers altfel, dar el tot acolo stătea, cu picioarele pe pământ, nevenindu-i să creadă că stârpitura aia cu gură mare îl făcea de două parale. S-a întors ca să-i ocărase pe oamenii lui, să-i facă să tacă. Asta i-a venit de hac. Sunt sigur. Piatra din laț venea purtată de vânt până să se uite el înapoi, spre

David, iar când s-a uitat, a fost prea târziu ca să se ferească. Și trebuie să recunosc, ținta lui David – sau norocul lui – a mers perfect. Piatra l-a lovit pe Goliat drept în frunte.

Șama a ridicat o mână vânjoasă și și-a pus două degete pe frunte, chiar între ochi.

– Exact aici, un pic mai jos de marginea coifului mare de bronz. O simțeau, chiar dacă erai departe. Era ca și cum ai fi auzit-o. Poc.

A bătut din palmele lui cărnoase și și-a dat capul pe spate ca să mimeze lovitura neașteptată.

– Piatră. Os. Poc. Ar fi trebuit să vezi cum îl pocnește piatra în cap. Coiful a zburat cât acolo. Matahala a căzut, cum te văd și cum mă vezi, în genunchi. A bâjbâit ca să-și găsească sabia. Nu vedea nimic. Sângele îi curgea șiroaie în ochi. Ai fost la război și știi cum sângerează rănilor de la cap. Atât le-a trebuit furioșilor noștri, că au și început să atace. Și David nu se opri. Nici măcar nu se uita pe unde calcă. Pur și simplu, o ținea șnur. Aleargă în direcția în care se dusesse piatra, iar arcașii filistenii trag, dar nu-l nimeresc. Și strigă altceva despre *Hashem tzva'ot* care e cu noi și atât le trebuie furioșilor noștri, că și rup rândurile și pornesc la atac în urma lui. L-am auzit pe Abner cum îi chema înapoi, suduind și urlând, dar totul a fost în zadar, căci toți tânjeau după lupta asta de multă vreme.

Atunci am luat-o și eu la fugă în urma lui David. Mă apropiam repede de el când l-a prins pe Goliat. A prins sabia de mâner și i-a smuls-o din mâini. Era aproape prea grea ca s-o ridice singur. S-a clătinat când a încercat s-o ridice și mi-am spus că gata, s-a terminat cu el. Dar și-a recăpătat echilibrul, s-a pus bine pe picioare și a prins sabia cu amândouă mâinile ca pe o secure. Și nici așa n-a reușit s-o ridice, iar sabia a căzut sub propria ei greutate. Chiar pe gâtul ăla gros. Trebuie să fi fost ascuțită sabia aia, căci capul s-a desprins și a căzut ca un bolovan. David l-a ridicat de păr și l-a ținut

în sus ca să-l poată vedea toată lumea. Soldații noștri au prins curaj atunci și s-au repezit ca o furtună la dușmani. Așa se schimbă sortiile în luptă. Filistenii s-au risipit și au luat-o la fugă, iar noi i-am urmărit tot drumul până la porțile orașului lor, Ekron. Când ne-am întors, le-am prădat tabăra pe care o părăsiseră.

Am auzit mai târziu că David s-a dus direct la rege, ținând în mână capul din care picura încă sânge. I-a spus cum îl cheamă și al cui e. Lui Abner nu prea i-a convenit. Cum era să-i convină? Își pierduse oamenii din mână în fața acestui nimeni mititel. Dar, bineînțeles, n-a rămas un nimeni. Ionatan era căzut în limbă după el, lăudându-i curajul și calitățile de conducător. Și așa a început toată nebunia aia între ei doi. Cred că chiar în noaptea aia, bag mâna-n foc. Știi cum e când îți iei primul bărbat. Ești gata să faci sex... sau poate că nu știi...

S-a uitat la mine cu un amestec de scârbă și dispreț.

– Să-ți spun un lucru: un băiat normal o să și-o bage oriunde după ce a omorât primul om. Fată, babă, catâr. Și dacă un prinț vrea să ți-o sugă...

Și-a întors capul într-o parte și a scuipat în țărână.

– N-o să vorbesc despre așa ceva. Dar asta a fost. Zilele păstoritului plin de umilință se terminaseră. Ionatan nu voia să-l lase să se ducă acasă, iar David, cu siguranță, nu se dădea de ceasul morții ca să se întoarcă acolo. Următorul lucru pe care l-am aflat: e scutierul regelui. Și pe urmă cineva a spus că David cântă la harpă. Saul s-a obișnuit să i se cânte de câte ori o stare proastă pune stăpânire pe el și se spunea că muzica îi aduce alinare, pentru o vreme. Dar nu prea știu multe despre toate astea. David era plin de răutate față de noi și a făcut tot ce a putut ca să nu fim poftiți la curtea lui Saul. La urma urmelor, nu era mai mult decât ce ni se cuvenea. Așa bănuiesc.

Mai târziu, când Saul s-a năpustit asupra lui și ne-a făcut pe toți proscriși a fost altă poveste. N-am avut de ales decât să ne unim forțele cu el sau să se aleagă praful de noi. Frații mei și cu mine ne-am dus cu el. A aranjat ca mama și tata să se refugieze undeva în Moab, pe malul celălalt al Iordanului, sub protecția regelui de acolo. Toate astea le știi și tu foarte bine. Destul de curând ai venit la noi. În cele din urmă a făcut în așa fel încât am scăpat toți cu viață și de atunci, de-a lungul anilor, ne-am dat toți osteneala să ne înțelegem între noi. Nu zic că n-a fost generos. De când s-a urcat pe tron, a făcut tot ce a trebuit ca să ne luăm înapoi ceea ce pierduserăm din cauza lui și chiar mult mai mult. Da' mai las-o-ncolo de treabă. Mi s-a acrit să tot vorbesc despre el și mi-e o sete de nu văd bine.

A cerut apă și băiatul a venit în fuga mare. N-a așteptat să toarne băiatul, ci a smuls urciorul și l-a ridicat, lăsând apa rece să-i curgă în gură și pe bărbie. Când i s-a mai potolit setea, a întors urciorul și a lăsat apa să-i curgă pe cap, după care s-a scuturat ca un câine. S-a sprijinit cu mâinile pe masă și s-a sculat în picioare.

— Adu-i catârul omului ăstuia, i-a poruncit el băiatului și s-a întors să plece.

Mi se dăduseră papucii.

V

Mi-a fost ușor să mă întorc prin răcoarea serii. Catârca mea mă asculta supusă și nu se împiedica deloc, așa că m-am așezat comod în spinarea ei când pietrele au început să dea afară căldura unei zile întregi și mantia moale a cerului și-a schimbat culoarea de la nuanțe de auriu la roz și purpuriu. Se făcuse târziu când am îmboldit-o să urce ultima porțiune abruptă de drum care ducea la poarta orașului. Luna era deja sus, pe cer, și scălda pietrele albe în strălucirea ei rece, ca de sidef. Poarta era închisă, bineînțeles, și când una dintre santinelele mai tinere m-a somat să stau pe loc, l-am auzit pe superiorul lui dojenindu-l cu un sâsâit gros:

– Tâmpitule! Nu vezi că-i profetul? Lasă-l să treacă.

Zăvoarele de metal au scrâșnit de parcă gemeau. În lumina jucăușă a torțelor am văzut cum tremura mâna tânărului când ținea poarta cea grea. Nu m-am obișnuit niciodată cu asta: teama plină de respect pe care omenii de rând o au față de cei de felul meu. Bănuiesc că așa stau lucrurile fiindcă eu însumi nu simt că sunt mai mult decât un om de rând. Poate chiar mai puțin. Nu sunt cu nimic mai mult decât o unealtă în mâna unui stăpân nevăzut, ceva pe care să-l folosești când ai nevoie și pe urmă să-l arunci cu indiferență.

Dar am ajuns să înțeleg și să accept această teamă și această reținere. Chiar sclavul meu, un băiat hitit pe nume Muwat, care e în slujba mea de doi ani buni, încă se uită la mine chiorâș. În ciuda tuturor lucrurilor care îi stau în cale, e un tânăr capabil, priceput nu numai să satisfacă simplele mele nevoi, ci și să citească starea de spirit a celor din casă. Am descoperit că oamenii de rând și chiar, din când în când, cei care ar trebui să știe mai bine, cum ar fi regele, au idei ciudate despre mine. Nici unul nu înțelege că mie mi-e dat să văd

doar acele lucruri care aduc mânie cerurilor. Se așteaptă să știi tot. Muwat mă ajută să-mi mențin reputația în acest fel: deschide urechile larg ca să audă mai bine bârfa din odăile sclavilor, de la grajduri și din bucătărie, de unde cel care știe cum să asculte poate învăța multe. Îmi este cel mai de folos fiindcă a fost servitor în copilărie în regatele de la răsărit, a crescut printre eunuci și nu are aversiunea pe care o au cei mai mulți dintre tinerii noștri față de acești nefericiți. S-a împrietenit cu unul sau doi, așa că, din când în când, pot afla de la el chiar și acele lucruri intime care se petrec în odăile femeilor. Chiar dacă eram obosit în seara aceea, mi-am dat seama, în vreme ce Muwat venea și pleca cu apa de îmbăiat și hainele în care dormeam, că avea vești pentru mine. Era un băiat timid, care venise la mine dintr-o slujbă grea pe care o avusese la un stăpân deloc prietenos. Învățasem că o să trebuiască să scarmăn ce avea să-mi spună. Așa că, odată îmbăiat și îmbrăcat curat, și după ce el mi-a adus niște pâine și curmale și o cană cu vin îndoit cu apă, i-am făcut semn cu capul spre un taburet din colț.

– Stai jos, Muwat. Toarnă-ți de băut și spune-mi ce trebuie să știi în seara aceasta.

S-a așezat, pironindu-și ochii în podea și bățând nervos în pământ cu vârful încălțărilor. Nu-și adusese cană, așa că m-am sculat și i-am dat eu una. Văzând una ca asta, m-a străfulgerat cu privirea nedumerită pe sub pleoapele cu gene lungi.

– Haide, Muwat. Aici suntem singuri. N-are rost să te ții de ceremonii cu mine.

Tot n-a spus nimic.

– Ce e? Îl privește pe rege?

La asta, a dat din cap.

– Ei, probabil. Adică, așa se spune...

– Cine spune așa? Ce se spune?

– Se spune că regele nu e-n apele lui... P-asta o știți, bineînțeles. Dar de când ați plecat, acum două

dimineți, n-a mai dormit deloc. Servitorii din iatacul lui zic că nu vine să se odihnească, ci se plimbă în sus și-n jos pe coridoare. Aseară s-a dus să-și vadă concubinele. Și a cerut-o pe una și pe urmă, pe alta și la sfârșit, pe o a treia. Dar Gholagha... îl știți, nu-i așa?... e cel mai tânăr dintre eunuci... zice că le-a trimis pe fiecare înapoi fără... păi... știți dumneavoastră...

Acum se înroșea la față și jena făcea să se întindă tot mai mult o pată pe sub pielea lui fină. Nu-și ridicase cana, așa c-am împins-o eu către el. A luat o înghițitură zdravănă. David fusese întotdeauna un senzual. În anii de pribegie se descurcase cu două neveste. Pe Ahinoam o luase fiindcă era zor mare să aibă un moștenitor, iar ea era o fată zdravănă, care nu făcea mofturi și care putea să îndure greutățile vieții în pribegie, și pe urmă pe Abigail, cu care a avut o căsătorie din dragoste. La Hebron adăugase altele. Cele mai multe, cum a fost prințesa Maaca din Geșur, pentru motive diplomatice bine întemeiate, pentru a pecetlui o alianță, pentru a apăra o graniță ori pentru a strânge un trib la un loc. Abia după moartea lui Abigail, așa cred eu, dăduse precauția pe apa sâmbetei și se lăsase prins în mrejele excesului, adăugând și scoțând de pe listă concubine pur și simplu pentru că era în stare s-o facă, pentru a-și împlini dorințele trupești de o zi sau de o săptămână.

– Lumea zice că azi a fost tăios cu toți care i-au ieșit în cale. N-a făcut nimic și n-a primit pe nimeni. Nu l-a primit în audiență nici măcar pe mesagerul lui Ioab de pe câmpul de luptă. Și la bucătărie se zice că a trimis înapoi toată mâncarea neatinsă. Ca urmare, toți cei de acolo au avut o zi cumplită. Bucătarul-șef, care-și ieșise din pepeni, căuta pe cine să dea vina.

Mi-am trecut o mână pin păr. Gusturile lui David – odaia de culcare și masa – erau bine-cunoscute. La fel și foamea lui pentru cel mai mic

crâmpei de veste de la orice bătălie la care nu participase cu toată înflăcărarea. De asemenea, era cunoscut pentru atenția plină de zel pe care o acorda cârmuirii statului. Felul acesta de evitare a implicării nu-i stătea în caracter și ne îngrijora pe toți. Așa obosit cum eram, i-am spus lui Muwat să-mi aducă o haină curată. Aveam de gând să mă duc spre odăile regelui. Aveam de gând să folosesc pretextul că-i transmit salutări de la Nizevet, deși de fapt nu fusese vorba de nici un mesaj de acest fel. Și chiar dacă n-avea să mă primească, mă gândeam că s-ar putea să aflu acolo ceva care să-mi fie de folos.

Dar când am ajuns în anticameră, servitorul mi-a spus că regele nu se retrăsese în odăile lui. Nu știa să-mi spună unde era.

– Când se întoarce, spune-i că aș dori să vorbesc cu el când îi convine, indiferent cât de târziu, am zis eu. Am făcut drumul cel lung înapoi spre odăile mele, dorind să dau nas în nas cu el sau să întâlnesc pe cineva care ar fi putut să știe unde era. Dar n-am putut să dau de el toată noaptea, așa că, până la urmă, m-am întors la mine în odaie și nu m-am culcat, rămânând îmbrăcat și sperând c-o să vină vreo convocare. Lumânarea s-a topit și n-am catadicsit să aprind alta. Mă durea corpul de oboseală, dar mintea îmi era trează și neliniștită. Și pe urmă, mărinimoșii mei tovarăși, durerea de burtă și durerea de cap, au venit să-mi țină de urât la veghe. De această dată i-am întâmpinat cu bucurie pe acești precursori ai nălucirii. Luna plină din noaptea aceea umpluse odaia cu o strălucire molcomă. Dar, în orele mici ale dimineții, a apus și bezna era atât de groasă, încât ochii mei ar fi putut să fie la fel de bine închiși ca și deschiși. Am bâjbâit prin întuneric, sperând c-o să dau de izbucnirea neașteptată a nălucirii care să-l sfâșie. Toată noaptea mi-a vâjâit capul și am simțit pumnul greu al spaimei care m-a apăsât pe inimă. Dar nici o nălucire nu și-a făcut apariția. N-a

apărut nici o fărâmbă de promisiune care să-mi spună cu siguranță ce trebuie să fac ca să-l ajut pe rege.

Acum știu de ce n-am văzut nimic în noaptea aceea. Am trăit destul de mult ca să-mi dau seama cum se țese pânza pentru care se pune urzeala în acele ore târzii. Dar ani la rând m-am tot întrebat. De m-ar fi dus nălucirea pe acoperiș, acolo unde stătea el în aerul îmbietor și sub luna care răspândea lumină, de ce păcat, ce nebunie și ce durere am fi putut să ne ferim! Și totuși, dacă nălucirea m-ar fi dus într-adevăr acolo, ce lucru măreț ar fi rămas nefăcut, ce plan divin n-ar fi fost împlinit, ce viitor s-ar fi pierdut de-a pururi! Au trecut zeci de ani de atunci și eu încă nu știu ce să cred în această privință. Mă roade încă. Pe vremea aceea, când am trecut prin toate lucrurile acestea, m-am împiedicat și m-am dus de-a berbeleacul săptămâni în șir, ca un om cu vederea clară care-și dă dintr-odată seama că ochii i s-au împăienjenit ca din senin și care se teme de următorul obstacol ce s-ar putea ridica și i-ar putea pune piedică.

Odată, aș fi știut exact la cine să mă duc ca să spun ce mă îngrijorează. Aș fi pus caierul încurcat al gândurilor mele în poala lui Abigail și împreună l-am fi descâlcit. Abigail s-a împrietenit cu mine când m-am alăturat pribegilor lui David. David m-a încurajat să-mi petrec timpul cu ea. Era permis să fac asta fiindcă eram încă destul de tânăr ca să am libertatea de a merge în corturile femeilor.

– Poți să înveți de la ea, a spus el. Știe să citească în sufletul bărbaților.

Și chiar am învățat multe de la ea, în special despre el. Ea voia să-l înțeleg, așa că mi-a dezvăluit acele lucruri intime pe care bărbații nu și le spun unul altuia de obicei.

– Ești prea mic ca să pleci de lângă mama ta, a făcut ea. Nu zic că pot să-i iau locul. Nimeni nu poate face una ca asta, dar dacă vreodată o să te

simți singur aici, dacă o să ai nevoie de o femeie care să aibă grijă de tine...

Îmi aduc aminte că m-am înroșit la față. Ea a zâmbit cu blândețe.

– Nu fi așa de disperat. O să fii și tu bărbat destul de curând. Dar deocamdată nu poți să stai mereu sub papucul luptătorilor. David o să te cheme destul de des. De asta poți fi sigur. El folosește fiecare unealtă care-i iese în cale.

În noaptea aceea, când am stat în odaia mea din palatul învăluit în tăcere, așteptând să fiu folosit din nou ca o asemenea unealtă, mi-am adus aminte de bunătatea pe care mi-a arătat-o Abigail în zilele acelea de pribegie. Mi-am adus aminte cum și-a desfăcut degetele lungi și mi-a ridicat bărbia în așa fel încât să fiu obligat să mă uit drept în verdele pătrunzător al ochilor ei. Eram tânăr atunci și jenat de caracterul intim al tuturor lucrurilor pe care le vedeam. Sunt sigur că ea știa asta, dar voia să înțeleg că ne unea ceva.

– Semănăm câteodată, tu și cu mine. Fiecare dintre noi i-a fost trimis lui ca să-l ajutăm, fiecare în felul său.

Pe vremea aceea, cum eram doar un biet băiețel, am crezut că folosea cuvintele în înțelesul lor propriu. Întrucât nu avea copii cu Nabal, moștenise o parte din averea fostului ei bărbat și i-o adusese lui David când s-au căsătorit. Știam că dormeau în același pat, bineînțeles, dar fiindcă nu simțisem încă nici un impuls dictat de dorința carnală, partea aceea a relației lor era ceva abstract pentru mine. Acum, când mă uit înapoi și când știu ce știu despre copilăria lui David, văd mai clar și înțeleg adevăruri care mi-au scăpat atunci. Diferența de vârstă însemna că Abigail era mai mult decât o nevastă pentru David. Era ca o soră și, într-o anumită măsură, era și o mamă care îi dădea afecțiunea care îi lipsise cât fusese un puști exilat.

Imediat după ce-a prădat satul meu, David și-a așezat tabăra. Jefuise provizii de zece ori mai

multe decât ceruse. Așa mergeau lucrurile în anii aceia. O tabără temporară ori o ascunzătoare în niște peșteri. Dacă proviziile nu apăreau, o incursiune represivă pentru a face rost de aceste provizii și apoi din nou în mișcare pentru a i-o lua înaintea lui Saul, care îl urmărea întruna. Nu trecea nici o săptămână fără ca să sosească vreun recrut nou, nerăbdător să ni se alăture. Purtarea ciudată a lui Saul îi făcea pe mulți să plece din armata lui. Unii care erau la ananghie, și unii care erau înglodați în datorii, și unii care erau în general nemulțumiți sau îngroziți de direcția în care conducea el regatul. Asemenea oameni se strâneau în jurul lui David și numărul soldaților noștri creștea. Uneori David voia să fiu lângă el când un nou-venit se îndrepta spre noi. Îi saluta pe fiecare, le oferea prăjituri cu miere sau vin și le smulgea poveștile. Îi asculta cu multă înțelegere și îi făcea să creadă că îi consideră patrioți, nu trădători. Abigail era și ea acolo, tot timpul. Servea mâncarea, neobservată de străini. Dar eu am observat-o și am mai observat altceva: nu-i scăpa nimic din ce se petrecea în jur.

Eram acolo într-o asemenea seară când ea strânga cojile rămase de la masa împărțită de David cu un bărbat care se prezentase ca fiind negustor din Shechem, de la miazănoapte, și făcea comerț cu vopsele de purpură. Întrucât era un comerț riscant și era necesar să mergi pe Derek Hayyam, drumul mării, care trecea prin teritoriul filistean, omul zicea că se pricepe și la arme și ne oferise serviciile lui ca luptător. Când l-a întrebat David de ce abandonase comerțul cu vopsele, a zis că intendentul regelui își încălcase promisiunea pentru niște plăți, o sumă mare. Când a încercat să-i prezinte problema lui Saul personal, regele refuzase să-l primească. Bazându-se doar pe spusele intendentului, regele i-a interzis prin lege să mai facă afaceri la curte, ceea ce l-a adus la sapă de lemn.

Fusese o masă încântătoare. Negustorul era un bun povestitor și i-a distrat pe cei de față cu povești din călătoriile sale. Dar acum, că omul se retrăsese, David a întins un braț și a tras-o pe Abigail să stea lângă el.

– Ce părere ți-a făcut? a întrebat-o el.

– Avea mâini foarte albe, a spus ea. Bănuiesc că un negustor de vopsele nu trebuie neapărat să umble cu produsele lui, totuși...

Și-a lăsat glasul să se piardă încet în depărtare.

– Și altceva?

Și-a lăsat capul într-o parte, gânditoare.

– Pentru un negustor de vopsele părea un pic încurcat între *tekelet*¹² și *argaman*¹³.

– Ce? a făcut David. Deci e o diferență?

– A, sigur, a răspuns Abigail. Una e purpură albastră, cealaltă, o purpură roșie, mai caldă. Foarte adevărat e că diferența poate fi greu de făcut, a zis ea zâmbind, deși lucrurile nu stau chiar așa dacă ești șiret... Una este mai ieftină și nici o nevastă cu dare de mână, care și-ar putea permite vopseaua, nu s-ar lăsa dusă de nas. Și dacă este comerțul tău, prin care îți câștigi existența... și dacă zici că-ți vinzi marfa unui rege...

Întotdeauna își folosea cuvintele în felul acela, punând întrebări ca din întâmplare, mai degrabă decât dând un anumit răspuns, în așa fel încât David să creadă că aflase singur adevărul.

– Altceva?

Ea a tăcut un timp.

– Bine, bine, a spus că a călătorit adesea pe Derek Hayyam, dar s-a văzut clar, când a vorbit, că nu-și aduce aminte că drumul intră în Munții Carmel ca să traverseze câmpia râului Jezreel la Megiddo.

David a încruntat din sprâncene.

– Iscoadă? Tu așa crezi?

– Poate că nu. Poate că iscoada lui Saul ar fi mai atentă. Mai degrabă e un hoț la drumul mare, cu un

trecut plin de lucruri necinstite, care nu vrea să recunoască nimic.

– În orice caz, o să-l trimit acasă la el în dimineața asta. N-am de gând să dau de bucluc din cauza lui.

Dacă lucrurile ar fi mers în alt fel, dacă lui Abigail i s-ar fi părut convingătoare povestea lui, ar fi fost acceptat pe răspunderea ei. Ar sărbători cu toții și ar pecetlui venirea lui, cu cântece, dansuri și povești spuse de fiecare în parte. Asemenea seri erau pline de farmecul muzicii, de veselie și de sentimente plăcute. În felul acesta îi atrăgea David pe oameni și-i făcea să rămână lângă el. Nu uita niciodată povestea spusă de câte un om și ținea minte numele rudelor lui și ale tuturor celor care îi erau dragi, plângea cu el când era la ananghie, se bucura cu el când era bucuros. A învățat căror oameni le plăceau glumele fără perdea și care nu agreau obscenitățile și își alegea cuvintele în mod corespunzător. Nu era vorba că se prefăcea în situații ca acestea. Avea amândouă tendințele în firea lui, atât grosolănia, cât și rafinamentul. Putea să fie o pasăre de pradă în miezul zilei, dar și poet la lăsarea serii. Și avea un tact ieșit din comun când era vorba de oamenii lui. Mergea el în întâmpinarea lor mai degrabă decât să le ceară să se adapteze ei după el. Am învățat de-a lungul timpului că această însușire este rară la oamenii obișnuiți și cu atât mai mult e de prețuit când e vorba de un conducător.

Cei care știau și iubeau muzica găseau imediat ceva care îi lega de el. Nu poți fi în armonie când cânti împreună cu cineva din gură sau la un instrument fără să-l asculți pe cel de lângă tine, fără să simți când trebuie să cânti tare sau încet, când să fii tu solistul și când să te retragi în planul al doilea. Cred că puțini sesizează legătura dintre felul în care duci un război și felul în care faci muzică, dar în serile lungi, când lumina focului licărea pe pereții peșterii și glasurile se uneau și se

înălțau împreună cu glasul lui, am învățat că există o unitate între cele două.

Întrucât avusese parte de atât de puțină dragoste de la frații lui, această familie adoptivă era ceea ce îndrăgea el cel mai mult, iar ei îl îndrăgeau la rândul lor. Dar nimeni nu intra în familie fără să fie cercetat de Abigail. Nu știu să se fi înșelat vreodată. Așa că am ajuns să mă bazez pe ea ca să mă învețe cum să citesc în sufletul bărbaților. Și al femeilor, de asemenea. M-am bucurat din plin de orele petrecute în cortul femeilor. Mi-a plăcut subtilitatea cu care femeile se adresează una alteia, replicile lor indirecte și voalate. La cei mai mulți bărbați pe care-i cunoscusem n-aveai nevoie decât să te uiți la chipurile lor ca să știi în ce stare de spirit sunt și, în general, toți spuneau ce le venea mai întâi în minte, ca apoi să le iasă pe gură. Femeile, a căror viață, uneori, ar putea să depindă de felul în care știu să-și ascundă sentimentele, vorbeau o limbă mai puțin directă, mai greu de înțeles.

David m-a pus să îmi fac și alte deprinderi în zilele acelea care musteau de așteptare neliniștită. Mânuierea armelor a trebuit s-o învăț la fel ca fiecare bărbat și fiecare băiat. Am făcut exerciții cu fratele mai mic al lui Ioab, Abișai, care era doar cu câțiva ani mai mare decât mine, dar deja știa să mânuiască armele deosebit de bine. La început de-abia dacă aveam putere să trag de coarda unui arc și eram foarte stângaci când venea vorba de arme cu vârfuri ascuțite. Spre norocul meu, Abișai era plin de entuziasm și nu se dădea bătut cu una, cu două. Era iute la mânie, dar avea suflet bun, spre deosebire de fratele lui mai mare, care era un om foarte dur, și mi-a arătat cum să-mi folosesc cel mai bine deprinderile, destul de limitate. Nu aveam prea mult talent la lucruri din acestea, dar eram tânăr, sănătos și crescusem destul de înalt. Și fiindcă văzusem cum a fost ucis tata sub ochii mei, voiam neapărat să învăț cum să mă apăr.

La început am avut mai puțin chef de instrucția cu celălalt profesor al meu. Seraia era un tânăr subțirel, care nu se pricepea la arme, dar lucrase ca scrib în slujba lui Saul. David i-a dat lui Seraia sarcina să mă învețe să scriu. Ca băiat al unui negustor de vinuri, nu mă așteptasem să am nevoie de asemenea învățătură și, spre deosebire de cum am reacționat când am deprins mânăuirea armelor, îndeletnicirea aceasta mi s-a părut la început fără noimă. Dar David a văzut mai departe decât mine și, de câte ori nu mă străduiam, mă dojenea. (Pe vremea aceea nu avea de unde să știe că această deprindere s-ar putea să fie folosită cel mai bine când am pus pe picioare treaba asta, adică cronica vieții lui.) Fiindcă aveam nevoie de bunăvoința lui, mi-am înfrânt rezistența pe care i-o opuneam și curând mi-am dat seama că Seraia, care își iubea munca, era un profesor bun. De la el am ajuns să înțeleg că zgârieturile de pe piele și de pe pământ aveau mare importanță. De aici puteai să afli ce e în mintea altcuiva, chiar dacă ai fost despărțit de el de depărtare ori de ani lungi. El mi-a arătat că semnele gravate pe o piatră ori îmbibate cu cerneală pe un sul de piele ar putea face un om să fie viu din nou, multă vreme după ce murise. Așa că o oră sau mai bine stăteam în fiecare zi cu el și desenam figuri în țărână, rostind sunetele pe care le reprezenta fiecare dintre ele, până când, într-o bună zi, semnele ciudate s-au limpezit chiar sub ochii mei. N-a trecut mult timp și am putut citi cu ușurință orice pergament sau tăbliță care-mi apărea în fața ochilor, și am putut să-mi fac propriile semne aproape cu aceeași măiestrie ca Seraia.

Vreo câteva zeci din oamenii lui David își aduseseră nevestele cu ei, și cu ele veniseră și vreo 20 de copii sau chiar mai mulți. Fetele, bineînțeles, stăteau cu mamele lor în cort. Dar erau și băieți, cei mai mulți doar de câțiva anișori, și erau și unu sau doi băieți imberbi, apropiați de vârsta mea. Nu m-am împrietenit cu ei, așa cum aș fi putut s-o fac

altădată. Crescusem și nu mai eram copil. Așa că, dacă eram liber, stăteam cu Abigail, cu urechile ciulite la ce avea să-mi spună și urmărind-o ca să văd ce puteai afla când nu se auzea nici o vorbă. O femeie mai tânără stătea mereu lângă ea. Tot nevasta lui David era și ea. Ahinoam era o țărancă liniștită și bine făcută de pe valea râului Jezreel. Se supunea lui Abigail în ciuda faptului că avea dreptul să fie ea prima, în virtutea căsătoriei care avusese loc înainte. Ahinoam avea puține de spus. Îmi aduc aminte în special de frumusețea ei netulburată și greoaie. David o trata cu blândețea cuvenită și o lua adesea cu el în pat noaptea. Dar ziua numai pe Abigail o voia lângă el.

Știam – toată lumea știa – că aceste căsătorii făcute pe câmpul de luptă erau umbrite de o altă unire mai de demult. Prima nevastă a lui David, faimoasa Mical, fiica regelui Saul, nu era cu noi. Ea îl încurajase pe David să fugă de tatăl ei, iar ca pedeapsă, Saul o măritase cu un alt bărbat.

– Să nu vorbești despre asta, mi-a atras Abigail atenția. Pe David îl doare.

Discuția aceasta dovedește cât de apropiat mă simțeam de ea fiindcă am fost în stare s-o întreb dacă o durea faptul că el ținea încă la soția pe care o pierduse.

Ea a zâmbit.

– Ești foarte tânăr, a zis. Probabil prea tânăr ca să înțelegi asemenea lucruri.

Și-a lăsat privirea în jos, uitându-se la mâinile împreunate în poală.

– Dacă e vreo odraslă de-a lui Saul care mă face să fiu geloasă, a spus ea cu glas blând, nu e Mical.

Și-a ridicat bărbia și s-a uitat undeva în depărtare.

– Nu, nu e ea. Nu e biata fata aia.

Purpură violetă (n.tr.)

Purpură roșie (n.tr.)

VI

Câteva săptămâni mai târziu, m-am trezit brusc dintr-un vis, un vis încâlcit, populat de fiare ciudate. Eram din nou acasă, pe dealurile din Ein Gedi, și mă luptam cu o leoaică venită la caprele mele. În vis eram ciudat de puternic, dar exact când am smuls capra din gura leului, capra s-a preschimbat într-o ursoaică, m-a prins cu ghearele și m-a ținut strâns aproape de blana ei, așa încât n-am mai putut să respir. Pe urmă m-am trezit, cu inima bătându-mi mai-mai să-mi sară din piept, bucuros că stăteam cu fața doar pe o bucată unsuroasă de piele de oaie. Stăteam întins pe întuneric, așteptând ca inima mea să-și domolească bătăile și ascultând cum o ploaie ușoară cădea pe pământul de dincolo de intrarea în peșteră. Stăteam întins acolo, trăgând pe nas mirosul de piatră umedă și vite ude, în vreme ce bărbații din jurul meu se răsuceau și grohăiau în somn.

Pe urmă mi-am dat seama că se aude alt zgomot. Plescăitul sandalelor pe pământul ud. Cineva se mișca dincolo de intrarea în peșteră. M-am sculat în capul oaselor ca să ascult cu mai multă atenție și am văzut umbra trecând prin fața deschizăturii. Era totdeauna un timp de patrulare stabilit, așa că la început nu m-am neliniștit. Bărbații trebuie să răspundă la chemarea naturii, chiar și noaptea. Dar pașii aceștia grăbiți nu semănau cu mersul greoi și obosit al unui bărbat care-și face, somnoros, cărare spre latrină. Se vedea că pașii aceștia aveau o țință precisă și se îndreptau fix spre peștera lui David. M-am sculat în picioare, mi-am aruncat mantia pământie peste cap și am ieșit din peșteră în ploaie.

L-am zărit chiar când a ajuns la grota în care dormea David. Era înalt și lat în spate și, chiar și pe întuneric, am văzut că purta veșmântul de soldat în slujba lui Saul. Asasin. Mi s-a zbârlit părul pe ceafă de frică. Rațional ar fi fost să strig și să-i trezesc gărzile, oameni înarmați care puteau

într-adevăr să fie de folos în cazul unui ucigaș antrenat. Dar departe de mine orice gând rațional. Altă facultate mintală pusese stăpânire pe mine, căci am făcut un salt spre peștera lui David, cu picioarele goale alunecând pe pământul înmuiat de ploaie. Când am ajuns la intrare, am simțit că-mi îngheață măruntaiele în mine. Bărbatul mai mare îl prinsese deja pe David, ținându-l nemișcat cu un braț puternic. Pe urmă ucigașul și-a ridicat cealaltă mână și a înșfăcat un smoc din părul auriu al lui David, trăgându-i capul înapoi ca să-i expună gâtul. Mă așteptam să văd o străfulgerare de sabie. Întrucât David a gemut, scoțând un sunet profund, de animal sălbatic, am deschis gura ca să țip.

Strigătul mi s-a oprit în gât. Străinul cel înalt nu avea pumnal. Când a tras spre el capul lui David, s-a aplecat înainte și părul lui negru nu a putut ascunde adevărul despre această întâlnire. S-au sărutat. A fost violență și putere în acel sărut, precum fulgerul care ajunge din cer pe pământ.

Și aceasta, după cum știu cei mai mulți oameni acum, a fost relația dintre David și Ionatan. O iubire atât de puternică, încât a sfidat legea din vechime, a adus încordare în legăturile dintre tată și fiu și a nesocotit vrerea unui rege. Când am stat lângă David în vreme ce se lupta să-și depășească durerea pentru a compune melodia de jale, „Cântecul arcului“, pe care, dacă e să fim drești, toată lumea o învață pe de rost, doar atunci, așa cred, am înțeles pe deplin puterea iubirii pe care o nutreau unul pentru celălalt. Și mi-am dat seama ce știuse Abigail, ce îndurase și de ce o compătimea pe Mical. Dar în noaptea aceea, tot ce am simțit a fost nedumerire și jenă. Am ieșit cu spatele din peșteră și m-am furișat înapoi în patul meu, cu speranța că nu mă văzuse nimeni.

N-am mai dormit deloc în acea noapte, ci m-am sucit și m-am răsucit, tulburat de ceea ce văzusem. Eram încă mic. Prea mic, la 13 ani, ca să înțeleg puterea dorinței oamenilor mari. Tocmai simțisem

doar primele zvâcniri grosolane ale poftelor trupești simple ale unui băiat: umflătura înfierbântată și rușinoasă care venea nepoftită și provoca remarci obscene și deocheate dacă era observată de bărbații mai în vârstă. Trăgând odată cu urechea, acasă, când tata se întreținea cu negustorii de vinuri de pe coastă, am auzit o discuție despre obiceiurile ciudate ale oamenilor de la malul mării. Negustorul spunea că unii dintre ei preamăreau iubirea dintre bărbat și bărbat, mergând chiar până acolo încât cupluri de războinici de pe câmpul deătălie se legau unul în fața altuia pe viață. Omul spunea că legătura formată astfel era foarte temută, căci războinicii luptau nu numai pentru propria lor onoare, ci și pentru onoarea iubiților lor. Nu pusesem mare preț pe nici unul dintre lucrurile astea, dându-le la o parte împreună cu alte povești de necrezut spuse de călători despre monștri marini și orașe de aur. În tribul nostru asemenea alianțe erau privite ca fiind de nedorit, chiar murdare, iar cei care se complăceau în ele o făceau într-un oarecare secret. M-am agitat pentru David ca nu cumva ceilalți din tabără să se trezească și să afle adevărul.

Când Ioab s-a sculat înainte de revărsatul zorilor, m-am dat repede jos din patul meu făcut din piei de oaie și m-am dus după el. S-a oprit ca să-și golească bășica și apoi a luat-o drept spre peștera lui David. L-am strigat și s-a întors, uitându-se mirat la mine.

– Ce e? a zis el pierzându-și răbdarea.

– David, am spus eu bālăbăindu-mă. E... nu e... poate că n-ar trebui...

A ridicat obosit o mână, ca și cum ar fi avut de gând să strivească o insectă enervantă.

– David nu e singur? Asta încerci să spui?

M-am făcut roșu ca jarul în obraji și am dat din cap, cu privirea în pământ.

– Măi găgăuță! E fiul regelui, Ionatan. Ne-a trimis vorbă aseară c-o să fie aici.

M-a prins de umeri și m-a forțat să-l privesc în față.

– Ionatan îl iubește pe David. Toată lumea din tabăra asta știe. Mai mult, îi este credincios. Cum altfel crezi că scăpăm noi de urmărirea neîncetată a lui Saul, așa de mulți cum ne-am făcut acum? Dacă Ionatan nu și-ar risca viața ca să ne aducă vești despre iscoadele regelui, n-am fi niciodată în stare să-i dejucăm planurile de urmărire. Du-te la treaba ta și nu te mai gândi la asta.

Câteva luni mai târziu, ne făcuserăm tabăra pe platoul de la Horeș, în sălbăticia din Zif. Iscoadele lui Saul, pe care nu le cunoșteam, ne dibuiseră acolo. Folosind ceea ce aflase, Saul însuși a văzut că e o ocazie să ne prindă în cursă, în sfârșit, și a pornit-o el însuși în fruntea unei forțe uriașe. Ionatan a apărut în tabără tocmai la timp ca să ne avertizeze. Eram cu David când a sosit Ionatan, iar David nu mi-a spus să plec, ci m-a prezentat. Spre mirarea mea, Ionatan m-a îmbrățișat și mi-a mulțumit pentru ce făcusem. Întâlnirea a fost scurtă. Primejdia era iminentă și noi toți aveam sarcini de împlinit ca să strângem tabăra și să plecăm repede până nu ne trezeam încercuiți acolo, în munți. Ionatan și David s-au strâns în brațe în semn de adio, nepăsându-le că eu eram martor acolo. Când și-au dat drumul din brațe, Ionatan l-a luat pe David de umeri și l-a ținut la distanța la care l-au lăsat brațele.

– Nu te teme, a zis el. Mâna tatălui meu nu te va atinge în veci. Vei fi rege peste tribul lui Israel și eu voi fi imediat lângă tine și chiar și tatăl meu, Saul, știe că așa stau lucrurile.

Când a terminat de vorbit, un fior de gheață m-a făcut să mă cutremur din toate încheieturile. Mi-am dat seama că auzeam un glas înspăimântător.

Roșie se face sabia în mâna lui Saul. Sângele este regesc.

I-am văzut cum își întorceau capetele spre mine. Am văzut nesațul cu care se uita David și groaza

lui Ionatan.

Ionatan! De ce nu vii în ajutorul regelui tău? De ce zăbovești la Iabeș și dormi la umbra tamariscului?

Pe urmă mi s-a oprit respirația și am căzut la pământ. A trebuit să mă ducă pe o targă și eram încă inconștient când am ridicat tabăra. Când m-am trezit, Ionatan plecase de mult și toți înțelepții și preoții din banda lui David fuseseră puși să descifreze înțelesul vorbelor mele.

Mă aștepta când m-am trezit din somn. Era tras la față. De data aceasta nu m-a mai șters pe frunte și nici nu mi-a mai oferit o gură de apă cu mare grijă. Se plimba ca un leu în cușcă. Cu glas scăzut, fără afectare, mi-a repetat cuvintele așa cum le spusese eu. Pe urmă s-a întors ca să se uite fioros la mine.

– Ce-ai vrut să spui? Al cui sânge l-ai văzut pe sabia lui Saul? Era al meu? Era al lui Ionatan?

– Nu știu.

– Cum se poate să nu știi? Ai spus vorbele astea cu gura ta. Trebuie să știi.

– Nu eu vorbeam, am zis.

Am respirat adânc. Chiar și efortul acela ușor m-a făcut să-mi bubuie capul și să mă chircesc de durere.

David se uita amenințător la mine. A dat cu piciorul în pământ, ridicând un nor de praf. Apoi a luat de jos o piatră. Eu m-am făcut mic de frică. Pe chipul lui s-a văzut că și-a dat seama că mi-era frică și a răspuns cu un rânjel plin de dispreț și dezgust. Pe urmă s-a întors și a aruncat cu piatra în peretele peșterii.

– Atunci la ce e bun darul ăsta al tău? Vorbești... sau îți vin cuvintele... despre cei care-mi sunt cei mai dragi... cuvinte despre săbii și sânge. Și totuși nimeni nu-mi poate spune ce să înțeleg din vorbele astea.

Și-a încleștat pumnii și pe urmă i-a deschis, îndreptându-i spre cer cu un gest de implorare.

– De ce?

Era aproape un vaiet de durere.

– Nu știu, am spus eu.

Și niște lacrimi începură să-mi curgă pe obraji. Slăbit cum eram, nu aveam nici o putere să le opresc. Nu suportam sentimentul acesta, că îl dezamăgeam. Întrebarea lui, „La ce e bun?“, mă ardea la suflet. De ce-mi părăsisem familia și intrasem în slujba lui dacă nu eram în stare să-l slujesc când avea nevoie?

– Scoală-te, a spus el cu asprime.

M-am ridicat, nesigur, în picioare.

– Mi s-a acrit să tot fiu vânat. La noapte o să vânez eu și tu o să vânezi cu mine. Să fii gata după ce se lasă întunericul.

N-aveam habar ce voise să spună. M-am îmbrăcat gros. Era o noapte rece. Simțeam durere și greutate la fiecare mișcare pe care o făceam. Eram sfârșit până la istovire. Am încercat să-mi țin capul drept, dar fiecare mișcare mă făcea să simt o durere care-mi pulsa în gât și în fălci și pe frunte de parcă îmi pârâia capul strâns într-o menghină. Pe când așteptam, durerea m-a lăsat încet-încet până când am ațipit în spasme, ațipeală care trebuie să se fi preschimbat într-un somn adânc. Când m-am trezit, nepotul lui David, Abișai, maestrul meu într-ale armelor, mă zgâlțâia.

– Vino, a zis el. E timpul să pornim.

Spre mirarea mea, nu mai erau alți oameni. Doar David, Abișai și cu mine, care ne mișcam prin beznă și cu viteză mare, trecând peste platoul din vârful dealului. Mă simțeam golit pe dinăuntru și ușor și, spre mirarea mea, eram în stare să țin pasul cu ei. Pe partea cealaltă a dealului, știam bine, era drumul care ducea în satul Ieșimon.

– Unde mergem? am zis eu, dar Abișai mi-a făcut repede semn să tac.

Când am ajuns pe marginea stâncii, întunericul se subția ca să se preschimbe în zorile care se apropiau. Sub noi, la poalele dealului, era o tabără

militară, mai mult de o sută de soldați, și toți dormeau. Am încercat să deslușesc ceva prin semiîntuneric, căutând niște santinele care să fie la post, dar n-am văzut nici una. Unde erau?

David și Abișai se mișcau repede, aproape de pământ, alergând printre tufe. Eu am mers după ei, mișcându-mă când se mișcau ei, oprindu-mă când se opreau ei. Când am ajuns la adăpost, m-am îndoit din mijloc, sforțându-mă să vomit fără zgomot, dar vomitând mai nimic, ceea ce a făcut să-mi apară broboane de sudoare pe frunte. David a rămas în picioare, ascultând și așteptând să vadă dacă se mișcă vreunul dintre oamenii care dormeau. Apoi ne-am mișcat din nou, în tăcere și cu iuțeală, până când am ajuns chiar printre cei care dormeau. Îmi plesnea inima în piept de frică și efort. Ne-am făcut drum prin acea forță uriașă, bărbați culcați pe burtă, bărbați culcați pe spate, bărbați făcuți covrig în mantiile lor ca niște copilași. Stăteau culcați ca și cum căzuseră în mrejele unui drog puternic, iar noi ne-am mișcat printre ei, nelăsând în urmă decât o umbră sau o adiere. Și apoi, dintr-odată, David s-a oprit deasupra unui bărbat solid. Acesta stătea tolănit, cufundat într-un somn adânc, frate cu moartea, cu sulița înfiptă în pământ, lângă cap. Era învelit într-o mantie purpurie. Cu toate că era un bărbat mai în vârstă, fața lui, deși cu gura căscată fiindcă dormea, era frumoasă, barba îi era încă întreagă, blondă și fără fire albe. David s-a uitat în jos, cu chipul ca o mască, de nedescifrat. Abișai s-a dus repede lângă el. Ce se vedea pe fața lui puteam să descifrez foarte clar. Se vedea pe ea lumina dată de triumful plin de emoție al unui vânător care și-a încolțit prada în sfârșit. Atunci mi-am dat seama că bărbatul cel înalt trebuie să fie Saul, regele nostru. Dușmanul nostru. Am început să tremur din toate încheieturile. Și cu atât mai tare când Abișai s-a pornit să vorbească. Glasul lui era o șoaptă care nu

mai putea să aștepte și dădea pe dinafară de atâta furie și ură.

– Jah ți-a aruncat în brațe dușmanul. Lasă-mă să-l străpung cu sabia aici și acum, să-i bag hoitul în țărână.

Îi străluceau ochii.

– N-o să trebuiască să-l străpung de două ori.

Dar David a clătinat din cap.

– Nimeni nu se poate atinge de unsul lui Dumnezeu.

Atunci am vorbit eu.

Se va duce în bătălie și va pieri.

David mi-a trântit o palmă peste gură. Glasul profeției nu a vorbit în șoaptă. Totuși, n-a mișcat nici unul dintre cei care dormeau. Vorbind printre dinți, David mi-a repetat ce spusese eu. S-a uitat încrâncenat la mine.

– Nimic altceva?

Am clătinat din cap. Pe urmă s-a întors spre Abișai.

– Ia sulița lui Saul. Și dă-mi și urciorul ăla cu apă. Hai să mergem.

Nici până în ziua de azi nu știu cum am intrat și am ieșit nevăzuți din tabăra aceea. Cum s-a putut ca eu să spun profeția cu voce tare peste trupul regelui care dormea și totuși să nu-l trezesc și ca toți soldații aceia antrenați să doarmă mai departe ca și cum ar fi fost drogați sau fermecați?

Ne-am urcat înapoi pe deal și am așteptat să răsară soarele. Aveam o panoramă perfectă asupra taberei și a regelui, în locul în care dormea. Când s-a luminat cerul, David a arătat cu degetul spre Abner, faimosul general, care dormea șezând, bătut de vreme și colțuros precum stâncă pe care se sprijinea. Când primele raze de soare au ajuns în vârful dealului, deasupra noastră, David a strigat cu glasul lui puternic:

– Abner!

Generalul a sărit ca ars, cu reflexele unui luptător călit în bătălie, apucându-și sulița și sabia

dintr-o singură mișcare lină.

– Cine îndrăznește să ridice glasul la rege? a strigat el.

Ca răspuns, s-a auzit glasul lui David plin de sarcasm alunecos. Următoarele cuvinte au fost spuse tare și cu asprime:

– De ce n-ai grijă de regele tău? Uită-te în jur! Unde e sulița regelui? Unde e urciorul lui cu apă? Știi că-l avea chiar lângă cap.

Saul s-a ridicat în picioare într-o clipită, întinzându-se în zadar după suliță. S-a uitat pe deal în sus, apărându-se cu o mână tremurătoare de soarele care se ridica repede.

– E glasul tău, David, fiule?

David a ieșit din umbra copacilor ca să-l vadă Saul mai bine.

– Da, al meu e, mărite rege.

A făcut o pauză scurtă. Cuvântul acela, „fiule“, îl tăia de pe picioare. Am văzut că se lupta să se stăpânească. Așa a făcut un pas înainte, reflex de soldat, ca să se pună scut în fața lui. Era o țintă ușoară, acolo, în vârful dealului, cu o sută de sulițași instruiți, alarmați și nedumeriți, care se uitau în sus spre el. Dar David a întins cu hotărâre un braț și l-a împins înapoi.

– De ce continuă măritul meu stăpân să-și urmărească supusul? Ce-am făcut? De ce sunt vinovat ca să vină regele lui Israel și să caute un singur purice? Iată-ți sulița, mărite rege. Spune-i unuia dintre oamenii tăi să vină aici, sus, și s-o ia. Căci Cel de Sus mi te-a aruncat în brațe în noaptea asta, totuși eu n-o să ridic mâna împotriva ta. Așa cum ți-am prețuit eu viața, așa s-o prețuiască pe a mea Cel de Sus și să mă salveze din toată gâlceava asta.

Saul a strigat atunci:

– Eu sunt de vină! Am fost un prost. Vino înapoi, fiul meu, David...

David și-a încleștat mâinile pe lângă trup.

– Îmi zice că sunt fiul lui.

Glasul lui părea tânăr și plângăcios. Am deschis gura să spun: „Du-te jos la el. Ai vrut împăcare și acum el e gata să se împăce. Du-te jos“. Dar cuvintele care se formau în capul meu nu erau cuvintele care îmi apăreau pe buze. Nu eram în stare să-mi fac suflarea să ia forma gândului meu. În loc de asta, limba mea lipăia fără speranță... sunete șuierătoare și fricative scoase împotriva voinței mele, care aduceau cu totul alt mesaj.

Pleacă din țara aceasta. Sau cu siguranță vei pieri de mâna lui.

David se uita când la mine, când la rege. I se citea chinul pe chip. Un soldat din garda lui Saul urca deja dealul, venind spre noi ca să ceară lucrurile regelui. Abia l-a prins pe David de braț.

– Tu l-ai adus pe profet cu noi, a spus el stăruitor printre dinți. Dă-i ascultare.

Atunci David a ridicat sulița regelui și a aruncat-o, așa că s-a lovit de pământ chiar în fața tânărului soldat. A lăsat urciorul cu apă unde era, pe pământ. Pe urmă s-a întors și a luat-o la fugă, iar noi am pornit-o după el.

Înainte de amiază eram pe drumul spre mare, lăsând în urmă țara lui Iuda. Indiferent dacă au fost cuvintele pe care le rostisem eu sau ceea ce i-a spus inima lui, David s-a hotărât. Nu se putea încrede în Saul, așa nestatornic cum devenise. Treaba asta ne-a lăsat doar un singur loc în care să ne refugiem, unde Saul nu putea să ne urmărească. Eram în drum spre Gat ca să intrăm în slujba lui Achiș, serenul filistean al acelui oraș și al teritoriilor înconjurătoare, care fusese blestemul și dușmanul nostru.

Mulți ne-au învinovățit pe vremea aceea. Unii ne învinovătesc încă. Dar aceleași cuvinte care îl costaseră viața pe tatăl meu încă îi dominau acțiunile lui David: *Indiferent de preț. Ce a fost nevoie.*

Și așa am plecat din țara cu dealuri, îndreptându-ne spre răsărit ca să ajungem pe

pământurile netede din Filistia, de-a lungul Mării celei Mari. A fost o călătorie obositoare, care ne-a făcut să ne doară picioarele. Când am simțit briza fierbinte a mării pe obraji, mi-am adus aminte de mirosul de apă sărată din copilărie. Ar fi trebuit ca inima să-mi tresalte de bucurie, dar, în loc de asta, m-a cuprins o mare tristețe. Nici un om pe lumea asta, nici măcar un pribeag hăituit, nu se duce de bunăvoie să se facă vasal al celui mai aprig dușman al său.

În schimbul promisiunii pe care i-o făcuse David că va fi în slujba lui, serenul din Gat ne-a dat voie să ne stabilim într-o fortăreață veche din orașul Țiclag. David și ceilalți care aveau neveste și familii stăteau cu toții acolo, în timp ce bărbații singuri au fost încartiruiți la familii filistene din apropiere. Deși de cele mai multe ori mâncam împreună în fortăreață, noaptea stăteam în casa unui fierar cu dare de mână, care dădea cea mai mare parte din armele serenului. Este o lecție dură să accepți să te refugiezi în casa celor pe care ai fost crescut să-i disprețuiești. Cu toate acestea, familia la care stăteam era cumsecade, iar ceilalți bărbați singuri recunoșteau același lucru strângând din dinți. Deși se putea ca ei să nu aibă motiv să ne primească cu brațele deschise pe noi, străini adunați de pe drumuri, nu ne-au arătat nici un pic de rea-voință. Cu timpul, mi s-a făcut rușine de ura meschină pe care o nutrisem față de acești oameni.

La început mi s-a părut foarte greu să trăiesc în mijlocul unui popor de idolatri, ferindu-mi privirea de ciudatele statui cu capete de pasăre care păreau că se uită fix din fiecare crăpătură, din fiecare ungher. De fapt, mulți dintre ai noștri păstrau idoli vechi ai casei, chiar dacă erau aspru dojeniți de preoți pentru acest lucru. Dar ai noștri, cred eu, îi păstrau ca podoabe, amintiri dintr-un timp trecut. Puțini credeau într-adevăr că idoli aceștia aveau vreo putere. Pe de altă parte, filistenii venerau aceste lucruri. Am văzut clar această venerație

când m-am dus la templul lor. Doar o singură dată am ajuns acolo. Un bărbat ca mine, ținut strâns în pumnul unui Dumnezeu gelos, nu are de ce să se teamă de idoli și ar trebui să înțeleagă că au putere asupra dușmanilor lui. Sau cel puțin așa mi-am spus în sinea mea.

Spre mirarea mea, mi-am dat seama că mă mișcaseră în mod ciudat ritualurile lor. Nu suntem noi toți recunoscători pentru ploile blânde, care înmoaie pământul și ne aduc recoltele, și pentru spicele aurii de grâu care se coc? Cu toții ne temem de puterea fulgerului care sfâșie cerul. Și ce dacă ei numeau aceste lucruri Dagon sau Baal? *Elohim hayyim*, Dumnezeul nostru care este unul singur, care le știe pe toate, trebuie să știe că mulțumirile și spaima sunt îndreptate spre el. Poate să aibă așa de mare importanță pentru el faptul că unii oameni au nevoie de o statuie ca să se roage? Aceste întrebări îmi agitau somnul. Nu m-am mai dus la templul lor a doua oară.

Odaia mea din casa fierarului era mai frumoasă decât toate pe care le văzusem și, fără discuție, mai bună decât peșterile și corturile din anii noștri de fugari. Tânăra soție a fierarului era foarte frumoasă, odată ce te obișnuiai cu șiretlicurile care erau la modă pe la ei. De exemplu, nu-și ascundea părul, ci îl purta într-un fel foarte nenatural: o droaie de codițe strânse care îi ajungeau până la umeri. Ochii și-i contura cu linii groase de cărbune și își vopsea buzele într-un roșu care te scotea din minți. Puteai să spui unde se află după parfumul tare, cu miros de flori, cu care se dădea.

Camera principală a casei era un salon cu coloane construit în jurul unei vetre cu pietre de râu, unde se adunau prietenii fierarului când făceau petreceri cu băutură. Preferau băuturile spirtoase pe care le beau în onoarea idolului grânelor, Dagon. La început mi s-a părut că băutura care-ți ardea beregata era prea tare pentru gustul unui băiat de negustor de vinuri. Dar cu timpul am

ajuns să tânjesc și să am nevoie de uitarea pe care mi-o aducea.

Căci vremurile acestea erau pline de minciuni și crime, prin care ne câștigam existența mârșavă. Saul nu ne-a urmărit pe pământurile filistenilor. Nu avea posibilitatea să-l atace pe Achiș la el acasă. Așa că, pentru că ne oferise un refugiu în siguranță, David a făcut multe raiduri în numele serenului filistean. Raidurile erau brutale și nu serveau nici unui scop nobil decât să ne facă să intrăm pe sub pielea lui Achiș, care presupunea că am făcut raidurile printre ai noștri. Dar David era prea șmecher și prea loial ca să facă așa ceva. În schimb, a jefuit așezările marginase ale amaleciților și gheșuriților și l-a mințit pe Achiș în privința locului din care provenea prada.

Minciunile acestea au adus cu ele un potop de urmări nefaste. Pentru a ne ascunde duplicitatea, David a poruncit să nu lăsăm pe nimeni în viață în satele pustiite de noi care să spună ce făcuserăm. Erau lupte hidoase, pline de cruzime și inegale. Noi eram cu toții soldați bine înarmați și căliți în bătlie. Sătenii erau păstori și cultivatori de pământ, care adesea se apărau numai cu coase și sape.

Într-o zi toridă, care-ți ardea și sufletul din tine, am luptat cot la cot cu David când l-a străpuns cu sabia pe un om – se pare că a fost căpetenia satului – care i se împotrivise cu vitejie. Era ceva în felul hotărât, aproape nepăsător în care l-a ucis David, ceva în felul în care omul a căzut la pământ, pe chipul lui văzându-se uimire mai degrabă decât frică ori panică, și pe urmă l-am văzut pe băiat zbatându-se în strânsoarea mamei lui care urla de spaimă. Un băiat de vârstă pe care o avusesem eu când David i-a luat viața tatălui meu exact cu aceeași detașare.

Am simțit că mi se face gura amară. Disperarea m-a zdrobit precum un mal de pământ care cade

peste tine și te sufocă. Când David s-a întors și a pornit-o spre băiat și mama lui, eu am țipat:

– Nu!

David și-a întors o clipă capul, cu o expresie perplexă pe chip, dar apoi s-a dus tiptil-tiptil, ca un râș, și, cu două lovituri de sabie, a trimis femeia cu copil cu tot pe lumea cealaltă. S-a întors din nou spre mine și a ridicat din umeri.

– Trebuia. Nu putem lăsa pe nimeni în viață. Și tu știi asta.

Apoi s-a îndepărtat, plecând în căutarea următoarei lui victime.

Am rămas pe loc în praful care se învâртеjea, uitându-mă fix la trupul băiatului. Căzuse peste maică-sa, cu degetele răsfirate prin nisip ca și cum ar fi încercat să ajungă cu mâna la fața ei. Sughițurile care îmi dădeau convulsii erau de neoprit de parcă veneau dintr-un izvor nesecat. Abia mai respiram. Acestea erau lacrimile pe care nu le-am vărsat niciodată pentru tata, durerea pe care au îndepărtat-o de la mine ghearele feroce ale nălucirii. Alții din ceata noastră au trecut pe lângă mine. Unii s-au oprit o clipă ca să vadă dacă nu eram cumva rănit. După o privire în care se strângea totul la un loc, se duceau mai departe să se apuce de treaba pentru care erau năimiți până când nimeni nu mai rămânea în viață.

Nu a durat mult. Niciodată n-a durat mult. N-am făcut nici o mișcare cum că aș avea de gând să mă scol de jos când David a dat poruncă să plecăm după ce încărcase prada pe care o luaserăm. Abișai a fost cel care m-a ridicat în picioare și m-a pus la coada convoiului de bagaje, pe un catâr pe care-l furaserăm. Când am ajuns cu toții la locul în care eram încartiruit, servitorul armurierului aștepta, ca de obicei, cu apă fierbinte, schimburi curate și un urcior din lut, frumos împodobit, plin ochi cu băutură tare de grâu.

L-am băut până la fund și am făcut semn că mai vreau unul. Am băut în noaptea aceea până n-am

mai știut de mine și cu băutura filistenilor nici nu era nevoie de mult. În curând a devenit un obicei. Beam un urcior înainte de a porni la drum ca să mă îndobitocesc și pe urmă, la întoarcere, beam cât era nevoie ca să uit. Dar durerea pentru moartea tatălui meu era acolo, ca o rană deschisă, ca și cum calendarul tristeții mele ar fi început în acea zi, în acel sat de străini, departe de casa mea și de neamul meu.

Probabil că butura aceea care te îndobitocea putea să explice de ce, în ciuda nedreptăților la care fusesem martor – și la care, da, luasem parte –, glasul meu interior nu s-a ridicat niciodată împotriva nici uneia dintre ele. Nici la bătrâna care a ars de vie în coliba ei. Nici la copilașul care murise și pe a cărui piele fragedă se vedeau urmele unor încălțări de războinic. Uneori îngenuncheam în sânge și în fum, stors de vlagă și îngrețosat, sperând că împunsăturile pe care le simțeam în mine prevesteau nălucirea. Sperând că mugetul cerurilor îmi va apărea pe buze și va blama ceea ce făcuserăm noi, că mânia divină mă va sfârteca și mă va lăsa acolo mort, printre cei sfâșiați în bucăți. Dar nu s-a întâmplat niciodată. Se pare că *Hashem tzva'ot* – Dumnezeu armatelor – îngăduia această măcelărire. *Indiferent de preț. Ce a fost nevoie.* N-am avut deloc năluciri în tot acest timp și începusem să mă îndoiesc de propriul meu oracol. Nu vedeam în față nici un drum care să-l ducă pe David de la acest surghiun rușinos la mărețul tron și la gloriosul destin pe care le prevestisem pentru el.

Când David îi aducea lui Achiș prada – cirezi și mărfuri pentru comerț – îi spunea regelui că făcuse raiduri pe la triburile noastre din Negev. Totuși, în secret, trimitea o parte din pradă înapoi, în țara lui Iuda, la cei pe care îi știa ca prieteni, la cei suspuși a căror bunăvoință spera s-o câștige și în toate acele locuri pe unde hălăduise ceata noastră și de unde primiserăm provizii. Asta era viclenia lui și,

până la sfârșitul anului, Achiș deja avea încredere în el. După câte știa el, ruptura dintre David și ai lui era clară și irevocabilă și el le stârnise ura. Achiș credea că David îi va fi mereu vasal.

Totuși, nu toată lumea s-a lăsat dusă de nas. Generalii cei mai importanți ai lui Achiș, dintre care mulți luptaseră împotriva lui David pe câmpul de bătaie, au rămas sceptici în privința presupusei lui loialități dobândite de curând. Când ne-am strâns împreună pentru ceea ce avea să fie un atac important împotriva forțelor lui Saul, generalii s-au opus. Nevoind să meargă înainte cu luptători care nu erau de acord cu el, Achiș ne-a dat ordin să ne întoarcem la Țiclag.

Înainte să ajungem acolo, am simțit o duhoare greu de suportat, care venea de la ceva ce arse. Am zărit în depărtare o trâmbă de fum care se ridica deasupra orașului. Am grăbit pasul și am ajuns ca să vedem că porțile orașului nu mai erau păzite de nimeni. Am alergat pe străzi spre trâmba de fum și ne-am dat seama curând că venea de la locul fortăreței lui David. Porțile, făcute țandări, abia mai stăteau în țățâni și, în partea cealaltă, dincolo de curte, fortul era o ruină fumegândă. David și oamenii lui au luat-o nebunește la fugă peste bucățile de lemn căzute, strigându-și nevestele și copiii. Dar nimeni n-a răspuns la strigătele care erau din ce în ce mai desperate.

În cele din urmă, Abișai a spart ușa zăbreliță a unei case învecinate și l-a scos cu forța pe proprietarul care nu voia să iasă nici în ruptul capului. Era un bătrân. Tinerii din oraș erau plecați cu toții. Veniseră cu noi și erau încă în marș cu Achiș.

Abișai s-a înnegrit la față de furie.

– Cine-a făcut asta? Spune!

– Amaleciții. Stăpâne, au venit cu forțe multe. Noi, cei care-am rămas, n-am putut face nimic.

Era un raid de răzbunare, bineînțeles. Noi pustiiserăm mai multe dintre așezările amaleciților.

Așteptaseră momentul potrivit, adăstând până când, după cum credeau ei, toți luptătorii noștri plecaseră la război. Îl omorâseră pe paznicul de la poartă și pe urmă scosese femeile și copiii, îi legaseră unul de altul de gât și apoi dăduseră foc fortului.

David, care stătea în picioare în spatele lui Abişai, a căzut în genunchi. A scormonit cu mâinile în pământ și și l-a pus în cap. Era zdrobit, căci își dăduse seama că tactica lui – toate crimele, toate femeile și copiii aceia căroră le luase viața – ne adusese năpasta asta pe cap. În picioare, i-am poruncit. Nu e momentul să lași vina sau durerea să pună stăpânire pe tine. Ioab, care căutase prin ruine, a venit în fugă, traversând curtea. A vorbit în mare grabă, dând glas propriilor mele gânduri.

– Amaleciții cred că mergem spre miazănoapte. Nu se așteaptă să-i urmărim. Trebuie să folosim ocazia asta și s-o pornim. Acum. Până nu le siluiesc și le omoară pe toate.

Dar David nu s-a sculat în picioare. În loc de asta, a căzut cu fața în jos în țărână. M-am uitat în jur la chipurile oamenilor, multe brăzdate de lacrimi. Dar ce am văzut eu nu era compătimire. Era sfidare, amestecată cu furie. David își pierduse nevestele, dar ei își pierduseră fiii. În acel moment nu voiau un conducător care jelea: voiau un răzbunător cu mintea limpede.

Nu mai văzusem așa ceva până atunci. David își cunoștea oamenii, le cunoștea sufletele, le citea fiecare schimbare a stării sufletești. Întrucât capul și mâna lucrează perfect împreună, tot așa fusese mereu cu David și oamenii lui. Adesea am crezut că el le citea în suflete mai bine decât citeau ei înșiși. Dar acolo, în piața aceea, în vreme ce clipeam ca să scap de cenușa fierbinte care mă înțepa și scuipam ca să-mi scot cenușa uscată din gură, am văzut că acel dar al lui dispăruse.

Unul dintre oameni a luat o piatră de jos. Habar n-am ce avea de gând sau măcar dacă era

conștient, în furia ce-l cuprinsese, că avea o piatră în mână. Am așteptat ca Ioab să-l oprească, dar el stătea pur și simplu acolo și se uitau amândoi fix unul în ochii celuilalt, aproape ca și cum Ioab l-ar fi îndemnat să continue ce începuse. Un alt om s-a aplecat atunci și a luat o piatră. Apoi un al treilea. Au început să înainteze spre David, blestemând cât puteau de tare în vreme ce el stătea întins, cufundat în uitare, jelind.

Ce nebunie mai era și asta? Stăteam în marginea a ceea ce se preschimba repede într-o gloată. Fără nevastă, fără copii, eram în afara delirului care-i cuprinsese pe toți. Și atunci am luat în mâini propriul meu frâu. Care era motivul pentru care hotărâsem să rămân neînsurat și sterp, dacă nu acesta? Ca să-l apăr pe David de încurcăturile lui omenești și de slăbiciunea la care dăduseră ele naștere. Mi-am făcut drum prin mulțime, împingând în lături bărbați care erau de două ori mai mari decât mine, până când am ajuns să fiu între David și marea de chipuri înfuriate.

– Înapoi! am urlat eu.

Niciodată nu-mi auzisem glasul atât de tare și răsunător când nu eram sub puterea Celui de Sus. Mi-am scos sabia din teacă și am făcut în aer, în fața mea, un arc mare și strălucitor. Ferocitatea pe care o dobândisem de curând trebuie să fi acționat asupra venerației și prudenței firești a oamenilor față de mine, căci s-au dat într-adevăr înapoi, bombănind și blestemând.

Știam că nu aveam mult timp, dar în clipa aceea când șovăiau, mi-am asumat riscul și m-am întors cu spatele la ei. M-am aplecat, l-am prins pe David cu putere de umerii de la tunică și l-am tras în sus. Era greu ca un bolovan, dar cumva am găsit puterea să-l ridic și să-l fac să stea în picioare. De fapt, îl zgâlțâiam. I-am văzut fața, o mască a durerii, care se transforma în nedumerire.

Pe urmă am urlat din nou. Era tot glasul meu, singur. Am vorbit fără pic de putere. Dar nimeni n-

a știut în afară de mine.

Urmărește-i! am strigat eu. *Urmărește-i! Căci îi vei ajunge din urmă și îi vei salva pe cei dragi!*

David a tresărit, mișcând brusc din cap de parcă l-aș fi lovit. Privirea înghețată i-a dispărut de parcă sufletul, plecat de mult, i-ar fi intrat din nou în trup. A dat un strigăt puternic și oamenii i-au răspuns cu un muget prelung.

Alții au scris despre urmărirea aceea, despre cum ne-a fugărit David până am căzut lați, tot drumul de la Țiclag până la Valea Besor. O treime din noi, prea sleiți de puteri ca să continue drumul, au rămas pe loc. I-am lăsat acolo. Ceilalți am mers mai departe, însuflețiți de voința lui David și de vorbele mele. Purtați de noroc sau de ajutorul divin, am dat peste un sclav egiptean pe jumătate mort, care se îmbolnăvisese și fusese lăsat să moară de stăpânul lui amalecit. I-am dat omului mâncare și apă și, în schimbul libertății, el ne-a arătat unde erau amaleciții. David a ținut-o așa toată noaptea, ca să poată să pornească un raid-surpriză în zori.

Am consemnat deja detaliile unora dintre cele mai groaznice lucruri pe care le-am făcut. Dar în această încăierare ne-am întrecut pe noi înșine în brutalitate. Pe jumătate înnebuniți de durere și oboseală, cei cărora li se luaseră nevestele și copiii s-au repezit asupra dușmanilor cu o furie cumplită. Nimeni nu a fost cruțat. Cadavrele au fost ciopârțite, capetele tăiate au fost aruncate cu piciorul de la unul la altul până când fețele au fost strivite precum carnea tocată. A durat foarte puțin. Cei rămași în viață care au fost martori la ce s-a ales de oamenii căzuți în mâinile noastre și-au luat tălpășița și au fugit în pădure. Nu i-am urmărit. David a pornit-o printre grămezi de morți desfigurați, dând la o parte cu piciorul părți din cadavrele de pe jos, cu cizmele roșii până la carâmb. Și a tot mers așa până ce a dat de țarcul în care erau femeile și copiii, legați unul de altul ca niște animale și prinși cu o funie de niște pari. S-a

dus mai întâi la Abigail și a tăiat funia cu care era legată. Apoi a căzut în genunchi și i-a cuprins coapsele cu mâinile, plângând. Era lipicios de la sângele și de la bucățile de creier pe care pusese mâna, dar ei nu i-a păsat. Abigail i-a răsfirat părul cu mâna, l-a ridicat de jos și l-a îmbrățișat. Pe urmă i-a luat cuțitul și a tăiat funia cu care era legată Ahinoam alături de ea. I-a luat mâna și i-a pus-o pe pânțele umflat al lui Ahinoam. Pe chipul lui au apărut un șir de expresii, de la nedumerire la conștientizare, la bucurie. Ahinoam îl purta în pânțe pe primul fiu al lui David, Amnon. Avusese mai mult de pierdut în ziua aceea decât își închipuise. David a tras-o pe Ahinoam spre el și a îmbrățișat-o cu recunoștință. Dar când s-a dat el înapoi, am văzut pe rochia ei urmele de sânge de pe mâinile lui și am știut imediat ce înseamnă. Mari necazuri se întrevedeau pentru unsul lui Dumnezeu.

VII

Toate aceste amintiri mi-au venit în minte în noaptea aceea cât am stat singur de veghe în casa lui David, în orașul care acum îi poartă numele, anii de surghiun fiind undeva departe, în trecut. Nu mi-a venit prea des cheful să-mi aduc aminte de acele vremuri urâte și amare. Dar amintirea lui Abigail și dorul de sfaturile pe care mi le dădea îmi aduseseră vii, în fața ochilor, lunile acelea de demult. Dacă ar mai fi trăit, chiar și acum, când familia lui David se mândrea cu cele mai încântătoare femei, de vița cea mai nobilă, de la vreo șase popoare, cred că David ar fi continuat să se bazeze pe afecțiunea și înțelepciunea ei. Când a murit Abigail, David a jelit-o, ținând post. Dar pentru ea nu a cântat nici pe departe o tânguire atât de minunată cum a fost cea pe care a compus-o pentru Ionatan.

N-am pus geană pe geană toată noaptea, ceea ce a fost cât se poate de bine. Cine știe ce visuri ar putea să-mi vină în cap într-o asemenea stare, așezat cum eram pe marginea nălucirii și totuși fiindu-mi imposibil să răzbat prin mocirla urât mirositoare a îndoielii. Afară zorii erau încă departe, dar, în sfârșit, întunericul de nepătruns al nopții a început să se mai subțieze, așa că, încă o dată, am fost în stare să disting forma urciorului de pe masă, întinderea albă și netedă a patului meu, de care nu mă atinsesem. M-am sculat de pe scaun, m-am dus la fereastră și am deschis obloanele spre întunericul care bătea în retragere. Muwat, pe patul lui jos din firidă, s-a mișcat și a scos un geamăt involuntar. L-am auzit cum își târâie picioarele ca să ajungă la urcior și apa făcând bulbuci în lighean. Când mi-a dat ștergarele de in, și-a înăbușit un căscat. Mi-am pus țesătura rece pe față și am apăsat-o. Mă durea corpul, încheieturi și tendoane. Mi-am aplecat capul pe un umăr, pe urmă și pe celălalt, slăbind strânsoarea din jurul

gâtului. Muwat a ieșit târșându-și picioarele și s-a dus la bucătărie să aștepte prima pâine a zilei. N-am catadicsit să-i spun că nu voi fi în stare s-o mănânc. Teama, care îmi făcuse o gaură în stomac, nu va permite așa ceva.

Mă voi duce la rege de îndată ce condițiile elementare de politețe vor permite acest lucru. Fereastra de la camera mea dădea spre răsărit. Am stat acolo, uitându-mă lung spre Har HaZeitim, Muntele Măslinilor, și dorind din tot sufletul ca soarele să urce pe drumu-i cotit. În cele din urmă, o rază argintie de lumină s-a ridicat peste coama muntelui și a trecut repede spre Valea Chedronului, trezind un cocoș ca să cânte la revărsatul zorilor. M-am uitat cum raza și-a făcut drum în sus pe zidurile caselor mai mici, târându-se puțin câte puțin pe lutul aspru, sărind repede peste un acoperiș plat, luminând silueta unui servitor care golea jos, în stradă, un vas cu apă murdară. Treaptă cu treaptă, lumina a urcat nivelele orașului, printre străzile șerpuitoare și casele colțuroase, până când, în sfârșit, a ajuns să sară peste despărțitura dintre cetate și casa regelui și să se așeze peste pietrele de la baza zidului de care mi-am rezemat trupul sleit de putere. M-am scuturat, m-am îndreptat de spate, m-am înfășurat într-o mantie și am ieșit.

Abia dacă făcusem vreo 20 de pași, că a și apărut Muwat de după colț, ducând farfuria cu pâine în mână și holbându-se disperat la mine cu ochii aproape cât farfuria ieșiți din orbite.

– Mulțumesc, Muwat, dar n-o să...

Eram pe punctul să spun că n-o să mănânc nimic, când, în totală contradicție cu felul lui de a fi, Muwat mi-a tăiat-o scurt. A pus șovăielnic o mână pe mâneca de la mantia mea și și-a lăsat capul pe spate, făcând semn spre coridorul care ducea la camera noastră.

– Așa? am zis eu cu glas blând.

Apoi am adăugat pentru cazul în care cineva ar fi tras cu urechea:

– Cred că totuși o să iau o bucățică.

Intrați în cameră, am închis ușa. Muwat a pus jos farfuria.

– Să știți că regele nu e singur.

Era o declarație făcută cu aerul care îmi devenise familiar: presupunerea omului de rând că, în calitatea mea de profet, știam totul.

– Știți, desigur, că e o femeie la el.

Bine, bine, mi-am spus, nici nu trebuie să fii profet ca să știi așa ceva. Și toată traba asta nu prea părea să fie motiv pentru o mină atât de îngrijorată ca a servitorului meu. De fapt, am simțit o ușurare pentru că regele se purta cum se purta el în mod normal.

– Și ce-i cu asta? am spus eu cu un zâmbet. Când *nu* e vreo femeie la rege?

– Nu e o femeie de-a casei. E nevasta lui Urie.

– *Urie?*

Muwat a încuviințat din cap, părând mirat de surprinderea mea și în același timp un pic mulțumit că fusese în stare să-mi spună ceva ce de fapt nu știam.

– Urie, căpitanul hitit?

Muwat a încuviințat iarăși din cap. Am tras aer adânc în piept. Ce nebunie mai era și asta? Urie era unul dintre luptătorii de bază ai lui David, loial și viteaz, bine-cunoscut pentru disciplina și onoarea sa. Participase la atac alături de Ioab, în fruntea companiei lui. M-am așezat. Așadar, aceasta era cauza neliniștii mele. David avea poftele lui, după cum am spus, dar acest fel de comportament neînfrânat nu îi era deloc în fire. Nu abuza în felul acesta de puterea pe care o avea. Legăturile pe care le avea cu oamenii lui erau legături de iubire adevărată, de prietenie și devotament. Te așteptai de la el mai degrabă să recompenseze un soldat bun ca Urie, oferindu-i cinstea unei fecioare dintre cele de la el din casă decât să-i pună coarne.

– Despre asta să nu vorbești cu nimeni, am zis eu.

Muwat mi-a aruncat o privire, pe care o meritam, care-mi spunea că nu era atât de neghiob ca să aibă nevoie de acel sfat.

– Trimite pe cineva la Iehoșafat și întreabă-l dacă aş putea să intru în audiență primul în dimineața aceasta... sau primul după ce se rezolvă toate problemele militare urgente.

S-a întors să plece, dar l-am oprit.

– Nu. Las-o baltă, Muwat. Mai bine du-te la băiatul care se îngrijește de iatacul regelui și vezi dacă poți să-l faci să-ți spună când o să fie regele din nou singur.

Ar fi de preferat, m-am gândit eu, dacă aş putea să discut chestiunea asta cu el în odaia lui, înainte să se năpustească mulțimea asupra noastră. Chiar dacă ar goli coridorul de lume și ne-am întâlni acolo fără să mai fie altcineva de față, ar fi urechi ciulite peste tot și gura lumii s-ar porni să meargă ca o moară neferecată despre ce s-ar fi putut sau nu s-ar fi putut întâmpla între rege și vizitatorul lui. Muwat a dat din cap în semn că a înțeles. Era un tânăr ascuțit la minte și înțelegea lucrurile acestea. El a ieșit și eu am început să mă plimb în sus și în jos. Treaba asta ar trebui mușamalizată – și încă repede de tot. Era ceva care lăsa urme adânci, ca un strop de leșie pe o haină. Nu vezi efectul de la început, dar cu timpul fibrele se slăbesc și se destramă, gaura se lărgeste și haina e bună de aruncat. Doar dacă speli imediat picătura, poți preveni stricăciunea.

Soarele nu se urcase prea mult pe cer când s-a întors Muwat ca să-mi spună că femeia plecase de la palat, însoțită de slujitori, înfășurată din cap până în picioare în rochie și văluri. Atunci m-am dus și am urcat spre odaia regelui. Garda de pe scări nu m-a oprit, iar cel care se îngrijea de odaia regelui s-a uitat doar puțin atins de faptul că vreau să intru la rege la o oră atât de matinală. Se

înțelegea că regulile pe care trebuie să le respecte alții din casa regelui nu erau valabile pentru mine.

Când am intrat, stătea lângă fereastră exact cum stătuse cu două zile în urmă. Dar de data aceasta chipul pe care l-a întors spre mine era luminos și relaxat.

– Ai ieșit la aer devreme, a zis el. Ai vești pentru mine despre mama? Cum se simte?

– Mama ta e bine, sănătoasă. Fratele tău, ca întotdeauna, bea prea mult. A fost o vizită interesantă. Putem vorbi despre asta mai târziu, dacă vrei. Dar nu pentru asta sunt aici.

Am făcut semn cu capul spre cei care se îngrijeau de odaia lui.

A ridicat o sprânceană, dar nu a spus nimic și l-a făcut semn să plece. Când s-a închis ușa, a trecut la masa pe care era un urcior.

– Bea niște laban¹⁴, a zis el, turnându-mi o cană. E foarte bun acum. Caprelor le place iarba din perioada asta.

Am clătinat din cap. Simplul fapt că văzusem lichidul cremos scurgându-se încet în cană m-a făcut să-mi fie și mai greață. A ridicat din umeri, dând labanul pe gât cu înghițituri hulpave și ștergându-se la gură fără să se sfiască deloc, ca un copil.

Avea încă zâmbetul pe buze când a început să vorbească din nou.

– Așa, deci ce te aduce pe aici dacă nu ai nici o veste și nu vrei să înghiți nimic?

Ochii de culoarea chihlimbarului erau ațintiți spre mine, privindu-mă cu precauție, în ciuda zâmbetului.

– Ce ai de gând să faci cu nevasta lui Urie?

I-a apărut în ochi o străfulgerare de mânie.

– E o întrebare impertinentă, chiar și din partea ta.

A trântit cana pe masă.

– Aș fi putut să știu mai bine la ce să mă aștept, nu la intimitate în pat la mine... în patul meu!...

cu un profet pe urmele mele. Nu-ți face griji. A fost o pornire de moment și s-a terminat. N-o să iasă nimic de aici. Ea e discretă. Trebuie să fie... la urma urmelor, ea are cel mai mult de pierdut în treaba asta. Urie n-o să știe niciodată ce s-a întâmplat. Dar, Natan... a fost ceva ciudat...

Chipul i s-a relaxat. La fel și tonul cu care a vorbit. Nu mai era tăios și obraznic, ci plutea pe undeva departe, aproape într-un vis.

– Am văzut-o absolut din întâmplare. Nu puteam să dorm. Știi în ce stare sunt de când au plecat luptătorii. Eram sus, pe acoperiș, și mă plimbam ca un leu în cușcă, încercând să-mi pun ordine în gânduri, iar ea era acolo, pe acoperișul casei ei – știi care, nu-i așa? –, ea și servitoarea. Servitoarea o ajuta să se îmbăieze. Vai, știu bine. Ar fi trebuit să mă uit în altă parte de cum am văzut-o că se dezbracă. Îți jur, nu știam cine e și așa aș fi făcut. O să zici că ar fi trebuit să rezist ispitei indiferent a cui nevastă era. Dar n-am putut. Cu o noapte înainte nu putusem să fac nimic... cu o fată... nu mi se-ntâmplă chestii din astea și mă ardea la ficați. Ce era de capul meu dacă nu puteam să lupt și nici la pat nu eram bun de nimic? Apoi m-am uitat la ea și am simțit că mă trezesc din nou la viață... simțeam că sunt eu, cel de altădată... pentru prima oară de când plecaseră războinicii. Avea ceva lumina lunii care-i cădea pe umeri, și părul despletit...

Mângâia aerul cu degetele lui lungi, descriindu-și o imagine în minte, și zâmbea.

– Ascultă la mine, Natan, cu disciplina ta de fier cu tot... chiar și tu ai fi căzut pradă ispitei.

Puțin probabil, am vrut să spun. Dar n-am spus.

– Ce-a fost a fost, dar trebuie să-ți spun că, după părerea mea, ești total lipsit de înțelepciune. Ce siguranță ai tu că Urie n-o să afle de toată treaba asta? Eu am auzit de asta imediat. Nu, nu în felul acela. Stai liniștit că nălucirile mele nu ajung la

tine în odaie. Eu am aflat pe căi firești, de-ale noastre, de-ale oamenilor. Bârfa servitorilor.

Nu i-am spus de noaptea pe care am petrecut-o veghind, de presimțirea că se va întâmpla o nenorocire, ceva rău. Am încercat să mă liniștesc și să respir ca lumea.

– Probabil c-ai trimis un servitor s-o aducă, așa că, iată, o gură care nu trebuie să scoată nici o vorbă. Soldații de gardă la palat a trebuit s-o lase să intre și, ca să facă asta, a fost nevoie ca ei să știe cine este. Cei care se îngrijesc de camera ta... doi? Trei? Nici ei nu trebuie să scoată o vorbă. Așa că hai să punem totul pe răboj: până acum suntem opt sau zece sau doisprezece care știm. S-o punem la socoteală și pe servitoarea ei. Portarul de la ea de-acasă. Așa. Cât de repede ajungem la aproape douăzeci! Ce te face să crezi că atâția oameni o să fie muți ca mormântul? Și dacă veștile astea ajung la Urie, cât rău ar putea face, iar el e un luptător loial, iubit de oamenii lui! N-are rost să riști să-ți faci un asemenea dușman pentru o scăpare de o clipă.

– Iar tu, Natan, nu e nevoie să fii un prezicător așa de prefăcut. Nu e o chestie de politică la nivel înalt de felul celei care te interesează pe tine. Am avut nevoie de treaba asta și a fost bine. Dacă ai avea și tu o femeie din când în când, poate că ți-ai da seama că...

Și după asta și-a schimbat tonul în întregime. S-a scărpinat în cap și și-a lăsat privirile în pământ ca un copil care fusese pedepsit.

– Iartă-mă. Știu că pentru mine duci viața pe care o duci. Ar trebui să-ți mulțumesc pentru sacrificiul pe care-l faci, nu să te împung.

Am ridicat o mână în semn că nu contează și să nu-și facă probleme.

– Nu poate fi vorba de supărare între mine și tine. Nu-mi măsoar cuvintele după mărirea ta... într-adevăr, nu pot. Și nu am nici un drept, nici nu ard de dorința ca tu să-ți măsoari și să-ți cântărești

vorbele. Ține minte un lucru: eu sunt *eved hamalek*, un om în slujba ta, pentru totdeauna.

După asta mi-am permis să zâmbesc puțin.

– Chiar dacă uneori ai vrea să nu fiu.

S-a luminat la față. A făcut câțiva pași spre mine și m-a bătut pe umăr.

– Sincer vorbind, nu cred că trebuie să-ți faci griji pentru așa ceva. Am trimis-o acasă cu un dar și n-o s-o mai văd niciodată. Da, am păcătuit. Știu că te consideri răspunzător pentru caracterul meu. Dar, Natan, dacă stăm strâmb și judecăm drept, crezi că Jah o să mă pedepsească mai aspru decât o să-i pedepsească pe alți o sută de bărbați care au comis adulter noaptea trecută, la o aruncătură de băț de zidurile astea?

– Tu nu ești „alți o sută de bărbați“. După cum bine știi.

Asta a fost tot ce am spus. Apoi m-am înclinat și am cerut voie să mă retrag. Mi-a dat voie să plec făcând un semn cu mâna. Buna lui dispoziție suferise, dar nu mult. Când am închis ușa, l-am auzit fredonând. Când am ajuns la scări, cânta deja cu tot sufletul.

Ce a spus era probabil adevărat. Servitorii îl iubeau. Îi alesese pe sprânceană, îi trata bine și ei îi erau loiali. Puteai doar să speri că ai ei nu îi erau la fel de loiali soțului ei, ci că vor păstra secretul chiar dacă făceau asta numai ca să-l scutească pe Urie de durerea de a fi lovit în onoarea sa. Cât despre ea, bineînțeles că era puțin probabil că o să-i spună războinicului ei bărbat că regele lui îi făcuse ei felul.

M-am dus direct în sala de audiențe. Voiam să-l văd ce face. Mi-am ocupat locul obișnuit, printre sfătuitoari. Întrucât nu mergeam întotdeauna după el acolo, se subînțelegea că s-ar putea să vin și să plec din când în când. Uneori se întorcea ca să-mi ceară sfatul într-o problemă sau alta, dar, în general, eu eram acolo în calitate de observator tăcut.

Când s-a apucat să ia la mână mesajele și reclamațiile, a trebuit să recunosc că nebunia din timpul nopții, pe care eu o judecasem greșit, părea să-i fi făcut un bine imens. Era numai ochi și urechi și se concentra pe ce era nevoie. Fără discuție, l-au remontat veștile bune de pe front. Mesagerul a adus vești de la Ioab. Soldații noștri devastaseră orașul Amon cu pierderi mici pentru noi. Au pornit spre Rabbah, unde i-au împins pe apărători înapoi între zidurile orașului și s-au așezat în față ca să-i asedieze. Doar o singură dată, când numele lui Urie a fost citat pentru vitejie, am văzut că mușchii de pe fața regelui erau încordați. Dar nimeni altcineva din sală n-ar fi observat și curând David a zâmbit iar când a vorbit despre asediu.

– Bravo lor, a zis el, bătând din palme și uitându-se cu căldură în sală.

– Ce anotimp e mai bun pentru asediator? O să se uite chiorâș la noi pe deasupra zidurilor și o să vadă cum unduiesc grânele lor în adierea vântului. Lăsați-i să-și macine și ultimele boabe de grâu pe care le-au pus deoparte și să-și coacă amărătele alea de pâini ale lor. Lăsați-i să li se pună un nod în gât când s-or uita cum li se coace orzul și ei nu pot ajunge la el.

David lua la rând reclamațiile, tratând fiecare caz cu atenție și fără părtinire, când eu m-am ridicat și am ieșit din sală. Oare de ce mi se tot strângea inima în piept?

Luna fusese în descreștere, și în creștere, și din nou în descreștere, iar eu tot nu aflasem motivul neliniștii care pusese stăpânire pe mine. În zilele și nopțile acelea mi-am îndeplinit sarcinile cu mare greutate. Bănuiesc că din cauza faptului că mă simțeam atât de prost m-am hotărât să mă duc atunci s-o văd pe Mical. Trebuia s-o văd. În amintirile ei se afla bucata ce lipsea din relatarea mea: timpul de glorie a lui David ca favorit al lui Saul și cum căzuse năpasta în timpul acela de

glorie, transformându-l pe David în pribeagul care era când l-am întâlnit eu pentru prima dată. Mical, fiica lui Saul, sora lui Ionatan, prima nevastă a lui David. Martorul care a cunoscut cel mai bine timpul acela din câți există. Și întrucât nu prea puteam să mă aștept că o să-mi fie ușor să suport vizita, mai bine s-o fac când starea mea de spirit era deja melancolică decât s-o pun la păstrare pentru altă dată și să-mi întunec o zi mai senină.

Lapte prins (n.tr.)

VIII

M-a primit fără prea multă căldură, dar cu mai multă politețe decât mă așteptasem. Apartamentul ei era o chilie mică, întunecoasă și rece, chiar la marginea zonei unde se aflau odăile femeilor. O crăpătură ținea loc de fereastră cu vedere spre miazănoapte, dar priveliștea era blocată de cazarma cât un munte ce stătea, amenințătoare, de partea cealaltă a unui drum îngust, oprind și bruma de lumină care, altfel, și-ar fi croit drum ca să ajungă și să încălzească pietrele. Mi-am scos mantia și mi-am pus-o pe braț. În toiul iernii, mi-am zis eu, camera aceasta trebuie că e înghețată de tot. Slujnica ei, o hoască cocoșată și năpăstuită de soartă, stătea într-o firidă joasă, despărțită de o perdea. Era lăcașul cuiva care căzuse în dizgrație, mai potrivit pentru un servitor superior decât pentru fiica unui rege și nevasta altuia.

Înveselise spațiul acela înghesuit cum putuse mai bine, cu niște țesături ca lumea, perne brodate și o măsuță joasă, din lemn de măslin, frumos sculptată. Mi-a făcut semn cu mâna să stau jos și, în timp ce mi-am aranjat lucrurile pentru scris, ea s-a așezat liniștită pe pernele din fața mea. Anii care trecuseră nu lăsaseră la ea semnele obișnuite. Era tot înaltă și mlădioasă, așa cum mi-o aminteam, iar șalul pe care-l purta ca să se apere de răceala umedă a odăii lăsa să se vadă o șuviță de păr, încă des și lucios. Ca trăsături, era leită frate-său, doar că avea o formă mai blândă, feminină. Amândoi aveau înălțimea tatălui lor, fruntea lui înaltă, de om inteligent, bărbia parcă ieșită de sub dalta unui maestru și gâtul lung, regesc. Nu o văzusem pe mama lor, dar, întrucât Saul era blond, culoarea lor – părul de abanos și ochii de un cenușiu deschis cu gene negre, bogate – trebuie să le fi venit de la ea. Mical și Ionatan ar fi putut fi gemeni în ceea ce privește înfățișarea, deși se născuseră la distanță de opt ani

unul de altul și mai aveau o soră, Merav, care venise pe lume între ei doi și care era blondă ca Saul.

Dacă vârsta n-o însemnase, viața își spusese cuvântul. Era trasă la față, iar ochii, cândva irezistibil de frumoși și plini de viață, își pierduseră strălucirea precum o fântână adâncă, a cărei apă fusese otrăvită cu mult timp în urmă. Prima dată când am văzut-o, era sleită de puteri și plânse. Dar chiar și cu durerea pe care o simțea în acea zi, își păstrase lumina unei femei care e iubită și dorită. Nu mai era cazul acum. Nu după toți anii de înstrăinare, o înstrăinare care îi fusese impusă cu forța, o înstrăinare pe care și-o făcuse cu mâna ei.

Fusese mereu neobișnuit de directă pentru o femeie și curând mi-am dat seama că lucrurile stăteau încă așa.

– L-am iubit. Bănuiesc că știi, nu-i așa?

Începuse să vorbească chiar când îmi aranjam pana. Am pus imediat cuțitul jos și am început să scriu, deși vârful nu era încă în cea mai bună stare.

– E important să știi. Vreau să scrii asta. „Mical era îndrăgostită de David.“ Nimeni nu scrie niciodată așa ceva despre o femeie. Totdeauna se consideră că numai iubirea bărbatului este demnă de a fi pomenită în scrieri. Ai observat asta? În toate cronicile așa se spune. Bine, scrie că de mine a fost vorba. Eu am fost cea care a iubit.

Observația ei era foarte adevărată. Fără discuție, în cele mai multe dintre istoriile noastre importante, destul de rar spune cineva cum le cheamă pe neveste, ca să nu mai vorbim de faptul că nimeni nu pomeneste de afecțiunea lor. Așa că am scris cum ceruse ea. Pe urmă m-am oprit un pic și m-am uitat în ochii ei.

– Ești sigură că n-ar fi neadevărat dacă aș scrie că David a fost îndrăgostit de Mical? Te-a iubit totuși... cândva.

A dat din cap în semn de dispreț și șalul i-a alunecat pe umeri. Nu i-a păsat că ar fi trebuit să și-l pună din nou, ci s-a uitat la mine la fel cum mă uitasem și eu la ea.

– Zici că vrei să știi adevărul? Adevărul este că, pe vremea aia, îl mistuia cealaltă iubire. Era ceva loc și pentru mine. Știi cum e el. Caută iubire cum caută mâncare sau căldură și n-o dă la o parte. Dar David atinsese culmea iubirii pentru fratele meu când m-a luat pe mine de nevastă. Când am făcut dragoste, n-a avut nici o pretenție. Mi-a cerut să fac pe întuneric lucruri care să-i aducă aminte de fratele meu.

S-a uitat la mine și în ochii ei lipsiți de strălucire a pâlpâit un fel de lumină plină de furie.

– E prea mult adevăr pentru tine, profetule?

Cât am fost soldat, văzusem tot ce poate face un trup altui trup. După o bătălie, când femeii și copiii sunt luați la un loc drept pradă de război, soldați în călduri nu se deranjează să caute un loc mai ferit pentru desfrâul lor. Dar niciodată n-am întâlnit vreo femeie care să-mi vorbească așa. Bănuiesc că se vedea clar cât de șocat eram. A dat din cap cu sfidare.

– Dar știi ce e caraghios în toată treaba asta? Mie nu-mi păsa. Fiindcă îl adoram. Iubeam destul cât să ajungă pentru amândoi. Lumea se îndoiește, cei care știu doar ce a fost între noi după ce a devenit el rege. Dar înainte de toate astea, înainte de fapta înfiorătoare și plină de răzbunare a tatei, înainte ca David să se repeadă să țină cald patul nostru nupțial cu trupurile altora, l-aș fi luat oricum, aș fi fost orice ar fi vrut el, aș fi făcut orice ca să-i stârnesc dorința. Tot ce mă interesa era să-l țin în brațe. Da, bineînțeles, mi-ar fi plăcut să fie altfel. Ce fată tânără nu și-ar dori să fie iubită pentru ce e ea, și nu ca o copie palidă, diluată, a fratelui ei? Mi-ar fi plăcut să mi se dea voie să fiu fecioara, tremurând sfioasă, care să primească mângâierile tandre ale iubitului ei în timp ce îi

trezște la viață simțurile unul câte unul, cu blândete, cu răbdare, până când se umezește toată și e gata. Dar știi cum a venit în noaptea nunții? Înfierbântat de la fratele meu, duhnind a sudoare. A spus clar cum ar trebui să fie, dacă avea să fie...

Glasul i s-a îngroșat, vorba preschimbându-i-se într-un șopot răgușit. Genele dese s-au lăsat în jos peste ochii înghețați, buzele au început să-i strălucească, obrații i s-au înroșit de emoție. Mi-am mutat privirea pe peretele din spatele ei, încercând să-mi imaginez cum arată piatra brută din care era făcut și cum e frigul care te pătrunde până la oase. Toate astea în timp ce, cu glasul ei cald, insinuant, continua să descrie devierile calde și pline de șiretenie și cum fuseseră folosite acolo diverse degete și instrumente ajutătoare. În cele din urmă s-a întrerupt.

– Văd că nu scrii. De ce? Am înțeles eu greșit? Am crezut că vrei toată povestea blestematei mele de căsnicii. Mesagerul regelui a fost foarte clar: „Regele îți poruncește să-l primești pe Natan și să-i spui tot“. Și iată-mă, încercând, în sfârșit, să fiu o nevastă supusă și ascultătoare. Dar ia stai puțin! Uitasem. Ești un castrat voluntar, nu-i așa? Neînsurat, așa se zice. Te stârnesc? Oare chiar e posibil? Ți se scoală încă? Sau ți le-au tăiat ca unui copil venit ca sclav din altă țară?

Pe chipul ei se vedea acum clar cruzimea. Aceeași privire plină de cruzime pe care o avusese când a spus vorbele ce au dus căsnicia ei cu David la o înstrăinare urâtă, fără întoarcere. Am înțeles dintr-odată, într-un fel în care nu înțelesesem niciodată până atunci, cum s-a întâmplat totul. Acum pentru mine miracolul era cum de n-a ucis-o. Știam de ce era în stare David când îl făceai să se înfurie. Am vrut s-o lovesc chiar eu, care mă mândream că pot să mă stăpânesc. Am închis ochii și am respirat adânc, simțind cum mi se lărgesc coastele în piept și se strâng la loc când expir încet.

– Vorbeam despre iubire, am zis eu cu răceală. Se pare că ne-am îndepărtat.

– A, da. Iubire.

Și-a adus părul în față, peste umărul drept, și și l-a pieptănat cu degetele de la o mână pe toată lungimea lui strălucitoare. O mână cu degete lungi, neatinse de muncă. Nu vedeai multe femei de vârsta ei cu asemenea mâini. Îți aduceau aminte de faptul că ea era prima dintre cele de un neam cu ea, o israelită născută cu sânge regesc.

– Îl voiam. Cu mult timp înainte de a fi posibilă o căsătorie, îl voiam. Dar tata i-l promisese pe David lui Merav, sora mea cea mai mare, chiar de la început, când el încă îl iubea pe acest viteaz și tânăr războinic, care își lăsase oile la stână ca să ne aducă nouă o victorie. David era necizelat și stângaci pe atunci. Timid. Să-l fi văzut la masă, urmărind să vadă cum ne descurcăm noi, ceilalți. Lui Merav i s-a părut caraghios și demn de dispreț. Mie mi s-a părut tare dulce. Și a învățat totul repede, bineînțeles. Și n-a trecut multă vreme, că a și început să se poarte ca un curtean cu un simț înnăscut al cavalerismului. Dar când tata i-a spus lui Merav de căsătorie, ea a plâns și l-a rugat să se gândească mai bine. Când n-o băga în seamă, se înfuria și se bosumfla și se plângea tuturor celor care se opreau s-o asculte. Merita mai mult, scheuna ea, decât un păstor cu nasul pe sus, care era cu patru ani mai mic decât ea. S-a dus să se plângă chiar și lui Ionatan. Lui Ionatan! Care îl iubea pe David, care ar fi făcut orice pentru el. Așa de proastă era. Ionatan a încercat să-i deschidă capul și s-o facă să înțeleagă că era cea mai bună dintre toate partidele posibile. Dar ea, nici gând să asculte și i-a dat înainte cu suspinele și cicăleala. Nu mi-am mai încăput în piele de bucurie când tata s-a răzgândit și a dat-o pe Merav unui om mai în vârstă și mai bogat. Mi-am zis că, pur și simplu, căuta să fie liniște și pace la el în casă. N-am văzut hotărârea așa cum era ea într-adevăr, adică

scăderea interesului pe care îl avea el, nașterea invidiei și a suspiciunii care aveau să-l mănânce de viu. David, bineînțeles, pretindea că s-a împăcat cu hotărârea asta. Era plin de modestie și de simțul datoriei atunci când era vorba de tata. A zis că nu-l interesa să fie neapărat ginerele unui rege. Am crezut că într-adevăr așa stăteau lucrurile, la vremea aia. Dar tu și cu mine știm – acum toată lumea știe – cum l-a otrăvit pe dinăuntru, așa că, în clipa în care a avut ocazia și puterea, s-a răzbunat pentru jignire. Merav a plătit pentru tot, a plătit amar. M-a durut sufletul pentru ea, pentru pierderea pe care o suferise. Dar, sinceră să fiu, nu prea mult. Nu atât de mult cât ar fi trebuit să mă doară. Nu zic că a meritat-o. Nici o femeie, nici o mamă nu merită așa ceva. Dar a fost o fată plină de fumuri, proastă și răsfățată. Trebuia să fii prost din cale-afară ca să nu vezi ce era David, ce avea să devină. Asta a fost Merav. El n-a uitat niciodată și nici n-a iertat-o. Așa e el, nu? Neiertător...

Șiretenia din tonul ei a mai dispărut atunci și privirea neînduplecată s-a îmblânzit. S-a uitat în jos și a tras adânc aer în piept, iar eu am crezut că s-ar putea să fie pe punctul de a izbucni în plâns. Dar am subestimat-o. Era o femeie crescută într-o casă cu multă agitație și învățase de timpuriu să se stăpânească. Următoarele cuvinte pe care le-a spus au lăsat impresia că îmi urmăresc gândurile.

– N-a fost deloc ușor să faci parte din familia aia.

Și-a ridicat privirea spre mine, iscoditoare.

– *De ce l-a ales Samuel pe tata să fie rege?* Cum poate un profet să facă o gafă atât de mare? Poți să-mi spui, Natan? Nu te face să-ți pui niște întrebări? Când vorbești în felul ăla, atât de sever, atât de sigur. Samuel, marele prezicător. Și totuși n-a fost în stare să prevadă nebunia tatei.

Nu i-am dat nici un răspuns. Nici nu aveam ce să-i răspund. Aceeași întrebare m-a ținut și pe mine treaz de multe ori. Samuel îl făcuse rege pe

Saul, împotriva propriei voințe și aplecări, într-adevăr, îl scosese din ascunzișul lui ca să-l ungă rege. Și pe urmă, când Saul s-a luptat ca să-și ducă la împlinire acest destin nedorit, Samuel nu i-a mai dat nici un sprijin și nici un sfat, l-a blestemat, l-a subminat, poate chiar l-a făcut să-și piardă mințile. Cum de-l înșelase premoniția? Întrebarea mă ținea ca pe jar. Dar întrebarea era despre Samuel, nu despre glasul care vorbea prin mine. Mical n-a înțeles. Cum ar fi putut? Deși puteam să mă îndoiesc de ceea ce făcuse Samuel, nu mă puteam îndoii de glasul care urla chiar prin țesătura sufletului meu.

– Știi, Natan, care e cea mai mare cruzime a nebuniei? E puterea pe care o are să te facă să uiți un om. Când cineva înnebunește, te străduiești să ți-l aduci aminte cum era când avea mintea întreagă. Nebunia e atât de distrugătoare, mistuie totul, chiar și memoria. Când ai de-a face cu un nebun, cine poate să-și aducă aminte de bucuriile obișnuite, de binefacerile vieții de zi cu zi care au fost înainte? Eu trebuie să mă lupt din răputeri ca să-l văd în mintea mea pe tata cum era când eram eu mică: bărbatul ăla mare și puternic, blând și răbdător, inteligent și bun. Muzica lui David ar putea să mi-l aducă înapoi pe omul ăla. Cred că semințele iubirii mele au fost semănate acolo, în pământul pe care l-a grăpat nebunia tatei. Noi toți – noi, toți cei care l-am iubit pe tata – ne-am fi legat sufletește de oricine ar fi putut face ce a făcut David. Ne-a adus bucuria înapoi în casă, pentru scurt timp. Când a venit prima dată ca noul scutier al tatei, tânărul erou din Valea Stejarului, n-aveam nici unul dintre noi nici cea mai mică idee despre ce schimbare o să aducă el. Atunci, prima dată, s-a dus și și-a adus harpa. Era destul de grosolană, căci și-o făcuse el singur, cu mâna lui. Curând tata a avut grijă să-i năimească pe cei mai buni meșteri care să-i facă una mai bună. Nimeni n-a dat mare lucru pe el când a ciupit corzile și a cântat primele

note. Dar nu după mult timp toate capetele s-au întors spre el. Nici unul dintre noi nu mai auzise așa ceva până atunci.

Știam că nu exagerează. Pe vremea mea chiar i-am auzit pe niște călători care veneau de la curtea faraonului (vorbeau între ei și nu aveau nevoie să lingusească pe cineva) spunând că David nu are egal când e vorba de glas și de muzicalitate. Pentru mine, chiar și acum, după atâția ani, când l-am auzit cântând la harpă aproape în fiecare zi, este încă de mirare că un om poate să scoată asemenea sunete dintr-o bucată de lemn și niște fire făcute din măruntaie de animale. Sunetele lui armonioase care se suprapun, felul în care corzile ciupite se ridică și se trag înapoi, se ridică și se trag înapoi, felul în care, în fiecare secundă, în fiecare clipă, scoate la iveală melodii noi, nemaiauzite, în vreme ce armoniile de mai demult zăbovesc și răsună lung. Nu numai urechile simt plăcerea asta. Simți vibrația pe piele. Ți se ridică părul de pe brațe. Pulsul, respirația, bătăile inimii par să crească în intensitate și să sară dincolo de ce e normal și obișnuit. Și este un acord, o combinație perfectă de note pe care nimeni altcineva nu o poate cânta. Și ce sunet! Clar, fără nimic care să-i atingă puritatea și care îți limpezește mintea. Un asemenea sunet care îți face spiritul să se grăbească pentru a umple spațiul dintre note. Atât de sublim, încât preoții l-au rugat pe David să-l ofere când se aduc ofrande... muzica ridicându-se la cer odată cu fumul sacru. Orice suflet care îl aude se înviorează și își revine. Așa a fost și cu Saul.

Am văzut că Mical își aducea aminte de muzica aceea, de șocul răvășitor pe care i l-a produs prima dată. Stătea cu fața în sus ca să prindă o rază slabă de lumină ce pătrundea cu greu prin crăpătura îngustă. David ar fi trebuit să observe chipul acela frumos – un chip de copilă, pe atunci – când a cântat pentru prima dată la curte. Acum chipul ei era întunecat.

– Mi-a fost frică pentru el, deși a cântat din gură și la harpă atât de frumos. Înainte de a începe să cânte la harpă, atunci, prima dată, fusese mare încordare în sală. Toată lumea știa că tata mergea din nou pe muchia stâncii. Oricum, așa ziceam eu când apărea criza de nebunie. Era ca un om care se clatină pe marginea unei prăpăstii, asta era furia lui, și când marginea ceda sau el făcea un pas greșit, se putea ca el să se agațe de oricine era pe aproape și să tragă omul în prăpastie împreună cu el. Noi toți învățaserăm că era periculos să încercăm să ne înțelegem cu el sau chiar să-i distragem atenția. O asemenea persoană avea cele mai multe șanse să fie trasă în bezna din prăpastie. Așa că, de câte ori tata avea cea mai mare nevoie de noi, ne retrăgeam. Discuția amuțea, preschimbată într-o liniște stânjenitoare, și tata rămânea singur ca să se înnămolească în propriile lui gânduri sinistre. Așa că atunci când David și-a adus harpa, m-am temut pentru el. M-am temut că, încercând să-l mângâie pe tata, o să devină ținta furiei lui. Atunci a început să cânte. Simțeau cum încordarea din cameră slăbește. Finețea muzicii lui a înălțat pe toată lumea. Dar pentru tata era mult mai mult decât atât. Pentru el muzica avea efectul unei alifii calmante puse pe o rană deschisă sau al legăturii care îți pune la loc un os rupt. David a cântat din gură și la harpă și a făcut ca spiritul tatei să se tragă la o parte de pe marginea stâncii ăleia. De asta am început să-l iubesc. Cu Ionatan era altfel. Ionatan nu avea nevoie de asta. Nu avea nevoie de un motiv. El iubea pur și simplu. Era ca și cum un suflet ar fi fost retezat în jumătate, ar fi respirat în două trupuri separate și pe urmă ar fi fost aruncat în lumea cea mare, fiecare jumătate dorind foarte tare să găsească cealaltă jumătate. Așa s-au găsit unul pe altul sau așa mi s-a părut mie, copila care eram atunci. Cred că au devenit iubiți în noaptea de după bătălia din Valea Stejarului. Deși viețile lor fuseseră diferite în toate

privințele, fiecare se pricepea să termine de spus ce începuse celălalt și amândoi își știau unul altuia gândurile. Nu-l văzusem niciodată pe fratele meu cu inima atât de ușoară și atât de plin de viață cum era după ce a venit David la noi. Și treaba asta mi-a întreținut și mie iubirea. Fiindcă fratele meu fusese trist, iar David l-a făcut fericit. Sunt sigură că nu poți să-ți imaginezi cât de grea era viața lui Ionatan, mereu ducând povara acceselor de nebunie ale tatei, tot timpul încercând să-l sprijine și să asigure oamenilor judecata și conducerea de care atât de des nu era capabil. Era o povară greu de dus pentru oricine, iar Ionatan a preluat-o când era încă în ochii lumii un pic mai mult decât un copil. Până când a venit David, Ionatan a fost pe de-a-ntregul loial tatălui meu, dar simțea că are o datorie și față de poporul nostru, iar echilibrul pe care trebuia să-l țină între cele două îl făcuse să fie încordat precum o coardă de arc. Și totuși, în ciuda tuturor acestor lucruri, în ciuda tuturor grijilor pe care le avea, era bun cu mine când eram copil și era bun și cu frații mei mai mici. Era ca un tată, mai mult decât putea să fie tatăl meu. Nu știu cum făcea, dar își găsea timp să se joace cu noi, cioplindu-ne căluți de jucărie din lemn de măsline, ascultând toate prostiile pe care i le spuneam, învățându-ne cântece.

Ochii ei se trezeau la viață pe măsură ce vorbea. Și glasul devenise mai vesel și mai vioi. Biata fată, mi-am zis eu, să aibă atât de puține și atât de scurte momente de bucurie, niște scândurele subțiri de care să se agațe în naufragiul unei vieți.

– Am ajuns la maturitate, știind că Ionatan o să mă apere. O să se asigure că tata mi-a găsit o partidă bună și că n-o să mă folosească drept jeton într-un joc de politică și diplomatie sau să mă mărite într-un acces de nebunie. Ionatan a fost cel care a insistat ca tata să mi-l dea pe David ca partidă după ce Merav s-a măritat cu altcineva. Pe vremea aia, bineînțeles, afecțiunea tatei pentru

David scăzuse în intensitate. Ajunsese să fie de acord cu înfumurata de soră-mea că David nu era destul de bun. Sau cel puțin așa i-a spus el, iar ea s-a simțit flatată. Tata începuse să fie imprevizibil în toate privințele, dar cel mai mult în privința lui David. Într-o zi îl lăuda și voia să-l aibă lângă el. În altă zi îl evita și în mintea lui, care nu mai era întreagă, se strângeau numai bănuieli nefondate. A durat ceva timp, dar Ionatan s-a ținut de capul lui cu destulă delicatețe, așa că, în sfârșit, tatăl nostru s-a dat bătut sau a părut că se dă bătut. A zis că David poate să mă ia de nevastă. Dar pe urmă a spus și ce cere pentru mine ca mireasă: prepuțurile de la o sută de filistenii morți. Ți aduci aminte, desigur, că pe vremea aia nu se dădeau bătălii mari cu filistenii. Nu ne atacau cu forțe grozave, ci doar ne hărțuiau și făceau raiduri prin așezările noastre mărginașe. Într-o asemenea hărțuială morții dușmanului se numărau cu zecile, niciodată cu sutele. Așa că Ionatan era înspăimântat. Știa ce voia să facă tatăl nostru. Una e să omori un om ca eroul din Gat în luptă corp la corp ori să conduci o unitate de luptători care să respingă un grup de oameni ce făceau raiduri la graniță. Și alta e să mergi împotriva unei armate călite în bătălie și doar în felul ăsta putea David să-și adune zestrea asta înspăimântătoare. Tatăl nostru și-a zis că e deștept, trimițându-l pe David la moarte în vreme ce el avea să dea vina pe filistenii pentru vărsarea de sânge. Ionatan era agitat și neliniștit fiindcă el, dacă a insistat să se facă nunta, o să devină, fără voia lui, cel care i-a adus moartea lui David. Dar David a râs de Ionatan și a plecat cântând, cu inima ușoară. Avea să facă asta, știi și tu, să cânte în marș. A spus că l-a ajutat să țină moralul oamenilor ridicat. Noi amândoi am stat de veghe împreună, așteptând vești. Eram cu Ionatan când a venit mesagerul doar câteva zile mai târziu, aducând vestea că David pusese o cursă pentru o brigadă de filistenii chiar aproape de Gaza și că

omorâse cel puțin o sută, cât i se ceruse. Fratelui meu nu i-a venit să creadă. Făceai cinci zile, mergând în marș, până în Gaza. Fratele meu l-a întrebat pe mesager cum e posibil așa ceva, ca David să-și ducă oamenii până la marginea orașului Gaza, să se lupte în bătălie și să ne trimită vorbă nouă, și toate astea, în mai puțin de o săptămână. Mesagerul a răspuns că David i-a îndemnat să „se miște repede“. Când a auzit așa ceva, fratele meu a izbucnit în râs. „Vrei să spui că v-a îndemnat să zburăți?“

Mical zâmbea când și-a adus aminte de schimbul acesta de cuvinte. Mesagerul le spusese tot, cu lux de amănunte. Cum David nu obosea niciodată. Cum, cam din oră în oră, cobora pe lângă coloana de soldați și pe urmă se întorcea sus, la locul lui din ariergardă, având câte o vorbă bună pentru fiecare. Cum le cânta ca să fie mereu binedispuși.

– Fratele meu a zâmbit când mesagerul a continuat, cu chipul luminat de bucurie, mândrie și ușurare pentru că sarcina aia cumplită fusese dusă la bun sfârșit. Dar când l-a întrebat pe mesager când ar trebui să-l așteptăm pe David să vină înapoi, omul ne-a spus că David insistase să continue campania cu un raid asupra Așdodului. N-am putut să mă abțin când am auzit una ca asta. N-ar fi trebuit să vorbesc când fratele meu primea mesaje, dar am izbucnit: „Ai spus că a omorât suta de care avea nevoie“. Mesagerul s-a întors spre mine. „Ne-a zis că prețul era mult prea mic ca să-și cumpere locul de ginere al marelui Saul. Vrea să dea de două ori mai mult pentru mireasă.“ Ionatan s-a uitat cu îngrijorare. „Vrea să dea de două ori mai mult? Păi, o să fie mai mulți decât au căzut în toate hărțuielile care au fost de la bătălia din Valea Stejarului încoace. Te consideră o adevărată comoară, surioară.“ Ionatan s-a uitat la mine și am simțit o răceală ca și cum mă învinovătea pentru viclenia nesocotită a lui David. Bineînțeles că tata

n-a avut de ales decât să lase căsătoria mea să-și urmeze cursul firesc. Îi venea greu fiindcă nu putea să dea impresia că nu se dă în vânt după asemenea victorii decisive. Dar de-a lungul celor câteva săptămâni când s-au făcut pregătiri pentru petrecerea de nuntă, nu se putea să nu-i simți încordarea, căci se străduia să-și păstreze buna dispoziție cuvenită.

S-a ridicat în picioare și s-a dus la fereastra aceea îngustă. N-a putut să-și oprească un oftat din toți răunchii. Dar când a venit înapoi și s-a așezat din nou, chipul i se luminase. Un zâmbet ușor a făcut să i se ridice colțurile gurii.

– Eram așa de fericită în ziua nunții. Stăteam jos și nu-mi mai încăpeam în piele de bucurie când David a intrat în sală și a rămas în picioare, cântându-mi despre iubirea mirelui pentru mireasa lui. Dar chiar așa bucuroasă fiind, nu eram oarbă. Cânta și eu îi vedeam cum își ațintește privirea undeva dincolo de mine. Știam unde se uită. Ionatan stătea chiar în spatele meu. Căsătoria mea era un alt legământ al iubirii ce și-o purtau unul altuia. Ionatan îi dăduse deja lui David tot ce putuse, adică hainele lui regești și armele cele mai bune. Chiar și, pentru un timp, locul lui în iubirea tatălui nostru. Eu eram doar încă un dar pus pe altarul iubirii ăleia mari. Și eram recunoscătoare. Mie-mi ajungea bucuria de a-l împărți pe David cu fratele meu. Eram bucuroasă că sunt o legătură între ei. Aia erau anii când David nu putea să facă nici un rău ca luptător. Cele mai multe neveste tinere se bocesc și nu au liniște când bărbații lor se duc la bătălie, dar eu, nu. Știam că o să iasă învingător și așa se și întâmpla. De fiecare dată când filistenii încercau să ne mai rupă un pic din granițe, luând în stăpânire câmpiile pe care cultivam cereale, lăsându-și vitele să pască pe pământurile noastre, David era în stare să-i respingă, să-i împingă înapoi. Ionatan îl învățase pe David tot ce știa el despre arme și tactica

raidurilor. David și-a însușit lecțiile alea și le-a adăugat propriul său talent pentru strategie, propriul său fel de a conduce dinăuntru, fără să dea vreodată impresia că e comandant, doar că se aștepta ca oamenii să fie acolo când alerga el înainte. Destul de curând, erau doi căpitani la un loc și atunci David l-a eclipsat pe Ionatan în privința iuțelii și a numărului de încăierări. Oamenii îl iubeau, deși îi comanda pe unii care aveau de două vârsta lui. A ajutat faptul că era neînfricat. N-a cerut niciodată nimănui să facă mai mult decât a făcut el însuși. Totdeauna se pune pe el însuși în linia întâi – bine, tu știi asta. Așa că nu e nevoie să-ți spun toate lucrurile astea ție, care ai văzut totul cu ochii tăi, când eu le-am învățat doar din poveștile spuse la masă. Dar erau multe povești de felul ăsta. Ionatan venea adesea la noi și eu eram acolo când treceau în revistă fiecare bătălie. Frații mei mai mici se uitau și ei cu mare admirație la el. Erau de seama lui sau mai tineri, dar chiar și cei care erau apropiați de el ca vârstă erau încă departe de clipa când ar fi putut să preia comanda trupelor. Ar fi putut să fie geloși, dar nu erau. Toți îl venerau pe Ionatan, bineînțeles, și au luat exemplul de la el când a fost vorba de respectul pe care i l-au arătat lui David. La început, tata și-a sărbătorit victoriile, așa cum am făcut și noi toți, desfătându-ne cu gloria strălucitoare a tânărului său căpitan. Și apoi s-a schimbat. Dintr-odată, tata se săturase de toți și de toate. Până la urmă a văzut care era treaba.

Eram cu tata și-i așteptam pe luptători să se întoarcă. Grupul lui David, din nou învingător. Femeile l-au salutat, cum făceau întotdeauna când se întorceau bărbații, bătând în tobe și tamburine. Una dintre ele a ieșit în față și a început să cânte ceva (avea un glas frumos, clar, dulce, care te purta pe aripi de vis). Folosea cuvintele de demult, versurile de demult care vorbesc de o mie și zece mii. Toată lumea a auzit versurile, cântate pentru

una sau pentru alta. Primul număr, cel mai mic, în primul vers; în versul următor, numărul crește. A început cu numele regelui, firește. Totdeauna se începe cu regele. L-a pus pe David în versul al doilea.

Mical și-a dres glasul și cântat cupletul bine-cunoscut:

– „Saul, Saul și-a ucis pe cei o mie și David, David pe cei zece mii ai lui.“ Curând toate femeile începuseră să cânte. Tata stătea acolo, alb ca varul la față. Știam ce gândea. L-am privit și l-am luat de mână. „Nu înseamnă nimic, tată. E doar o cimilitură.“ Dar nu mă asculta. Avea fața împietrită. Nu putea fi rațional. A auzit poezioara aia veche și răsuflată, o poezie pe care o auzise de o sută de ori, și nebunia l-a făcut să ia ca o insultă la adresa lui faptul că femeile credeau că David e un luptător mai mare, un bărbat mai măreț decât el. L-am văzut uitându-se la David cu ură. Și pe urmă l-am văzut uitându-se la Ionatan, l-am văzut cum și-a dat seama deodată de ceea ce văzuseră toți de multe luni de zile. Ionatan se pleca în fața lui David de parcă David era prinț. La rândul lui, David îl trata pe fratele meu ca pe un locotenent îndrăgit, la care ținea foarte mult. În cele din urmă, tata și-a văzut tronul și casa în pericol. A văzut că lui Ionatan nu-i pasă. Că Ionatan renunțase de bunăvoie la dreptul său de prim născut în favoarea nerodului ăstuia. A văzut clar, de data asta, în ciuda nebuniei care îi tulbura vederea atât de des. Fratele meu își pusese viața la picioarele lui David. Tot ce făcea dovedea lucrul ăsta.

Luna următoare, David a pornit din nou la atac împotriva filistenilor și a avut, ca totdeauna, cel mai mare succes dintre toți ofițerii tatălui meu. Și fiecare succes îl făcea pe tata să se cufunde tot mai adânc în ura pe care i-o purta. A început să le ceară adjutanților lui celor mai apropiați să-l omoare pe David. Pe urmă, nebun cum era, i-a cerut lui Ionatan s-o facă. O probă de iubire, bănuiesc. Și

iubirea cea mai mare a învins. Ionatan a venit la David imediat ca să-l avertizeze. David n-a luat în serios amenințarea. Bănuiesc că, întrucât se desfătase în iubirea tatei în așa măsură, se simțea în siguranță așa cum era. Sau poate credea în valoarea propriilor lui fapte, anume că victoria în bătălie o să-l salveze. Cântărea lucrurile așa cum le cântărește o minte cu rațiune, iar Ionatan n-a putut să-l facă să vadă că mintea tatălui nostru nu mai lucra rațional. L-a prins pe David de braț și aproape l-a zgâlțâit. „Vino mâine dimineață. Mergem la vânătoare, tata și cu mine. E un loc lăsat în paragină prin apropiere. Ascunde-te acolo. Când venim, o să vorbesc cu el despre tine și o s-auzi cu urechile tale și să judeci dacă e vreo amenințare de care să te temi sau nu.“

Așa că s-au dus și Ionatan a vorbit cu tata despre vitejia lui David și despre cât de bine ne-a slujit pe noi. L-a rugat să nu nedreptățească un tânăr care nu făcuse nimic rău. L-a avertizat că o să-și păteze onoarea de rege cu vina de a fi ucis pe cineva. Tata era în toate mințile în dimineața aia și a fost în stare să asculte și să înțeleagă pledoaria lui Ionatan. A jurat că n-o să-l omoare pe David. Așa că, pentru un timp, toate păreau bune și frumoase. David l-a slujit pe tata ca înainte, muzician și luptător, după cum cereau vremurile.

Și pe urmă... știi ce s-a întâmplat. David cânta la harpă după masă, cum făcea mereu când se întorcea de la câmp. Tata clocise ceva în minte toată ziua. Ceruse să i se umple paharul cu vin de mai multe ori. Stătea liniștit, ascultând muzica, sau așa se părea. Ținea ochii închiși. Ai fi zis că e împăcat cu sine însuși. Noi eram ușurați cu toții pentru că starea nefastă care pusese stăpânire pe el toată ziua părea să-i fi trecut. Și apoi, ca din senin, a sărit ca ars, a smuls o suliță de la soldatul care păzea ușa și a aruncat cu ea drept în David. David a încercat să nu-i dea mare importanță în clipa aia și mai târziu, cu mine, acasă, când mi-a arătat

sfârtecătura din mânecă, unde a intrat vârful sulitei înainte de a se înfișe în perete. „I-am spus tatălui tău că dacă nu-i place cum cânt, un simplu *Destul* o să fie de ajuns data viitoare.“

„Nu lua drept fleac toată treaba asta“, l-am avertizat eu. „Acum, că s-a purtat așa, oricare dintre căpitaniii lui, geloși pe tine și vrând să-i intre pe sub piele, s-ar putea să te urmărească. Nu poți fi mereu cu garda ridicată. Și data viitoare s-ar putea să nu mai dea greș.“ Dar el a zâmbit doar și a lăsat să-i cadă mantia ruptă pe podea, apoi a aruncat-o cât colo cu piciorul. Și-a întins brațele spre mine. „Dacă am iubirea ta, și a lui Ionatan, și a poporului, ce contează dacă mă urăște? Am fost urât o viață întreagă de propriul meu tată și n-am murit. N-o să mor nici acum. Lasă-l să mă urască. Dar nu cred că mă urăște cu adevărat. Doar boala e de vină. Accesul ăsta o să treacă.“ M-a tras pe pat și m-a îmbrățișat. A fost tandru în noaptea aia. Îmi aduc aminte bine. Mi-am zis că, dacă e să fac un copil cu el, să fie în noaptea aia. Dar bineînțeles că n-a fost vorba de nici un copil...

A privit în jos. M-am oprit din scris. A fost ceva în înclinarea jalnică a capului ei frumos care m-a umplut de milă. Furia de dinainte trecuse. După o clipă, a mai spus:

– Mi-a luat capul în mâini după ce am făcut dragoste. „N-am crezut niciodată c-o să am viața pe care o am acum“, a zis el. „Mă simt ca un cerșetor la un banchet pe care tatăl tău l-a pregătit pentru mine. Îi sunt îndatorat pentru asta. N-o să uit asta niciodată, indiferent ce face.“

În noaptea aia n-am putut să dorm. Și asta, cred eu, e ceea ce l-a salvat. Mă sculasem din pat, nevrând să-l trezesc cu vânzoleala mea. Eram lângă fereastră când i-am văzut venind: un grup înarmat care înainta prin întuneric. L-am zgâlțâit pe David ca să se trezească. Amândoi știam că veneau după el și că, dacă le cădea în mâini, s-ar fi putut să nu mai apuce altă dimineață. Îmi tremurau

măinile când legam așternuturile. „Unde o să te duci?“ l-am întrebat eu. „Unde nu poate să te ajungă tata?“ „O să mă duc înspre miazănoapte, la Samuel, la Ramah“, a spus el. „Samuel o să știe ce trebuie să facă. Nimeni nu-l cunoaște mai bine pe tatăl tău.“ În ce mă privește, Samuel l-a distrus pe tata. Dar mi-am dat seama că planul fusese făcut cu cap. Samuel era singura persoană de care îi era frică tatei. Dacă David ar fi sub protecția lui, s-ar putea să nu i se întâmple nimic până îi trece criza. L-am prins de mână și i-am sărutat-o, apoi a sărit pe pervaz și s-a lăsat în jos de la fereastră, folosind funia pe care o improvizaserăm. L-am urmărit cum dispăre în beznă în vreme ce am tras înăuntru cearșafurile, am desfăcut nodurile, le-am netezit cât am putut de bine și le-am pus la loc pe pat. Am luat bătrânul idol al casei de pe postamentul lui din colț (da, am avut unul). Fusese al celor din familia mamei și l-am implorat pe David să mă lase să-l păstrez, deși el voia să-l vadă făcut țăndări. L-am băgat în pat, sub cuvertură, cu niște păr de capră roșcat din coșul de cusut al servitoarei mele, al cărui conținut era etalat pe o pernă. Când detașamentul a bătut la ușă, am încercat să fiu cât mai poruncitoare cu putință. M-am gândit la Merav și la cum ar fi reacționat ea dacă ar fi fost trezită din somn. I-am spus căpitanului că David era bolnav și că în nici un caz n-o să-i las să intre în casă, că nu putea să se ridice din pat și că o să fie la dispoziția regelui mai târziu, când o să simtă el că e în stare.

I-am auzit pe oamenii înarmați bombănind în fața ușii, certându-se dacă ar fi bine să treacă peste mine și să forțeze ușa. Dacă ar fi făcut așa și ar fi descoperit c-am vrut să-i induc în eroare, David n-ar fi avut timp să fugă. Trebuie să mulțumesc labilității tatălui meu pentru faptul că, până la urmă, nu au intrat cu forța la mine în odaie. Știau că avea toane și că dispoziția putea să i se schimbe într-o clipită și nici unul nu voia să fie învinovățit

că a dat buzna în odaie la noi în ciuda poruncii pe care o dădusem.

Așa că l-au informat pe Saul că David era prea bolnav acum ca să vină și să fie la dispoziția lui. Probabil că tata își pierduse mințile, dar prost nu era. Soldații s-au întors, bineînțeles, și el a venit cu ei. N-am avut încotro și a trebuit să-i dau drumul înăuntru, sperând că acum David nu mai putea fi ajuns din urmă. Tremuram din toate încheieturile când tata m-a dat la o parte și a intrat cu pași hotărâți în cameră. A tras cuvertura de pe pat și a văzut ce făcusem. Se făcuse roșu la față de furie. M-a prins de încheietura de la mână și m-a zgâlțâit până când au început să-mi clănțanească dinții în gură. Voia să știe cu orice preț de ce nu ținusem seamă de el.

„N-am avut de ales, am mințit eu. M-a amenințat că mă omoară dacă nu-l ajut să fugă.“ S-a uitat fix la mine până când n-am mai putut să-i suport privirea. „În ce direcție a luat-o?“ „Spre miazăzi. Are de gând să se ducă la Betleem.“ M-a prins de bărbie cu brutalitate, așa că a trebuit să mă uit drept în ochii lui. A văzut minciuna scrisă pe chipul meu. În clipa aia a știut că mă pierduse și pe mine. M-a împins cu sălbăticie pe pat, și-a dat capul pe spate și a urlat ca o fiară. A fost cumplit. N-o să uit niciodată urlatul pe care l-a scos. Neomenesc. Rănit.

Iscoadelor lui le-au trebuit două zile ca să trimită vorbă că David era la Ramah. A trimis un grup de soldați să-l prindă și să-l aducă înapoi. Dar David făcuse bine că se dusesese la Samuel. Omul ăla avea o putere ciudată. Grupul de soldați s-a întors fără David. Toți băteau câmpii în extaz și-l implorau pe Jah. Așa că tata a pornit-o el însuși spre Ramah. Deși erau după o înstrăinare care durase destul, Samuel tot l-a ținut în frâu ca odată, demult de tot. Nimeni n-o să-mi spună vreodată ce s-a întâmplat cu adevărat acolo. Tot ce știu e că Samuel l-a făcut pe tata să se simtă mic de tot și

lipsit de importanță și că l-a ținut o zi și o noapte în rugăciune în pielea goală, în timp ce David s-a strecurat ușurel și a venit înapoi, aici.

Bineînțeles că pe Ionatan voia să-l vadă, nu pe mine. Dar s-au întâlnit la noi în casă și eu eram cu ei când încercau să ia o hotărâre asupra celei mai sigure căi de urmat. Rolurile erau inversate acum. Cred că Samuel îl influențase pe David și-i turnase în urechi toate gândurile urâte despre tata. În orice caz, până la urmă David a fost cel pe care l-am convins că Saul avea de gând să-l omoare și Ionatan cel căruia nu-i venea să creadă că tatăl nostru era așa de dus. „Tata nu face nimic, mai mult sau mai puțin important, fără să-mi spună. Dacă ar avea de gând să te omoare, aș ști-o.“ M-am băgat și eu în vorbă. „Frate, nu fi prost. Crezi că e orb și nebun? Povestea asta a voastră e în mare parte motivul pentru care vrea să-l știe pe David mort. Nu te amăgi singur. O să-l omoare cu siguranță în clipa în care o să aibă ocazia.“ Ionatan a clătinat din cap, dar David l-a prins cu putere de mână și s-a uitat în ochii lui.

„Sora ta! (Așa a spus *sora ta*, nu *soția mea*. Ciudat că nu mi-a sărit în ochi niciodată până acum.) Sora ta vede foarte bine care e adevărul. Mai e doar un pas până la moarte.“ „Spune-mi ce să fac“, a zis Ionatan uitându-se când la mine, când la David. Apoi ochii lui, plini de dragoste, au rămas ținându-se asupra lui David. „Orice vrei, o să fac pentru tine.“ David l-a strâns în brațe de parcă eu nici nu eram acolo. Dar eu eram acolo și mi-a fost frică, o clipă doar, de ce s-ar putea să-i ceară David fratelui meu.

„Poimâine e lună nouă. Dacă regele se întoarce de la Ramah, o să fie masa festivă obișnuită. M-a invitat, înainte de a se întâmpla toate astea, să stau cu el la masă.“ „Doar n-ai de gând să te duci!“, l-am întrerupt eu speriată. „Bineînțeles că nu. Dar dacă îmi simte lipsa, dacă întreabă unde sunt, spune-i că m-am dus la familia mea, la Betleem,

fiindcă ai mei se strâng pentru a aduce ofrande în fiecare an. Dacă e mulțumit de scuza pe care o aduci, o să fie clar că i s-au mai domolit sentimentele, că a trecut criza și că, poate, nu mai are de gând să-mi facă vreun rău. Dacă e așa, pot să vin înapoi aici și putem încerca să trăim ca și până acum. Dar dacă spumegă de mânie, vom fi siguri de contrariu și o să trebuiască să fug de furia lui. Ionatan, tu știi că totdeauna am vrut doar să-l slujesc. Dacă crezi că sunt vinovat de ceva, omoară-mă tu cu mâna ta, dar nu mă face să mă întorc la tatăl tău ca să fiu ucis.“ „Nu vorbi așa. Dacă o să-mi dau seama că tata are de gând să te omoare, bineînțeles că o să te avertizez.“ „Da' cum o să știi? Cine o să-mi dea de știre? În cine putem avea încredere?“ Amândoi s-au uitat atunci la mine. L-am văzut pe Ionatan cum îmi cerceta chipul cu atenție. „Nu trebuie să te bagi în toată treaba asta. Tata e deja furios pe tine din cauza fugii lui David.“ S-a întors spre David. „Hai afară. Nu trebuie să abatem și mai multă mânie asupra lui Mical.“ „Nu-mi pasă!“, am zis eu. „David e soțul meu.“ Am întins mâna și l-am prins de braț. „Acum sunt a ta. Dacă pleci în surghiun, vreau să vin cu tine.“ David s-a uitat la mine cu o expresie de bunătate, totuși deja ținându-se la distanță. „Sper că n-o s-ajungem la asta. Dar dacă ajungem, dacă chiar trebuie să fug de tatăl tău, o să merg mai repede și mai în siguranță singur. Dacă te iau cu mine, n-o să câștigăm nimic. Doar o să-l înfuriem și mai tare și o să-l facem să țină cu dinții de hotărârea lui de a mă urmări și în gaură de șarpe. Da' hai să nu vorbim despre asta acum. Ionatan și cu mine trebuie să facem un plan și pe urmă, poimâine, o să vedem.“

Amândoi s-au dus afară, în întuneric. Peste o oră Ionatan s-a întors singur, tras la față. Vocea i s-a sugrumat de emoție când mi-a spus că-și făcuseră planurile și-și juraseră să-și apere unul altuia viața.

Mie, soția lui, David nu-mi jurase nimic. De la mine nu-și luase rămas-bun cu părere de rău.

A apărut luna nouă și regele s-a așezat la masă ca să se înfrupte din bucate. S-a așezat unde stătea de obicei, cu spatele la perete. De când căzuse pradă nebuniei, insistase ca totdeauna să stea cu fața la ușă, în așa fel încât să fie pregătit pentru orice dușman care ar putea să se năpustească asupra lui. Ionatan s-a sculat atunci și i-a dat locul lui Abner ca să poată sta la dreapta regelui. A venit și a stat lângă mine, la una dintre mesele mai joase. Dar locul din stânga lui, locul lui David, a rămas gol. Tata n-a spus nimic la început. Apoi s-a aplecat spre Abner. A arătat cu degetul spre mine. Luându-mă după gesturile lascive ale tatei și după râsul ciudat și forțat al lui Abner, puteam să bag mâna-n foc că regele spunea vreo glumă deocheată despre lipsa de cumpătare a lui David. Fiindcă era o masă rituală, necurăția nu te lăsa să iei parte. Tata a bănuț că David nu era acolo dintr-o cauză foarte banală: o secreție precoce a seminței lui.

Dar la apus, când legea spune că puritatea se reface, David tot nu venise. Tata s-a uitat cu zgândăreală la scaunul gol al lui David. „De ce n-a venit la masă fiul lui Isai?“, a întrebat el cu voce tare. S-a lăsat o tăcere adâncă în cameră. Nu s-au mai auzit nici răcâitul vaselor de lemn, nici trăncăneala mesenilor. Toată lumea a observat schimbarea stării de spirit. Mi-am ținut respirația. Faptul că n-a pomenit numele lui David era semn că era iritat. Am deschis gura ca să spun ceva, dar Ionatan a încrunțat dintr-o sprânceană ca să mă facă să tac. În locul meu și-a dres el glasul și s-a adresat tatălui nostru. „David a cerut dezlegare să se ducă la Betleem. A cerut-o ca o favoare deosebită. «Te rog, lasă-mă să plec», a zis el, «căci o s-avem o masă în familie și fratele meu cel mai mare m-a chemat. Lasă-mă să plec ca să-mi văd neamurile.» Așa a spus și eu m-am învoit. Din această cauză nu a venit la masa regelui.“

Tata s-a ridicat brusc în picioare cât era de înalt, intimidant de înalt, aruncându-și pocalul pe podea. A traversat camera cu pași mari și grei spre locul unde Ionatan stătea lângă mine. Ionatan s-a grăbit să se ridice în picioare, dar n-a fost destul de rapid. Regele l-a apucat de tunică și l-a tras în sus. „Odraslă de curvă fără rușine și credință! Știi că te-ai înhăit cu fiul lui Isai, spre rușinea ta și a nenorocitei care te-a fâtat. Căci atât timp cât Isai trăiește pe pământul ăsta, nici tu, nici urcarea ta pe tron n-o să fie sigure. Acum, ține minte cine ești. Să fie adus la mine, căci pe fața lui stă scris moarte.“

Eu mă făceam mică de frică pentru fratele meu. „Nu-i răspunde!“, am zis eu printre dinți. „Nu e în toate mințile.“ Dar Ionatan era prea înfuriat ca să mă audă. Fața i se schimonosise și se întunecase. În loc să plece de lângă tata, a făcut un pas spre el. „De ce să fie omorât? Ce a făcut?“ Regele a înșfăcat o sulită și a pus-o cu vârful în sus, chiar sub bărbia lui Ionatan. „Nu!“, am strigat întinzând mâna să-i smulg sulita. Nici măcar nu s-a întors în direcția mea, ci doar a întors o mână la spate și mi-a tras o palmă peste față cu atâta forță încât am căzut lată. Am simțit o durere cumplită în locul în care m-am lovit de marginea mesei. Era cât pe-aici să mă sufoc. Vârful rupt al unei coaste îmi intrase în carne. Am alunecat încet pe podea. Ionatan a rămas acolo, privindu-se drept în ochi cu tata, în vreme ce pocalul care căzuse se dădea de-a dura pe margine. Simțeam arșița furiei lor ca o formă tare și solidă între ei. Nimeni nu mai mișca. Pe urmă, fără să-și ia ochii de la tata, Ionatan s-a aplecat și m-a tras în sus, ridicându-mă în picioare. Ținându-mă strâns de încheietura mâinii, a ieșit cu pași mari și grei din cameră, trăgându-mă după el, în timp ce plângeam în hohote. M-a dus acasă ca să fie sigur că n-o să mi se întâmple nimic rău, mi-a pus de pază doi dintre oamenii loiali lui și a plecat spre locul de întâlnire, pe care îl stabiliseră,

în deșertul Negev, unde i-a dat lui David vestea că ruptura dintre el și tatăl nostru era aducătoare de moarte. Mai târziu, când mi-a spus despre asta, a zis că s-au sărutat și au plâns împreună și că David a plâns cel mai mult.

Tata s-a răzbunat înainte de întoarcerea lui Ionatan. Vânățiile de pe față încă se vedeau bătând în galben când tata m-a măritat cu Palti. A fost un mod nemaipomenit de a se răzbuna, care avea ca scop să mă pedepsească pe mine și să-l umilească pe David. Am plâns și m-am bocit cât a durat nunta și am țipat tot timpul după aceea, când ne-am dus în pat, și nu numai fiindcă trupul tare al lui Palti mă lovea în coasta ruptă. N-a fost nevoie să ajung la agonie fizică pentru a ști că eram violată. Palti era beat de la petrecere și și-a cerut scuze după aceea. A spus că își făcuse datoria de soț fiindcă regele așa îi poruncise. A zis că n-o să se mai apropie de mine fără consimțământul meu. Am spus că n-aș putea să consimt vreodată să fiu adulteră, căci așa mă simțeam în căsătoria aia făcută cu forța.

Dar cu timpul, după cum știi, mi-am schimbat purtarea față de el. Ne-am dus să stăm la el acasă, între dealuri, și a fost bun cu mine și a avut răbdare și a avut grijă să nu-mi lipsească nimic și s-a ținut de cuvânt. Și când Ionatan a venit în cele din urmă să mă vadă, a avut numai vești cumplite. Știi ce a făcut David. Nu-i nevoie să-ți repet. Minciunile, trădările...

Știam că nu mai vorbea doar despre probleme personale. David se purtase reprobabil, ca un disperat, când a plecat de la curtea lui Saul. A comis furturi, sacrilegii și, poate, chiar a trădat. Faptele și minciunile lui au adus moarte și teroare printre oameni nevinovați.

– N-am știut ce se întâmplase până când Ionatan n-a crezut, într-un sfârșit, că e cazul să-mi spună, a zis ea. Tot ce știam era că David mă lăsase pe mâna tatei când eram rănită și fără apărare. Știam

c-a plecat fără mâncare și fără arme. Ca să se aprovizioneze, mi-a spus Ionatan, David s-a oprit la altarul din cetatea Nob, care se afla cam la jumătatea drumului dintre casa noastră și casa lui părintească din Betleem. Sabia uriașului din Gat, marele lui trofeu, era păstrată în altar, înfășurată într-o pânză înmuiată în ulei și ascunsă după efod¹⁵. El știa asta, bineînțeles. Probabil că din cauza asta a riscat să se oprească acolo. Preotul l-a salutat, oarecum surprins să-l vadă pe căpitanul cel mai grozav al lui Saul călătorind singur și neînarmat. David a mințit și i-a spus preotului că era într-o misiune secretă pentru rege și că soldații lui își ridicaseră tabăra în apropiere. A zis că n-aveau provizii și i-a cerut pâine sfințită de la altar ca să-și hrănească oamenii. A luat sabia, bineînțeles. Și știi ce a ieșit din asta...

A fost ceva cumplit. Saul, în nebunia lui, a crezut că preoții de la altar îl trădaseră, dându-i de mâncare și înarmându-l pe David. N-a acceptat nici în ruptul capului versiunea adevărată, anume că n-au știut că David era pribeag, că nu aveau nici un motiv să se îndoiască de faptul că îl slujea pe rege ca ginere și ca supusul cel mai de încredere. Saul i-a condamnat pe toți la moarte. Dar nici un soldat din țară nu a dus la îndeplinire aceste sacrilegii. Unui edomit¹⁶, care se închina la alți zei, i-a fost hărăzit să-i omoare pe toți. Refuzul oamenilor săi de a-i duce la îndeplinire porunca a făcut să se întetească și mai mult furia lui Saul, care a dat ordin ca întreg orașul Nob să fie jefuit și devastat. A băgat atât de tare în soldații lui frica pentru propria lor viață, încât de data aceasta, vai de capul lor, bieții de ei l-au ascultat și i s-au supus. Au ucis pe toată lumea din orașul acela, femei, copii, bătrâni neputincioși.

– Vrei niște vin? am întrebat-o. Ești foarte palidă.

– Zău? Așa era și Ionatan în ziua aia, când, în sfârșit, s-a hotărât să vină și să dea ochii cu mine,

așa amărâtă cum eram. Eram pe jumătate nebună, căci nu știam cum stau lucrurile. Mă simțeam rănită și eram furioasă pentru că fratele meu, cel care mă apăra, nu fusese cu mine, nu mă salvase. Și pe urmă, când a venit, într-un târziu, a fost politicoș cu Palti, dar abia dacă s-a uitat la mine. I-am văzut în ochi dezgustul. Am văzut că se lupta cu el însuși să fie drept cu mine, să nu mă învinovățească pentru că fusesem o pradă ușoară pentru dezmăț, pentru că fusesem dezonorată.

– Bineînțeles că nu, am răbufnit eu.

În mintea mea, Ionatan era așa cum îl cunoscusem eu pentru puțin timp. Un bărbat atât de loial, încât și-a riscat viața ca să-i ducă lui David vestea care avea să-l ajute să se pună la adăpost. Un asemenea bărbat nu putea să fie în același timp lipsit de loialitate față de o soră dragă, care fusese nedreptățită și era nevinovată.

Mical a izbucnit într-un hohot de râs sinistru.

– Chiar și tu, Natan, trebuie să știi cum sunt bărbații când vine vorba de sex și onoare. Eram sora lui și ce-mi păta mie onoarea o păta și pe a lui. Așa că răzbunarea nebunească a tatei și-a vărsat veninul chiar și între Ionatan și mine.

Așa înnebunită cum eram de răceala pe care o avea față de mine, am văzut pe chipul lui că se întâmplaseră lucruri îngrozitoare. Până la urmă i-am cerut să-mi spună tot ce știa. A depănat toată povestea, masacrul de la Nob, fuga la Gat, tot. Și chiar când vorbea, l-am văzut străduindu-se să privească totul ca fiind necesar și ușor de iertat, încă o tragedie a nebuniei tatălui nostru. O, da. A pus totul pe seama bolii nenorocite a tatălui nostru. Bănuiesc c-a trebuit s-o întoarcă în așa fel încât să poată să-l ierte pe David, ale cărui fapte nechibzuite și egoiste au dus la o asemenea catastrofă. Bănuiesc că a fost încă o ofrandă adusă marii iubiri pe care și-o purtau unul altuia: chiar și asemenea păcate cumplite și acte de trădare puteau fi iertate. Bineînțeles că mi-a spus că David

deplângea din suflet moartea tuturor celor uciși și își asuma toată vina. Ca și cum era de ajuns pentru a da uitării măcelul la care fuseseră supuși preoții și familiile lor, casele dărâmate și câmpiile pârjolate. Iertare era din belșug, totuși deloc pentru mine. Deloc pentru sora lui, care era doar o biată victimă.

Dar eu, care am fost iubită mai puțin, nu prea eram în stare să iert. Și bineînțeles că a adus vești despre o altă trădare. Una de natură mai intimă. Vorbesc despre căsătoria cu Ahinoam. Fusesem șocată de toate celelalte, dar asta m-a pus la pământ. Ionatan a încercat să-mi explice, să mă ajute să nu mă prăbușesc. Lui David nu-i păsa nici cât negru sub unghie de fata asta, așa pretindea el. Era un pic mai mult decât o proastă frumoasă, o țărăncuță sănătoasă, care s-ar duce cu el în pustiu fără să se plângă, ar suporta greutățile și n-ar avea nici un fel de pretenții de la el. Pur și simplu, trebuia ca David să aibă un moștenitor. Era de datoria oricărui bărbat să facă asta, cu atât mai mult a unui bărbat care fusese menit să devină rege. Și pe lângă asta, nu putea să aștepte până când o să fie din nou împreună cu mine, căci nimeni nu era în stare să spună când s-ar putea să fie asta. Trebuia să aibă un moștenitor cât era destul de tânăr ca să-și apere și să-și crească copilul. Viața lui David era plină de primejdii. Nu trebuie să-l învinovățesc pentru că vrea să aibă un fiu. Viitorul meu fiu ar avea, bineînțeles, prioritate față de copilul necunoscutei ăsteia, dacă i s-ar naște un băiat. Într-adevăr, Ionatan m-a asigurat că David tânjea după mine, își dorea din tot sufletul să ne reîntâlnim, să avem ocazia să avem propriul fiu. Așa a spus și tot așa am încercat să-l cred când stăteam în patul meu rece, în vreme ce Palti bătea fără folos la ușă și eu îl trimiteam, nesatisfăcut, în lumea largă.

Și apoi, după cum bine știi, David s-a însurat cu Abigail din Carmel, văduva lui Nabal. Palti a făcut

în așa fel încât să ajungă vestea asta la mine. Când în sfârșit am avut ocazia să stau față în față cu Ionatan, a mărturisit adevărul și a fost destul de cinstit ca să confirme ceea ce îmi spusese Palti, anume că de data asta era o căsătorie bazată pe dragoste și respect reciproc. Cred că fratele meu văzuse deja că mă ofileam în casa lui Palti, tânjind după un viitor care s-ar putea să nu vină niciodată, înstrăinându-mă de singurul bărbat care putea să mă facă fericită acum. Așa că, treptat, credința mea a prins să se clatine. Am început să cred că David nu mă iubise deloc. Am început să văd în Palti pe bărbatul din el. Un om bun, blând și drept. Și când mă uitam la el, îl vedeam uitându-se la mine înfometat de parcă m-ar fi dorit cu adevărat. Pe mine. Nu fusesem niciodată până atunci dorită în felul ăsta. Până la urmă am lăsat-o mai moale și m-am îndrăgostit de el. Și pe urmă voi ați plecat cu toții la Țiclag, la regele dușman, sau așa am crezut noi. Ionatan n-a mai putut să-mi aducă vești sau vorbă de la David. Am început să-mi impun să-l uit. Erau zile, săptămâni când nu mă gândeam nici un pic la el. Și până la urmă a devenit doar o amintire amară, fără vreo putere să mă mai rănească. Așa am crezut, bineînțeles, înșelându-mă amarnic. Apoi, când au sosit veștile de pe Muntele Gilboa...

S-a oprit. Mi-am ridicat privirea de la ce scriam. Ochii i se umpluseră de lacrimi și bărbia îi tremura. M-am uitat la ea și ce am văzut a fost chipul lui David, schimonosit de durere și părere de rău, în ziua în care, fiind în exil la Țiclag, am primit și noi aceeași veste, că fuseserăm înfrânți în bătălia de pe Muntele Gilboa, că Saul și Ionatan erau printre morții fără de număr.

– Gata, ajunge, am spus eu, punând pana jos. Nu mai e nevoie.

A oftat cu un glas aspru. Îi curgeau lacrimile pe obraji acum. A întins o mână și m-a atins pe braț.

– Mulțumesc. Ești... ești bun. Nu-s obișnuită cu așa ceva.

Am suflat pe pergamente ca să se usuce cerneala, pe urmă m-am ridicat în picioare. Am făcut o plecăciune în fața ei și m-am întors, întinzând mâna spre zăvorul de la ușă.

– Natan... vrei, te rog, să-i spui regelui că am făcut cum a poruncit el?

– Așa voi face, am zis eu. O să-i spun că te-ai conformat pe deplin cererii lui.

Când am ieșit pe ușă, a mai spus:

– Natan?

– Da?

– Vrei...

I s-a gătuie glasul. A tras aer în piept, venindu-și în fire.

– Vrei să-i transmiți toate cele bune de la mine?

Am lăsat-o în chilia aceea mohorâtă și am plecat pe nesimțite. Mă dusesem acolo, așteptându-mă la un interogatoriu greu cu o femeie plină de ură. Mă pregătisem să fac față unei tăceri refractare sau să țin piept unei revărsări de venin. Nu mă așteptasem să fiu copleșit de milă.

Așa e viața tuturor femeilor, mi-am spus în vreme ce urcam scara care ducea la odăile mai bine aranjate din casa regelui. Care din ele își poate lua vreodată soarta în mâini? De viță nobilă ori țărăncă, n-are nici o importanță. Cel puțin David n-a pus s-o biciuiască sau s-o ucidă, cum poate c-ar fi făcut un alt rege.

Dar acum, că auzisem din gura ei povestea propriei sale vieți, mă durea sufletul pentru ea. N-a trebuit s-o fac să re trăiască evenimentele care au dus la ruptura ei cu David. Știam totul. Eram acolo.

Veșmânt bogat ornamentat, purtat de preoți la vechii evrei în timpul ceremoniilor religioase (n.tr.)

Locuitor al regatului antic Edom, ai cărui locuitori erau ostili israeliților (n.tr.)

IX

Stăteam în lumina alburie a unei seri târzii, zăbovind la o cană cu vin. Afară cintezoii și ciocârliile ciufuleau pomii, cântându-și imnul lor turbat zilei care se sfârșea. Mort de dorința să fiu singur, i-am dat drumul lui Muwat, oferindu-i o seară de libertate. Nu prea a vrut el să plece și îngrijorarea i se citea pe chipul tânăr. Îmi închipui că păream bolnav dacă eul meu exterior reflecta cu adevărat proasta mea dispoziție. Am mai turnat vin, lăsând lumina să găsească focul din licoarea care curgea din vasul cel mare în cană. Era vin bun, din pivnițele regelui. Tata ar fi pus mare preț pe priceperea celui care făcuse vinul. M-am gândit la podgoriile noastre, la butucii verzi care parcă scriau ceva, mângălind dealurile abrupte de un roșu-cafeniu, ce țâșneau de pe țărmul neted și alb. Îmi aduceam aminte de fiecare crăpătură și fiecare groapă mai adâncă, de fiecare trunchi aspru de copac, de fiecare frunză plină de praf, de zvâcnirile bruște ale apei proaspete de izvor printre grămezile de pietre. Am simțit ca un pumnal în piept când mi-am dat seama că mi-era tare dor de pământul de culoarea piersicii din viile acelea, de tata, care îl frământa în mâinile lui muncite și aspre, gustându-l ca să vadă dacă avea destulă aciditate, apreciindu-l după cum se sfârâma, nici prea lipicios, nici prea mărunț, ci doar la adâncimea potrivită ca să țină rădăcinile și să sprijine vița. Toată priceperea aceea curmată de fierul armei. Sângele lui, îmbibându-se în pământ. Chiar și în lumea celor drepți, hrănind pământul pe care-l iubise și de care avusese grijă. Oare fusese moartea lui necesară cu adevărat, după cum spusese David, și eu, copilul de atunci, o acceptasem cu atâta ușurință? Mi-am îndepărtat gândul de la această întrebare. Îndoiala era ca putregaiul, ca stricăciunea. Scoate-le la primul semn, la prima pată, când miroase pentru prima

dată a putred, a stricat. Dar pe urmă (bănuiesc că din cauza faptului că mi se urcase vinul la cap) m-am gândit la celălalt fel de stricăciune, la ciuperca cenușie și moale care atacă strugurii culeși târziu dacă aerul devine neașteptat de umed. Ciuperca aceea face strugurii să dea un suc greu, vâscos, cu un buchet uluitor de bogat. Vinul obținut din asemenea struguri era cel mai bun din câte există. Poate că și îndoiala era de felul acesta, uneori. Atunci, probabil că era drept să mă îndoiesc. Probabil că aveam dreptul să mă îndoiesc.

Dar felul acesta de a gândi nu putea să mă facă să-mi găsesc liniștea. Nu voiam să mă prăbușesc din nou, cum pățisem în acea zi, omorând oameni din satul amaleciților pentru Achiș, când mă năpădiseră gânduri legate de tata. Învățasem să-mi duc viața în strânsoarea unei discipline impuse de o mână de fier. Pentru un om ca mine, controlul de sine era totul. M-am supus acelei discipline și mi-am îndreptat gândurile în altă parte, spre o regiune a țării pe care n-o văzusem niciodată.

Har HaGilboa, Muntele Gilboa, acea culme ca un șir de spini, care se ridică amenințătoare deasupra Văii Jezreel. Se spune că e minunat acolo la vremea aceasta, stânjeneii sălbatici toți înfloriți, porumbarul deschizându-și florile pline de cântul păsărilor călătoare, vârful alb și înghețat al Muntelui Hermon în depărtare, spre miazănoapte. N-am ajuns niciodată atât de departe, bineînțeles. Am plecat din Țiclag și ne-am alăturat forțelor lui Achiș, armata din Gat. Oamenii erau și așa, și așa din punctul de vedere al dispoziției sufletești. Unii, care fuseseră tratați rău de Saul, purtau în suflet dorința aprigă de răzbunare și erau gata de bătaie, o bătaie cinstită, a unei armate împotriva altei armate, în loc de hărțuierile meschine pe care alții, ca și mine, le găseam dezonorante. Dar pentru unii dintre oamenii noștri ideea de a ne uni împotriva poporului nostru avea menirea unui cuțit pe care îl înfigi în măruntaie. Îl dușmăneau pe Saul, nu

poporul nostru în întregime, și doar loialitatea față de David i-a făcut să meargă mai departe.

Așa că am mers în marș sub stindardul lui Achiș tot drumul de la Gat, acolo, sus, la miazăzi, până la Șunem, care era zona de pregătire pentru armatele filistene. Era întuneric când am ajuns, dar chiar și așa, era clar că forțele mobilizate erau foarte numeroase. Ne-am așezat tabăra în grabă și David m-a chemat la el în cort. Ioab și Abișai erau deja acolo. David făcuse o hartă cu pozițiile în care se afla armata, așa cum le înțelesese el. O făcuse în nisipul de pe jos.

– E clar ce are de gând Saul să facă, a spus el, atingând cu vârful sulitei liniile care reprezentau poziția forțelor lui Saul de-a lungul văii pe Muntele Bilboa. Are de gând să atace frontal. Crede că dacă se află pe un teren mai înalt, are un avantaj. Dar în felul ăsta subestimează forțele filistene. Gândindu-mă la numărul lor, singura șansă este să-i lăsăm să năvălească în Valea Jezreel. Lasă-i să creadă c-au învins. Pe urmă îi înconjurăm noaptea și-i împingem din spate, aici, a zis el, înțepând nisipul, și din părți, aici, a mai spus, făcând un arc mare cu vârful sulitei. Ce s-a întâmplat cu el? Trebuie să fi trimis iscoade ca să vadă cum stau dușmanii cu numărul de luptători și, dacă așa a făcut, probabil că știe că un atac frontal e nebunie curată.

– Bine, tu ai spus-o, a bodogănit Ioab. De parcă am avea nevoie și de alte dovezi ale nebuniei.

Ce am observat a fost faptul că David a vorbit la persoana a treia când s-a referit la armata ai cărei membri se înțelegea că suntem. Mi s-a părut ciudat la vremea aceea. Pe de o parte, din această cauză, pe de alta, din cauza terenului dur și a stării firești de trezie din ajunul bătăliei, nu prea am dormit în noaptea aceea.

M-am sculat când au mijit zorile și am pornit-o prin tabăra care forfotea. Toți serenii din orașele de pe coastă răspunseseră chemării la arme.

Stindardele lor diferite vâjâiau în vântul tăios. M-am dus sus ca să văd tabăra în întregime. Nu văzusem niciodată așa o armată.

Când m-am întors la corturile noastre, David discuta cu Achiș și cu alți câțiva conducători filistenii, sereni după armurile lor cu ornamentații complicate și după coronițele de pe coifuri. Chiar și de la distanță mi-am dat seama că dezbaterea era înfierbântată. Pe când mă duceam în față ca să aud mai bine, unul dintre ei a ridicat tonul și a întins un braț acuzator spre David.

– Omul ăsta e dușmanul nostru. Eu nu merg la război cu el sau cu oamenii lui. O să ne căsăpească și o să ne trădeze.

Achiș a răspuns cu un glas scăzut, fără inflexiuni, și, de unde stăteam, n-am putut să-i deslușesc cuvintele. Orice o fi spus, trebuie că n-a fost convingător. Unul dintre sereni și-a tras coiful de pe cap și l-a aruncat la picioarele lui Achiș, blestemând pe limba lui. L-am văzut pe Achiș că s-a întors spre David, apucându-l de umeri cu amândouă mâinile. După câteva clipe David a făcut o plecăciune, s-a întors spre fiecare dintre sereni și i-a salutat, apoi a plecat, chemându-l pe Ioab să meargă cu el.

Nici până în ziua de azi nu mi-e clar cum ar fi procedat David dacă am fi fost lăsați să pornim în marș. Cred că avea vreo stratagemă, vreun soi de urzeală care ne-ar fi împiedicat să vărsăm sângele alor noștri. O parte din mine crede că serenii filistenii au avut nas bun, că David o pornise cu intenția de a-l trăda pe Achiș, de a-i împinge pe filistenii din spate, închizând un cerc aducător de moarte și secerându-i până când, în cele din urmă, ar fi ajuns față în față cu Saul, dovedindu-i că îi era loial prin faptul că i-ar fi adus victoria. Este genul de moment înălțător pe care l-ar fi putut concepe pentru el însuși în lungile zile de exil. Genul de mișcare plină de curaj pe care doar el și-ar fi putut-o imagina și apoi ar fi putut s-o ducă la îndeplinire.

Dar cred că acea nălucire a început să se clatine când David a văzut așezarea forțelor lui Saul și gigantica armată masată împotriva lor. În orice caz, n-a existat nici un asemenea moment. N-a existat nici o împăcare pe câmpul deătălie. Nici o victorie.

După cum am consemnat deja, noi n-am fost acolo ca să vedem fuga rușinoasă. Când oamenii noștri au căzut și și-au vărsat sângele pe câmpul deătălie, noi eram înapoi la Țiclag, unde femeile aveau încă urmele roșii de la funie, care le ardeau pe gât și la încheietura mâinilor, și în ochi, cicatricele cele mai adânci ale terorii.

Am muncit toți la un loc, dând la o parte molozul fortului ars. David a tras și el din greu, cu mâinile înnegrite ca ale noastre, ale tuturor, ruptura dintre el și oamenii lui fiind vindecată, dacă nu uitată. Treaba a mers repede fiindcă, zic eu, cu toții abia așteptam ca munca grea pe care trebuia s-o facem să ne abată gândurile și atenția de la frânturile de vești pe care le așteptam de pe front. La o zi după ce ne-am întors, un mesager ne-a adus vestea că băătăia începuse. După asta, nimic, timp de două zile. Pe urmă, în a treia zi, un zdrențăros, nu era filistean, a venit clătinându-se la porțile orașului Țiclag, pretinzând că are vești importante și sperând că o să primească o recompensă. David era la sfat cu Ioab și alți câțiva sfetnici apropiați de-ai lui. În odaie mirosea a tencuială, care fusese pusă ca să repare pereții înnegriți de fum. Eu eram acolo, stând liniștit într-o parte, după cum mă obișnuisem în timpul acelor zile de exil când glasul din mine nu mi-a vorbit și nălucirea mea despre viitorul care ne aștepta era învăluită în îndoială.

– Aduceți-l! a zis David cu chipul învăpăiat. Dacă umblă după recompense, veștile trebuie să fie bune.

Omul a intrat, răspândind duhoarea dospită, bine-cunoscută, a luptătorului istovit în băătăie,

mirosul greu de confundat al sudorii reci de cu câteva zile în urmă, ce se uscaseră și-i intraseră în fibrele tunicii rupte și cu pete cafenii de sânge. Imediat ce și-a dat seama care dintre noi era David, s-a aruncat pe podea prosternându-se.

– De unde vii? l-a întrebat David.

– Tocmai am scăpat din tabăra lui Israel, a spus el, deși nu avea accent străin.

– Ridică-te, a poruncit David. Cineva să-i aducă un taburet. Niște apă.

Omul s-a așezat greoi și a băut cana până la fund. După ce a terminat, David i-a cerut să spună cine e. S-a uitat în sus, prevăzător. Era, zicea el, mercenar amalecit. S-a strâmbat de durere când a spus acest lucru. Gândindu-mă cum stăteau lucrurile între oamenii lui Iuda și amaleciți, dușmanii noștri de moarte, mi-am dat seama că omul e fie foarte viteaz, fie foarte prost ca să recunoască. Și pe urmă a spus că fusese capturat de oamenii lui Ionatan la începutul bătăliei.

– Ionatan? a zis David sculându-se brusc în picioare și citindu-i-se pe chip cât de mult dorea să primească vești. Așadar, te-au ținut unde? În tabăra lui Saul? Ce s-a întâmplat? Spune-mi!

Omul sleit de puteri, descurajat de faptul că David voia să afle tot cât ai bate din palme, a balmăjit ceva despre o bătălie care a ieșit cumplit de prost, despre forțele israelite care se micșoraseră la număr și fuseseră cotosite de năvălitori, despre pierderile foarte grele și, în cele din urmă, despre fugă, căci supraviețuitorii au fugit ca să scape cu viață, lăsându-i pe Saul, pe Ionatan și pe frații lui să țină piept doar cu o mână de luptători loiali, care au rămas pe poziție alături de ei.

O anumită mișcare prin care și-a tras umerii înapoi. Cea mai ușoară înclinare a capului. Îl cunoșteam deja bine pe David. Știam cum să-i citesc mișcările corpului. L-am văzut cum își schimbă poziția ca și cum s-ar fi pregătit să

primească o lovitură puternică. Mercenarul a tras aer în piept hârâind și a spus ceea ce eu (și David, cred) știam deja că e adevărat. Saul murise și Ionatan odată cu el.

Umerii lui David s-au lăsat în jos, burta i s-a încordat. I-a scăpat un oftat, nimic mai mult. Apoi a făcut un pas înainte, s-a aplecat și l-a ridicat pe amalecit, apucându-l de tunică.

– De unde știi? a zis el în șoaptă, cu un glas aspru, fără inflexiuni.

Omul s-a uitat fix în ochii lui și pe urmă și-a mutat repede privirea în altă parte de parcă ar fi voit să evite ce văzuse acolo. Vorbele au venit în mare grabă, murmurate.

– Când bătălia s-a preschimbat în fugă, cei care ne păzeau au luat-o la picior și toți prizonierii s-au împrăștiat care încotro. Fugeam ca să scăpăm cu viață după cum ai mărinimia, stăpâne, să înțelegi cu siguranță. Din întâmplare, am ajuns pe culme și am nimerit chiar în grupul lui Saul și mi-am dat seama că de acolo, chiar din locul ăla, opunea rezistență. Puteai vedea semnele că bătălia făcuse ravagii peste tot în jurul lui. Erau mulți morți. La picioarele lui am văzut unu' pe care-l cunoșteam. Era trupul fiului lui, Ionatan, plin de răni adânci.

Mușchii de sub ochii lui David se puseseră în mișcare. Cuvintele lui sunau ca un scrâșnet.

– Ești sigur de toate astea? Îl cunoșteai, zici?

– Stăpâne, îl cunoșteam. Grupul lui a fost cel care ne-a capturat și am defilat prin fața lui. Și era acolo, la nici zece pași de unde stăteam eu.

Glasul lui David era și mai gros acum. L-a tras pe om mai aproape de el, zicându-i:

– Ești sigur că era mort? Rănile... rănile erau așa de grave? Nu se mai putea face nimic?

– Stăpâne, nimeni pe lumea asta n-ar fi putut rezista. Avea trupul căscat ca un țăp golit de măruntaie.

David a închis ochii. Mușchii de la gât se puseseră în mișcare. A strâns și mai tare cu mâna

tunica pătată a amalecitului. Vorbele omului au continuat să i se rostogolească de pe buze.

– Numai regele era viu în afară de un tânăr, un băiat mai degrabă. Cred că era scutierul lui.

David s-a crispat. El fusese odată băiatul acela.

– Amândoi, regele și băiatul, erau plini de sânge. Regele se sprijinea tare în suliță ca să se țină drept. Arcașii dușmanului îl luaseră drept țintă. Săgețile lor îl străpunseseră până în măruntaie. Se vedea cât de greu îi era chiar și numai să stea în picioare. Se uita peste câmpul de bătaie, unde înaintau *merkavot*, carele de luptă ale filistenilor. Erau aproape. Le puteai auzi scrâșnetul roților. Și prin praf puteai să zărești cum sclipeau sulițele. Erau aproape la poalele muntelui. În câteva clipe aveau să descalece și să ia cu asalt muntele. L-am văzut pe rege cum se întoarce către băiat. Chipul... stăpâne... îi puteai citi durerea pe chip. Știa destul de bine ce o să facă filistenii cu el... ce o să-i facă... dacă o să-l prindă cât mai răsuflă încă. Abia mai vorbea, dar a reușit să spună ce voia. „Scoate sabia, i-a spus el băiatului. Înfige-o în mine.“ Dar băiatul n-a putut face ce i-a cerut regele. A căzut în genunchi, plângând, clătinând din cap, strigând că nu poate să ridice mâna împotriva regelui pe care-l iubește. Saul s-a întins cât a putut ca să-și ia sabia. A sprijinit-o cu mânerul de o stâncă și s-a aruncat în ea. Nici măcar n-a țipat. Cum zăcea acolo, cu sabia înfiptă în corp, am crezut că era mort. Dar pe urmă s-a întors pe o parte și a ridicat o mână de parcă i-ar fi făcut semn băiatului. Băiatul n-a văzut nimic, atât era de amărât. Stătea cu fața în jos, smulgându-și părul și plângând. Așa că m-am dus tiptil ca să-l ajut dacă o să pot. Când m-am aplecat deasupra lui, i-am văzut neliniștea în priviri. S-a uitat drept la mine. Stăpâne, nu putea să miște nici măcar un deget, dar mi-a făcut semn să vin mai aproape. Am ingenuncheat acolo, în praf, lângă el... uite, ăsta-i sângele lui, aici, pe tunica mea. A încercat să

vorbească. Sângele îi ieșea cu bulbuci pe buze. A trebuit să-mi pun urechea lângă gura lui ca să deslușesc ce spunea. M-a întrebat cine sunt. I-am sus că sunt ostaticul lui amalecit. „Atunci curmă-mi chinul. Sunt în agonie.“ Așa c-am luat pumnalul cel scurt de la centura fiului lui care murise și i-am tăiat beregata cu el. Nu prea mai era viu când am făcut treaba asta. Pe urmă i-am luat coronița de pe coif și amuleta de la mână și am rupt-o la fugă ca să scap cu viață. Ți le-am adus aici, stăpâne.

A căutat într-un săculeț de pânză pe care-l ținea strâns legat pe umeri. Am văzut aur sclipind înaintea lui ca David să-și tragă mâna cu putere. S-a auzit un zăngănit când coronița a căzut pe amuletă în săculeț.

David și-a luat mâna dreaptă de pe tunica amalecitului ca și cum abia atunci ar fi observat cât era de murdară. L-a împins cu atâta putere, încât omul s-a clătinat. Ochii lui David erau goi. Mai văzusem asta, știam ce înseamnă.

– Cum îndrăznești? a spus el rar, cu glas scăzut. Cum îndrăznești să ridici mâna și să-l ucizi pe unsul lui Dumnezeu? Nimeni nu are voie să-și ia sarcina de a ucide un rege.

Glasul amalecitului s-a făcut subțire și ascuțit.

– Stăpâne, știam că n-o să se mai ridice vreodată de unde zăcea. Era ca și mort... El... el m-a rugat. Filistenii ar fi făcut ceva îngrozitor... Eu nu eram...

I-am văzut mâna lui David încleștându-se pe mijloc, acolo unde ar fi fost sabia dacă ar fi purtat așa ceva. S-a întors spre Ioab, care era înarmat.

– Lovește-l și pune-l la pământ.

Ioab a șovăit doar o clipă, ridicând întrebător din sprâncene. David i-a răspuns, dând scurt din cap. Ioab și-a scos sabia și, făcând un pas ca de dans, s-a repezit la om. Cu mâna dreaptă a înfipt sabia în pieptul amalecitului și cu stânga a împins de mâner până a ajuns în partea cealaltă.

David a pus mâna pe gulerul mantiei și l-a sfâșiat, ridicând capul și scoțând un bocet cum n-am mai auzit până atunci și sper să nu mai aud vreodată. Noi, toți din cameră, ne-am sfâșiat hainele și am plâns împreună cu el.

Știu că David a plâns pentru Ionatan, pe care l-a iubit. Cred că a plâns și în amintirea lui Saul, așa cum fusese el odată, și pentru împăcarea la care ar fi putut să mai spere încă. Unii din camera aceea, știu bine, îl urau pe Saul și îl invidiau pe Ionatan pentru atenția deosebită de care se bucura din partea lui David. Cu toate acestea, au plâns și ei. Bănuiesc că i-au jelit pe ai noștri, poporul nostru, și au deplâns înfrângerea noastră plină de umilire.

Am plâns pentru David. Și recunosc că am plâns și pentru amalecit. Închid ochii și văd, cu ochii minții, sângele lui, strălucitor și purpuriu la culoare, adunându-se în bălți pe dalele cenușii, formând pârliașe care curgeau pe lângă încheieturi pe pietre. L-am crezut când a povestit că omorâse un om în suferință și-l salvase de la chinul pe care avea să-l îndure de la filistenii. Bănuiesc că s-a gândit că David o să se bucure de vestea morții celui care l-a persecutat cel mai mult. Se aștepta la o recompensă. Bietul de el, ar fi făcut mai bine dacă lua coroana și brățara și pleca cu ele. Amândouă valorau mai mult decât ar fi câștigat el o viață întreagă. Unul dintre cei care stăteau de pază la ușă a apucat cadavrul acela jalnic de glezne și l-a tras afară. M-am uitat fix, cu privirea înghețată, la dărele de sânge de pe dale.

Dar chiar în clipa în care am plâns, am început să simt că lumea se schimbă. Aceste lacrimi mă purificau. Întunericul din mintea mea s-a subțiat și a dispărut, o ușurare care, ca și cum vântul ar fi adus mai mult aer proaspăt, a împrăștiat un fum nesănătos care îmi provocase usturime în ochi și în nări, duhoare. Vedeam din nou drumul care ni se deschidea în față. Exilul nostru, perioada de crime violente și înșelătorii meschine, se terminase.

Aveam să plecăm din câmpia asta nenorocită și umedă și să mergem la deal, la aerul rece care ne înviora și la lumina curată a soarelui. Aveam să ne întoarcem în țară, la poporul nostru. Aveam să mergem acasă.

Dar mai întâi, înainte ca asemenea planuri să fi fost făcute sau măcar să se fi vorbit de ele, am jelit și am postit pentru cei morți. M-a rugat să stau pe lângă el și așa am și făcut. Am stat în odaia lui toată ziua, veghindu-l în tăcere, în timp ce el frământa corzile harpei și compunea. Seara ne-am întâlnit din nou cu ceilalți în sala mare și am cântat, pentru prima dată, *Cântecul arcului*, pe care am să-l scriu aici, așa cum l-am auzit pentru întâia oară, deși orice copil poate să-ți ofere acum o oarecare versiune.

*Gloria ta, Israel,
Stă ucisă pe dealurile tale.
Cum au căzut cei puternici!
Nu spune asta în Gat,
N-o striga pe străzile din Așkelon,
Pentru ca fiicele filistenilor să nu se bucure,
Pentru ca fiicele păgânilor să nu triumfe.
O, dealuri din Gilboa,
Să nu mai aveți rouă, nici ploaie,
Sau izvoare ori puhoaie,
Căci acolo zace scutul războinicilor, ruginit,
Scutul lui Saul,
Pe care nimeni nu-l mai unge...
Fiice ale lui Israel,
Plângeți-l pe Saul,
Care v-a înveșmântat în purpură și mătase,
Care v-a împodobit cu bijuterii de aur.
Cum au căzut cei puternici
În toiul luptei...
Ionatan, ucis pe dealurile tale!
Sufăr pentru tine,
Fratele meu, Ionatan,
Mi-ai fost cel mai drag.*

*Iubirea ta a fost minunată pentru mine,
Mai mult decât iubirea femeilor.
Cum au căzut cei puternici,
Armele războiului au pierit.¹⁷*

Am scris aici despre felul în care cânta la harpă. Nu i-am descris glasul. Este greu să descrii un sunet fără să-l asemeni cu alt sunet și totuși timbrul glasului lui David era ceva aparte. Avea îndărătnicia pișcătoare a șofarului¹⁸ și totuși nu-ți făcea urechile să țiuie. Putea să dea naștere la spaimă, ca un vânt puternic ce vuieste primejdios printre ramuri puternice, sau să aducă încântare, ca un tril venit pe neașteptate din cântecul dulce al păsărilor. Putea să-ți aducă mulțumire precum sunetul apei curgătoare limpezește și alină un spirit însetat sau putea să-ți aducă neliniște precum o fiară care urlă, sălbatică, pe dealurile de departe. Pentru a descrie sunetul mă găsesc în situația de a apela la alte simțuri: văzul și atingerea. Căderea mătăsii fine pe mână, căldura fastuoasă a blănii care te învăluie. Sau un aurar care bate o foiță de aur, în clipa când o ridică și o întoarce pe partea cealaltă. Strălucirea venită dintr-odată de parcă soarele însuși ar fi fost prins într-o capcană. Glasul lui David era vâlvătaia scânteietoare a aurului care curge. Putea să transmită lumină și căldură. Dar nu numai atât. Uneori glasul putea invoca o asemenea putere, încât să cheme din nou nu lumina soarelui, ci fulgerul, ceva atât de pătimaș și de magnific, încât, când te pătrundea, te copleșea și te golea pe dinăuntru.

În noaptea aceea, când a cântat, cu durerea încă neostoită, glasul lui a făcut toate aceste lucruri. Nici unul din cei care l-am ascultat n-am mai putut să rămânem aceiași oameni. Eram încă cu respirația tăiată, când, după ce a pus harpa jos, mi-a făcut semn să vin și să stau lângă el. N-a vorbit un timp, dar am simțit că, neliniștit cum era, întorcea ceva în minte pe toate părțile. Am așteptat

tăcut, până când, în cele din urmă, s-a uitat la mine. A vorbit cu glas scăzut, pentru ca ceilalți din sală să nu poată auzi ce se spune.

– „*Roșie se face sabia în mâna lui Saul. Sângele este regesc.*“ Tu ai spus asta, în tabăra de la Horeș. Sângele lui Saul pe sabia lui, asta ai vrut să spui, nu? Și totuși zici că n-ai știut c-o să-și sfârșească viața așa?

– Am știut c-o să piară în luptă. Asta-i tot. N-am știut c-o să se întâmple cum s-a întâmplat.

– Dar restul? Ce-ai vrut să spui cu Ionatan, Iabeș, tamariscul?

Am clătinat din cap și m-am uitat fix la podea.

– N-am...

Era cât pe-aici să spun „N-am idee“, dar un zgomot puternic de păsări croncănitoare mi-a acoperit cuvintele. A venit o rafală de duhoare, un miros greu de putreziciune. Am ridicat mâinile ca să mă apăr de ele. Eram în picioare și strigam. I-am văzut pe ceilalți din sală ridicându-se și ei.

Trupuri decapitate, înnegrite de ulii, se loveau de zid. Păsările dădeau din aripi, luptându-se între ele ca să ajungă la carne. Fiecare bătaie din aripi îmi aducea duhoarea în nas. M-am lăsat în jos și am dat din mâini când una s-a repezit în picaj, cu o bucată lungă și subțire de carne atârându-i din cioc. În partea de jos a zidului, figuri străine, schimonosite, care râdeau. Aruncând cu pietre în bielele trunchiuri sfâșiate.

– „*Luați-i jos voi, oameni din Iabeș!*“

Plângeam, alergând de la un străin la altul, înnebunit.

– „*Salvați-vă regele de la această dezonoare!*“

Apoi nălucirea respingătoare s-a risipit și eu m-am trezit înapoi, într-o odaie la Țiclag, față în față cu David, a cărui tunică o prinsesem strâns în pumn. Am descleștat pumnul și mi-am lăsat brațul să cadă pe lângă corp. Ioab și ceilalți s-au dat înapoi ca să fie cât mai departe de mine. Stăteau lipiți de peretele cel mai îndepărtat, cu frica

zugrăvită pe fețe. Dar chipul lui David era liniștit, în așteptare. A întins o mână și mi-a șters broboanele reci de sudoare de pe frunte. Pe urmă m-a luat de umeri cu amândouă mâinile.

– Ce trebuie să fac, Natan?

Din cauza zgomotului din cap, n-am auzit cuvintele pe care le-am spus strigând:

– *„Du-te la Hebron, rege! Saul e îngropat. Oamenii lui Iuda așteaptă ca să te ungă rege.”*

2 Samuel 1:19–27 (n.red.)

Instrument muzical antic, făcut dintr-un corn de berbec, folosit de
vechii evrei în timpul ceremoniilor religioase (n.tr.)

X

Era un copac încântător, bătrân și încrustat de vânt. Coroana lui generoasă fusese împinsă spre răsărit de rafalele puternice și fierbinți dinspre deșertul de la apus, în așa fel încât trunchiul se curbase în afară, peste pământul întors de curând, și crengile cele mai mari se întinseseră ca două brațe ce-ți ofereau adăpost. Rămurelele delicate își mișcau frunzele în boarea după-amiezii, amplificând fiecare adiere.

Cele patru morminte erau mici. Rămăsese puțin de tot din trupurile morților. Rămășițele dezgustătoare fuseseră arse până se făcuseră cenușă curată înainte de a fi îngropate în vârful acestui deal. Mult timp, David a stat cu privirea pironită pe movilele de pământ galben și piatră albă. În cele din urmă, s-a lăsat în jos, rezemându-se cu spatele de trunchiul aspru al tamariscului. Făcuserăm drumul acesta lung spre miazănoapte și spre apus fiindcă David a zis că voia să vadă cu ochii lui locul de îngropăciune pe care îl descriesem eu în nălucirea mea. La început m-am întrebat dacă se îndoia de mine. Nu-mi făceam cine știe ce griji. Căci știam că vom găsi locul, exact cum îl văzusem eu.

Când soarele s-a ascuns după culmea de la apus, umbra s-a întins și s-a lungit. M-am uitat atent la chipul lui, supt de post, totuși luminat dinăuntru de o sursă profundă de energie. Adusese una dintre harpele mici, pe care o cărase chiar el, atârnată în spinare, pe deal în sus. Profitând de ultimele raze aurii ale zilei, a pus-o între genunchi și a cântat *Cântecul arcului*. Când a ajuns la versul cu Ionatan, au început să-i curgă lacrimile pe obraji. Cu toate acestea, nu i-a tremurat glasul și a făcut ca ultima notă măiastră să se audă mult timp și foarte limpede. Pe urmă s-a sculat în picioare și am pornit-o înapoi spre orașul Iabeș în amurgul care se lăsa.

Oamenii de acolo aveau memorie bună. Și-au adus aminte că Saul purtase prima lui mare bătălie ca rege pentru ei. Înainte de a înnebuni, înainte de a fi respins de Samuel, când puterea lui era în fașă, le-a scăpat orașul de tiranul care amenința că o să-l distrugă și o să scoată ochiul drept al fiecărui apărător al acestui oraș. Oamenii din Iabeș nu au uitat acest lucru. Când au aflat că filistenii îi tăiaseră capul lui Saul și capetele fiilor lui, Ionatan și doi dintre frații lui mai mici, și că au tras în țeapă trunchiurile pângărite pe zidurile din Beit She'an, s-au hotărât să plătească datoria pe care o aveau. S-au dus noaptea, au cerut cadavrele care putrezeau și au îngropat rămășițele arse cu onoruri, sub tamariscul de pe deal.

David a intrat în Iabeș cu un cortegiu de prăzi de război din anii cât a fost la Țiclag. Le-a dat în dar oamenilor din oraș care conduseseră raidul.

– Într-o zi, mi-a spus el, când o să pot, o să aduc rămășițele acasă, pe pământurile lui Saul, și-o să le fac o înmormântare regească.

Apoi am mers înapoi spre miazăzi. Am trecut râul Iordan și am plecat spre răsărit, la Hebron. Orașul i-a deschis porțile lui David ca unui oaspete foarte iubit și așteptat de multă vreme. L-au încoronat rege al regatului lui Iuda imediat ce s-au împlinit riturile de jale. Ceremonia a fost restrânsă fiindcă cu toții știam că, deocamdată, nu erau motive de sărbătoare. Eram distruși de pierderile de la Gilboa și mai dezbinați ca niciodată.

Ne-au dat cea mai bună casă din oraș și acolo am așteptat să vedem cum o să reacționeze Abner la încoronarea lui David. În acele săptămâni s-a născut primul fiu al lui David. Într-a opta zi, David l-a ținut în brațe în timp ce preotul nostru, Abiatar, i-a făcut semnul legii noastre. Expresia de pe chipul lui David, când ținea copilașul acela mititel în brațe, era ceva ce nu mai văzusem până atunci. Expresia mă făcea să mă gândesc la un șir de emoții și eu nu-mi dădusem seama că un singur

om putea să le simtă pe toate în același timp. Era nesațul plin de uimire pe care îl văzusem în toiul bătăliei, dar combinat acum cu gingășie. Era, de asemenea, teama care transfigurează și mirarea pe care o zărisem pe chipul lui când s-a rugat. Măinile lui lungi și frumoase țineau și mângâiau copilul acela de parcă ar fi fost la fel de prețios ca aurul masiv. Și totuși era fragil ca o aripă de fluture de noapte. Când l-a ținut pe băiețel în sus ca să-l poată vedea mulțimea, râdea și plângea în același timp. M-am uitat la copilul cu piele roșie și zbârcită, care urla din toți răunchii, și am încercat să văd ce vedea David, să simt ce simțea el. Dar degeaba. Emoțiile acelea erau de nepătruns pentru mine. Aceasta, m-am gândit eu, este ceea ce trebuie să fie adevărata iubire, și eu n-o voi simți niciodată.

Faptul că era tată, că avea un moștenitor, părea să adauge o altă dimensiune personalității lui David. Fusese întotdeauna o prezență vie, plină de vioiciune în orice încăpere în care intra. Dar acum, după ce fusese să-și vadă băiatul, căruia îi zisese Amnon, venea dând pe dinafară de atâta energie și forță. Ascultase mereu cu multă atenție și fusese gata să învețe ce ar fi putut avea de oferit oricine într-o discuție, dar acum era mai multă profunzime în întrebările lui, o viziune mai cuprinzătoare în spatele hotărârilor pe care le lua. Acum gândea dincolo de un număr oarecare de ani, într-un viitor care i se deschidea strălucitor în față, în secolele ce aveau să vină. E ceva, așa bănuiesc, să ai un profet care să-ți spună că vei fonda o dinastie. Acum, așa se pare, își permitea să creadă acest lucru cu adevărat.

Era momentul potrivit pentru această transformare, căci aveam în față problema spinoasă a lui Abner. Generalul lui Saul avusese grijă să scape cu viață pe Muntele Gilboa. Se pare că nimeni nu știa cum făcuse de scăpase fără nici o rană sau de ce nu fusese lângă rege când bătălia aducătoare de moarte ajunsese la apogeu. Nu zicea

nimeni în șoaptă „trădare“, probabil că nu îndrăzneau. Dar printr-o șmecherie ori stratagemă, soldatul acela bătrân și musculos își scăpase pielea și ajunsese să tragă sforile roase ale armatei înfrânte a lui Saul.

Abner trăise prea mult și devenise prea șiret ca să pretindă coroana tribului lui Israel doar pentru el însuși. În loc de așa ceva, l-a pus pe tron pe ultimul fiu în viață al lui Saul, explicând că a fost doar un gest pe care a trebuit să-l facă. Filistenii îi ucisese pe toți fiii lui Saul în afară de acesta, Isboșet. El nu luase parte la bătălie fiindcă nu era războinic. De când se născuse, toată lumea se obișnuise să se uite la el ca la un copil de pripas, căci în familia aceea erau doar băieți înalți și prezentabili și fete frumoase. Era cam greu de cap de pe urma unei întâmplări nefericite care avusese loc în cortul în care se născuse sau, cel puțin, așa ziceau femeile. Se învârtea și el prin partea mai puțin reușită a familiei, nefiind niciodată privit cu altceva decât milă. Când s-a auzit până la noi că Abner se culcase cu concubina preferată a lui Saul, David ținea sfat cu Ioab. Cei doi au sărit în sus.

– Putea să-și pună el singur coroana pe cap, a zis David, dând cu pumnul în brațul scaunului. Femeia aia e a lui Isboșet, după lege. Abner e un nerușinat, să aducă o asemenea insultă. Chiar Isboșet ar fi putut să-i răspundă.

– Isboșet? a spus Ioab, lăsând să se înțeleagă că nu dă doi bani pe Isboșet. Ce are Isboșet? Un nume, iar cu un nume nu poți lupta. Crezi că l-ar înfrunța pe Abner? Abner l-ar face fărâme doar cu un deget. Abner are în mână tot ce a rămas din armată. Și Abner nu face nimic doar ca să se afle în treabă. A făcut asta ca să arate că Isboșet nu e altceva decât mărețul lui ostatic.

– Bine, dacă Isboșet n-o să răspundă la jignire, o să răspund eu, a spus David. N-o să-mi cadă rangul.

Ioab părea satisfăcut. Avea motive să-i vrea răul lui Abner, așa că orice semn că David l-ar fi scos de pe răboj îi aducea mulțumire.

Ne adunaserăm puterile pentru război și războiul a venit. Nu un război după toate regulile, cum l-ar putea face oamenii care caută să-i nimicească pe alții. Era o luptă în interiorul tribului, o încercare de a vedea unde stă puterea. Cred că Abner știa deja că David va ieși învingător. Îl știa pe David și darurile cu care era înzestrat mai bine decât oricine. Se bazase pe el în război. Îl urmărise fără folos când fusese pribeag. Dacă n-a putut să-i vină de hac lui David când umbla pribeag și era prost înarmat, nu prea putea să se aștepte la așa ceva acum, când toți oamenii din regatul lui Iuda se strânseseră sub stindardul lui. Cred că Abner avea de gând să ajungă într-o situație mai bună ca să negocieze de pe o poziție de forță. Nu era dispus să renunțe la puterea de care se bucurase ca mână dreaptă a lui Saul. În ceea ce-l privește pe David, nu prea îl dușmănea pe Abner, cel care îl scosese din necunoscut și-l dusese pe culmile măreției în ziua în care ținea în mână capul plin de sânge al unui uriaș. Știa că Abner îl urmărise de-a lungul întregului exil din porunca lui Saul. Așa că bătăliile pe care le-au dat erau aranjate dinainte. Tinerii noștri războinici mergeau să ia parte la aceste hărțuiri cu inima ușoară de parcă se duceau mai degrabă la o întrecere decât la o bătălie aducătoare de moarte.

Toate aceste lucruri ar fi putut fi rezolvate cu mult mai puține pierderi de vieți omenești dacă nu era Ioab. El și cu mine n-am fost niciodată apropiați. El era un om practic, cu picioarele pe pământ, care nu credea nimic din ceea ce nu putea să atingă sau să miroasă. Nu avea încredere în nălucirile mele și deplângea faptul că David puneă atâta bază pe ele. Mai cred că era gelos fiindcă eram atât de apropiați, simțind probabil că am uzurpat locul care i se cuvenea lui, în calitate de

nepot și rudă de sânge a lui David. În ceea ce mă privește, mi-am adus aminte de tânărul cu privire înghețată care m-a trântit de perete în coridorul din casa tatei și care a ridicat sulita spre mine a doua zi, gata să mă străpungă. Totuși, știam că îl iubea pe David cu acea afecțiune intensă a luptătorului, afecțiune și loialitate care merg până la moarte. Și cred că îmi atribuia sentimente asemănătoare. Pe lângă toate aceste lucruri, văzuse la ce foloseau prezicerile mele și, deși nu puneă preț deloc pe chestiuni misterioase, avea destul spirit ostășesc în el ca să prețuiască orice armă care îi venea la îndemână. Așa că, deși nu era nici un pic de căldură sufletească între noi, ne înțelegeam unul cu altul în termeni destul de civilizați.

Dar nu cred că ar fi venit la mine în problema cu Abner dacă nu era fratele lui mai mic, Abișai. Abișai era un războinic iute la mânie, pentru care violența era la fel de firească precum aerul pe care-l respira, dar chiar și așa, noi ne construiserăm o prietenie neverosimilă. Fusesse maestrul meu într-ale armelor când am intrat pentru prima dată în banda lui David și eram apropiați ca vârstă. Abișai credea că previziunea mea îl salvase pe David în noaptea în care l-am luat prin surprindere pe Saul la el în tabără. Abișai a fost cel care l-a îndemnat pe Ioab să vină la mine și să-mi ceară sfatul, în speranța că s-ar putea să mă facă să-l sprijin în fața lui David.

Dar i-a venit greu să-mi ceară ajutorul. Eram la mine în odaie, după masă, când Muwat, un pic cam mirat, a zis că Ioab era la ușă și că voia să stea de vorbă cu mine. Bineînțeles că l-am poftit înăuntru și l-am pus pe Muwat să toarne vin. L-am invitat pe Ioab să stea jos, dar a clătinat din cap și, în loc de asta, a început să se plimbe între fereastră și ușă, terminând vinul din două înghițituri mari. I-am făcut semn cu capul lui Muwat să mai toarne, pe urmă am înclinat din cap, ceea ce însemna că voiam să ne lase singuri. Probabil, mi-am zis eu,

Ioab va spune mai ușor ce-l frământă dacă vom fi numai noi doi.

Se uita pe fereastră când a început în sfârșit să vorbească. Vorbele au venit în rafală, fără nici o pregătire.

– Fratele meu are încredere în tine. Mi-a spus să-ți cer sfatul. Când cele două regate ale lui Iuda și Israel o să ajungă la înțelegere și o să se unească, n-o să mai fie nevoie decât de un general care să conducă toată armata. Abner are pretenții serioase, pe bună dreptate. A condus o armată mare, nu doar o bandă de fugari, și în război, nu numai în niște raiduri. Are în mână tot regatul lui Israel. Dacă-l cedează, dacă el este cel care o să negocieze pacea, David o să-i fie adânc îndatorat.

Atunci s-a întors și s-a uitat fix la mine, încruntat.

– O să-l aleagă regele pe el în defavoarea mea?

– N-am vorbit despre asta, am zis eu, răsfirându-mi degetele în semn că habar n-aveam.

– Dar ce crezi? Ce... vezi?

– Dacă vrei să mă întrebi dacă am *prevăzut* ceva în acest sens, nu, n-am prevăzut nimic. Dar ce văd eu, ca un observator obișnuit la curte, este că tu ești nepotul regelui și generalul lui de mare încredere. Mai mult chiar, nu există nimeni pe care David să se bazeze mai mult, în probleme militare, decât pe tine și pe frații tăi. Și tu ești singura lui rudă de sânge de care îi pasă. Mi-a spus că, pe vremea când era copil, mama ta a fost singura dintre frați care i-a arătat o oarecare afecțiune sau interes. Abișai e priceput la mânuirea armelor și Asael este cel mai iute alergător din armată. David se bazează pe voi toți.

– Dar e destul? O să-i fie de ajutor? a întrebat el, începând să se plimbe din nou. Abner are tot regatul lui Israel sub stindardul lui.

– Așa vrea el să credem. Dar Abner e bătrân, am spus eu. Aceasta este cealaltă față a întregii sale experiențe. E destul de bătrân ca să-ți fie tată.

– Nu acționează așa. Nu luptă așa.
– Zău? Atunci de ce nu a fost lângă rege pe Muntele Gilboa?

Mă gândeam la Abner așa cum îl văzusem în întunericul de dinainte de ivirea zorilor, dormind în post, când Avisaï l-a rugat pe David să-l lase să-l omoare pe Saul.

– Crezi că s-a îndoit cineva de loialitatea lui față de Saul?

Ioab și-a descrețit fruntea și a ridicat din sprâncene. Nu se gândise la asta. Acum îl vedeam savurând ideea cu lăcomie.

– Așa vede David toată treaba?

Am ridicat din umeri și mi-am răsfirat degetele.

– Nu știu. Nu se sfătuiește cu mine în probleme militare, am făcut eu, permițându-mi să afișez un zâmbet crispat. Având în vedere priceperea mea ca luptător, nu prea sunt în situația de a face așa ceva.

Ioab mi-a zâmbit și el, a luat carafa cu vin și și-a umplut din nou cana.

– Dar ție îți voi da un sfat, întrucât mi l-ai cerut, am zis eu. Du-te la David. Pune-i problema aceasta direct. Mai bine, fără discuție, să știi ce gândește, decât să trăiești cu această neliniște care te macină pe dinăuntru.

– Poate, a spus el, mângâind cu degetul marginea căinii. Poate că ai dreptate.

Dar până la urmă n-a făcut așa. În loc de asta, a continuat să întoarcă problema pe toate părțile, între patru sau mai mulți ochi, cu frații lui, Avisaï și Asael. Faptul că aceștia trei erau apropiați nu poate fi pus la îndoială. Împărțiseră mai mult decât un pânțec. Erau legați unul de altul de coaja cicatricelor care apar după ce servești în armată o grămadă de vreme și verși mult sânge. Dacă bătălia îi face pe oameni să fie frați, atunci aceștia trei erau legați de două ori, fiecare pătruns de obiceiul de a-i păzi pe ceilalți chiar și din spate. Și acest lucru, cred eu, a dus la ceea ce s-a întâmplat în bătălia de la Gabaon.

Ar fi trebuit să se înscrie în seria de concursuri de arme aranjate dinainte, în vremea aceea de lupte simulate dintre oamenii din regatul lui Israel și oamenii din regatul lui Iuda. Așa cum se întâmpla cu toate ciocnirile de acest fel, se cădea de acord dinainte asupra regulilor luptei. Tinerii ieșeau să se confrunte în număr cu soț. De data aceasta, erau câte doisprezece tineri luptători de fiecare parte. Orice susținători care veneau cu ei – ofițeri, scutieri – acceptau faptul că nu vor intra în luptă. Rezultatul obișnuit al acestor lucruri erau rănirile. Te luptai cu rivalul tău ca să-i dai o lovitură care să-l lase cu gura căscată. Nu încercai să-l omori.

Au început să se lupte cu săbiile scurte și apoi s-a auzit un strigăt. Un tânăr căzuse mort la pământ. Cineva a spus că tânărul cedase și că rivalul lui ar fi trebuit să-l cruțe. Nici până în ziua de azi n-am aflat adevărul în această privință. Atât de mare fost încrâncenarea care i-a cuprins pe toți, că nici măcar scânteia care a aprins-o nu s-a mai văzut. Amândouă taberele s-au înfierbântat și setea de sânge s-a trezit în toți tinerii, până când s-au năpustit unii asupra altora cu brutalitate și au căzut sub lovituri mortale.

În nebunia care a urmat bănuiesc că a văzut Asael șansa de a-l ajuta pe fratele său. L-a cuprins acea furie nebunească, de neoprit, și a pornit să-l atace pe Abner. Abner venise la puț ca să-i urmărească și să le spună oamenilor lui să nu lupte. Era și fără arme și fără armură. Când și-a dat seama că un războinic tânăr pusese ochii pe el și că venea nebunește spre el, a înșfăcat o sulită din mâna soldatului care era cel mai aproape și a fugit. Asael a dat înconjur puțului, micșorând cu ușurință distanța dintre ei. Abner avea la picior o rană veche, care nu se închisese cum trebuie și care îl făcea să meargă greoi. Știa că tânărul îl va întrece în curând. A strigat la el peste umăr, spunând că nu dorea să se lupte. Dar Asael nu s-a oprit și s-a apropiat. Așa că Abner, cu vicleșugurile sale de

veteran, a folosit iuțeala tânărului împotriva lui. Când Asael, în plin avânt, făcea ultimii pași care îi despărteau, Abner s-a oprit dintr-odată, ca și cum ar fi căzut mort. A înfipt bine vârful sulitei în pământ în fața lui, la un unghi mic, și a lăsat viteza cu care venea Asael să-l împingă în capătul bont al sulitei. Neputând să-și controleze viteza, Asael s-a înfipt drept în sulită. S-a înjunghiat ca un vier. Cu toate acestea, a întins mâna să-l apuce pe Abner și a făcut ultimii pași. Abner a făcut un pas înapoi ca să nu-l ajungă Asael. Acesta a rămas acolo un timp până când i s-au înmuiat genunchii și a căzut la pământ.

Abner și-a pironit privirile în pământ, uitându-se, nenorocit într-adevăr, la trupul fără viață.

– Trebuie să ne distrugă sabia de-a pururi? a zis el pe un ton ridicat de parcă ar fi plâns. Ioab! Fratele tău zace răpus. Oprește lupta. Acum!

Ioab, lovit drept în inimă, și-a luat cornul și a suflat în el. Oamenii au încetat hărțuiala și au pus armele jos. S-au adunat, tăcuți, în jurul lui Ioab când el a scos sulita din trupul fratelui lui și a făcut semn prietenilor celor mai apropiați ai lui Asael să ridice cadavrul. Au mers toată noaptea. Dimineața l-au îngropat pe Asael în mormântul tatălui lor de la Betleem.

Moartea aceea inutilă și nedorită a făcut mai mult decât să pună capăt unei bătălii. A însemnat trecerea spre pacea la care trebuiau să ajungă. Abner a trimis un mesager la David: „A cui să fie țara? Fă un pact cu mine și îți voi aduce tot tribul lui Israel de partea ta“. Eram acolo când a primit David mesajul. Mă așteptam să-l văd întinzând mâna și apucând coroana oferită. Nu a dat nici un răspuns. Și-a ridicat bărbia și s-a uitat în sala plină de lume. Pe măsură ce tăcerea pune stăpânire pe tot mai mulți, se auzea un foșnet și mulți își dregeau glasurile. Oamenii se schimbau de pe un picior pe altul, neliniștiți. Am observat o broboană

de sudoare apărând pe fruntea mesagerului. Până la urmă, el a fost cel care a rupt tăcerea.

– Mărite rege, a spus el. Ce răspuns vrei să-i duc generalului Abner?

David a clipit și a făcut o mișcare cu capul de parcă s-ar fi reîntors din niște gânduri care-l duseseră foarte departe. S-a uitat la mesager de parcă ar fi încercat să-și aducă aminte ce misiune ar fi putut să-l aducă pe omul acesta în fața lui. Apoi a vorbit, cu un glas clar și liniștit, cu un zâmbet vag în colțurile gurii.

– Spune-i lui Abner aceste cuvinte: Voi face un pact cu tine. Dar să nu vii în fața mea dacă n-o aduci pe Mical, fiica lui Saul. Dă-mi-o înapoi pe soția mea, Mical.

Am rămas cu gura căscată, la fel cum au rămas mulți dintre cei mai apropiați lui. Nici unul dintre noi nu auzise nici o vorbă de la el în problema aceasta de demult. Mai târziu m-a chemat la el în cameră.

– Ce-ai zis când ai auzit ce condiție am pus? m-a întrebat el.

– N-ai scos o vorbă despre ea în anii din urmă. N-am știut că te gândești la ea. Am fost uimit. Dar cred că e un exemplu grozav de diplomatie.

– Diplomatie? a zis el, uitându-se în cana lui cu vin. Cum așa?

– Urci pe tronul regatului lui Israel cu fiica lui Saul lângă tine, îi faci să tacă pe cei loiali lui Saul și unești triburile de la miazănoapte cu cele de la miazăzi până la urmă.

– Da, așa a spus Abigail. A fost sugestia ei.

Capacitatea acelei femei de a face socoteli cu șiretenie a fost un dar rar. Însemna fie că avea mult altruism în ea, fie că avea un mare coeficient de siguranță în locul pe care îl ocupa. Începuse să se contureze în ultimele săptămâni faptul că Abigail era însărcinată cu copilul care ar fi urmat să fie cel de-al doilea născut al lui David. Pentru o femeie așa ceva nu e de trecut cu vederea. Dar când Mical

i-ar naște un fiu lui David, un asemenea descendent ar fi de două ori de neam regesc, cu o obârșie care ar întrece ca importanță ordinea venirii pe lume când se apropia timpul ca să se ia în discuție problema succesiunii.

Am spus cu glas tare ce gândeam:

– Mical aduce sângele lui Saul ca să unească dinastiile.

S-a uitat în sus cu indignare.

– Sângele lui Saul?

O expresie de dezgust i-a apărut pe chip.

– Nu mă interesează sângele lui Saul. Sânge al înfrângerii și al nebuniei. Aș prefera ca odraslele mele să nu aibă sângele ăla.

– Ionatan a avut sângele acela, am spus eu calm.

Chipul lui David s-a mai destins și încrețiturile de pe frunte s-au netezit.

– Așa e, a spus el, afișând un zâmbet trist și plin de căldură. Și-ți aduci aminte cum îi lua Mical partea? Dar am uitat. N-ai văzut-o deloc. Bine, o s-o vezi destul de curând. Tu, Natan, ai să te duci cu mesagerul la Abner ca să te asiguri că au fost înțelese condițiile pe care le-am pus și că se subînțelege că nu sunt negociabile. Să nu uiți să vorbești și cu Isboșet. Așa e normal. Ar trebui să se constituie ca parte în ceea ce o privește pe sora lui. De fapt, ca să fim decenti, ceea ce i se va cere ei ar trebui formulat ca și cum ar veni de la el. După ce obții consimțământul lui, vreau să te duci cu trimișii lor ca s-o aduceți.

Am vorbit cu grijă, uitându-mă la mâinile mele.

– Sunt mulți ani (zece, după socoteala mea) de când n-ai mai văzut-o. Era fată tânără pe atunci. Cu siguranță s-a schimbat mult. Ca înfățișare exterioară, bineînțeles. Și poate și la suflet. Te-ai gândit la faptul că poate are ceva afecțiune pentru acest bărbat, Palti, după ce a fost soția lui atât de mult timp? Precis sunt și copii. Ai întrebat pe cineva?

S-a ridicat brusc, împingând scaunul înapoi așa încât picioarele au scrâșnit pe piatră.

– Fata aia și-a riscat viața pentru mine. Crezi c-a mai iubit pe altul, pe urmă?

Și-a dat capul pe spate și a scos pe nas un fel de sforăit batjocoritor. Avea motive să fie vanitos, nu zic nu. Asta însă nu e o calitate care să te atragă, nici chiar la un rege.

– Oricum, ce-mi pasă mie? Nu mă interesează Palti, nici ce poate să fie sau nu între ei doi. Căsătoria asta a fost o insultă dureroasă. N-ar fi trebuit să se facă niciodată și acum eu am puterea s-o desfac. Adu-mi-o, Natan. O să pun oameni de pază pe ziduri.

A fost o călătorie lungă, prin praf și arșiță, de la Hebron, prin Valea Iordanului, până la fortăreața lui Abner de la Mahanaim. Abner m-a primit destul de civilizat, așa cum l-ai putea primi pe un paj favorit. A răsuflat adânc ușurat când mesagerul i-a raportat că David îi acceptase oferta.

– Așadar, în sfârșit, se poate pune capăt vărsării de sânge între triburile noastre, a spus el. O să i-o aduc pe fata asta a lui Saul și pe urmă o să mă duc să-mi strâng tribul, beniaminiții, ca să-i fac să-l accepte pe David. Celelalte lucruri o să se aranjeze singure mai târziu. Cât despre problema cu femeia, Isboșet n-o să se opună. Răspund eu pentru el.

– Oricum, este dorința regelui meu să-l consult pe Isboșet și așa voi face.

Abner s-a uitat la mine amenințător, mai-mai să mă înghită.

– Chiar așa o să faci?

Apoi și-a descrețit fruntea și a ridicat din umeri.

– Dă-i drumu' atunci. Du-te să-l vezi dacă vrei. N-o să se opună.

Abner a avut dreptate. Isboșet n-ar fi putut să se opună unei rafale puternice de vânt, așa de tare îl speriaseră. A bombănit că îi dorește lui David să se

bucure de sora lui și că va fi onorat să se înrudească.

Prin urmare, a doua zi dimineață, am fost mirat să-l văd pe Abner călare și o trupă de 20 de oameni înarmați gata să ne escorteze până la casa lui Palti din Gallim. Aduceau o lectică goală, cu perdele. La amiază, când ne-am oprit ca să adăpăm catării, m-am dus la Abner și l-am întrebat, cu glas scăzut, dacă escorta înarmată înseamnă că se aștepta să întâmpine greutăți. A descălecat de pe catâr, înclinându-și umerii și frecându-se la baza gâtului său gros, unde șiruri de cicatrice acopereau o rană veche de cuțit. Mi-a aruncat o privire care era, fără discuție, plină de ostilitate. Îmi închipui că nu a fost prea des în situația de a i se cere să se explice față de cei pe care îi considera subordonați, în special unui subordonat așa de tânăr ca mine.

– Se presupune că tu ești profetul. Am crezut că ai putea tu să-mi spui cum o să meargă, a zis el scoțând un sunet, care era ceva între un hohot de râs și un mormăit. Când e în joc soarta regatului, totdeauna mă aștept la greutăți. Apoi, dacă nu apare nici una, foarte bine. Nu se supără nimeni. Dar dacă apare, să fim pregătiți.

Pe urmă a plecat, chemând pe cineva să-i aducă o coajă de pâine.

Era după-amiaza târziu când am început să zărim casele din oraș. Abner a dat ordin să ridicăm tabăra în vale mai degrabă decât să intrăm în oraș când se lasă seara. Când au început să se ridice corturile, m-a tras deoparte.

– Tu o să-i duci mesajul lui Palti, a spus el. E o problemă delicată. Ești curtean în toată regula, așa am auzit. O să poți să te descurci mai bine decât un soldat bătrân și necioplit ca mine.

A scos pe nas același sforăit batjocoritor.

– Dacă e să dea cineva cu oiștea-n gard, mai bine să dea pajul lui David.

Nu mi se mai spusese „paj“ de multă vreme. Am simțit cum îmi ard obrazii. Spre mâhnirea mea, mă

roșeam de necaz.

– Nu înțeleg de ce treaba asta trebuie să cadă în sarcina mea, am zis eu. Tu ai fost mâna cu care Saul a făcut această unire nedreaptă și plină de păcat. Atunci, cu siguranță, omul lui Saul trebuie s-o desfacă.

– *Plină de păcat, nedreaptă...* Nu știu cum poți suporta gustul acestor cuvinte în gură!

S-a întors și a scuipat ca și cum ar fi vrut să întărească ceea ce spusese.

– A fost vorba de putere atunci, e vorba de putere acum. Știi cum stă treaba cu puterea, Natan. Știu bine că știi. Nimeni nu ajunge cel mai înalt consilier dintr-un simplu băiat de la țară... O, da, știu multe despre tine... A fost de datoria mea să știu cine îl făcea pe rivalul meu să mi se opună cu atâta îndârjire și cine îi sorbea tot entuziasmul regelui meu. Toate discuțiile alea savante despre *tronuri* și *coroane* și despre *rânduri care nu vor da greș*.

Își pițigăiasse glasul ca o fată, maimuțărindu-mă. Apoi s-a întors la grohăitul lui de necioplit. Vocea îi suna ca o tocilă.

– Puternice arme cuvinte astea, folosite împotriva unui om care-și pierdea încet-încet mințile și al cărui spirit era pe ducă. Da, am făcut tot ce-am putut ca să aflu de unde vii, ca să știu dacă erai autentic sau te prefăceai. Știu tot despre taică-tu, cum a fost măcelărit, și despre satul care a fost prădat. Tre' să fi fost un spectacol de milioane, cu un copil care turuie, spunând tot ce-a văzut. Știu cum sunt soldații. Sunt al dracului de superstițioși, caută întruna semne și prevestiri bune ori rele. Dar David nu e prost deloc. Ar fi dibuit imediat un șarlatan, așa că mai mult ca sigur ai jucat teatru din greu. Și mai știu ceva: nu stă nimeni atât de aproape de un rege, așa cum stai tu, fără să înceapă să priceapă cum lucrează pârghiile puterii și cât te costă uleiul cu care trebuie să le ungi. Du-te la Palti și adu femeia asta. Spune-i că

vreau s-o pornim la drum la o oră după răsăritul soarelui.

Eved hamalek, mi-am spus eu în vreme ce urcam cu greu dealul în amurg. Și slujitorul nu poate să-și aleagă singur ce vrea să facă. Abner avea dreptate: mai bine să vină mesajul de la mine. Nu mă îndoiam câtuși de puțin că Abner va folosi forța dacă va fi nevoie. Mai bine ca amenințarea să rămână la distanță, într-un cort din vale, decât să intre pe ușa din față, fără să bată mai întâi, purtând cizme soldățești.

Totuși, nu exisă nici o posibilitate de a-i spune în mod politicos unui bărbat că ai venit să îi iei nevasta. Palti m-a primit cu curiozitate. Era un bărbat bine făcut, cu păr închis la culoare și gură senzuală. Dacă Mical ar semăna cu fratele ei, cum a zis David, ar fi o pereche grozavă. Bineînțeles, auzise și el că Abner își așezase tabăra în vale. Cred că își închipuia că venisem să-i cer vreun serviciu pentru negocierile dintre beniaminiți și forțele lui David din regatul lui Iuda. Am început prin a-i prezenta pe scurt veștile că ostilitățile se vor termina curând, că Abner ceruse pace și că David acceptase.

– Minunat, a spus el, turnând două căni cu vin și dându-mi-o mie pe una.

Am luat-o și am băut vinul cu nesaț, încercând să îmi fac curaj ca să-i spun ce aveam de spus. Fiind cu gândurile aiurea, Palti s-a înviorat la auzul veștilor mele.

– E timpul să punem capăt. Toată lumea știe că Isboșet nu e bun de rege. Beniaminiții vor saluta cu bucurie împăcarea, sunt sigur. Amenințările pe care le primim au devenit prea mari pentru un singur trib. La Gilboa s-a văzut foarte clar.

– Abner se va bucura că primește sprijin de la tine, iar David, regele, va fi și el bucuros, am spus eu, după care mi-am golit cana și am tras aer în piept. S-a pus o condiție.

– Zău?

– Palti, își vrea nevasta înapoi.

– Înapoi? Dar are nevestele lui... văduva de pe Muntele Carmel, cea de pe valea râului Jezreel și am auzit și noi că nu de mult și-a mai luat una, parte din tratatul cu cei de la miazănoapte, fata unui rege gheșurit, nu-i așa? Da' nu văd ce...

Și pe urmă, când a înțeles ce vreau să spun, a făcut un pas înapoi. A întins o mână ca să se sprijine de un stâlp, să nu cadă.

– Nu poate cere așa ceva. Nu după zece ani. Ce poate să însemne ea pentru el după tot timpul ăsta care a trecut? Avem copii, cel mai mic n-are nici cinci ani. Atât timp și niciodată nu i-a trimis nici măcar o vorbă. Nici chiar când tatăl și frații ei zăceau morți pe câmpul de bătălie.

Acum se plimba în sus și în jos, ridicând tonul tot mai mult.

– Nici măcar o vorbă cât a fost îndoliată. Nu poate să aibă vreun sentiment pentru ea. Din mândrie, doar...

– Nu, Palti, am zis eu. Nu mândria i-a dictat dorința asta. Politica. Are nevoie de acest lucru. Întrebi ce înseamnă ea pentru el. Căsătoria aceea a fost invitația pentru ca el să se alăture dinastiei lui Saul. Acum, când casa lui Saul s-a micșorat, el trebuie să recupereze locul acela. David va fi rege, nu doar al regatului lui Iuda, ci și al regatului lui Israel. Samuel a prezis că așa se va întâmpla. Nu poți să te opui.

– Dacă așa a prezis Samuel, după cum spui, atunci așa o să se întâmple, fie că o are pe Mical lângă el, fie că nu.

Am ridicat o mână.

– Ajunge. Căsătoria voastră nu a fost valabilă după nici o lege, doar conform unui decret dat de rege. Regele acela a murit. Un alt rege s-a ridicat. Acum, du-te la Mical și pregătește-o. Abner are de gând să pornească spre Hebron la o oră după răsăritul soarelui. Mă voi întoarce cu o lectică pentru ea. Dacă te-ai simțit bine în anii aceștia,

bucură-te. Dar acceptă că s-a terminat. Căci s-a terminat, Palti, am zis eu, așteptând o clipă. Într-un fel sau altul.

Am lăsat amenințarea să plutească în aer între noi doi și pe urmă m-am întors să plec. Când am ridicat drugul de la ușă, m-am uitat înapoi. Palti se lăsase în jos pe lângă stâlp și-și luase capul în mâini. Îi tremurau umerii de plâns. Dacă el, un bărbat aspru, putea fi pus la pământ de această veste, ce avea să se aleagă de Mical? Mă gândeam cu groază la dimineața următoare. Când ușa grea s-a închis după mine, m-am rezemat de ea o clipă, trăgând aer în piept cu greutate.

Am dormit pe apucate în noaptea aceea, ascultând sforăiturile ce mă zgâriau pe creier ale soldaților din jurul meu. La prima geană de lumină, am ieșit și i-am trezit pe cei însărcinați să ducă lectica. Ajunși aproape de casă, l-am văzut pe Palti, îmbrăcat de drum. După el, cu pași nesiguri, sprijinită de două servitoare, venea o siluetă înaltă și subțire, înfășurată într-o mantie de călătorie. Înainte ca ușa să se închidă în urma ei, am văzut un băiat apucând-o bine pe sora lui, care își întindea mânuțele și plângea. Fața băiatului era numai dâre de lacrimi. După ce Palti a ajutat-o pe Mical să se urce în lectică, i-am pus mâna pe umăr. S-a întors spre mine.

– Nu se poate să mergi cu ea, Palti.

– Am de gând s-o urmez, a spus el. Am de gând să mă duc la rege și să-l rog...

– Fără folos, i-am spus eu. Rămâi aici și ai grijă de copiii voștri, am mai zis eu, după care am coborât tonul. Au nevoie de un părinte, cel puțin. Dacă îi aduci aminte lui David de adulterul pe care l-ai comis, n-o să-ți fie prea bine.

– Trebuie să încerc, a spus el.

Am ridicat din umeri. Pe asta i-o voi lăsa lui Abner. El era conducătorul expediției. Era de datoria lui să-i poruncească lui Palti să stea pe loc.

Dar se părea că lui Abner nici nu-i pasă.

– O să-i vină de hac căldura, a zis el. Sau terenul accidentat. Nu e așa de tânăr. N-are nici catâr. Nu cred că poate să țină pasul cu soldații antrenați pentru marș.

Totuși, pe măsură ce dimineța trecea și căldura amiezii se întetea, Palti n-a dat nici un semn de șovăială. Din când în când o striga pe Mical, asigurând-o că o urmează.

La amiază m-am dus după pâine și apă pentru Mical, dându-i burduful din piele de capră prin perdea. Ea a acceptat apa, dar n-a vrut să ia pâinea. Am auzit-o cum respira greu. Mi-am luat catârul și m-am dus la coada cortegiului, unde Palti mergea clătinându-se, cu tunica udă leoarcă de sudoare și cu fața roșie ca focul. M-am lăsat în jos ca să vorbesc cu el.

– Nu-i cinstit ce faci, nu-i cinstit pentru ea. Are nevoie de liniște ca să se împace cu ea însăși, să se pregătească pentru întâlnirea cu regele. Cum poate face așa ceva când te aude plângând și strigând-o? Tot ce faci este să-i sporești supărarea.

Nu mi-a răspuns, ci doar a continuat să-și târască picioarele. Așa că i-am aruncat un burduf cu apă, i-am dat una după ceafă catârului și am mers mai departe. Când am ajuns în dreptul lui, Abner s-a întors către mine.

– Ar fi mai bine dacă i-ar astupa cineva gura câinelui ăluia care urlă sau, altfel, o să i-o astup eu.

Nu mult după aceea, când Palti a strigat din nou, unul dintre soldații mai tineri, care se pricepea de minune să imite, a început să repete strigătele lui în bătaie de joc. Un alt tânăr a preluat jocul, răspunzând cu glas pițigăiat. Curând o gașcă întreagă preluase jocul cu strigatul și răspunsul, adăugând câte ceva obscen. M-am întors spre Abner.

– Ar fi mai bine dacă ai pune capăt la toată bătaia asta de joc. Nu e potrivit să vorbești în felul acesta despre soția regelui.

– Ai dreptate.

Abner a scos un fel de grohăit. Și-a întors catârul și a pornit înapoi spre Palti. Palti nici măcar nu s-a uitat la Abner, ci a mers mai departe, deși se părea că tremură din toate încheieturile din cauza efortului. Abner și-a strunit catârul să-i taie calea lui Palti.

– Ajunge! Întoarce-te, du-te acasă.

Totuși, Palti nu l-a băgat în seamă. Fără să se uite la el, a făcut un pas într-o parte, ca și cum ar fi vrut să treacă în fața catârului lui Abner. Abner a luat sulita de partea mai groasă și l-a lovit pe Palti cu putere chiar sub omoplat, așa că omul a căzut pe spate, ridicând un nor de praf. Imediat s-a sprijinit într-o mână, ca să se ridice iar în picioare. Abner a venit repede cu partea mai groasă a sulitei și l-a lovit pe Palti după cap, făcându-l să cadă în mijlocul drumului. A început să curgă sânge din tăietura de deasupra urechii.

– Să nu-ți spun de două ori. Pleacă de aici. Valea! Data viitoare când o să folosesc sulita, o să fie vârful ăsta ascuțit pe care o să-l simți pe pielea ta.

Palti a gemut, străduindu-se să se scoale în picioare. Acum cortegiul se oprise. Toată lumea de acolo se uita, așteptând să vadă dacă Palti va pleca sau va mai face un pas în față și va fi ucis.

Deodată, s-a produs o mișcare. Mical aruncase cât colo perdelele de la lectică și ieșise, clipind din cauza luminii puternice. A alergat spre Palti, cu vâlul alunecându-i pe umeri și cu părul desfăcut, revărsându-se pe spate. Cred că s-ar fi dus direct în brațele lui dacă Abner nu i-ar fi dat un picior catârului ca să se așeze între ei. Mical și-a ridicat capul. Avea pe obraji dâre de la lacrimi.

– Fă ce-ți spune, Palti. Du-te înapoi la copiii noștri. O să-l implor pe rege. O să găsesc eu o cale să vin acasă, la tine.

Ochii lui Palti i-au cercetat chipul lui Mical.

– Jură, a spus el.

– Jur.

Atunci Abner a sărit de pe catâr și a apucat-o strâns de braț.

– Rușine! a strigat el. Ți dezonorezi soțul, pe rege! Să fii fericită dacă n-o s-ajungă la urechile lui ce s-a întâmplat aici.

A tras-o în fața lui, răsucindu-i brutal brațul la spate. Pe urmă a forțat-o să mărească pasul până la lectică și aproape a aruncat-o înăuntru. Ar trebui să fie mai cu grijă, m-am gândit eu. Ea va ține minte așa ceva. Abner a strigat cu grosolănie, dând ordin de plecare. M-am răsucit în șa și l-am văzut pe Palti, în genunchi în țărână, bocind. Și am văzut mâna ei albă, prin perdeaua de la lectică, întinzându-se spre el. Pe urmă am trecut peste o creastă și am luat-o pe drumul către Hebron.

Era aproape seară când am ajuns la porțile orașului. Înăuntru i-am dat catârul băiatului de la grajduri și m-am dus la lectică s-o aduc pe Mical. Își pusese vâlul la loc, dar puteam să-i văd ochii. Nu mai erau triști. Tot ce am putut citi în ei era furie. Un șarpe al mâniei, încolăcit înăuntrul ei.

Când i-am spus lui David că Mical a sosit, el n-a părut foarte grăbit s-o vadă. Am fost mirat. Măcar curiozitatea, mi-am zis eu, l-ar fi îmboldit. Dar am fost și bucuros. Nu voiam ca el să dea ordin să-i fie adusă așa cum era, cu hainele murdare de pe drum, cu dăre de lacrimi pe obraji și obosită până la epuizare. A întrebat cum a primit Palti vestea.

– Prost, am zis eu. A mers pe jos după noi tot drumul până la Bahurim.

– Chiar așa? Îmi pare rău. Vezi să i se trimită un berbec de la oile alea din Țiclag, de la oile alea care dau lână cu fir lung, din aia pe care toată lumea pune mare preț, și o pereche de boi și alte daruri care ți se par bune. N-am nevoie de un dușman acolo dacă pot să evit. Ar trebui să știe că nu-l acuz de nimic în problema asta.

Nu prea credeam eu că un dar în vite ar avea puterea să-i astupe gura lui Palti și m-am mirat că David putea să fie atât de lipsit de inimă ca să

propună așa ceva. Nu părea să fie un om care să nu fi trăit vreodată o afecțiune profundă. Atunci unde îi era empatia? Îngropată, așa bănuiesc, sub egoismul lui. Eram pregătit să răspund la următoarea întrebare, cum a primit Mical porunca. Dar am rămas cu gura deschisă, căci n-a întrebat nimic. În schimb, gândurile îi erau îndreptate spre Abner și spre faptul că mersese în întâmpinarea beniaminiților. În noaptea aceasta se pare că era rege înainte de a fi bărbat. La vremea aceea, treaba asta m-a deranjat. Mai târziu aș fi avut motiv să doresc să fie mereu așa.

– Am de gând să dau o petrecere pentru Abner și oamenii lui diseară. Poți să-i transmiți lui Mical că n-o aștept. N-aș crede că ar vrea cu tot dinadinsul să fie la o petrecere cu soldați, a zis el, după care a tăcut o clipă. După o călătorie atât de lungă.

Și după ce a fost smulsă de lângă copiii ei și după ce și-a văzut bărbatul, cu care stătea de zece ani, doborât în fața ei, mi-am spus în sinea mea. Dar iată ce am spus:

- Vor fi Ioab și Abișai la această petrecere?
- Din întâmplare, nu. Sunt plecați. Fac raiduri.
- Foarte bine, am zis eu.

David a încuviințat din cap.

– O să trebuiască să te ocupi de asta la un moment dat. Și foarte curând.

- Știu.

A fost una dintre petrecerile cu multe mâncăruri pe masă, cu vin din belșug, cu aerul mustind de delicioasele arome de la mieii care se învârtteau în proțap și de la găinile care se rumeneau în cuptoare de lut. Întrucât s-a lăsat întunericul și au apărut torțele, flăcările au început să danseze aducând un plus de strălucire. Muzica a fost și ea nemaipomenită. David invitase câțiva artiști din tribul lui Abner, în onoarea lui, ceea ce l-a încântat. Nu a fost cântec pe care să-l ceară și pe care să nu-l știe acești artiști, adesea într-o variantă originală și sprintară.

David era în cea mai bună formă a sa în asemenea împrejurări. Avea destul spirit soldătesc în el ca să ia parte la glumele porcoase care se făceau și avea destul spirit regesc în el ca să facă în așa fel încât să conteze faptul că își amintea de vreun moment de vitejie sau sacrificiu și că i-a lăudat pe fiecare după merit. Față de Abner a fost generos, neluând în considerare ce a fost înainte, ci dându-i respectul pe care un tânăr îl datorează unui mai în vârstă. Toți cei care erau în sală aveau voie să înțeleagă că omul acesta era stimat, chiar iubit, de David. Era clar că tânărul rege și soldatul cel bătrân erau gata să se împace. Abner se lăfăia în atenția deosebită care i se dădea. Îmi închipui că anii petrecuți recent lângă Saul, totdeauna cu ochii în patru ca să vadă semne de nebunie, ar fi putut să îi ofere puține seri atât de plăcute. Târziu în noaptea aceea s-a ridicat în picioare în mijlocul sălii. Era roșu la față și mergea nesigur din cauză că băuse cam mult. Aproape fiecare se uita într-o parte la vecin, întrebându-se ce o să vină. Abner a ridicat cana, toastând în cinstea lui David.

– Noi suntem trupul și sufletul tău. În vremurile de demult tu ne-ai eliberat și ne-ai adus înapoi acasă. Să fie din nou așa! Tu ești cel care va păstori tot poporul nostru. Îți promit că, data viitoare când o să ne întâlnim, o să aduc tot regatul lui Israel sub stindardul tău.

Toată lumea din sală a izbucnit în urale, bărbații bătând din picioare pe scânduri, în vreme ce David s-a sculat și l-a îmbrățișat. Aproape toți războinicii și-au pus mâinile streășină la ochi când l-au văzut pe generalul încărunit asigurându-l pe noul său rege de iubirea și loialitatea sa.

Abner a plecat a doua zi înainte de prânz. La nici o oră după aceea, Ioab și oamenii lui au apărut din altă direcție în fruntea unui șir lung de căruțe pline cu prăzi de război. David a trimis după Ioab ca să-l trateze cu onorurile cuvenite pentru raidul pe care-l făcuse cu mare succes, dar când Ioab se

îndrepta spre odăile lui David, aflase deja că Abner venise și plecase. Probabil că și auzise sau trăsese concluzia că tonul petrecerii fusese mai mult decât prielnic și că Abner fusese tratat cu distincție. Ioab era soldat, nu diplomat. Nu învățase niciodată să-și schimbe expresia feței după împrejurări. S-a năpustit în camera lui David și expresia care i se putea citi pe chip era aceeași furie nedisimulată pe care am văzut-o când eram copil și m-a izbit de peretele casei părintești.

– L-ai avut în mână pe comandantul dușmanului și l-ai lăsat să plece? a zis el fără să aștepte răspunsul lui David și a urlat în continuare. Cum de ți-a dat prin cap să ai încredere în el? Toată discuția asta despre unirea regatelor. Nu trebuie pentru nimic în lume să crezi c-o să-și ducă promisiunea până la capăt. A venit aici ca să studieze planurile tale și să-și dea seama de forțele pe care le ai. O să vină-napoi cu o armată după el.

Pe urmă s-a luat de mine.

– Natan, cum ai putut să nu-l sfătuiești pe rege în privința asta? Cu siguranță tu, cel puțin, poți vedea în viitor.

– Ioab, ce văd eu e un frate care se simte nedreptățit și pe care îl chinuie o sete de răzbunare. Dar ține minte: Asael l-a atacat pe Abner.

– Dar n-are nimic de-a face una cu alta!

Ioab scuipa acum, căci nu mai putea să-și stăpânească furia.

– Dacă așa stau lucrurile, a spus David, atunci răbufnirea asta a ta nu are nici un motiv și e jignitoare. Ești luptător, nu politician. Nu te pune cu mine când e vorba de asta. El, cel puțin, e în stare să-și dea la o parte sentimentele personale și să vadă ce e important, a zis David, întorcându-se să mai toarne niște vin. Experiența contează în chestiuni din astea.

Fiindcă se întorsese, nu a văzut expresia de pe chipul lui Ioab când a pronunțat cuvântul „experiență“. Nu era în firea lui David să judece

greșit pe cineva. Mai târziu m-am întrebat dacă remarcă aceasta era de fapt rezultatul unei judecăți greșite sau mai degrabă un îndemn bine calculat pentru a da exact rezultatul pe care îl dăduse. Dar la vremea aceea am crezut doar că îi lipsea tactul. Când David s-a întors cu două căni de vin în mână și i-a oferit-o pe una lui Ioab, acesta, în totală contradicție cu felul lui de a se purta, a făcut semn cu mâna că n-o vrea.

– Ai dreptate, a zis el. Sunt prea obosit ca să discut chestiunea asta acum. Da-mi voie să mă retrag.

David a ridicat din umeri și mi-a dat mie cana cu vin. Mai târziu a vrut să știe de ce n-am văzut ce se va întâmpla în noaptea aceea și a doua zi dimineată, de ce am stat acolo și am băut cu el și n-am avertizat pe nimeni. Același lucru aș fi putut să-l întreb și eu. Nu era nevoie să fii clarvăzător ca să înțelegi furia și gelozia lui Ioab și să prezici că s-ar putea să iasă ceva cumplit din asta. Cei crescuți într-o cultură a răzbunării de sânge nu se schimbă într-o zi.

Dimineată, Abner zăcea mort dincolo de porțile din Hebron. Ioab se dusese direct din camera regelui și trimisese un mesager, chipurile la cererea regelui, ca să-l găsească pe Abner unde își așezase tabăra pentru noapte, la fântâna Sarei. Mesajul a fost că David dorește ca el să se întoarcă la Hebron. Abner, care, fără discuție, încă se desfăta cu sentimentele bune de cu o seară în urmă, s-a grăbit să răspundă la chemare. Ioab l-a așteptat. Nici n-a apucat bine Abner să intre pe poartă, că Ioab l-a și luat de braț, trăgându-l mai la întuneric și spunându-i că trebuie să schimbe câteva cuvinte între patru ochi. „Cuvintele“ au fost un pumnal în burtă: datoria pentru sângele fratelui fusese plătită.

David m-a chemat imediat după ivirea zorilor când oamenii de pază s-au schimbat și au

descoperit cadavrul. Își dădea jos cămașa de noapte și nu stătea deloc locului când un servitor se străduia să-l ajute să pună o tunică pe el.

– Las-o baltă, mă descurc și singur, a spus el, pierzându-și răbdarea și trăgând de țesătura fină până când s-a rupt în mâna lui. Nu-ți face probleme. O să trebuiască s-o sfâșii oricum.

Apoi s-a luat de mine:

– Cum se face că *nu* ai prevăzut această întâmplare?

Îi știam bine ochii aceia lipsiți de expresie, ce priveau în gol. Știam cum arată furia lui. O simțisem înainte, în peșterile de la Horeș, în ziua în care nu fusesem în stare să interpretez profeția despre Ionatan. Acum am simțit-o din nou, necruțătoare și neînduplecată, și pârjolitoare. M-am străduit să-mi fac o mască de om calm, deși pe dinăuntru eram tare tulburat.

– Aș putea să-ți pun și eu aceeași întrebare, rege. Ioab ți-a fost credincios în luptă la Adullam și în sălbăția din Zif și la heleșteiele din Țiclag. Te-a urmat când ai fost în exil, a stat lângă tine când alții nu te mai voiau. Acum, când toate lucrurile pentru care ați luptat împreună sunt pe cale să-ți cadă în poală, el află că îl iei în brațe pe cel care ne-a hăituit și dai petreceri în cinstea lui. Cel care, nici mai mult, nici mai puțin, i-a ucis fratele. Ioab știa că aveai de gând să-l faci subordonat al acestui om. Și totuși, când a venit la tine aseară, în loc de o vorbă bună, de un gest care să-l facă să aibă încredere și să fie liniștit, în loc să-l faci să se apropie de tine, ca unchi și prieten de o viață, îl insulti și-l dai la o parte. Așa că te întreb: cum se face că *nu* ai prevăzut treaba asta?

Nu-i vorbisem niciodată așa, nu cu glasul meu pe care-l știu și de care sunt conștient. Vedeam cum îi pulsa vena de la tâmplă și cum își încleșta și își descleșta pumnii pe lângă corp. Ochii lui, care se făcuseră mari de tot de uimire, m-au sfredelit. M-am pregătit pentru o izbucnire.

În loc să izbucnească, și-a lăsat capul în jos. Când a vorbit, era încă furios, cu buzele strânse. Dar nu a fost nici o erupție. A vorbit încet, cu glas reținut, dar a scuipat cuvintele de parcă le simțea gustul amar.

– Tu, Natan, ești singurul care are destul curaj ca să spună adevărul.

A ridicat capul și și-a adunat forțele.

– Vino cu mine. Merg la poartă să văd mortul.

S-a întors ca s-o pornească și eu am mers după el, asudând ușurat.

– Oare e înțelept ceea ce faci? l-am întrebat în timp ce mergeam. N-ar trebui să stai deoparte de crima aceasta?

– Cum pot să fac așa ceva?

M-am străduit să țin pasul cu el cât a trecut bocănind prin sală.

– Ce a făcut Ioab în nesăbuința lui pune totul în primejdie. Beniaminiții n-o să se mai unească acum cu noi, dacă nu mai e Abner ca să-i convingă. O să spună că sunt vinovat de cea mai josnică trădare.

– Nu ai dreptate. Se vor uni cu tine. Așa a zis Cel de Sus. Dar trebuie să acționezi acum. Fă-l pe Ioab să plătească – și să plătească scump pentru asta.

– Dar cum pot să fac asta? a repetat el. Nu pot să-l cruț. Nu pot, acum, că Abner a murit. Ai dreptate. Tu ai întotdeauna dreptate. Aveam de gând să-l pun pe Abner într-o funcție deasupra lui. Trebuia. Dar acum Ioab este singurul general capabil pe care-l am. Războaiele noastre n-o să ia sfârșit doar pentru că se unesc triburile. Dacă o să se unească, după ce s-a întâmplat în noaptea asta. Asta o să fie doar începutul. Am nevoie de un general priceput pe care să-l trimit împotriva filistenilor și a tuturor celor care ne-au simțit slăbiciunea și râvnesc la țara asta. Am nevoie de Ioab.

– Nu zic să-l omori. Dintre toți, beniaminiții pot să înțeleagă situația asta dacă le-o prezinți ca pe o datorie de sânge. Dar trebuie să te ții deoparte. Trebuie să deplângi ce s-a întâmplat. Și trebuie să găsești un mijloc să-l pedepsești pe Ioab și totuși să-l ții în slujba ta.

– Mulțumesc, Natan, a zis el cu un glas mustind de sarcasm. Mulțumesc pentru că mi-ai arătat această cale limpede și ușoară.

Era o dimineață cu soare și am început să clipesc când am ieșit în piață. Străzile erau aglomerate. Forfota obișnuită de dimineață, cu grămezi de oameni care umblau fără rost pe acolo, șușotind despre crimă. David nu s-a uitat nici în dreapta, nici în stânga, nici nu a salutat pe nimeni, ci a continuat să meargă cu pași mari și repezi spre poartă. Erau oameni de pază în jurul cadavrului, care îi țineau pe toți gură-cască la distanță, dar care i-au făcut loc lui David când s-a apropiat.

Abner zăcea întins cum căzuse, cu picioarele răsucite unul pe după celălalt. Capul i se zdrobise când s-a lovit de muchia unei pietre, care acum îi intra direct în craniu. Căzătura probabil că-l ucisese înainte ca lovitura de pumnal în măruntaie să fi avut ocazia să-și facă efectul.

David și-a lăsat capul în piept o clipă și și-a acoperit ochii cu o mână. A vorbit încet, așa că numai eu îl puteam auzi.

– Să fi murit Abner ca un om de rând?

S-a lăsat pe vine lângă cadavru și a luat capul zdrobit în mâini. Un lichid galben și limpede i s-a scurs printre degete, dar David n-a lăsat impresia că l-a observat.

– Uită-te la tine, i-a spus el cadavrului. N-ai avut picioarele încătușate și mâinile ți-au fost libere. Și totuși ai căzut cum se cade în fața înșelătoriei și a trădării.

S-a ridicat în picioare, strângând materialul din tunică unde îl rupsese din greșeală și făcând mare caz pentru ruptură. Făcuse foarte bine înfuriindu-

se. În ochii lui se vedeau durerea adevărată ca și mânia.

– Sfășiați-vă veșmintele! a zis el pe un ton ridicat. Omul ăsta este general al regatului lui Israel. Dați-i cele cuvenite.

Apoi s-a întors spre oamenii care stăteau de pază. Toți erau în picioare, cu capetele plecate și cu privirile îndreptate în altă parte.

– Să fie adus aici Ioab. Și spuneți-i să vină în haine de căință!

Soldații s-au uitat unul la altul și pe urmă în jos, la picioare. Nici unul dintre ei, așa se părea, nu dorea să-i ducă generalului acest mesaj.

– Faceți ce v-am spus! a strigat David. Acum!

M-am aplecat ca să fiu mai aproape de el.

– Lasă-mă pe mine să mă duc. Mai bine să merg eu.

David s-a întors spre mine brusc, privindu-mă gata-gata să mă mănânce. Ar fi putut să accepte că și el era răspunzător pentru ce se întâmplase, dar încă fierbea de furie fiindcă eu nu prevăzusem nimic.

– Du-te, atunci.

M-a împins cu putere, aproape lovindu-mă.

– Fii mesager. Măcar atât *poți* să faci.

Ioab stătea așezat în camera lui în cazarmă, cu Abișai în picioare în spatele lui. Era încă în uniformă.

– Dacă ții la viața ta, Ioab, dă-ți jos tunică aia pătată de sânge. David vrea să te duci la el.

Nu s-a mișcat deloc.

– Scoală-te-n picioare! Mă auzi?

– Te aud, a spus el liniștit. De ce m-aș scula ca să mă duc cât mai repede la propria execuție?

– Ioab, am zis eu. Nu are de gând să te omoare. Dar nu abuza de răbdarea lui. Pune pe tine o haină de căință și du-te la poartă.

Ioab s-a uitat la mine pierdut. Avea ochi ca de sticlă, iar trupul i se lăsa în jos, inert.

– Fă ce-ți spun, omule, dacă vrei să trăiești.

Abişai şi-a pus o mână pe umărul fratelui lui.

– Ai încredere în Natan. Fă ce spune el.

Ioab s-a uitat în sus la fratele lui şi pe urmă s-a ridicat în picioare, mişcându-se parcă într-o uluială continuă. Abişai l-a luat de braţ şi l-a condus spre depozit, unde se putea găsi nişte pânză de sac aspră, care să-i servească drept haină de căinţă.

Nu mult după aceea, Ioab a ieşit din cazarmă, înfăşurat cu o fâşie de pânză în jurul şalelor şi cu altă fâşie ruptă în grabă dintr-un sac cu grâu. Înainta prin mulţimea care se dădea la o parte, iar David se uita fix la corpul acela păros, plin de cicatrice din bătălii, cu o privire care te jupuia de viu. Pe urmă s-a întors cu spatele la el şi s-a adresat mulţimii.

– Să ştiţi că un prinţ, un mare om de-al lui Israel, a pierit în această zi. Şi astăzi eu sunt slab, chiar eu, regele uns al lui Dumnezeu. Fiii aceştia ai surorii mele, Ţeruia, sunt prea sălbatici, prea cruzi pentru mine. Fie ca ei să-şi primească răsplata pentru răutatea lor.

S-a întors spre Ioab şi a arătat cu degetul spre pământ.

– Aşază-te jos, în ţărână, şi plânge-l pe Abner, fiul lui Ner.

Ioab s-a lăsat încet în genunchi. A aşteptat o clipă. Aş putea zice că îl costa enorm, mult, mult de tot... el, generalul, rudă a regelui. Dar voinţa de a trăi e chiar mai puternică decât mândria. Şi-a plecat fruntea în ţărână, la picioarele lui David.

David era roşu la faţă. Gura îi era o linie subţire. Pupilele, negre, îi erau imense, în ciuda soarelui de dimineaţă, care strălucea cu putere. A făcut un pas înainte de parcă ar fi vrut s-o ia la fugă şi l-a lovit pe Ioab tare cu piciorul în coaste. Ioab şi-a înăbuşit un geamăt de durere. Şi-a ridicat braţele, instinctiv, ca să se ferească de loviturile pe care le-ar fi putut primi în cap.

– Tu şi casa ta sunteţi vinovaţi de ce s-a întâmplat. Fie ca în casa ta să se afle totdeauna

cineva care să sufere, a zis David și i-a mai dat un picior. Fie ca familia să-ți fie hăituită de ucigași. Fie ca odraslele tale să știe ce e foamea.

Era un blestem cumplit și Ioab se zvârcolea pe pământ sub vorbele și loviturile care cădeau asupra lui. Dar când s-a terminat atacul, am văzut că trupul lui nu mai era atât de încordat. Cuvintele și loviturile erau una, sabia călăului, alta. În vreme ce regele și-a vărsat toată furia prin acest val de blesteme, Ioab și-a luat mâinile de la cap. Și-a dat seama că, întrucât nu mai primea lovituri, spusese adevărul și că regele îl va lăsa să trăiască.

În agitația și nebunia din ziua aceea, David nu s-a gândit nici un pic la Mical. În seara aceea mi-am adus aminte cu întârziere să întreb de ea. Mai-marele servitorilor mi-a spus că David nu spusese nimic special în legătură cu ea, dar că Abigail îi trimisese pe servitorii ei ca să-i dea tot ce avea nevoie. Atunci m-am dus să văd ce face. Dar deși servitoarea care a deschis ușa și-a cerut mii de scuze, Mical nu m-a primit.

– Mical spune că nu se simte bine și că vrea să se odihnească.

Când m-am întors să plec, fata, despre care știam că are o minte foarte ageră, a întins o mână ca și cum ar fi avut de gând să mă oprească, și pe urmă a tras-o repede înapoi.

– Stăpâne, nu mănâncă nimic. De-abia dacă soarbe puțină apă. Noi, stăpâna și cu mine, ne temem pentru ea.

– Chiar așa? Faci bine că ai încredere în mine.

M-am dus direct la Abigail. Între noi nu era nevoie de vreo introducere. În clipa în care am rămas singuri, și-a spus toate gândurile care o frământau.

– Știi ce-o să spui, Natan. De ce am insistat? Ca să fiu sinceră, și eu îmi pun aceeași întrebare. Ai să mă crezi dacă îți spun c-am făcut-o pentru ea?

Trebuie să fi dat impresia că mă cam îndoiam. Ea se sculase în picioare și se plimba de colo colo. Avea burtică, de la copilul pe care îl purta în pânțele, și totuși era trasă la față. Am observat că, în afară de talia care i se îngroșase, era foarte subțirică. Boala nemiloasă deja pusese gheara pe ea. S-a crispat cât timp s-a tot plimbat înapoi și încolo. Pentru o clipă, o durere ascuțită m-a săgetat între sprâncene și am văzut-o pe Abigail... întinsă pe un catafalc. David o ținea de mână descărnată și un băiețel plângea în colț. A fost năluca de o clipă. Când am clipit, dispăruse. Dar am știut că era adevărată. O frântură de amărăciune m-a străpuns ca un pumnal. Pentru mine era mai mult decât o mamă. Era confidenta și prietena mea.

– Stai jos, am spus.

Am turnat vin și i-am dat cana. A golit-o ca un bărbat, dintr-o înghițitură, însetată, și a întins cana ca să-i mai pun.

– Te doare chiar atât de tare? am întrebat eu liniștit.

– Uneori, când sunt obosită. Noaptea e mai rău.

– Abigail...

A dat din mână ca și cum ar fi vrut să spună că e mai bine să nu mai discutăm.

– Nu. La vârsta mea, să fii însărcinată e o binecuvântare. Mai mult chiar. E un miracol. Am crezut... din cauza lui Nabal, cinci ani de căsătorie și nici un copil... Am crezut că sunt steapă, a zis ea, mângâindu-se pe pânțelele umflate. Vreau să trăiesc doar cât să aduc o viață pe lume, asta-i tot.

Nu mă întrebases direct, dar am auzit întrebarea care plutea în tăcerea ce ne înconjura.

– O să trăiești, am zis eu. Și după aceea. Destul ca să te cunoască și fiul tău.

A zâmbit.

– Un fiu? Bine. Și o să trăiesc să-l văd. Atunci asta e mai mult decât sperasem. Sunt mulțumită. Acum pot să îndur orice...

A mai luat o înghițitură de vin și și-a adunat forțele.

– Natan, mă bucur c-ai venit și nu numai pentru cuvintele astea de încurajare. M-am tot întrebat ce am făcut, ce pot face pentru Mical acum, că e aici. Am făcut o greșală. Sincer, am crezut că ea o să vrea asta. Da, da, am crezut c-o să fie bine pentru David, pentru casa lui, să refacem legătura cu Saul, să înăbușim viitoare pretenții venite din direcția aia. Dar am mai crezut că ea e ca mine. L-am disprețuit pe soțul meu, Nabal. L-am disprețuit pentru că se îmbăta și pentru că era prost cu mult înainte de a-l vedea eu pe David. Dar după... după ce-l văzusem pe David... Natan, David arăta atât de frumos în ziua aia, când l-am întâlnit pe drum. Era îmbrăcat pentru luptă, cu părul legat la spate, cu pielea unsă. Și furios... știi cum e el când e furios. Simțeam asta. Simțeam cum pleacă de la el căldura. Sentimentul că avea un scop, care era bine înrădăcinat în el, cât de mult se înfrâna, dar cât de feroce putea să fie când era dezlănțuit. Stăpânirea lui de sine. Și pe urmă, felul în care i s-a înmuiat inima când a înțeles ce făceam. Bunătatea și binecuvântarea pe care mi-a dat-o când m-a trimis acasă. Acasă. Acasă, la porcul ăla împuțit, din cauza căruia aproape ne omorâseră pe toți. A trebuit să mă duc înapoi la mine acasă și să stau cu Nabal și să îndur unul dintre chefurile lui când s-a îmbătat crișă. A trebuit să mă uit la el, la barba lui care căpătase o coajă de la mâncarea care-i căzuse din gură, la tunica lui pătată de la vin și de la bale. A trebuit să-i ascult glumele porcoase și tâmpite și să-l văd cum le pipăie pe toate servitoarele cu mâinile alea unsuroase ale lui. Să-l ascult cum se laudă c-a ținut piept neisprăviților de pribegi, știind bine că, dacă n-aș fi eu, el ar zace mort în propriul lui sânge. Și dorindu-mi, în fundul sufletului, să fi murit într-adevăr. A doua zi, după ce se trezise din beție, m-am dus la el și i-am spus. I-am spus ce făcusem eu și ce prost era el. S-a

sculat în picioare și s-a dus împleticindu-se la hârdău, unde a vomitat. Știi cu câtă violență vomită un bețiv. Avea ochii roșii când a terminat de vomitat. Și a făcut o criză. Lumea spune că eu am provocat-o cu vorbele pe care i le-am spus. Nu-i adevărat. Și-a făcut-o cu mâna lui. Își ruinase sănătatea. Sunt sigură că ar fi avut aceeași criză în ziua aia din cauza lăcomiei, chiar dacă i-aș fi spus adevărul sau nu. Dar eram bucuroasă. Și încă și mai bucuroasă când, zi după zi, nu s-a mai trezit. Pe urmă, în a zecea zi, a murit, lăsându-i lui David cale liberă ca să mă ceară de nevastă. A trebuit să mă țin tare când au venit să afle dacă aș vrea sau nu. Dar în clipa în care am fost doar cu mine însămi, am dansat de bucurie. Pe bune, Natan, am crezut că Mical o să fugă și ea în același fel. De unde era să știu că ea îl iubea pe omul ăsta, Palti? Ce pot să fac?

– Nimic, am spus eu. Fii bună cu ea, așa cum ai fost mereu. Tu și cu mine știm că David are un dar grozav de a insufla iubire. Odată a avut dragostea ei. O să știe să i-o câștige din nou. Sunt sigur.

Și eram sigur atunci. Dar atât cât de sigur poate fi omul. Adică puteam să mă înșel sau să am dreptate. Lui Abigail i-a plăcut să creadă că am vrut să spun că sunt cu adevărat sigur și s-a încrezut în cuvintele mele, ceea ce a fost mare lucru. Țineam la ea și nu voiam să se pedepsească singură. În nici un caz nu în puținul timp care-i mai rămăsese de trăit.

*

Vestea despre moartea lui Abner a ajuns repede la fortăreața lui din Mahanaim. După cum prevăzuse David, toată lumea de acolo a presupus că era mâna lui în toată treaba aceea. Fiind sigur că el era la rând să moară, fiul lui Saul, Isboșet, a căzut la pat, paralizat de frică. Considerând că aprecierea lui Isboșet era corectă, doi dintre comandanții lui David au hotărât să-i facă regelui lor acel serviciu, crezând că se vor pune bine cu el.

Au intrat cu forța în camera lui Isboșet și l-au înjunghiat. Cei doi asasini nu au avut nevoie de mult timp ca să-și dea seama că judecaseră lucrurile greșit. Când au ajuns la Hebron cu capul lui Isboșet într-un sac plin de sânge, David a pus să li se taie mâinile și picioarele și i-a spânzurat lângă puțul din Hebron. Am mers cu el să inspectăm cadavrele sângerânde, care atârnav de eșafod. David s-a uitat la ele cu o față lipsită de expresie.

– Acum, poate, a zis el, oamenii o să înțeleagă că vreau să se termine o dată pentru totdeauna cu aceste omoruri între triburi.

Poate, mi-am spus în sinea mea. Și poate că vor înțelege că nu ai nici un pic de milă pentru cei careucid regi, chiar dacă regele e dușmanul tău, cum a fost Saul, sau o marionetă fără putere ca Isboșet. Dar indiferent ce vor ajunge oamenii să accepte, eu știam că din nou se comisese o crimă și că din nou rezultatele nu făceau altceva decât să ducă ambițiile lui David și mai sus. Și poate că alții vedeau și ei această coincidență și li se părea suspectă.

Indiferent ce se șoptea pe de lături, reacția publică era exact cum voia David. În săptămâna care a urmat au venit soli din fiecare trib al lui Israel, chiar și de la beniaminiții lui Abner. S-au purtat negocieri și, de fiecare dată, toată lumea și-a adus aminte de vremurile dinainte de ruptura dintre David și Saul, când îi condusesese atât de grozav în bătălie.

Cândva, în timpul tuturor acestor acte de diplomație, David și-a amintit în sfârșit de Mical.

– Cred c-ar trebui să mă duc pe la ea, a spus el după ce plecaseră toți solii din sală. Vino cu mine. O să mergem să vedem cum stă treaba.

Vorbea cu tonul unui om care catadicsește să se apuce de o treabă nu prea plăcută. M-am mirat. Așa de ocupat cu probleme de importanță vitală cum fusese în ultimele câteva zile, m-am gândit că,

dacă nu dorința, dacă nu amabilitatea pur și simplu, măcar curiozitatea ar fi putut să-l facă să fie mai zelos.

Am găsit-o stând lângă fereastră în apartamentul ei, uitându-se în piața de dedesubt fără o țintă precisă. Era îmbrăcată cu cea mai simplă dintre hainele cenușii, cu părul strâns la spate sub o broboadă legată cu strășnicie. Când s-a întors cu fața către noi, nici chiar veșmântul ei, care nu ieșea cu nimic în evidență, n-a putut să-i diminueze frumusețea. Era sfrijită. Am aflat mai târziu că mâncase foarte puțin în acea săptămână și jumătate, cât trecuse de la sosirea ei. Dar adânciturile din obraji și culoarea cenușie a veșmântului nu făceau decât să atragă atenția la frumusețea ochilor ei. Am văzut cum încordarea dispare din trupul lui David și cum un zâmbet larg îi apare pe chip. Senzual până-n măduva oaselor, mi-am zis eu. Are de gând să aibă un moștenitor de la ea și se simte ușurat că nu s-a preschimbat într-o hârcă. Dar pe chipul ei nu se vedea nici urmă de o asemenea ușurare sau bucurie. Într-adevăr, de-abia dacă a observat că am intrat în cameră. David s-a apropiat de ea cu pași mari, rostind cuvinte de bun venit și întinzându-i mâna. Mâna ei a rămas cu hotărâre în poală. Dacă David a observat acest lucru, nu a șovăit, ci s-a aplecat și a prins-o de umeri, ridicând-o ușor până când au ajuns să se privească drept în ochi. Ea era foarte înaltă. Apoi a îmbrățișat-o. Trupul ei nu a avut nici o reacție potrivită cât de cât cu intenția lui David. Din contră, a părut că se chircește și devine mai țeapăn. Întrucât stăteam în spatele lui, am văzut ceea ce el nu putea să vadă: ochii ei, lipsiți de strălucire și de expresie, privind fără să clipească în depărtare. Chipul ei rece, pe care nu se putea citi nimic.

I-a dat drumul din brațe, ținând-o încă de umeri și murmurând platitudini și întrebări despre ce face și dacă a avut tot ce i-a trebuit. Ea a rămas pasivă în brațele lui, dar de îndată ce el a slăbit

strânsoarea, ea s-a așezat din nou imediat, cu privirea ținută în podea. El a pus mâna pe rochia ei aspră ca să vadă din ce material era făcută.

– Nu, nu se poate, a spus el. O să am grijă să ți se trimită niște mățasuri și pânzeturi albe și frumoase. Trebuie să alegi ce ți-ar plăcea. Noua mea soție, Maaca... Ai cunoscut-o? Probabil că nu... E fata regelui din Gheșur și are casa ei în afara palatului. Căsătorie din motive politice... știi cum e...

Gâtul lui David se înroșise și acum începuseră să se înroșească și obrazii. Probabil că-și dădea seama că nu era cea mai bună mișcare pentru a începe o conversație. Foarte rar îl văzusem că nu se descurcă în situații de felul acesta. Atunci am văzut că lipsa de reacție din partea lui Mical îl făcea să-și piardă sângele rece.

– În orice caz, a adus o cusătoreasă pricepută cu ea. Lucrează foarte bine. O să am grijă să fie la dispoziția ta.

Șuvoiul de vorbe pe care le debita David s-a transformat într-o invitație bâlbâită și penibil de stângace de a lua parte la petrecerea din seara aceea în onoarea ultimilor emisari sosiți. Ea tot nimic n-a spus. Și când ne-am retras cu spatele, nu ne-a spus „la revedere“.

Pe coridor, David a ridicat din umeri.

– Avem timp, a zis el. De îndată ce toate astea..., a spus el făcând un semn cu mâna. De îndată ce lucrurile se așază...

Ea nu a venit la petrecere în seara aceea și dacă el a observat că lipsește, n-a făcut nici o remarcă. Peste o săptămână, când a fost uns rege al întregului regat al Israelului, ea era acolo cu celelalte soții. Dar în timp ce Abigail, Ahinoam și noua lui soție, prințesa gheșurită Maaca, străluceau în mățasuri și bijuterii, Mical ieșea în evidență prin aceeași rochie cenușie și tristă, aproape o rochie de doliu. Nu a cântat cântece de laudă împreună cu ceilalți.

De data aceasta, ungerea ca rege a fost însoțită de rituri complete și ceremonie. David era, în sfârșit, ceea ce prezisesem eu că va fi: rege al tribului lui Israel și al lui Iuda. Eram un popor, în sfârșit.

Tocmai împlinise 30 de ani.

XI

Destul de curând a devenit clar că va trebui să căutăm o capitală nouă dacă era într-adevăr să facem triburile să se unească pentru a forma un singur popor. Israelii au spus clar și răspicat că se simțeau jigniți de locul unde stătea regele la Hebron, în centrul regatului lui Iuda. Dar mutarea în vechea capitală a lui Saul, Geba, nu intra în discuție, căci ar fi insultat propriul trib al lui David. Și legăturile în acel sens erau destul de instabile. În mod inevitabil, unii dintre cei mai loiali oameni ai lui David fuseseră desconsiderați sau se simțiseră ca și cum ar fi fost, căci el a cooptat oameni din tribul Beniamin și i-a plasat în funcții înalte.

Problema aceasta l-a preocupat foarte mult pe David, dar el avea foarte puțin timp să se ocupe de acest lucru, fiind presat de chestiuni urgente. Anii aceștia au fost ani în care se vărsase mult sânge, căci toți dușmanii noștri au venit împotriva noastră, sperând să distrugă noul regat chiar când noi ne străduiam să-l construim. Totuși, au fost și ani plini de roade, când familia lui David s-a înmulțit așa cum se cuvine unui rege. Fiul lui Abigail, Daniel, a venit pe lume curând după ungerea lui David ca rege, un alt motiv de sărbătoare și veselie. Apoi Maaca, la mai puțin de un an de când a intrat în familia regelui, a dat naștere unui băiețel nemaipomenit, cu numele de Avesalom. Mai târziu i-a născut-o lui David pe prima și singura lui fiică, strălucitoarea Tamar. Erau și neveste noi: Haghita, care i-a dat un fiu numit Adonia, Egla, al cărei prim copil s-a numit Itream, și Abital, al cărui băiat s-a numit Șefatia.

N-am avut ocazia să le cunosc pe aceste neveste sosite mai târziu, care fuseseră dobândite pentru a lega triburile între ele. David le-a spus cât se poate de clar că erau respectate și că se vor bucura de o viață comodă din toate punctele de vedere, dar de

îndată ce avea un urmaș de la ele, mi se părea că nu prea le mai băga în seamă. Dacă avea timp să stea în compania unei femei, tot pe Abigail o căuta în ciuda faptului că boala o chinuia din ce în ce mai tare. Își mai petrecea timpul în casa separată a Maacăi, dar nu era clar dacă atracția de acolo era frumoasa prințesă din Gheșur sau copilașul ei ori amândoi.

M-am dus într-adevăr la odăile femeilor când am avut motiv să fac acest lucru. M-am dus, ca întotdeauna, să-i fac o vizită și să mă consult cu Abigail în măsura în care se mai putea, căci puterile o lăsau cu fiecare zi. Și m-am dus fără tragere de inimă, la cererea lui David, după ce trecuseră cam două luni de la ungerea lui ca rege, să vorbesc cu Mical în numele lui. O invitase la el în pat de câteva ori în tot acest răstimp și era foarte nemulțumit de rezultat.

– S-a schimbat, Natan, mi s-a confesat el în dimineața de după o astfel de întâlnire.

Mă chemase devreme și era tras la față de parcă nu dormise toată noaptea. Servitorii încă mișunau pe acolo cu treburile lor de dimineață. Înainte de a-i răspunde, am făcut un semn cu capul în direcția lor și m-am uitat la David. Și-a dat seama de ce voiam să-i spun și le-a zis dezgustat servitorilor să plece.

– Cum să nu se schimbe? am zis eu. Sunt zece ani de când erați soț și soție. Și a trecut prin multe...

Mi-a tăiat-o scurt, dând din mână și nevrând, cred eu, să asculte o listă lungă de neazuri și pierderi, a căror cauză fusese, în cea mai mare parte, propria lui purtare.

– E rece ca gheața. E ca și cum te-ai culca cu un cadavru. Prima dată, mi-am zis, ce să-i faci, cum spui și tu, a trecut mult timp, a suferit... N-am de gând s-o forțez. Am așteptat o săptămână, două. Dar iar a fost la fel, și data următoare, și cealaltă dată. Fără pic de vlagă, n-ar da nimic... Nu pot s-o

fac nici măcar să se uite la mine, cu atât mai puțin...

Glasul i s-a stins și el s-a uitat în altă parte, jenat.

– N-aș veni la tine, doar că Abigail nu se simte bine deloc, de când a născut, și nu vreau s-o împovărez. Așa că vreau să te duci tu la Mical și să vezi ce vrea. O să-i dau orice. În afară de... bineînțeles...

Din nou i s-a stins glasul. Rar îl văzusem așa de încurcat.

– Dacă e vorba de copiii ei, de exemplu... poate că-i e dor de ei. Înțeleg că așa ceva e greu pentru o femeie. Ultimul lucru de care am nevoie sunt copiii altui bărbat care să-mi stea în cale și să nu-i sufere pe prinții cei tineri. N-o să risc așa ceva în casă la mine. Trebuie să fii ferm cu ea în privința asta. Dacă-i aduc copiii aici, va trebui să stea într-o casă în afara palatului.

Mi-am făcut de lucru cu un sul care era desfăcut pe masa lui, ca să nu trebuiască să mă uit în ochii lui.

– Nu cred că e chiar așa de simplu, am spus eu.

– Zău?

Tonul i s-a schimbat. Dintr-odată, a devenit concis.

– Stai un pic, să simplific lucrurile. O să-i dau o casă. O să-i aduc copiii aici. O să fac orice lucru pe care l-ar face un om cu mintea întreagă. În schimb, vreau să se poarte ca o soție. Vreau ca tu să afli cum s-ar putea face treaba asta. E destul de simplu?

M-am uitat la el și el m-a fixat cu privirea. Acum i se citea furia în ochi. L-am fixat și eu cu privirea, uitându-mă la el necruțător. Dar *eved hamelek*, după câteva clipe am lăsat capul în jos în semn că mă voi conforma.

– Cum vrei, am făcut eu, așteptând să-mi zică să plec.

Mical m-a primit, căci era obligată să mă primească, dar m-a tratat cu aceeași pasivitate despre care vorbise regele. S-a uitat hotărâtă în podea când m-am lansat într-un discurs măreț despre cum David se îngrijea de bunăstarea ei, cât era de necăjit din cauza nefericirii ei aparente și că era dispus să facă orice s-ar cere pentru ca ea să fie mulțumită, având în vedere condițiile actuale. Am văzut-o cum a ridicat din sprâncene la cuvintele „condițiile actuale“. N-a răspuns nimic.

– Zice că poți trimite după copiii tăi, dacă vrei.

Auzind ce-am spus, a sărit în picioare și, în sfârșit, s-a uitat furioasă la mine, cu flăcări ieșindu-i din priviri.

– Copiii mei? Copiii *mei*? Sunt și copiii lui Palti și el îi iubește. Crezi că aş îndrăzni să-l lipsesc de această ultimă alinare, după ce a fost desconsiderat și înjosit? Crezi că i-aş aduce aici ca să le slugărească și să le lingusească pe lepădăturile alea miorlăite ale regelui?

A clătinat cu violență din cap și pe urmă s-a închis în ea, așezându-se din nou pe scaun și holbându-se la podea, strângând din buze pentru a fi sigură că nici unul dintre sentimentele ei adevărate nu va mai ieși la iveală.

– „Lepădături“, cum le spui tu, am zis eu liniștit. Totuși, unul dintre prinții aceia tineri sau prințesele acelea tinere ar putea fi copilul tău. Știu că regele își dorește asta din toată inima. Un asemenea copil ar fi moștenitorul perfect...

S-a uitat la mine cu o sclipire în ochi ca străfulgerarea unei lame de sabie.

– În fundul sufletului tot păstor e, nu-i așa? Caută oaia perfectă ca să aibă un miel bun de tăiat?

– Uite ce e, am zis eu. Tu ești aici, el e regele. Aceasta e viața ta acum. Lucrurile acestea nu se vor schimba. De ce să nu-ți faci viața mai ușoară? Zi-mi ce să-i spun că te-ar putea mângâia cât de cât. Nici unul dintre voi nu poate schimba trecutul, dar puteți schimba ziua de azi și cea de după...

Mi-a tăiat-o scurt cu un hohot de râs forțat.

– *Așa* arată înțelepciunea la curtea asta? Asta e tot ce poate face marele profet al regelui?

A râs din nou, dar am văzut cum i s-au umplut ochii de lacrimi. Mi-am dat seama atunci că singurul lucru bun pe care puteam să-l fac pentru ea era să plec înainte să se spargă carapacea pe care o dobândise atât de greu și toată durerea să răbufnească în afară.

M-am dus de la ea din cameră direct la Abigail și i-am spus în esență care a fost schimbul de vorbe dintre noi.

– Nu știu ce să-i spun regelui, am zis eu.

– E greu, m-a aprobat ea. E prea vanitos ca să-și dea seama.

I-am aruncat o privire pătrunzătoare. A zâmbit.

– Nu ești singurul, Natan, care are voie să spună adevărul uneori. Putem să-l iubim și totuși să nu vedem ce e el cu adevărat. Am ajuns să înțeleg că el este ceea ce este din cauza defectelor pe care le are.

Am simțit o pornire bruscă s-o iau în brațe. Am avut o premoniție cumplită și dureroasă despre toți anii deșerți care îmi stăteau în față, când nu voi mai putea să merg la ea ca să-mi dea un sfat. Când voi fi singur, când nimeni nu-mi va asculta cu înțelepciune îngrijorarea cea mai intimă în ce-l privește pe rege.

Părea că mi-a simțit tristețea și s-a întins ca să mă ia de mână. Mi-a luat mâna în mâna ei și m-a bătut ușor ca să mă liniștească. Încă se purta cu mine ca o mamă, după toți acești ani. O să-mi lipsească și acest lucru.

– Am urmărit-o cu atenție pe Mical, a continuat ea. Nu mai cred ce credeam chiar și acum o lună. Nu cred că David poate să-i recâștige afecțiunea chiar dacă și-ar pune în cap s-o facă. Și n-o s-o facă. Nu-i destul de important pentru el. Probabil că doar în asta ne mai e speranța, că alte probleme

mari o să-l acapareze, așa că o să-și piardă interesul și o s-o lase în pace pe biata femeie.

Nu multe luni mai târziu Abigail era pe moarte și am petrecut multe ceasuri la căpătâiul ei, discutând, când avea destulă putere pentru așa ceva, despre toate lucrurile mărețe care fuseseră făcute cu ajutorul ei și despre măreția care ne aștepta în viitor. Despre un singur lucru nu am vorbit și i-am fost recunoscător că nu m-a întrebat deloc. Nu am văzut nimic în viitor pentru mititelul ei dulce, blândul și micuțul Daniel, care a fost adesea la căpătâiul ei în acele zile și i-a adus multă bucurie.

Adevărul este că băiatul nu a apucat să facă șase ani. A fost băgat în mormânt de dizenterie. David l-a jelit foarte îndurerat. Își iubea toți copiii din inimă, dar ținea în mod deosebit la Daniel, care îi aducea aminte de Abigail. L-a protejat după moartea ei, cerând să vină la el ori de câte ori avea câteva clipe libere.

Când trupul mic, înfășurat în giulgiu, a fost pus în pământ lângă mama sa, lui David îi tremurau umerii de plâns. A căutat sprijin, rezemându-se de preotul Abiatar. Îmi aduc aminte de băieții cei mai mari, Amnon și Avesalom, care stăteau lângă tatăl lor și se mutau neliniștiți de pe un picior pe altul. O lacrimă nu le-a curs. Amnon, care avea aproape șapte ani atunci, părea morocănos și furios că nu era el în centrul atenției. Avesalom, fiul Maacăi, care se născuse doar la câteva luni după Daniel, avea un zâmbet zeflemitor pe chip de parcă se amuza de tot ce se întâmpla acolo. Asta e, mi-am zis eu, sunt mici. Nu e de mirare că nu știu cum să se poarte într-o împrejurare atât de solemnă. Metoda lui David de a-și ține în frâu durerea era să caute o problemă care să-l absoarbă în întregime. S-a aruncat cu totul în a căuta o capitală nouă, examinând cu atenție hărți și ducând discuții cu strategii. S-a oprit asupra unei redute de pe vârful muntelui care se numea Iebus. Era un orașel ce se

întindea pe vreo 45 de dunamii¹⁹, doar un pic mai mare decât Hebronul, dar mai sigur și mai ușor de apărat. Așezat pe un platou jos și îngust, în formă de săgeată, între valea adâncă a râului Chedron și valea brânzarilor de lângă Hinnom, se afla drept pe granița dintre pământurile celor din tribul lui Benjamin și ale celor din tribul lui Iuda. Era un loc care exista de multă vreme și era faimos ca fiind de necucerit. Iosua încercase să-l cucerească și nu reușise. Mai târziu, cei din tribul lui Benjamin și cei din tribul lui Iuda încercaseră fiecare în parte să cucerească orașul și fuseseră respinși categoric. Acesta nu era un oraș care să cadă cu ușurință și nici nu putea fi cucerit de un singur trib.

Iebusiții erau din Canaan și refugiații hitiți fuseseră bine-veniți acolo când regatul lor a căzut în mâinile oamenilor mării. Își oferiseră ajutorul ca zidari și războinici pentru a întări apărarea iebusiților. Înainte ca triburile noastre să cucerească pământurile din jur, regele iebusit condusesse totul de acolo și îl transformase în cel mai important oraș dintre coline. Fiindcă nu fuseserăm în stare să cucerim orașul, ajunseserăm, cu timpul, să acceptăm această enclavă în mijlocul nostru. Trăiam împreună cu ei, făcând comerț în pace.

Dar acum David pusese ochii pe el. I-am cântat în strună când a preamărit calitățile pe care le avea, principala, după părerea lui, fiind faptul că nu avea legături puternice cu nici unul dintre triburile noastre. Pe lângă toate astea, poziția lui pe creasta din mijloc a colinelor îl făcea greu accesibil pentru raidurile filistenilor. Deși era departe de principalele drumuri comerciale, Drumul Mării pe coastă și Drumul Regelui spre răsărit, era destul de aproape de Drumul Muntelui, care îl lega de Șehem și Hebron. În vreme ce orașul actual stătea îngărmădit pe un pinten al colinelor, era loc destul pentru a extinde orașul în mai multe direcții. Mai mult chiar, avea ceva foarte valoros: o sursă sigură

de apă de la un râu care curgea tot anul și la care se lucrase mult, Gihon.

David a trecut în revistă toate aceste avantaje concrete. Și apoi, cum făcea adesea, le-a dat la o parte pe cele practice. Omul practic dispărea, fiind înlocuit de poet și mistic.

– Țasta-i un loc sacru, Natan. Melhisedec a domnit acolo și el a fost atât rege, cât și preot. Un rege ar trebui să fie mai mult decât o căpetenie în război...

Îmi dădeam silința să văd lucrurile cu ochii lui, argumentul rațional și cel romantic, împreună. Singura mea îngrijorare era faptul că pregăteam o luptă care nu ne era necesară, cu un popor care nu ne era dușman, când noi aveam o droaie de dușmani pe urmele noastre.

– Ești sigur că vrei să stârnești cuibul acela ce viespi? l-am întrebat eu. Pentru că dacă încercăm și nu reușim, ne vom face un dușman chiar aici, în inima pământurilor noastre, și asta, într-o vreme când nu prea ne putem permite așa ceva.

– Mă întrebi lucrul ăsta tu, Natan, sau... sau...?

David dădea impresia că nu găsea niciodată un nume pentru acel glas fără nume dinăuntru meu, dar fiindcă am înțeles ce voia să spună, i-am răspuns.

– Vorbesc doar în numele meu.

– Atunci, ai încredere. N-o să-mi fie așa de ușor. Dar aș putea străbate țara-n lung și-n lat fără să găsesc un alt oraș ca ăsta, cu un râu care curge tot anul și cu fortificații excelente. Ce oraș am putea face noi acolo, Natan...

Și continua în felul acesta, construindu-și-l în minte, până când vreo problemă urgentă cerea să fie luată în calcul și el trebuia, fără prea multă tragere de inimă, să se apuce de altceva.

În mod discret, David a trimis oameni să găsească negustori care cunoșteau locul sau sclavi care munciseră acolo și a pus să fie întrebați în amănunt despre fiecare aspect al orașului, despre

așezare, despre sistemul de apărare și despre obiceiurile locuitorilor. Fiindcă relațiile fuseseră pașnice atât de multă vreme, erau mulți care cunoșteau orașul foarte bine și cărora le făcea plăcere să aibă mica lor contribuție de informații în schimbul unui favor acordat de rege.

Uneori, dacă informatorii erau deosebit de bine informați, David îi primea el însuși după ce-i puneă să jure că nu vor divulga secretul despre această întâlnire. Eu eram acolo la fiecare dintre aceste discuții. Cred că spera să am o nălucire și să-i spun cum să lanseze asaltul mai bine. Dar n-am avut nici o inspirație și uneori mintea mea o pornea cu sorcova când David intra în amănunte plictisitoare, ca, de exemplu, cum și unde erau ținute vitele sau exact cum și la ce interval erau schimbați paznicii de la porți și cum erau irigate câmpiile din vale, de dincolo de ziduri. Seraia, scribul, era și el acolo și nota tot ce se spunea. Ce nu știam eu era faptul că fiecare crâmpei de informație era integrat într-un fel de plan general al orașului. La sfârșitul anului David a fost mulțumit pentru că avea un raport complet. Când, în cele din urmă, a întins pieile pe care scrisese Seraia, Iebus ne-a apărut cu totul în fața ochilor.

Era o prezentare care te făcea să-ți pierzi curajul. Informatorii lui David descriseseră, cu lux de amănunte, cât de puternice erau sistemele de apărare a orașului. Zidurile păreau de netrecut: fortificațiile puternice din piatră neșlefuită erau groase de cinci cubiți²⁰. Și un asediu nu ar fi fost deloc practic și nici recomandabil. Iebusiții avuseseră recolte grozave, potrivit surselor noastre, și depozitele lor strategice de grâne și furaje erau pline până la refuz. Cât despre apă, râul era apărat într-un mod foarte ingenios.

– Ei, așa trebuie să fie, a zis David, visând cu ochii deschiși și urmărind cu degetul semnele care arătau râul și cum era apărat. E în afara zidurilor. Așa și trebuie, acolo, jos, la poalele colinei. Dacă-

fi făcut zidul mai jos, ca să-l înconjoare, ar fi lăsat partea de jos a oraşului ca o ţintă facilă în faţa unui atac de sus.

Aşa că zidurile oraşului se întindeau până la o distanţă faţă de râu de vreo 75 de cubiţi. În vreme de pace, nu era nici o problemă. Poarta dinspre râu era mereu deschisă şi cetăţenii veneau şi plecau cu burdufurile cu apă sau cu vasele lor înalte de lut. Pentru vreme de război iebusiţii construiseră nişte metereze care ieşeau spre un turn înalt cu vedere către râu. Meterezele puteau să îi acopere într-o oarecare măsură pe cei care aduceau apa. De acolo, din turn, arcaşii ar fi putut să-i apare împotriva atacurilor.

Dar cu toate acestea, deşi era clar că turnul e acolo, David a fost de părere că poarta de la apă ar putea fi cel mai vulnerabil loc din tot sistemul de apărare a oraşului. Direcţia de atac era, logic, dinspre miazănoapte. Har Moriah era nelocuit şi oferea o panoramă asupra oraşului. Dacă ar fi venit dinspre miazăzi, trupele ar fi trebuit să treacă peste versanţii abrupti ai Văii Chedronului chiar înainte de a ajunge la nemaipomenitele ziduri ale oraşului. David făcea deja planuri pentru un atac masiv dinspre miazănoapte, deşi recunoştea că avea să coste enorm. Dar s-a dovedit că toate planurile acelea nu au fost necesare.

Dormeam adânc când Muwat a venit să mă trezească, zicând că David voia să mă duc degrabă la el în cameră. Era miezul nopţii şi am pornit-o prin încăperile cufundate în tăcere. Un servitor care căsca m-a condus ca să trec de garda de noapte. David stătea faţă în faţă cu un tânăr necunoscut, îmbrăcat cu haine bogat împodobite. Ioab stătea în spatele lui, cu o figură încruntată şi abătută. Desenele amănunţite ale oraşului Iebus erau întinse pe masă.

Nimeni nu a făcut nici o prezentare.

– Spune-i, a zis David concis. Spune-i ce ne-ai spus nouă adineaori.

Tânărul a mers cu un deget de-a lungul pergamentului, între râu și zidurile orașului, măsurând ceea ce, după aprecierea mea, era o distanță de vreo 50 de cubiți. A făcut cu degetul o cotitură abruptă spre apus de vreo 30-40 de cubiți. A atins ușor pergamentul, și-a întors mâna cu palma în sus și a ridicat din umeri. Am avut timp să observ că era o mână fină, moale, fără urmă de bățături. Tânărul nu era nici muncitor, nici războinic.

Dintr-odată, liniile desenate cu atâta grijă și trasate cu atâta precizie au intrat una în alta și s-au răspândit peste tot. Cerneala udă a făcut o pată neagră peste tot pergamentul.

– De ce o strici? am țipat eu, revoltat să văd opera lui Seraia prăpădită cu atâta neglijență.

Dar pe urmă am văzut că lichidul nu era cerneală, ci apă. Temperatura a scăzut. M-am cuprins cu brațele ca să mă apăr de răceala umedă. În vreme ce ochii mei urmăreau linia închisă la culoare, mișcându-se acum ca o pată pe tot desenul, am simțit că mă trage ceva în jos, în bezna de acolo. Auzeam apa, șuvița de apă a unui pârau, care își croia drum prin piatră, țârâind neîntrerupt. Eram în subteran, sub pământ, în roca impermeabilă, într-o crăpătură adâncă ce se umplea neîncetat. Simțeam apa cum îmi trece de coapse și se ridică până la piept. Întrucât pâraul alimenta bazinul ascuns, apa a dat pe dinafară. Atunci presiunea lichidului care se ridica și-a făcut drum cu putere printr-o gaură din rocă și a țâșnit în sus, în afară, cu o impetuositate neașteptată, ieșind din pământ în aer. Gihon. *Giba*. Cuvântul însemna răbufnire de apă. Eram lângă râul Gihon, cu zidurile mărețe ale orașului Iebus conturându-mi-se în fața ochilor. M-am uitat cum apa iese fremătând din pământ. Timpul trecea pe măsură ce crăpătura ascunsă se golea și forța șuvoiului slăbea.

Atinge tzinnorul și orașul va cădea. Așteaptă apa. Când slăbește în forță, înaintează.

Aerul s-a încălzit din nou. David era deja în picioare. M-a prins de umeri și m-a îndreptat spre scaunul lui. Harta de pe masă nu era murdărită. Liniile erau încă trasate cu precizie.

– De unde a știut?

Tânărul s-a albit la față și a făcut ochii mari de mirare.

– De unde a știut despre *tzinnor*? Doar regele și o mână din slujitorii lui cei mai de încredere știu secretul ăsta.

Glasul lui David suna ușor a zeflema.

– Am bănuț că un clarvăzător o să-l recunoască pe alt clarvăzător. Natan, fă cunoștință cu Țadoc, preotul lui Arauna, conducătorul din Iebus. Zice că a avut o viziune că o să cuceresc orașul și a venit să negocieze condițiile pentru poporul lui.

N-am putut răspunde, atât de rău mă simțeam. Am făcut semn să-mi dea un lighean și m-am dus împleticindu-mă în colț ca să-l folosesc. David a trimis un servitor după niște cârpe ude și reci și m-a șters el însuși pe față. Deși eram încă zăpăcit, cu un picior în năuceala mea care dispărea și cu altul în camera regelui, am observat că Țadoc făcuse ochii mari.

Când am putut să vorbesc, m-am întors spre el.

– Vii cu condiții pentru capitulare?

Ioab a răs răgușit de parcă ar fi lătrat.

– Arauna? Capitulare? Pentru nimic în lume. Crede că preotul lui a venit aici ca să ne facă vrăji. Amenință că ne orbește și ne ologește pe toți dacă îndrăznim să încercăm să-i spargem zidurile.

– Dar nici nu trebuie să-i spargem zidurile.

– Ce? a zis Ioab cu glas ascuțit.

– Zi mai departe, a spus David.

– Vom cuceri orașul din interior. Un grup mic. Cățărați. Vor intra printr-unul dintre canalele de irigații din Valea Chedronului.

– Asta ai vrut să spui când ai zis „Atinge tzinnorul“?

– Asta am spus? Nu știu ce am spus. Dar ce-am văzut a fost apa, cum curge pe sub oraș, prin piatră, spre un râu... Am văzut un tunel care a fost săpat de pârau în piatră până la un puț. Urci prin puț și ajungi la alt tunel. Acesta ajunge chiar până sub ziduri. În felul acesta orașul are apă în timp de asediu. Noi am crezut că râul e apărat de fortificațiile de deasupra, dar e mai bine decât am crezut noi. Nu trebuie să iasă în afara zidurilor deloc. Au deviat apa spre un bazin din interiorul zidurilor, ca să fie folosită pe timp de război.

M-am întors spre Țadoc.

– Nu-i așa?

Pe Țadoc parcă l-ar fi lovit cu ceva în cap. Sperase să se tocmească pentru informația aceasta la un preț ridicat. Acum eu i-o dădusem lui David pe gratis. Poate că reflecta la faptul binecunoscut, conform căruia regii în general nu-i văd cu ochi buni pe trădătorii altor regi.

Ioab începuse să se plimbe în sus și în jos.

– Așadar, trebuie doar să urci prin puț...

– Doar? a zis Țadoc, recăpătându-și glasul. Trebuie să urci drept în sus, încă o dată cât e de înaltă clădirea asta. Pereții sunt alunecoși.

– O să fim înarmați până-n dinți, a spus David, visând cu ochii deschiși. Dacă află de noi cineva dinăuntru, tot ce trebuie să facă e să ne arunce cu o piatră-n cap și gata. Ghinion. E o treabă pentru cei curajoși sau foarte sperați.

Ioab a făcut un pas înainte și a întins mâna să-l apuce pe David de braț.

– Cineva așa cum ai fost tu, regele meu, în ziua în care te-ai oferit să lupți cu uriașul din Gat. Mi-ai cruțat viața după moartea lui Abner. Dă-mi voie să fac eu asta, ca să mă revanșez.

Cei doi bărbați s-au uitat unul în ochii celuilalt câteva clipe bune. Apoi David a dat din cap.

– Fie!

Era vremea când se strângea recolta. Vremea când regii pornesc la război. David a pornit-o în marș forțat spre Har Moriah, în partea de miazănoapte a orașului. Era pentru prima dată când tribul lui Israel și cel al lui Iuda ieșiseră la război ca o singură armată și ce frumusețe era! David dăduse ordin să se mășăluiască în timpul nopții. Când soarele s-a ridicat pe cer, locuitorii din Iebus s-au uitat spre vârful colinei și au văzut că viermuia de arcași, sulitași și aruncători cu praștia.

Când s-a crăpat de ziuă, Arauna a pus în practică ceea ce credea el că e cea mai bună tactică. Sus, pe zidurile masive, s-a urcat anevoie o armată nenorocită a celor diformi, șchiopi, orbi, leproși. Era o priveliște care te umplea de groază. O bătaie de joc și o încercare de a face magie neagră. Se știe foarte bine că pedestrașii sunt superstițioși în ajunul unei bătălii. Ai noștri cred că a ucide un om bătut de soartă, unul atins de boală sau rănit, înseamnă să atragi același blestem asupra ta. În felul acela, așa raționase Arauna, nenorociții aceștia erau o linie de apărare eficientă. Chiar și șchiopii și orbii pot înfrânge o armată care se teme să tragă în ei. Și în spatele acelei nefericite avangarde a așezat în linie de bătaie adevărata lui armată, arcașii și butoaiele cu ulei.

Când iebusiții s-au uitat spre miazănoapte, eu eram deja în partea de miazăzi a zidurilor lor, cu Ioab și grupul mic de luptători aleși pe sprânceană dintre războinicii de elită pe care întreaga armată îi știa drept Voinicii lui David. Eu le eram ghid și foloseam amănuntele nălucirii mele pentru a-i conduce la *tzinnor*. Chiar și în întuneric era ușor. O linie de forță parcă mă trăgea spre locul cu pricina. Când l-am găsit, ne-am aruncat la pământ și ne-am acoperit cu frunze și crengi, ca nu cumva vreo santinelă din turnul de pază să ne vadă când răsărea soarele. Trebuia să așteptăm apa, după cum spusese profeția mea. La vremea aceasta râul era

extrem de activ, izbucnind de cinci sau șase ori pe zi în valuri mari de tot, care puteau să dureze mai mult de o oră. Doar după ce s-a mai liniștit am fost în siguranță ca să ne târâm prin canal, să intrăm în tuneluri și să încercăm să escaladăm pereții puțului în timpul scurt de care avea nevoie bazinul subteran ca să se umple din nou. Dacă nu făceam totul la timpul potrivit, riscam să fim prinși la strâmtoare în timpul unei răbufniri de apă nestăpânită, când am cădea în cursă și ne-am îneca.

Așteptarea era grea. Simțeam mirosul sudorii lui Ioab. Mușchii mei se contractau și mă dureau de atâta efort pentru a sta nemișcat. Din cealaltă parte a orașului auzeam zăngănitul sulițelor pe scuturi și strigătele soldaților care se luau în derâdere unii pe alții. Știam că o a doua unitate, care urma să ne flancheze, se pusese și ea în mișcare. Cei mai buni luptători ai lui David veneau de la apus ca să fie gata să ia cu asalt poarta de la apă dacă misiunea noastră se termina cu bine. O a treia forță, mai mult rezerviști și civili, echipați ca să arate ca niște luptători, se deplasa spre răsărit, singurul lor rol fiind să-l inducă în eroare pe Arauna.

În sfârșit, am auzit alt sunet, unul mult mai bine-venit... de apă ce se forța să iasă din pământ. Râul, care cursese neîntrerupt, a aruncat în aer un arc masiv de apă, răbufnind în sus, urmat de un altul și apoi altul, timp de aproape o oră întreagă. De îndată ce am fost siguri că potopul s-a terminat, ne-am mișcat. Ioab s-a dus primul, repede și aproape lipit de pământ, așezându-se într-un loc de unde îi putea vedea pe arcașii iebusiți, care patrulau în turnul de deasupra noastră. Stătea ghemuit, cu săgeata pregătită, gata să tragă dacă gărzile dădeau cu ochii de el. Speram cu ardoare că nu se va întâmpla așa ceva. Nu voiam să atragem atenția asupra zidului de la apus. Odată așezat în poziție, Ioab a așteptat ca arcașul să se întoarcă, apoi a făcut un semn. Abiași a pornit-o

târâș, repede ca o șopârlă, și a intrat pe burtă în canalul plin de noroi. Eu am intrat după el.

Distanța prin canal nu era mare, dar roca dură mi-a sfâșiat jambierele, așa că brațele și fluierile picioarelor mele erau carne vie și sângerau. Am pornit-o înainte cât de repede m-au ținut puterile. Canalul nu avea aceeași dimensiune peste tot și când s-a îngustat dintr-odată, a trebuit să-mi disciplinez gândurile ca să nu cedez din cauza panicii. Apa, între două răbufniri de valuri, era o șuviță doar de câțiva centimetri care curgea lin. Dar trebuia să-mi șterg din fața ochilor propria imagine, ținut în beznă, neputând să merg nici înainte, nici înapoi, când șuvița de apă se umfla din nou și răbufnea cu putere. Nu ajuta la nimic faptul că Abișai, în fața mea, era mai puțin corpolent și probabil că putea să treacă peste un brâu de piatră unde n-ar fi fost exclus ca eu să fiu prins în capcană. Am tras cu lăcomie aer în piept când, în sfârșit, canalul a ajuns la tunel și m-am ridicat, nu fără durere, ca să stau drept, în poziție verticală. Tunelul era în cea mai mare parte piatră dură, o fisură naturală, lărgită doar, unde a fost nevoie, cu ciocanul și dalta. Am pornit-o bâjbâind de-a lungul peretelui de piatră rece și umed, înaintând spre raza de lumină care ne arăta pe unde urma să urcăm.

Era o priveliște ce te făcea să-ți pierzi orice urmă de entuziasm: pereți bolțiți din piatră udă și alunecoasă ridicându-se din bazinul făcut de mâna omului, care era rezerva de apă a orașului Iebus în timp de război. Nu vorbeam nici unul, nefiind siguri dacă tunelul de deasupra era păzit lângă puț sau doar, așa cum speram noi, la intrarea în tunel. Țadoc spusese că secretul fusese încredințat numai unei unități mici, de elită, doar unor bărbați care erau suficienți ca să facă discret de gardă pe timp de pace și să aducă apă în timpul războiului. Noi speram cu toții că acei câțiva fuseseră chemați să stea de pază pe zidurile de la răsărit.

Abişai a arătat cu degetul în sus pe întuneric. Sus, deasupra noastră, în tavanul peşterii, era un inel de fier prins în piatră. La vreme de război, când se folosea bazinul, se trecea o frânghie prin acest inel, așa că un burduf mare pentru apă era lăsat în jos pentru a scoate apă din bazin. Planul nostru de a escalada puțul se baza pe acel inel. Eu, unul, speram că era bine prins. Abişai avea o frânghie subțire și rezistentă înfășurată în jurul lui. L-am ajutat s-o desfacă pe când îi așteptam pe ceilalți să vină. Până când a sosit Ioab, care încheia plutonul, Abişai lăsase colacul de frânghie pe marginea bazinului și un capăt de coada unei săgeți. I-a dat-o în tăcere lui Ira din Tekoa, care era cel mai bun arcaș din toată armata lui David. Ira și-a încordat arcul, a ochit, a respirat adânc, a dat afară aerul din plămâni și a slobozit săgeata care a căzut foarte aproape de țintă. Așa că a trebuit s-o recuperăm și să încercăm iar. La a doua încercare, săgeata a zburat drept și cum trebuie, trăgând frânghia după ea. Noi cu toții am prins celălalt capăt în vreme ce Ioab a început să escaladeze, ținându-se bine cu amândouă mâinile, în timp ce trunchiul lui puternic se legănâna sub povara propriei lui greutate. Când a ajuns la buza puțului, și-a luat avânt, folosindu-și greutatea ca pe un pendul, până când a putut să întindă mâna și să ajungă la buza puțului. La prima încercare n-a nimerit marginea și a căzut înapoi pe pantă în jos, agitându-și brațele în aer. La a doua încercare s-a prins de un pinten de stâncă o clipă, dar nu s-a ținut destul de bine și din nou a căzut pe pantă în jos, înjurând printre dinți. În sfârșit, la a treia încercare, s-a încordat ca să se țină bine de buza puțului și s-a aruncat pe marginea stâncii, unde a stat un pic, gâfâind ca un Leviatan²¹ eșuat. Pe urmă l-am auzit cățărându-se să prindă frânghia în așa fel încât să atârne peste marginea tunelului, dându-ne posibilitatea nouă, celorlalți, să urcăm mai ușor și să ne sprijinim cu picioarele de peretele

alunecos în vreme ce ne trăgeam în sus cu amândouă mâinile.

Am spus „mai ușor“, dar înțelesul este relativ. M-am zbatut să înaintez puțin pe stânca alunecoasă. Mâinile îmi erau numai carne vie și mușchii mi se crispau la fiecare efort. Tremuram ca o meduză când, în sfârșit, am reușit să ajung la marginea bazinului și brațele vânjoase ale lui Abișai m-au tras peste margine, teafăr și nevătămat. Spre norocul meu, stors cum eram, nu prea am mai avut de-a face cu ce mai rămăsese de făcut din truda acelei zile. Luptătorii lui Ioab le-au luat prin surprindere pe cele două gărzi care păzeau tunelul și le-au făcut de petrecanie cu niște săbii scurte, repede, nelăsându-le timp pentru mai mult de un horcăit înainte de a-și da sufletul. Când am ieșit noi la lumină, am alergat cu toții spre partea de jos a zidului, unde arcașii țineau poarta de la apă. Erau întorși cu spatele, întreaga lor atenție fiind îndreptată dincolo de ziduri, unde avangarda lui David se mișca repede și nu putea fi atinsă de săgețile lor. Ira și Șem, cei mai buni arcași ai noștri, și-au luat săgețile și au ținut, gândindu-se să surprindă gărzile așa cum se aflau. Dar Ioab, care avea prea multă onoare ca să tragă într-un om pe la spate, i-a strigat, așa că ei s-au întors și și-au văzut moartea cu ochii când i-au străpuns săgețile. Ira l-a nimerit pe unul în ochi. Omul a căzut grămadă pe loc și a dispărut pe sub creneluri. Șem l-a străpuns pe al lui prin gât. Omul a încercat în zadar să-și scoată săgeata și s-a clătinat, luând-o înainte până când a ajuns la parapetul scund și a căzut. A aterizat drept la picioarele mele, în zăngănit de armură și bufnituri, stârnind un nor de praf roșu. Am trecut prin el și am alergat să dau o mână de ajutor la manivelele care trăgeau în lături porțile cele mari. Avangarda lui David a năvălit înăuntru, surprinzându-i din spate, în timp ce grosul armatei s-a năpustit la

ziduri, cățărându-se pe ele. La apus de soare, orașul era al nostru.

A fost pentru prima oară când am văzut luna sîdefie ridicându-se deasupra acestor ziduri, unde scările de asediu, lucrate grosolan în lemn, erau toate rezemate strâmb ca urmare a bătăliei care avusese loc, câteva stîngii fiind făcute țandări în repeziciunea cu care s-au escaladat zidurile. David stătea pe metereze, scăldat în lumina stelelor. Se rezema de ziduri, cu brațele amîndouă întinse în părți, cu pielea acoperită de o crustă de sânge și praf din bătălie. Vîntul de noapte i-a ridicat pletele umezite de sudoare. Avea fața murdară și plină de sânge, dar strălucitoare. S-a întors spre mine zîmbind.

– Acesta este începutul, a zis el.

M-am gândit cum era el cu câțiva ani în urmă, culcat pe burtă în cenușa de la Țiclag, cu banda lui de pribegi pe punctul de a se răzvrăti. Dacă acela a fost punctul cel mai de jos al existenței sale, atunci acesta, pe meterezele orașului pe care îl cucerise, putea marca apoteoza. Stăteam acolo și respiram aerul nopții, încercînd să rețin fiecare amănunt al momentului.

De dedesubt, din oraș, se auzea zgomotul făcut de soldații care chefuiau, glasurile lor înmuiate de vin intonînd cîntece de victorie lipsite de melodie. În vreme ce de la casele celor învinși se auzeau plînsuri și bocete, nu se auzeau strigăte și țipete ascuțite de durere și frică. David dăduse ordin ca toată lumea să se abțină de la cruzimi și armata îl asculta. În noaptea aceasta nu aveau să fie violuri, nici crime lipsite de sens. Deja schimbase numele orașului. Acum era Ir David, Cetatea lui David. Era casa noastră, inima națiunii noastre, sediul regalității. David avea de gând să lege rănile celor învinși, nu să le lase deschise. Tuturor celor care s-au predat li se dăduse voie să meargă la casele lor, fie că erau din Canaan, fie că erau hitiți. Îi cruțase viața chiar și lui Arauna, permițându-i să se retragă

din oraș, neînarmat și sub pază, și să se ducă la casa lui de pe muntele din partea de sus a orașului.

Aș vrea să pot scrie că noaptea aceasta a marcat sfârșitul vărsării de sânge. Nu a fost așa. De îndată ce vorba despre victoria noastră a ajuns în orașele filistene din partea de jos a coastei, și-au mobilizat cele câteva armate pe care le aveau și au pornit-o în marș spre noi, cu gândul să atace înainte ca puterea lui David în capitala cea nouă să poată fi consolidată. Am avut o nălucire, nedorită și dureroasă, care l-a îndemnat să plece și să le iasă în cale. Așa a și făcut, luptându-se cu ei și punându-le armatele pe fugă una câte una înainte ca ei să poată să-și unească forțele și să vină spre noi ca o sigură armată. Chiar și după aceea, ne-au stat ca un ghimpe-n coastă, refuzând să lase în pace, să nu le mai hărțuiască, așezările noastre din Șefela. Dar, de-a lungul anilor, i-am împins înapoi și pe urmă i-am împins și mai înapoi, până când tot ce a rămas din cândva puternica Filistie a fost o mână de orașe prăpădite, care de-abia dacă erau în stare să-și întrețină luptătorii ca să le păzească zidurile. Până la sfârșit mulți dintre cei mai buni războinici ai lor au venit la noi, rugându-l fierbinte pe David să-i primească în slujba lui. Avem o unitate de mercenari de-ai lor care lupă pentru noi acum.

Au fost și alte victorii. Nu am nici cea mai mică dorință să re trăiesc fiecare dintre acele bătălii, când am pornit-o în marș de la Ir David ca să subjugăm Moabul sau Edomul ori pe amoniți. Dar chiar dacă vreau să uit acei ani, tot nu pot. În vise îmi apar scenele de care v-am vorbit. Muwat spune că uneori țip în somn din cauza unor coșmaruri din care nu pot să mă trezesc. Alteori mă trezesc într-adevăr, cu inima bătându-mi tare de tot, mai-mai să-mi iasă din piept, și cu broboane de sudoare înghețate pe frunte. În acele nopți întunericul e plin de strigătele muribunzilor și singura mea ușurare vine odată cu soarele care răsare.

Indiferent de preț. Ce a fost nevoie. Zece ani plini de violență și pe urmă, în sfârșit, statele care ne erau vasale se întindeau de la granița cu Egiptul până la cele două fluvii. În cele din urmă, deveniserăm destul de cunoscuți ca să fim îngăduitori cu dușmanii noștri. Aceștia s-au uitat la prețul imens pe care trebuiau să-l plătească dacă duceau război împotriva noastră și au venit să ceară pace. Prada de război luată de la cei învinși – scuturi de aur, cai – ne-a îmbogățit. Cei care umblau cu limba scoasă după negocieri au adus daruri din aur, din alabastru, vase minunate cum nu mai văzuserăm niciodată. Erau cupe din metal gravat și săbii încrustate cu fildeș. Nu mai eram o adunătură de păstori și țăranii săraci, ci un popor al cărui comerț înflorea și a cărui prietenie era la mare căutare și pe care toată lumea punea mare preț.

David i-a atras pe toți cei care puteau da o mână de ajutor la construire și refacere. Nu-i păsa din ce trib venea omul sau dacă era israelit ori nu. Marelui preot Abiatar, singurul supraviețuitor al masacrului lui Saul din Nob, i s-a dat să înțeleagă că va avea aceleași îndatoriri legate de ritualuri cu iebusitul Țadoc și că rugăciunile și ofrandele vor avea toate elementele tradiției lor care nu vin în conflict cu ale noastre. Lui Ioab i s-a permis să-și ducă ambiția la îndeplinire, să fie general al armatei tribului lui Israel, dar David l-a instruit pe unul dintre tinerii locotenenți plini de promisiuni ai lui Abner, Benaia, ca să comande corpul de recruți și mercenari străini care era în continuă creștere. David a fost impresionat în mod deosebit de cei care au venit la noi de peste mare, dintr-un regat străvechi care era pe o insulă, unde tinerii se pregăteau pentru război sărind cu prăjina peste tauri. Era un sport primejdios, care cerea calități de atlet ieșite din comun, viteză și curaj. Dintre acești străini tineri, puternici și plini de grație, și-a luat David garda personală, alcătuită din oameni unul

și unul, toți aleși pe sprânceană. Treaba asta s-a dovedit a fi plină de înțelepciune, căci nu-i favoriza nici pe bărbații din tribul lui Iuda, nici pe cei din tribul lui Benjamin.

Pe măsură ce războaiele se împutinau, preschimbându-se în hărțuieli, iar puterea noastră creștea, David petrecea mai puțin timp cu comandanții din armată și mai mult cu inginerii și supraveghetorii, care bântuiau peste tot, săpând rezervoare de apă subterane, făcând drumuri, întărind, aducând la un loc și, în general, creând o națiune din poporul nostru risipit încoace și încolo.

Era o vreme când orice om putea să caute și să găsească dreptate. Cred că experiențele trăite de David ca pribeag, ca om acuzat pe nedrept, îl făcuseră să se hotărască să lucreze corect cu supușii lui acum, că avea puterea de a face acest lucru. În anii aceia nu ostenea niciodată să audieze procese și asculta ore în șir toate părțile implicate într-un conflict, amuzându-se când era vorba să descurce itele unei neînțelegeri și cântărind toate dovezile care i se aduceau. Toți cei care erau nemulțumiți de hotărârile luate de sfatul bătrânilor din orașul lor puteau să-și prezinte pasul lui David însuși și știa că vor fi ascultați fără părtinire.

A compus o parte din cea mai bună muzică a lui pe timpul acela, învățând corurile să-i aducă laudă Celui de Sus în ritualuri însoțite de muzică, în felul acesta atrăgând mulțimi imense la rugăciune. În asemenea momente cânta și el împreună cu corurile, vocea lui înălțătoare cântând melodia și făcând armonia mai bogată, cu chipul ridicat spre ceruri, luminat de extazul legăturii lui cu divinitatea ce se reînnoia fără încetare. Când s-a aflat despre ce era vorba, muzicanți și cântăreți, bărbați și femei deopotrivă, s-au îngrămădit la slujba ținută de el. Dacă mergeai pe străduțele lăaturalnice, nu se putea să nu auzi sunete minunate ieșind de la aproape fiecare fereastră: cântăreți din lăută și flautiști, coriști și toboșari. Viața cetății se

desfășura după ritmurile și melodiile unei partituri muzicale în continuă schimbare.

La asta se adăuga și percuția celor care zideau. Scrâșnetul neobrăzat al pietrei de construcție pe rampe. Dangătul răsunător al ciocanelor de fier pe piatra ce nu se dădea bătută cu una, cu două. Mugetul forjelor, care ardeau toată noaptea ca să facă la loc uneltele ce avuseseră de suferit în timpul zilei.

Regele Hiram al Tirului i-a trimis lui David lemn de cedru, lemnul parfumat și atât de căutat al pădurilor de la miazănoapte, și meșteri pricepuți la șlefuirea pietrei ca să-i construiască această casă minunată. David a ales locul, sus, pe pînten, deși pe vremea aceea locul cu pricina se afla în afara zidurilor orașului. Aceasta a fost o mișcare foarte curajoasă care dovedea încrederea și clarviziunea lui. Îr David, a declarat el, avea să fie de două ori mai mare decât Iebus. Avea de gând să umple valea râului și să împingă orașul spre apus, chiar până în vârful lui Har Moriah. Și acolo, zicea el, avea să construiască un altar pentru chivotul nostru și să-l aducă, în sfârșit, acasă, în cetate, chiar în inima țării. De îndată ce s-a terminat prima fază a construirii palatului său, David a poruncit să se facă treaba aceasta.

Când s-a auzit că chivotul era la o zi distanță, nici unul dintre noi nu a mai dormit, ci ne-am dus la râul Gihon ca să ne curățăm. După aceea ne-am îmbrăcat în haine albe, frumoase, pe care David le comandase în acest scop. Erau niște tunici simple, care semănau cu veșmintele preoțești, dar erau complet lipsite de pretenții, fără să fie vopsite, fără paspoaluri sau înflorituri. David n-a purtat purpură, și nici un alt simbol al regalității, când s-a dus să întâmpine chivotul. În fața chivotului noi eram cu toții slujitori.

Am așteptat la porțile orașului când s-a apropiat chivotul. Era *sohorhim*, ora luminii, când s-au ivit călăreții care însoțeau chivotul, trecând peste

creasta Muntelui Măslinilor. Măslinii își întorseseră frunzele cu dosul lucios sclipind în soare. David a scos un oftat de dor nespus, din toți răunchii, aproape un geamăt. Și pe urmă, într-o străfulgerare de lumină care îți dădea fiori, razele soarelui au căzut pe vârfurile aripilor aurite ale heruvimilor de pe capacul chivotului. Oamenii ovaționau. David a făcut un semn și corurile pe care le adunase au început să cânte. Chimvale, sistururi²², flaute, lire, tobe – fiecare muzicant din oraș (și erau sute) fusese chemat să aducă mulțumire cerului printr-o cântare plină de veselie. Nu după mult timp procesiunea a ajuns în vale, cu faldurile perdelei care ascundea chivotul fluturând în vântul cald. Auzeam cu toții glasurile bărbaților și femeilor care rosteau în cânt cuvintele pe care le scrisese David pentru această ocazie:

*Slavă, slavă Celui de Sus,
Spuneți-le popoarelor despre minunile lui.
Cântați-i, aduceți-i laudă...*

David, care era în picioare chiar în fața mea, nu putea să stea locului. Și-a întins brațele în părți, cu degetele îndreptate spre pământ, tremurătoare de parcă o energie nemaipomenită îi urca în tot trupul și cobora prin ele. Respira repede și adânc. Deodată, și-a ridicat bărbia și a scos un chiot, ca un imn de slavă, dar pe o notă mai înaltă și mai dulce, sunete pline care au umplut toate inimile cu bucurie. Apoi a pornit-o țopăind pe deal în jos, nestăpânit ca un copil și înflăcărat ca un iubit, cu brațele întinse, mergând în salturi spre chivot. Când a ajuns, s-a aruncat la pământ în totală prosternare, cu brațele desfăcute de parcă ar fi fost gata de cea mai mare îmbrățișare. Era o clipă de iubire între el și Cel de Sus, Atotputernicul care îl binecuvântase, îl ținuse în viață și-l adusese până în această clipă. Știu cum se ruga. Simțisem toată ardoarea rugăciunii lui. Acum o simțea întreg poporul său. Auzeam suspinele și țipetele din jurul

meu, căci puterea acestei rugăciuni mișca și tulbura mulțimea. Când David s-a sculat în picioare, a făcut-o ca și cum niște brațe puternice și pline de iubire l-ar fi ajutat să se ridice. Pe urmă a început să danseze.

Un asemenea dans nu mai văzusem niciodată și nici n-o să mai văd vreodată. Zvârcolindu-se, bătând din picioare, sărind, cu chipul luminat de extaz, mergând înaintea chivotului ca să-i deschidă drumul spre porțile orașului. Mulțimea s-a repezit în valuri după el. Ovațiile și muzica erau asurzitoare. Noi toți am căzut în mrejele dansului, umplând străzile cu o puzderie de trupuri vesele și săltărețe.

După un timp n-am mai putut să țin pasul cu ceilalți. Plămânii mei voiau să se umple iar de aer, pieptul îmi ardea, picioarele erau jupuite și pline de vânătăi de la pietrele ascuțite și dure de care se frecaseră. Cu toate acestea, David mergea înainte sărind și răsucindu-se în aer. Pânza ușoară de la tunică lui s-a dat la o parte, dezvelindu-i mușchiul tare al coapsei. Împlinise de curând 40 de ani, dar mâinile și picioarele îi rămăseseră puternice, fără pic de grăsime, împânzite de urmele albe și subțiri ale cicatricelor de la răni de demult. Nu-i păsa că se expunea în văzul lumii. Era undeva departe, pierdut în vârtejul dansului. Nimănui nu-i păsa de demnitatea regească, de stăpânirea de sine caracteristică unui bărbat. Era o bucurie pură, neînfrânată, cufundată în uitare de sine. David se dezlănțuise. Era o izbucnire strălucitoare de lumină, un amestec nedefinit de energie animalică ce-l făcea să bată din picioare, să sară, să se răsucescă în aer. Mi-am dat seama atunci că scena la care eram martor era venerație pură, plină de frumusețe. Mi-am lăsat la o parte inhibițiile și am continuat să dansez, prinzând veselia care zbura de la el precum scânteile.

Dăduse poruncă să se construiască un pavilion pe vârful lui Har Moriah. Țesături dintre cele mai

fine unduiau în valuri de pe stâlpii de aramă. David a intrat în pas de dans cu chivotul în pavilion și pe urmă a ieșit, făcând o plecăciune în fața marelui preot, care s-a îndreptat spre alcovul enclavei dinăuntru, ascunsă după perdele, unde doar el singur avea voie să intre după ce s-a purificat într-un ritual sever. Se simțea miros de tămâie. În aer pluteau aroma de cedru de la focurile de sacrificiu și mirosul înțepător și delicios al ofrandelor care fuseseră arse. David s-a întors cu un asemenea surâs de încântare pură pe chip, încât un șuvoi de sentimente s-a trezit în mine, învâlmășindu-se să iasă la lumină. Și cred că în toți cei care stăteam aproape de el. Orice reținere sau presimțire în legătură cu faptele care ne aduseseră până în această zi păreau că se topesc precum grăsimea pe altarul sacrificiilor, că se ridică în văzduh precum aburii și se fac nevăzute.

M-a bătut pe umăr (mâna lui era caldă și grea) și ne-am întors la palat. Aranjase să se împartă prăjituri cu miere și pâini proaspete la toată lumea și, când trecea prin mulțime, oamenii se întindeau ca să-i sărute mâna sau să-i atingă tunică. Atâta râs și veselie, și totuși obrajii mei erau plini de lacrimi. Un servitor surâzând a ținut ușa ca să intrăm, iar David, înainte de a intra în palatul răcoros, s-a întors și a făcut cu mâna mulțimii care ovaționa. Eu eram înfierbântat și stors de vlagă. El însă deborda de energie și, deși pieptul i se urca și cobora la fiecare respirație adâncă, deși era ud peste tot de o sudoare fină, mirosea la fel de plăcut și proaspăt ca fânul cosit de curând. Chipul îi radia de bucurie și pielea îi strălucea. Nu voiam să se termine clipa aceea, așa că am mers cu el, amândoi cu zâmbetul pe buze. Când am ajuns lângă scara care ducea spre camerele lui, am văzut-o pe Mical pe palierul de deasupra, așezată în firida ferestrei.

– Ai văzut?

Glasul lui, frumosul lui glas, a răsunat plin de lumină, venind dintr-o inimă ușoară. David a

luat-o la goană pe scări spre ea, cu brațele deschise ca s-o îmbrățișeze. Ea s-a sculat în picioare, dar, în loc să se ducă spre el, s-a tras înapoi, încruntată și încrâncenată împotriva lui. El, cufundat în propria lui bucurie, nici n-a observat. A întins mâinile și a prins-o în brațe. Ea l-a împins cu o mișcare violentă. El era nepregătit pentru așa ceva și și-a pierdut echilibrul. Ar fi căzut pe trepte dacă nu eram eu în spatele lui ca să-l țin.

Apoi a vorbit ea, cu glas scăzut, pe șoptite.

– Regele fiilor lui Israel nu s-a comportat astăzi cu onoare? a zis ea, dând din cap în semn de dispreț și ținând ochii întredeschiși. S-a expus în fața sclavelor supușilor lui ca un destrăbălat.

David a tresărit, dând capul pe spate ca și cum Mical i-ar fi tras o palmă. Lumina de pe chipul lui a luat culoarea cenușii și expresia veselă a dispărut.

– A fost în fața Celui de Sus, a zis el pe un ton tânguitor.

Pe urmă și-a adunat forțele și a vorbit tare și răspicat.

– A fost în fața Celui de Sus, care m-a ales pe mine, a zis el, bătându-se cu palma pe piept, *pe mine*, în locul tatălui tău și al întregii tale familii. Care m-a pus *pe mine* conducător peste poporul său, fiii lui Israel!

A făcut un pas spre ea, amenințător. Deși simțeam că mă fac mic, mic de tot din cauza furiei lui ce creștea neconținut, am întins o mână și l-am atins pe umăr ca să-i atrag atenția. M-am gândit în clipa aceea că s-ar putea s-o lovească și s-o omoare.

S-a scuturat, dându-mi mâna la o parte.

– Vreau să dansez și chiar o să dansez în fața Celui de Sus și o să mă „dezonorez“ și mai mult și o să scad în propriii mei ochi.

Și-a apropiat fața de fața ei și a șoptit cu un ton insinuant:

– Dar, în fața sclavelor de care spui tu, o să fiu demn de toată onoarea!

A dat-o la o parte, împingând-o. A plecat, mergând drept și țănoș. Acum chiar că avea statură regească. Ea a rămas pe palier, uitându-se lung după el. Un tremur slab i-a trecut prin tot corpul. Privirile ni s-au întâlnit. Ale ei erau lipsite de expresie, golite de orice urmă de veselie. Timp de cinci ani încălzise la sân acel șarpe al mâniei, încolăcit strâns înăuntrul ei, care distrusese tot. Acum, în sfârșit, îi dăduse drumul din strânsoare. Dispăruse și nu lăsase nimic în urma lui. M-am întors și m-am dus după rege. Când am închis ușa de la cameră, a spus fără ca măcar să se întoarcă:

– Nu vreau s-o mai văd în vecii vecilor. Să ai grijă de asta.

– S-o trimit înapoi la Palti?

N-ar fi trebuit să-l întreb. Mi-am dat seama în clipa în care mi-au ieșit cuvintele pe gură. Ar fi trebuit pur și simplu să acționez. Dar vorbele nu puteau fi luate înapoi.

– Niciodată! Rămâne nevasta mea. A mea, doar a mea.

S-a bătut cu palma pe piept, dar îi tremura mâna.

– I-am oferit toate ocaziile posibile. Ani de zile am stat resemnat și m-am împăcat cu răceala ei, am petrecut ceva vreme cu ea, deși nu m-am ales cu nimic din treaba asta. Nici o vorbă bună sau măcar o privire duioasă, cu atât mai puțin șansa de a face un copil, deși știa cât de mult îmi doream. Trebuie să fi știut că ar fi în interesul ei. Ar fi putut să fie mama moștenitorului meu. Fie cum o fi! Am terminat cu ea. Dar aici o să stea până la moarte. Vezi s-o pună undeva într-un ungher întunecat din palatul ăsta și atrage-i atenția, dacă ține la viața ei, să se ferească din calea mea.

Clipa aceea petrecută pe scări a avut un ecou care a ținut multe luni după aceea. Când David ajunsese în culmea triumfului, în clipa în care se

bucura cu cea mai mare intensitate, Mical reușise să-i zdrobească inima. Făcuse o spărtură și ura intrase pustiitoare acolo. Ura și amintirea. Jignirea lui Mical i-a amintit de un act de dispreț pe care-l suferise mai înainte din partea surorii ei mai mari, Merav. Nu cred că David își irosise vreo clipă suferind după Merav până în acel moment. Merav, care se opusese când Saul, în prima lui fază de entuziasm nebun pentru David, i-o promisese de nevastă. David o preferase pe Mical, căci se simțise flatat de afecțiunea ei și atras de asemănarea cu Ionatan. Dar acum, când Mical îi coborâse atât de mult moralul, a preferat să-și aducă aminte de această insultă mai veche.

Această înverșunare amară s-a întins ca o pată de rugină pe acele timpuri de aur ale creației și construcției. Regele a devenit obsedat de Merav și a trimis oameni ca să afle câți copii avusese cu Adriel. Când a aflat că erau cinci băieți, a început să se agite din această cauză. Băieții erau mici, chiar și cel mai mare avea încă vreo câțiva ani buni până când ar fi putut să intre ca luptător în armată. Îl vedeam cum număra în toate felurile, încercând să-și dea seama cât timp s-ar putea să mai aibă până când unul dintre ei ar putea fi o alternativă plauzibilă, în cazul în care elemente de vrajbă din partea de miazănoapte a regatului lui Israel ar lua vreodată o formă concretă și ar începe să caute un descendent de-al lui Saul care să se ridice împotriva lui.

Desigur, aveam un asemenea descendent chiar lângă noi, care mânca în fiecare zi la masă cu regele. David fusese credincios promisiunii făcute lui Ionatan că va fi păzitorul casei lui. Din nefericire (sau, poate, din fericire, căci nu putea fi vorba de vreo rivalitate cu fiii regelui), „casa“ lui Ionatan era formată doar dintr-un singur băiat în viață, un biet flăcăiaș, vai de capul lui, cu picioare strâmbe, care nu putea merge decât ajutat de cineva. David era fără tăgadă bun cu băiatul. Și de

ce să nu fie, când un asemenea copil nu putea în vecii vecilor să fie o amenințare pentru el ca rege.

Lui Merav nu-i jurase nimic și nici nu-i era îndatorat cu nimic. De câte ori bea prea mult, se apuca să le blesteme pe amândouă femeile, pe Mical și pe Merav. Încercam să-i abat atenția, afirmând faptul, limpede ca lumina zilei, că nici una dintre femei nu însemna nimic pentru el. În asemenea ocazii îi simțeam lipsa lui Abigail. Probabil că ea ar fi putut găsi calea de a-l convinge pe David că asemenea acte de dispreț, total lipsite de importanță, cum ar fi prostia unei fete tinere sau insulta venită de la o femeie încrâncenată, nu meritau să-și piardă timpul cu ele un monarh puternic, care ar trebui să se ocupe de probleme mai importante, cum ar fi tratatele și granițele. Am încercat să-i spun toate aceste lucruri și, uneori, pentru puțin timp, a dat impresia că mă ascultă.

Dar argumentele mele s-au întors ca un bumerang împotriva mea nu mult după aceea, când o delegație a ghivoniților a venit ca să negocieze tratatul care îi interesa. Cu David și cu clanul lui, ziceau ei, nu aveau nici o treabă. Dar de la tribul lui Saul era o datorie de sânge neplătită. Saul încercase să-i extermine, încălcând jurămintele din vechime.

Oarecum pe căi ocolite, David a făcut delegația ghivoniților să se gândească la nepoții lui Saul. Eu eram de față la discuție și am simțit că vrea să-i manipuleze, dar la început n-am priceput unde voia să ajungă. S-a prefăcut că uitase de faptul că toți cei cinci băieți trăiau și o duceau bine undeva la țară, unde nu era prea multă pază, și a schimbat subiectul. Dar mai târziu, la masă, a adus din nou vorba despre datoriile de sânge, despre cât de grave erau și despre tradiția îndelungată a triburilor noastre care permite acordarea satisfacției fără represalii. L-am văzut pe șeful delegației ghivonite schimbând priviri pline de înțeles cu tovarășii lui. M-am uitat la rege. Vulpoi,

mi-am zis în sinea mea. Îi va convinge pe ghivoniți să facă treaba pe care ar fi vrut s-o facă el, și nu pentru vreo datorie de sânge. Doar o datorie față de vanitatea și mândria lui rănită. Voi vorbi cu el mai târziu, mi-am spus. Îl voi face să le spună clar acestor oameni că familia lui Saul este sub protecția lui. Dar când eram pregătit să mă confrunt cu el în această problemă, m-am răzgândit. Nu era sigur ce vor face ghivoniții, cu sau fără aprobarea lui tacită. Și dacă acești moștenitori nu erau îndepărtați și dacă creșteau și mai târziu deveneau o amenințare, David trebuia să-i omoare el însuși, ceea ce ar fi adus oprobriul public. M-am hotărât să las lucrurile așa cum sunt și să accept rezultatul.

Așa că ghivoniții i-au vânat pe băieții lui Merav. I-au dus la Ghivon, unde au fost executați într-un fel cumplit, trași în țepă unul lângă altul pe un vârf de munte.

Când s-a aflat despre felul în care au fost uciși, mie mi s-a făcut rău. Eram dezgustat de mine însumi pentru că nu făcusem nimic ca să încerc să preîntâmpin aceste crime. David s-a prefăcut că e îngrozit. Când a făcut treaba asta în public, n-am zis nimic. Dar când, într-un moment când eram doar noi doi, a început să-mi spună cât de întristat era, n-am putut să-l las să continue.

– Poți să spui treaba asta poporului, am zis eu liniștit. Într-adevăr, chiar *trebuie* să spui poporului treaba asta, am adăugat eu. Dar eu știu cum ai făcut tu ca lucrurile acestea să se întâmple și mai știu și de ce ai făcut-o, *toate* motivele, politice și personale.

M-am oprit aici. Eram pe un teren nesigur.

– Nu te-am sfătuit să n-o faci, așa că nu pot să te condamn pentru acest lucru. Totuși, copiii aceștia au fost nevinovați. Cred c-ar fi bine să faci ceva în mod public care să te disocieze de treaba asta.

Mi-a urmat sfatul. Într-adevăr, l-a acceptat și a făcut mare tămbălău pe chestia asta. A trimis un

grup de oameni ca să recupereze rămășițele băieților. În același timp a trimis o gardă de onoare la Iabeș ca să deshumeze rămășițele lui Saul și ale fiilor lui. A pus să îi îngroape pe toți împreună, cu mare ceremonie, în mormântul tatălui lui Saul din țara beniaminiților. Acolo a plâns din nou, cu mare sinceritate, pentru pierderea lui Ionatan și pentru amintirea lui Saul, așa cum fusese el cândva. Privit din afară, totul părea făcut cum trebuie. Dar întoarce foaia și o să vezi cum o mănâncă pecinginea. N-a trimis după Merav și nici n-a trimis pe cineva la ea ca să-i transmită condoleanțe. Cangrena era acolo pentru cine voia s-o vadă. În ce mă privește, am considerat-o ca fiind un alt lucru necesar, făcut pentru a consolida regalitatea și pentru a construi țara. Dar niciodată n-am trimis pe nimeni ca să afle ce s-a întâmplat cu Merav. Mi-o închipui cu ochii lipsiți de expresie, la fel ca Mical, căindu-se îndelung și amarnic pentru că a jignit un tânăr care a ajuns rege, ducându-și zilele pustii în durere și singurătate.

Zilele mele, din contră, nu erau nicidecum pustii. Viața mea se desfășura în ritmul impus de David și în anii aceia ritmul era foarte sever. Eram ocupat în slujba lui și eram omul lui de mare încredere. Cu timpul, după cum am mai spus, duceam din ce în ce mai puține războaie și eu eram foarte bucuros din acest motiv. În perioadele tot mai lungi dintre campanii îmi făceam datoria ca sfetnic când venea vorba de alegerea pe sprânceană a cercului său intim. Iar când nu era nevoie să fiu alături de el, îmi petreceam timpul în discuții cu delegații care veneau la noi din alte țări, încercând să învăț de la ei ce puteam, lucruri care ar putea servi regelui, în viitor, în diverse feluri care nu erau încă foarte clare.

Și am continuat așa până la hărțuiala cu filistenii, despre care am scris, când David a șovăit o clipă și Abișai și-a făcut apariția și i-a salvat

viața. De teamă sau din iubire, s-a luat hotărârea ca el să nu mai meargă în fruntea armatei pe câmpul de bătaie. Asemenea tuturor celor cărora le păsa de el, m-am bucurat. Dar, după cum am scris deja, am fost orb și n-am prevăzut nici răul, nici binele la care avea să dea naștere această hotărâre. Când am început să scriu această cronică la vremea aceea, știam că va fi un punct de cotitură în viața lui David. Dar nu știam atunci că eram chiar pe punctul de a trece printr-o criză care avea să-i sfâșie sufletul și să-i schimbe destinul.

Nu voi uita niciodată ziua, ziua aceea sufocantă care te tăgea la somn, când ochii mei s-au deschis pentru prima dată ca să vadă adevărul.

Dunam – unitate de măsură a suprafețelor folosită în special în Israel, egală cu 1 000 m² (n.tr.)

Unitate de măsură pentru lungime, folosită în Antichitate, egală cu aproximativ 54 cm (n.tr.)

Monstru biblic marin în religia iudaică (n.tr.)

Sistrum – vechi instrument de percuție (n.tr.)

XII

Mă gândisem adesea că dacă un dușman voia să-l spioneze pe David, va fi foarte simplu. Nu avea nevoie să pătrundă în sfaturile lui secrete sau să infiltreze pe cineva în garda lui personală. Nu era nevoie decât de două urechi și de permisiunea de a intra în incinta palatului regal. Am auzit pe unii spunând despre un muzician că își pune tot sufletul în muzica pe care o face. În cele mai multe cazuri e o exagerare. Dar nu și în cazul lui David.

De când cochetase ca un nesocotit cu nevasta lui Urie, observasem că natura selecțiilor sale muzicale era, clar, mai luminoasă. Când corurile de cântăreți și cântărețe veneau după masă, le cerea cântece de sărbătoare sau imnuri de victorie. Compozițiile lui erau bucăți mărețe, care reflectau construirea orașului, făcute din sunete pline, simetrice, din cuvinte perfecte clădite unul în capul celuilalt, precum edificiile încrezătoare ale unui rege puternic și vesel.

Anul trecuse repede după zilele blânde ale anotimpului de semănat. Arșița dogoritoare a vremii când fructele se pârguiau ne apăsa ca o piatră de moară, storcându-ne toți. Într-un gest care îi adusese multă iubire din partea poporului, David le spusese vătafilor să-i lase pe muncitori să se odihnească pe arșița din timpul zilei. A spus că acest edict avea menirea de a cinsti memoria strămoșilor noștri, care trudiseră în căldura de cuptor a Egiptului. Cine putea, adică funcționarii de rang înalt, cei care îl slujeau pe rege de mai mult timp, profitau și ei de amorteala de la ora amiezii și își întrerupeau munca pentru o oră sau două. Nemișcarea se așternea peste părțile mai izolate ale palatului când cei norocoși se odihneau.

Spre deosebire de alții, pentru mine căldura era bine-venită. Îmi aducea în minte după-amiezile fierbinți ale copilăriei petrecute la Ein Gedi. Îmi plăcea să mă plimb prin grădină la ora aceea

liniștită, ascultând zumzetul în surdină al albinelor, bucurându-mă de mirosul înțepător al acelor uscate de cedru de pe jos și de cimbrul sălbatic, care își făcea loc printre crăpăturile din pietrele de pavaj. Din camera regelui ieșeau, purtate de vânt, notele harpei. David compunea, trecea de la un pasaj la altul, repeta unele măsuri, schimba câte o notă ici și colo. Am stat pe o bancă, rezemat de zidul cald, închizând ochii și lăsând muzica să-mi mângâie auzul. Trebuie să fi ațipit. Eram într-un vis nedeslușit și plin de fericire, eram într-o reverie. Dar în visul acela s-a strecurat o notă de neliniște. M-am scuturat ca să mă trezesc bine și mi-am dat seama că muzica se schimbase. David lucra cu intervale ciudate. Am ascultat cu mai multă atenție. Acum, nici o cvintă. Tritonuri²³. Sunete stranie care îi luau muzicii puterea de a desfăta. Am început să simt piatra din spatele meu, duritatea ei. Mi-am schimbat un pic poziția ca să fac mai suportabilă marginea de piatră ce ieșea în afară și mă împungea. Lumina orbitoare a soarelui m-a înjunghiat în ochi, ca o lamă ce producea durere. Mi s-au împăienjenit privirile. Mi-am acoperit urechile cu mâinile, încercând să închid disonanța într-o temniță. Și pe urmă m-am ridicat în picioare și am pornit.

Cum m-a văzut în ușă, i-au căzut mâinile de pe harpă. A pus-o drept și s-a sculat în picioare. Cu un gest, i-a trimis la plimbare pe curtenii care îi fuseseră spectatori. Când au ieșit din cameră, ochii lui, ca bântuiți de un spirit nefast, au început să-mi cerceteze chipul.

– Deci știi.

Era o afirmație, nu o întrebare. Vorbea încet.

– Bănuiesc c-ai știut mereu. M-ai avertizat c-o să mă descopere. Și acum, ca întotdeauna, evenimentele ți-au dat dreptate.

S-a întors și a început să se plimbe în sus și în jos, luând în mână o vază de alabastru și întorcând-

o în toate părțile, examinând-o ca să nu trebuiască să-mi întâlnească privirea.

– De unde ai aflat că nevasta lui Urie e gravidă? i-am cerut eu să-mi spună. Ai văzut-o?

– Bineînțeles că nu. Ți-am spus că n-o să mai am nimic de-a face cu ea după noaptea aia și m-am ținut de cuvânt. În dimineața asta și-a trimis servitoarea la audiența deschisă. Fata purta o bijuterie pe care i-am dat-o eu stăpână-sii, ca să știu cine e. Am făcut în așa fel încât să vorbesc cu ea între patru ochi. Ce pot face, Natan? E cum ai spus tu. N-a fost bine deloc să iau nevasta unui om care luptă pentru mine, și luptă cu mare vitejie, în vreme ce eu stau acasă, la adăpost. Armata n-o să vadă cu ochi buni treaba asta. Nu vreau să am un dușman în Urie, în special nu acum, când bătăliile au sorți de izbândă pentru noi, în mare parte, și datorită vitejiei lui Urie și disciplinei oamenilor lui.

– Uite răspunsul pe care trebuie să-l dai, am zis eu.

După mintea mea, nu era decât o singură ieșire. Josnică și dezonorantă, dar singura cale de a-l apăra pe rege.

– Trimite după Urie. Oferă-i o permisie ca răsplată pentru comportamentul lui excelent în luptă. Sarcina nu poate să fie prea înaintată, am spus eu, numărând în minte. Nu sunt încă două luni. Dacă se culcă cu ea destul de repede, atunci o să se poată spune că e copilul lui.

N-am adăugat că acel copil va fi un mamzer. Nimic nu putea schimba treaba asta. Și David, mai mult decât toți ceilalți, știa ce înseamnă această înșelătorie.

– Așa crezi tu?

Și-a încrețit fruntea, căci se gândea la ce spusese eu.

– Bănuiesc că s-ar putea să meargă. Știi, desigur, că ofițerii fac un jurământ să se înfrâneze în timpul unei campanii. Dar dacă ar fi nevasta

mea și eu departe, vreme de două luni... Urie n-o să fie primul care calcă jurământul. Ți-am spus că e frumoasă. Aș da nu știu cât ca s-o văd cu ochii mei, să văd ce ar putea face binecuvântarea unei sarcini cu...

Presupun că mi-a văzut privirea muștrătoare, căci n-a terminat propoziția. S-a dus spre ușă cu pași mari și i-a spus servitorului care aștepta afară să aducă un mesager regal. Când s-a întors din nou spre mine, îi dispăruseră cutele de pe frunte.

Rabbah, care se afla pe dealurile de peste Iordan, nu era foarte departe pentru un mesager care călărea cum trebuie și Urie s-a prezentat în sala de audiențe patru zile mai târziu, dis-de-dimineată. David l-a întâmpinat cu căldură. Chiar și mie, care știam ce știam, mi s-a părut că s-a comportat fără cusur, demn de toată lauda. L-a întrebat pe Urie despre poziția trupelor și despre tactica de luptă. Relatarea lui Urie nu aducea prea multe completări rapoartelor zilnice făcute cu eficiență de curieri, instruiți de obicei de Ioab. Dar David l-a și lăudat pe Urie pentru rolul pe care l-a jucat în înfrângerea amoniților și a vorbit deosebit de frumos despre el. După un timp decent de lung i-a spus cu amabilitate că poate să plece. Când Urie a salutat și s-a întors ca să plece, David a adăugat ca și cum chiar atunci îi venise în minte:

– Du-te la tine acasă și spală-te pe picioare. Ai făcut un drum lung și obositor.

La sugestia mea, l-a trimis după el pe servitorul meu hitit, Muwat, ca să ducă bunătăți din cămara regească. Urie avea mulți hitiți printre servitorii lui și Muwat era prieten cu câțiva dintre ei. Îi spuseseam să zăbovească în bucătărie sub pretext că așteaptă să ducă vasele regești înapoi. Era o ocazie bună să tragi cu urechea la bârfele din bucătărie și să afli ce aveau de spus servitorii, dacă aveau într-adevăr ceva de spus, despre stăpâna lor și despre starea în care era.

Prin urmare, am rămas cu gura căscată când l-am găsit pe Muwat așteptându-mă la mine în cameră imediat ce am venit înapoi de la sala de audiențe.

– Ce înseamnă asta? i-am zis eu. De ce nu ești acasă la Urie?

– Nu s-a dus acolo. E în cazarmă, la ofițeri. Le-a împărțit lor mâncarea și vinul regelui. Cred că are de gând să doarmă acolo...

Am ieșit pe ușă și am pornit-o spre David. Mi-am spus atunci că regele a trebuit să-i pună coarne singurului om integru din armată. Urie avea de gând să nu-și calce jurământul. N-ar fi riscat nici măcar să se uite la încântătoarea lui nevastă.

Când i-am spus, David a înjurat. Și-a aruncat o mantie ușoară pe umeri și s-a dus în persoană la cazarmă. Eu m-am dus după el. A intrat și i-a salutat pe oameni cu obișnuitele lui glume soldățești. Nu era nimic neobișnuit în faptul că regele era acolo și, deși toată lumea s-a ridicat în picioare când a intrat el, după câteva cuvinte de conveniență, toți soldații s-au dus înapoi la zaruri și la cănile lor cu vin în timp ce el a făcut rondul, spunând pe nume unui ofițer, și pe urmă altuia, până când a ajuns la Urie și s-a prefăcut că e mirat să-l vadă acolo.

– Te-ai întors dintr-o călătorie lungă. De ce nu te duci acasă?

Urie s-a ridicat în picioare ca să-l salute pe rege zâmbind. Era un bărbat frumos, înalt și oacheș, cu niște dinți foarte frumoși, albi, și cu păr negru și des, pe care îl purta în codițe hitite.

– Oamenii din tribul lui Iuda și cei din tribul lui Israel stau sub cerul liber pe pământul tare. Generalul meu Ioab n-are tihnă în noaptea asta. Atunci cum pot eu să mă duc acasă, să mănânc, să beau și să mă culc cu nevastă-meă?

David nu a avut de ales și a trebuit să-i facă un compliment pentru tăria lui de caracter. Și-au spus unul altuia câteva glume și pe urmă David a zis:

– Cel puțin mai stai aici o zi ca să te odihnești. Pe urmă o să te trimit înapoi la frații tăi de pe câmpul de bătălie.

În seara următoare, David l-a invitat pe Urie la o petrecere în cinstea lui. L-a așezat pe canapeaua lui și i-a dat întruna vin fără apă. Am văzut că la început Urie nu prea voia să bea așa de mult, dar nu se făcea să refuze numeroasele toasturi făcute de rege. Destul de curând, după vinul băut, s-a ales praful de cumpătare, iar Urie a dat peste cap cană după cană până când a fost clar că se îmbătase. Târziu de tot a ieșit împleticindu-se, urmat de Muwat, care avea grijă de el. Cu toate astea, din nou, deși era beat criță, a refuzat să se ducă acasă și a căzut lat pe o rogojină din cazarmă.

Dimineață, când a venit în sala de audiențe ca să-și ia la revedere de la rege, David nu a lăsat deloc să se vadă că e nemulțumit. L-a însărcinat pe Urie să-i ducă porunci lui Ioab și, când i-a dat lui Urie bucata de piele făcută sul și sigilată, i-a luat mâna în mâna lui și l-a îmbrățișat. Apoi a vorbit tare celor ce veniseră acolo.

– Căci nu este în armată la mine nimeni în care să am mai multă încredere. Într-adevăr, Urie este soldatul model, e omul datoriei, al disciplinei, curajului și loialității. Ai binecuvântarea mea, așa că du-te și să te întorci victorios!

Ce-o să facă acum, m-am întrebat când am început să mă agit și să mă plimb în sus și în jos, așteptând să mă cheme, să-mi ceară sfatul, să pună la cale un plan nou. Eram îngrozit când mă gândeam că s-ar putea să mă cheme, fiindcă n-aveam nimic să-i ofer. Era o chestiune de săptămâni... o lună-două cel mult... și sarcina avea să se vadă. Urie o să-și dea seama că pruncul nu e al lui... și ce-o să se întâmple atunci?

Când David chiar m-a chemat, erau și alții de față. Am stat, plin de nerăbdare, până s-a terminat discuția asupra unor procese lipsite de importanță și asupra câtorva proiecte civice, așteptându-mă că

David o să mă roage să rămân după ce o să plece ceilalți. Dar nu a dat nici un semn că ar avea nevoie de mine, deși am zăbovit pe acolo până când a observat toată lumea că trăgeam de timp și, întrucât nu promisem nici un semn, a trebuit să mă retrag.

A trecut o săptămână în felul acesta. Într-a opta zi, așteptam nerăbdător să se termine audiența de dimineață, când a sosit mesagerul lui Ioab cu ultimele vești de pe linia frontului. Regele l-a chemat să vină în față de îndată ce l-a văzut și i-a poruncit să vorbească.

– Stăpâne, cei din Rabbah ne-au atacat în front deschis. I-am forțat să meargă înapoi chiar până la poarta orașului lor. Dar arcașii de pe zid erau deja pe poziție. Șase ofițeri au căzut.

David a dat cu pumnul în brațele fotoliului și a sărit în picioare.

– Șase? La ce s-o fi gândit Ioab când i-a trimis în bătaia arcașilor de pe zid?

– Stăpâne, atacul ne-a amenințat pozițiile. Ioab a trebuit să-i împingă înapoi.

Mesagerul s-a oprit o clipă și s-a uitat în podea.

– Generalul tău Ioab mi-a spus să-ți transmit că viteazul tău slujitor, Urie hititul, este printre cei căzuți.

David s-a aruncat în fotoliul lui mare și și-a acoperit fața cu mâinile. Văzusem scena aceasta jucată mai convingător. Atunci mi-au venit în minte, cum stăteam eu acolo, toate situațiile la care fusesem martor când David a jelit diverși oameni a căror moarte îi fusese foarte folositoare. Măcelărirea lui Saul. Uciderea lui Abner și a lui Isboșet. Băieții lui Merav trași în țeapă. Fusesem martor când își sfâșiasse veșmintele chiar pentru morți ca tatăl meu, pe care îl ucisese cu mâna lui. Îl văzusem rupându-și hainele de pe el de atâtea ori, încât deodată m-a cuprins mirarea că mai rămăsese o tunică întreagă pe care s-o pună pe el.

Mi-am adus aminte de Urie așa cum îl văzusem ultima dată, aici, în sala aceasta. Mi-am adus aminte de bucata de piele făcută sul și sigilată. Mâna lui Urie întinzându-se s-o ia din mâna regelui. Am simțit o durere pe frunte care m-a străpuns și atunci am văzut aceeași bucată de piele, desfăcută pe bușteanul tăiat grosolan care ținea loc de masă în cortul lui Ioab de la Rabbah. I-am văzut chipul lui Ioab la lumina lumânării, încruntându-se și încercând să descifreze scrisul. Era un scris necizelat, nu era opera unui scrib învățat. Când Ioab a înțeles despre ce era vorba, pe chip i-a apărut o expresie de șoc și apoi de dezgust. A mototolit bucata de piele cu pumnul și a aruncat-o pe jos.

Pune-l pe Urie în linia întâi, unde lupta e cea mai crâncenă, pe urmă fă în așa fel încât câțiva să cadă și lasă-i fără apărare.

Cuvinte pe care regele nu le-a putut încredința nici celui mai loial scrib al său, Seraia. Nu au fost ordine de luptă. O condamnare la moarte, scrisă de regele însuși, predată de mâna condamnatului. Și Ioab rămăsese în viață după uciderea lui Abner doar datorită îngăduinței regelui, nu a avut de ales și a trebuit să dea ordinul. Îi văd chipul lui Urie când își dă seama ce i se cere. O expresie întrebătoare îi apare pe chip. Repetă ordinul ca să fie sigur că Ioab știe ce i-a cerut. Ioab, supărat la culme, își maschează dezgustul față de el însuși printr-o izbucnire de mânie și repetă ordinele foarte concis. Urie își pleacă capul, salută și iese din cort. Peste o oră e lângă ziduri, cu scutul ridicat ca să se apere de ploaia de săgeți care cade asupra lui.

Nălucirea s-a stins. Prin imaginile tot mai șterse, am văzut că David încă stătea ca lovit, cu fața acoperită. Prin sală se auzeau în șoaptă suspine și expresii de regret. Urie era un om pe care-l plăceau mulți, un ofițer admirat.

David și-a frecat fața cu mâinile și s-a sculat în picioare. S-a dus spre mesager, care s-a dat înapoi. Nimeni nu vrea să-i aducă vești proaste unui rege. Dar David și-a pus mâinile pe umerii mesagerului și l-a ținut ca să-l privească drept în ochi.

– Du-i mesajul ăsta lui Ioab: „Nu te necăji din cauza asta. Sabia își ia întotdeauna partea ei. Întețește-ți atacul asupra orașului și distruge-l.“

S-a uitat de jur împrejur prin sală și a spus cu glas tare:

– Așa vor fi răzbunați acești bravi soldați!

Toată lumea din sală a strigat atunci și din gura tuturor s-au auzit cântece de victorie. Eu nu am cântat cu ei. Aveam în gură gust de cenușă și praf.

Indiferent de preț. Ce a fost nevoie. Dar nu fusese nevoie de moartea lui Urie și a oamenilor cumsecade care căzuseră lângă el, nu fusese nevoie de așa ceva pentru a câștiga un regat sau pentru a fi sigur de el. Toate aceste morți nu fuseseră necesare decât pentru plăcerea neînfrănată a lui David. Era, pur și simplu, abuz de putere.

Am făcut stânga-mprejur și am plecat din sala de audiențe. Nu m-am oprit la ușile din lemn de cedru și nici măcar la poarta curții. Gărzile trebuie să mă fi ghicit după chip, căci s-au repezit să-mi deschidă calea. Am mers prin oraș, nerăspunzând la salutul nimănui, și am ieșit cu pași mari prin Poarta Gunoiiului, trecând pe lângă aria de treierat, unde femeile vânturau grâul. Pleava îmi intra în ochi și mă înțepa în obraji. Am mers mai departe clătinându-mă, fără să văd pe unde merg, și am intrat în livezile de măslini. Când măslinii m-au ascuns bine de privirea oamenilor, mi-am ridicat fața spre cerul care ardea ca o flacără. Ce-am făcut cu viața mea, cum de am cedat să intru în slujba acestui nemernic?

Considerasem că sunt un om în mâinile Celui de Sus, în slujba regelui ales ca să conducă poporul din această țară. Dar ce fel de Dumnezeu putea să dorească această josnicie, această trădare? Ce fel

de popor s-ar putea ridica sub un asemenea conducător? Dacă David era un om după sufletul acestui Dumnezeu, așa cum îmi spusese de nenumărate ori glasul din mine, ce fel de zeitate neagră la suflet mă ținea strâns și nu-mi dădea drumul?

Am prins un smoc de păr și l-am smuls din rădăcină. Îmi dăduse sângele. Apoi m-am aplecat și am luat o mână de pământ galben și uscat și l-am împrăștiat pe pielea capului care zvâcnea. Mi-am ridicat privirea și m-am uitat unde e soarele fierbinte și alb, pe urmă m-am întors spre miazăzi și spre apus, spre Valea Sării. Am mers până ce nu mi-am mai simțit picioarele, pe urmă m-am aruncat la pământ, sub paza șubredă a unei tufe cu spini, și am așteptat să mor.

Am plâns, dar n-aveam destulă apă în trup ca s-o risipesc pe lacrimi. Nu mai asudam deloc. La început setea a fost o mâncărime, apoi a devenit o durere. Gura mi s-a făcut cleioasă, pe urmă uscată ca frunzele fără viață. Pielea mi s-a zbârcit și a îmbătrânit văzând cu ochii. Aveam o durere cumplită în pulpe. Veneau nălucirile: una după alta, iute, fără milă. Nu puteam scăpa de ele, nu aveam unde să mă ascund. Noaptea se învârteau și făceau vârtejuri pe cerul poleit cu stele. Ziua erau umbre pe fața curată a stâncilor, șoapte în suflarea fierbinte a vântului.

Am visat că un păstor în trecere pe acolo mi-a picurat apă pe buzele pârjolate. M-am trezit în beznă și am găsit un burduf plin cu apă lângă mine. Am avut destulă putere să-mi apropiu buzele de gura burdufului și să beau. Pe urmă am pornit-o din nou. Am mers până ce mi s-au rupt sandalele și pietrele tăioase ca niște cuțite mi s-au înfipt în tălpi. Pielea arsă mi se cojea în fâșii de argint și carnea mi se usca pe oase. Am băut din bălți pline de noroi. Am mâncat insecte și viermi. Preț de câteva zile am mers, prigonit de stafii care bolboroseau și țipau cu glas ascutit. Moabiții

măcelăriți se zvârcoleau iar pe pământ, caii se împiedicau și se răsturnau nechezând. Soldatul filistean căruia îi tăiasem gâtul s-a ridicat în picioare și a rămas în fața mea, ținându-și capul pe umeri cu cele două mâini însângerate. În zilele acelea eram sigur că înnebunisem de-a binelea. Dar pe urmă mulțimea de fantome s-a depărtat de mine, întorcându-mi spatele, și a plecat răsucindu-se într-o sută de direcții diferite. Pe urmă au venit ceilalți, care nu erau fantome, ci oameni care încă se mișcau iute pe pământ. I-am văzut nu cum erau, ci cum aveau să fie. Ei nu mă vedeau. Într-adevăr, din când în când, treceau direct prin mine, adânciți de fapte și discuții la care eu nu luam parte. Am înțeles că mi se arăta viitorul, crâmpie din ce ar urma să vină. Adesea țipam sau plângeam de durere. Dar alte dăți mă simțeam liniștit fiindcă vedeam, pentru o clipă, modelul întregului.

Și apoi, într-o noapte, m-am trezit dintr-un somn agitat ca să găsesc lumea luminată de strălucirea rece a lunii pline. Fusesem în deșert o lună întreagă. Eram un dovleac gol pe dinăuntru, ușor ca un fulg. Se terminase. Mi se arătase tot ce trebuia să văd. Știam ce trebuie să fac. Viitorul plin de durere se desfășura în fața mea. David va avea tronul, coroana, urmașii pe care i-i promisese Cel de Sus. Dar în tot restul vieții va suferi consecințele hotărârilor pe care le luase. Voi avea o sarcină dublă: să mă împotrivesc lui și să stau de partea lui. Să-l trezesc la realitate și să-i dau cu balsam ca să-i alin durerea pe care i-o va aduce această trezire. Să-l ajut să reziste în zilele și anii grei care îi stăteau în față.

Umbra mea mi-a luat-o înainte, imensă ca un uriaș. Cu un efort cumplit am pus picioarele unul în fața celuilalt și mi-am început lungul drum spre casă.

Triton – interval disonant format din trei tonuri; cvartă mărită (n.tr.)

XIII

– Arăți ca un firicel de pișat de cămilă! Văd prin tine!

M-a luat de umeri cu brațele lui tari și musculoase ca să mă îmbrățișeze, dar eu m-am crispat. El s-a tras înapoi. M-a ținut la o oarecare distanță și m-a cercetat cu privirea din creștet până în tălpi.

– Mă tem c-o să te rupi în două! Ce-ai făcut de-ai ajuns în halul ăsta? Mi-au spus oamenii că ai fost chemat în deșert de una dintre nălucirile tale. Mă bucur c-ai fost chemat înapoi... cât a mai rămas ceva din tine!

M-a luat de braț, plin de grijă, de parcă eram invalid.

– Natan o să mănânce și-o să bea ceva la mine-n cameră. Adu vin și friptură de capră la cuptor... Nu, stai puțin. Nu friptură de capră. Prea grasă după un post atât de lung. Trebuie s-o iei ușurel ca să-ți recapeți puterile. Adu pâine și laban, zait și zatar²⁴ și niște struguri din ăia negri și buni din Amon.

Cât timp am mers spre camera lui, i s-au prelins vorbele de pe buze. Era înflăcărat și vesel. Parcă sărea în mers ca și cum trecea prin viață dansând.

– S-au întâmplat așa de multe cât ai fost tu plecat! Știi că m-a chemat Ioab la Rabbah? Da! Voiau ca eu (armata voia asta) să-i termin pe amoniți și să cuceresc orașul regal. Ioab făcuse toată munca grea, bineînțeles. A capturat sursa de alimentare cu apă, așa c-a fost doar o chestiune de timp... dar chestia e, Natan, armata, armata mea, m-a vrut înapoi. M-au vrut toți ca să-i duc la victorie. Voiau ca victoria să fie câștigată în numele meu. Aș fi vrut să fi fost și tu acolo când am luat coroana de pe capul idolului lor și-am pus-o pe capul meu. Îți spun drept... nu eram pregătit pentru asta.

A pufnit într-un hohot de râs grozav.

– Cântărea un talant! Aur curat și pietre scumpe. O să spun s-o aducă s-o vezi și tu, mai târziu... Ne-am umplut hambarele de grâne și vistieria. Nici nu pot să număr câte șiruri de catări au trecut Iordanul. A trebuit să construim pontoane. Toți cei care-au luptat sunt bogați acum. Și familiile celor căzuți, de asemenea. Sclavi... acum avem forță de muncă pentru fiecare fel de proiect. Nu doar cei din Rabbah... toate orașele amonite au căzut și s-a aflat imediat traba asta. Le-am cruțat viața, deși rezistaseră. Ai auzit de treaba asta? Și bine am făcut: asta i-a stimulat pe ceilalți să capituleze. N-ai auzit în viața ta de oameni care să fie atât de fericiți că devin sclavi. Se așteptau să-i ardem de vii și să le aruncăm copiii în tăișul sabiei. Cum să nu se aștepte? Auziseră de moabiți. Dar atunci așa a trebuit. De data asta, mi-am dat seama că puteam face altfel. I-am pus la făcut cărămizi și cei care știu meserie sunt acum fierarii noștri, care ne fac securi, unelte de treierat. O să vedem niște schimbări acum. O să facem orașul ăsta de două ori mai mare, așa cum am visat, dar într-un timp de două ori mai scurt. O să-l facem o minune. Am idei, Natan. Ți-am simțit lipsa! Sunt atât de multe lucruri pentru care vreau să-mi dai un sfat... Ia uite aici...

M-a tras de mână și m-a dus în partea cealaltă a camerei, într-un alcov. O măsuță joasă fusese pusă acolo și pe ea era modelul unei clădiri cum nu mai văzusem. O lucrare impresionantă așa cum se spune că au făcut urmașii noștri pentru faraoni. Modelul era neterminat. Fusese făcut din piese care puteau fi scoase și mutate în așa fel încât să se poată încerca diverse efecte. David a făcut asta în timp ce vorbea, luând coloane canelate și punându-le jos câte două sau câte trei, și vorbind întruna, fără întrerupere...

– M-am tot gândit. Eu să stau într-un palat frumos în vreme ce chivotul Celui de Sus stă într-un cort? Trebuie să-l punem într-un templu. Nu

crezi, Natan? Cele mai bune materiale... zidurile cele mai maiestuoase...

S-a învârtit în jurul mesei, aranjând din nou elementele. Era atât de prins în bucuria creației, încât nici n-a observat că eram acolo, nemișcat și tăcut.

Doar când a sosit mâncarea a binevoit și el să iasă din tirada planurilor lui grandioase. Am stat în fața tăvilor și m-a pisat întruna să mănânc, dar el însuși a luat doar câțva boabe de strugure. Avea o boabă în mână și o tot freca între degetul mare și arătător.

– Și cred că știi, am o nouă nevastă. Văduva ofițerului meu, Urie.

M-a săgetat cu privirea. Chipul îmi era ca o mască.

– Numele ei – nu cred că-l știi – este Batșeba. E...

I s-a înroșit gâtul. Pielea lui albă și frumoasă se înroșise totdeauna foarte repede. De data aceasta era roșie ca focul.

– N-am avut niciodată așa o femeie, Natan. Ahinoam... tot respectul pentru ea, bineînțeles. Cum să n-o respect, căci e mama primului meu născut. Și tu știi foarte bine că o s-o iubesc mereu pe Abigail. Ce dor mi-e de ea! Și tu ai iubit-o. Știu că... voi doi, sfetnicii mei cei mai înțelepți... Maaca e frumoasă, dar asta... Cu Maaca a fost o căsătorie din motive politice, iar cu Abigail m-am simțit totdeauna copil. Batșeba mă face să mă simt bărbat.

Mi-am mușcat limba încercând să-mi rețin un impuls de a reacționa împotriva. O fi crezut într-adevăr că trebuia să aud toate aceste lucruri? Mi-am fixat privirile în pământ, tot încercând să păstrez o expresie neutră. Trebuie că n-am reușit, căci m-a prins cu mâna de braț.

– Ascultă aici! Știu că n-a fost bine ce am făcut. Și ai avut dreptate să te împotrivești. Dar acum

treaba e făcută. În orice caz, copilul care ne-a făcut atâtea neazuri. O să se nască în mijlocul iernii.

N-am spus nimic. După un moment de tăcere stânjenitoare s-a apucat din nou să trăncănească despre proiectele și planurile lui. Apoi, ca din senin și fără vreo legătură cu ce discutaserăm:

– Păi, văd că numai eu vorbesc. Spune-mi ce s-a întâmplat cu tine. Ai văzut ceva interesant pe acolo, singur, tot timpul ăsta?

– Aaa, o grămadă de lucruri, am zis eu. Lucruri care îți vor fi ție de folos, fără îndoială, când va veni timpul potrivit. Dar nu am fost tot timpul singur, am zis eu, gândindu-mă la mulțimile de oameni, la glasuri. Era un om, victimă a unei grave nedreptăți. Voiam să știu ce părere ai, ce ar trebui făcut pentru el.

– Spune-mi! Despre ce e vorba?

S-a aplecat în față, numai ochi și urechi. Îi plăcea tare mult să facă pe judecătorul.

– Era foarte sărac. Avea doar un mielulel mic. Nu mai avea nimic altceva. Nici vorbă de turme de oi. A crescut mielul ăsta în coliba lui, împreună cu copiii pe care-i avea. Mielul mânca din bucata lui de pâine, chiar bea din cana lui. N-ai văzut niciodată o asemenea afecțiune între un om și un animal. Îl lua cu el peste tot și-l ținea strâns la piept.

– Chiar așa făcea?

Trăsăturile i se mai îndulciseră. Intrase cu toată inima în povestire.

– Și eu am făcut așa ceva odată, pe vremea când eram păstor, cu o oiță orfană. M-am legat de ea foarte tare. Știu cum e. Spune mai departe.

– Apoi, într-o bună zi, cel mai bogat om din sat, care are de toate... turme și cirezi... vine la el un musafir și, în loc să-și taie una dintre oile lui, fură oița săracului, o taie și i-o servește la masă oaspetelui.

David s-a încruntat. A aruncat din mână resturile de la struguri.

– Omul ăla merită să moară! Spune-mi cum îl cheamă! O să am grijă să plătească pentru mielul ăla de patru ori mai mult decât ar fi costat, fiindcă a fost lacom și n-a avut milă.

– Cum îl cheamă? am zis eu liniștit. Chiar vrei să știi cine e omul acela lacom și nemilos? Omul acela care avea de toate?

– Mi-e martor Cel de Sus. Vreau.

– Omul acela ești tu.

S-a sculat în picioare, lovind tava așa încât strugurii au căzut și s-au rostogolit pe dalele din pardoseală.

M-am sculat și eu, zdrobind strugurii cu piciorul. Din boabele roșii se prelingea o zeamă ca dintr-o rană. M-am dus la el până când am ajuns să ne privim în ochi unul pe celălalt. S-a uitat la mine cu insistență, cu insolență. Are de gând s-o țină așa fără rușine, mi-am zis eu. Crede că-l pedepsesc pentru adulter. Nu-și dă seama că știu de crimă.

Am vorbit cu glas scăzut.

– Tu. Așa stând lucrurile, ești de o sută de ori mai vinovat decât bogătașul pe care tocmai l-ai condamnat. I-ai luat omului mai mult decât nevasta. I-ai luat chiar viața.

Expresia feței i s-a schimbat imediat când David și-a dat seama că știu toată grozăvia crimelor săvârșite de el.

M-am întors brusc și am traversat cu pași mari camera, mergând spre alcov. M-am uitat la piesele care formau modelul, pădurea de coloane impresionante, cu capitelurile răsucite în volute somptuoase. Aroganța îmi producea greață. Am măturat cu mâna piesele de pe masă și le-am auzit cum scrâșneau sub călcâiul meu. Când am vorbit din nou, n-a mai fost glasul meu, ci celălalt. De data aceasta totuși mi-am auzit propriile cuvinte. Nici urmă de durere care să te facă să-ți pierzi mințile, doar răceala care s-a răspândit peste tot când am rostit verdictul nemilos și plin de brutalitate.

– Dumnezeuul lui Israel spune: *Nu vei construi niciodată templul. Ai trupul și sufletul pătate de la sângele pe care l-ai vărsat și de la măcelul pe care l-ai pornit. Prin urmare, lucrarea aceea mare și sfântă nu e pentru tine. Te-am uns rege al tribului lui Israel. Te-am scăpat din mâinile lui Saul. Ți-am dat triburile lui Israel și Iuda. Dacă nu ar fi de ajuns, ți-aș da de două ori pe atât și chiar mai mult. Atunci de ce ai luat în râs poruncile mele? I-ai adus moartea lui Urie prin sabie. I-ai luat nevasta și ai dus-o pe calea adulterului. Atunci să știi aceste lucruri: Sabia nu se va depărta nicicând de casa ta. Voi aduce o năpastă asupra-ți în casa ta. Îți voi lua nevestele și le voi da altuia chiar în fața ochilor tăi. Tu ai lucrat pe întuneric, dar eu voi face să se petreacă acest lucru la lumina zilei, încât toți fiii lui Israel să știe!*

Tăcerea din cameră era atât de deplină, încât auzeam zgomotul înăbușit al pașilor făcuți de servitorii desculți pe coridoare și bocănitul copitelor de măgari de pe strada de jos, din piață. David era ca o stană de piatră, rușinat până în fundul sufletului. Ochii îi sclipeau. Și-a încleștat pumnii pe lângă trup. I-a ridicat, i-a strâns tare de tot și mușchii de la brațe parcă au sărit în sus. Mă va omorî acum, mi-am spus eu. Pe urmă și-a pus mâinile în cap și s-a tras de păr.

– Sunt vinovat în fața Celui de Sus.

A căzut în genunchi și și-a aplecat capul, acoperindu-l cu mâinile de parcă ar fi vrut să se apere de o lovitură. Tremura din toate încheieturile. A plâns. Mi-am întins amândouă mâinile și i-am dat cu blândețe brațele la o parte. Am rămas cu ambele mâini în părul lui des și moale. Am simțit cum mă învăluie un munte de iubire și de milă pentru el, căci simțeam cum devin conștient tot mai mult de durerea ce-l va copleși cândva, în viitor.

M-am gândit la Moise, vorbindu-le strămoșilor noștri după ce le-a dat legea. „Vi le-am pus în față

pe amândouă, binecuvântarea și blestemul“, a zis el. „Viața și moartea. Prin urmare, alegeți viața.“

Vremea când David putea să aleagă trecuse de-acum, irevocabil. Avea să cunoască atât binecuvântarea, cât și blestemul, amândouă în deplinătatea lor. I se întâmplase tot ce i se putea întâmpla. Avea să i se întâmple orice. Toată bucuria omenească. Toată durerea omenească. *Să plătească de patru ori mai mult*, zisese el. Cu propriile lui cuvinte. Și așa avea să se întâmple. Pentru o viață pe care o luase, patru din cei dragi lui vor fi măturați cu cruzime și vor ajunge în ruină.

– Ascultă-mă.

Era glasul meu. L-am luat de bărbie și l-am făcut să-și ridice obrazii uzi spre mine.

– Aceste lucruri le-am prezis. Deocamdată nu ți se vor întâmpla toate. Vei merge mai departe și vei deveni faimos și vei face lucruri mărețe și te vei bucura de ele. Mai târziu, când vei fi bătrân, vei plăti pentru tot. Deocamdată acesta e prețul pe care îl vei plăti mai întâi. Copilul pe care îl vei avea, acest *mamzer* pe care l-ai făcut, nu va trăi. Pregătește-te pentru acest lucru. Pe celelalte scoateți-le din minte. Fii bucuros că Cel de Sus ți-a iertat păcatul și te-a lăsat în viață ca să-l ispășești.

Și într-adevăr a ispășit. A luat-o cu totul pe calea pocăinței, postind, rugându-se, mărturisindu-și ticăloșia și blestemându-se în public. Așa cum mărturisirea faptelor sale mârșave a făcut ca totul să ajungă la cunoștința publicului, tot așa s-a răspândit și vorba despre profeția mea, mai întâi prin oraș și apoi peste tot în țară. Ai noștri, care cândva se liniștiseră datorită oracolului lui Natan, acum, în loc de așa ceva, vorbeau pe șoptite despre blestemul lui Natan. Dacă, înainte, oamenii fuseseră precauți în ce mă privește, acum aversiunea lor ajunsese la extrem. Oamenii de rând treceau pe partea cealaltă a străzii ca să mă evite.

Femeile își trăgeau vălurile peste față și făceau semnul pentru deochi.

Doar David mă mai căuta, copleșindu-mă cu onoruri și atenție. Am fost primul care i-a auzit cântecul de jale și pocăință în rugăciune. Zile la rând, săptămâni, a fost singurul cântec pe care l-a cântat. Cred că a fost unul dintre cele mai frumoase pe care le-a compus vreodată.

*Stropește-mă cu isop și curăță-mă de păcate;
Spală-mă și mai vârtos decât zăpada mă voi
albi...*

*Întoarce fața Ta de la păcatele mele
Și toate fărădelegile mele șterge-le.
Inimă curată zidește întru mine...
Izbăvește-mă de vărsarea de sânge...
Că de ai fi voit jertfă, ți-aș fi dat;
Arderile de tot nu le vei binevoi.
Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit;
Inima înfrântă și smerită
Dumnezeu nu o va urgisi.²⁵*

Așa cânta. Și tot așa, zic eu, și credea. Și totuși, după cum îi spusese, Jah i-a cerut într-adevăr un sacrificiu. Vinovăția de a fi vărsat sânge cerea un preț plătit cu sânge.

Zait și zatar – ulei de măsline extravirgin amestecat, în proporții diferite, cu o combinație de plante și condimente (cimbru sălbatic, măghiran sau oregano, semințe prăjite de susan, chimen râșnit, coriandru râșnit etc.), specific bucătăriei din Orientul Mijlociu (n.tr.)

Versete răzlețe din Psalmul 50 (al lui David) (n.red.)

XIV

Iarna, la câțva zile după ce s-a născut copilul, regele a trimis după mine. M-am oprit brusc la ușă. Batșeba era acolo, cu copilul, somnoros, cuibărit la pieptul ei. Nu mă așteptasem la așa ceva.

Stătea cu capul plecat și cu spatele pe jumătate întors spre mine. Dar chiar cum o vedem așa, doar dintr-o parte, mi-am dat seama că era, așa cum spusese David, o frumusețe ce-ți lua graiul: piele albă, păr bogat, strălucitor, de culoarea obsidianului, pe care-l purta nelegat și neacoperit. Chiar și prin haina largă pe care o purta se puteau distinge picioarele lungi și zvelte, șoldurile rotunde și suple și sânii generoși, la care se cuibărise copilul cu chica lui de păr des, dovadă înflăcărată a paternității. Când David mi-a prezentat-o, ea s-a uitat în sus, iar eu am făcut un pas înapoi. Avea niște ochi care te uimeau, de un albastru ca seninul cerului. Te mai șoca ceva: deși era înaltă și bine făcută, chipul care se uita la mine era chipul unui copil. Era foarte tânără.

Încurcat, neștiind cum altfel s-o salut, am întrebat-o ce face.

Când a răspuns, glasul ei era glasul emoționat al unei fete sfioase, care cu greu putea fi auzit.

– Foarte bine, mulțumesc. Mult mai bine decât am dreptul.

Pe chip i-a apărut repede un surâs, care a dispărut repede. Dar a fost ca și cum ar fi răsărit soarele. Un bărbat s-ar putea să facă multe, mi-am zis eu, ca să cucerească acel surâs.

David și-a dres glasul.

– Știi, e primul ei copil. N-a avut nici unul cu... el. Moașele au spus că n-au văzut niciodată o naștere așa de ușoară la primul copil. Și știi bine că nu-s vorbe goale. Ahinoam, Abigail, Maaca, Haghita, Egla, Abital...

Le număra pe degete, nevestele care-i născuseră copii.

– Toate, la prima naștere, au fost mult timp în chinurile facerii. Zile întregi, uneori. Dar Batșeba...

S-a uitat la ea și chipul i s-a îmblânzit.

– S-a întors spre mine în zori și mi-a spus că a simțit prima durere...

Deci împărțeau patul și în ultima zi de sarcină.

– ...și până la prânz mi-au adus fiul.

S-a aplecat ca să ia copilul. Ea l-a pus în mâinile lui mari, unde copilul, care era destul de mare pentru un nou-născut, dintr-odată a părut mai degrabă mic. Privirea Batșebelei s-a întâlnit o clipă cu privirea lui David, în fericirea totală și simplă a unor proaspăt părinți. Dar apoi ea și-a mușcat buza de jos și chipul lui s-a întunecat.

– Noi... eu... te-am chemat să vii fiindcă voiam să-l vezi, a spus el, ținând copilul cu o mână. Vezi ce sănătos e! Eu... noi... noi ne întrebăm dacă ceea ce... spuneai, din când în când, că profețiile astea ale tale nu se pretează întotdeauna la o interpretare cuvânt cu cuvânt. Că poate vezi o parte, dar nu întregul.

– Da, am aprobat eu din cap. Așa este.

Înainte ca deșertul să mă lumineze de-a binelea.

– Ce te întreb eu... ce te întrebăm noi este: e sigur că băiatul ăsta o să moară? Este vreo posibilitate, cât de mică, în ce ai văzut, în ce ți s-a arătat, care să ne dea speranțe?

M-am uitat de la unul la celălalt. Ochii lor, de culoarea chilimbarului întunecat și de un albastru intens, erau fixați pe mine precum ochii arcașilor, țintind la un oarecare adevăr pe care își închipuiau că îl țin în inima mea. M-am uitat atent la copilașul din mâinile lui David. Un prunc perfect, cu pielea roz, cu pumnișorii care împungeau aerul. Am închis ochii. Mănuțele i-au căzut moi, scăpând din strânsoarea lui David. Pumnișorii s-au desfăcut, cu degetele fără vlagă, nemișcate. Pielea era cenușie ca mortarul. Coji uscate îi acopereau nările și pleoapele.

– Nici o speranță.

Batșeba a țipat și și-a dus pumnul la gură. David a respirat adânc.

– Nu veți avea mult de așteptat. Va fi curând.

Temperatura i-a crescut în noaptea următoare. L-a pârjolit de viu vreme de șase zile. În tot acest timp David a postit și s-a culcat afară, pe pământul înghețat al iernii.

Curtenii, cei cărora le păsa de el, au venit la mine, rugându-mă să mă duc la el și să-i spun să mănânce și să intre la adăpost, ca să nu se îmbolnăvească și el și să moară. Nu m-am dus, știind că era fără folos. Ioab chiar a încercat să-l convingă, la fel ca și Tadic și Abiatar. Dar nici n-a vrut să audă.

Când copilul a murit în a șaptea zi, nimeni n-a îndrăznit să-i dea vestea, îngrijorați fiind că s-ar putea să facă un gest nebunesc și cumplit, atât de mare îi fusese durerea în timpul bolii. Stăteau acolo și discutau când am sosit eu. Nu știu dacă a auzit din întâmplare sau dacă simpla mea prezență era de ajuns ca să-i deschidă ochii și să-l facă să vadă adevărul.

Și-a dat cu limba uscată pe buzele crăpate.

– A murit copilul? a întrebat el, scrâșnind din dinți.

– Da.

A tras aer adânc în piept și, până să-l scoată afară, era deja în picioare.

– Pregățiți-mi baia!

Servitorii s-au uitat nedumeriți unul la altul.

– Acum! a zis David, scuturându-se de țărână și pornind-o spre baie.

Servitorii au fugit după el. După ce s-a îmbăiat, a cerut uleiuri cu care să se ungă, și-a pus pe el haine curate și s-a dus la cortul chivotului, unde s-a prosternat. Apoi s-a întors la casa lui și a poruncit să se facă o masă mare, la care și-a invitat sfetnicii apropiați.

Ioab stătea în fața lui, evident neștiind ce să creadă. Până la urmă a trântit-o în felul lui soldătesc, fără ocolișuri.

– Nu te-nțeleg, a zis el. Cât a trăit copilul, ai ținut post și ai plâns. Acum, c-a murit, te ștergi la ochi și petreci.

David a pus jos copanul de pui și s-a șters la gură. A vorbit cu aerul obosit al unui om care e obligat să explice un lucru evident.

– Cât a trăit copilul, mi-am zis: „Cine știe? Poate c-o să aibă milă de mine Cel de Sus“, așa c-am postit și m-am rugat că poate fiul meu o să trăiască. Acum, c-a murit, de ce-aș mai posti? Poate postul să mi-l aducă înapoi?

I s-au umplut ochii de lacrimi.

– Eu o să mă duc la el, dar el n-o să vină niciodată înapoi la mine.

Pe urmă a trimis după cei șase copii ai lui care trăiau. Voia să-i fie aduși ca să-i dea mângâiere. Băieții, Amnon, Avesalom, Adonia, Șefatia și Itream, și singura lui fiică, soră bună cu Avesalom, Tamar. M-am sculat și am plecat înainte de sosirea lor. Nu mă puteam uita la ei.

În noaptea aceea m-am hotărât să plec din palatul lui David. Știam prea mult din ce avea să vină ca să rămân acolo. Am întrebat dacă pot să mă mut în afara palatului și să fiu în slujba lui la nevoie. Așa că mi-a dat casa aceasta peste vale, ascunsă bine în livezile bătrâne de măslini și migdali. A vrut s-o dărâme până în temelii și să-mi construiască ceva mai măreț, cu piatră șlefuită și lemn de cedru rămas din materialele trimise de regele Tirului. Dar am refuzat. De cum am intrat în aceste odăi simple, am știut că nici o casă nouă nu mi se va potrivi mai bine. Știam că obloanele mari vor ține răcoare în camere în arșița verii și că vor lăsa soarele să se strecoare înăuntru ca să încălzească pereții dați cu var în timpul iernii. Când Muwat a deschis obloanele pentru prima dată, soarele s-a revărsat pe dalele roz, căroră

generațiile de pași le dăduseră o strălucire molcomă și blândă. Și-a aruncat razele în sus, improșcând, așa că am clipit din ochi de atâta strălucire. Când am deschis ochii, l-am văzut pe el. Cu părul negru, cu ochii strălucitori, băiatul frumos cu chipul serios și gânditor. Făgăduința. Rațiunea.

A fost o nălucire de o clipă, dar am știut, cu cea mai mare siguranță, că a fost o nălucire adevărată și că el va veni în această casă și va sta acolo, la fereastră. Nu am nici un copil carne din carnea mea, sânge din sângele meu, chemat din neființă de iubire, sau mândrie, sau dorință. Dar am văzut că voi avea un copil al spiritului, care va fi al meu cu inima și cu sufletul. Că îl voi sluji, așa cum l-am slujit pe tatăl lui, până va crește atât de mare în înțelepciune, că nu va mai avea nevoie de povața mea și eu voi putea să-mi trăiesc zilele tot mai puține în pace, fără năluciri și fără durerea care le însoțisește.

Și am știut că voi face acest lucru chiar aici, în această casă, cum am și făcut. Cum fac și acum.

În luna în care se culeg măslinile, era un lucru destul de obișnuit să vezi străini de partea locului pe drumurile acestui munte, ducând prăjini ca să scuture crengile și saci ca să pună în ei roadele coapte. Stăteam pe terasă, cu poarta deschisă. Lumina schimbătoare când norii treceau pe deasupra văii, strălucirea argintie a măslinelor la ora amiezii, lumina orbitoare a soarelui pe pietrele din care era făcut orașul cu fața lui schimbătoare pe măsură ce munca de construire înainta, toate aceste lucruri îmi făceau plăcere.

Aveam un sul desfăcut pe masă în fața mea, o lucrare de istorie din Egipt. De pe vremea când trăisem printre filistenii, începuseră să mă intereseze vecinii noștri și zeii lor. Dar hieroglifile din Egipt sunt greu de descifrat și au diverse înțelesuri, care depind de context. Soarele fierbinte care mă ardea pe spinare și zumzetul în surdina al albinelor mă moleșeau prea tare ca să mai fiu în stare să fac efortul de care era nevoie pentru a urmări textul.

Am observat două femei care urcau pe drum spre casa mea. Le-am luat drept culegătoare, întrucât pomii de pe terasele de deasupra casei mele erau plini de roade. Dar când s-au apropiat, am văzut că nu aveau nici prăjină, nici sac.

Drumul se îngusta, făcându-se potecă pentru capre dincolo de casa mea. A mea era ultima casă. Nu puteam să cred că veneau la mine. Nu exista nici un motiv pentru care femeile din oraș să mă caute. Cele mai multe, de fapt, se abăteau de la drumul lor cale de o zi ca să mă evite. În afară de Muwat, care avea grijă de mine, deși eu nu aveam nevoie de mare lucru, trăiam singur de tot. Oamenii din jurul lui David, cu care încă îmi mai petreceam o parte din timp, erau mai mult decât îmi doream. M-am retras în casa mea pentru a fi în singurătate și puțin dintr-acei din jurul regelui

deplâneau absența mea. Știam destul de bine că majoritatea oamenilor au răsuflat ușurați când am părăsit locul.

Totuși, cele două femei s-au apropiat. Am lăsat sulul să se înfășoare singur la loc. Aveau veșminte simple, din pânză țesută în casă și nevopsită, cu care se acoperiseră, cu modestie, până-n sprâncene. Mergeau ușor, deși drumul devine abrupt pe lângă casa mea, așa că mi-am zis că trebuie să fie tinere. Doar când s-au apropiat, am observat că pielea de la sandalele lor era lucrată cu finețe.

Muwat se dusesse la piața din oraș, așa că nu aveam de ales decât să le întâmpin eu, personal. Fără chef, m-am ridicat de la masă și m-am dus spre poarta deschisă ca să le întreb ce doreau.

Și atunci cea mai înaltă mi s-a adresat, spunându-mi pe nume. Știam glasul acela emoționat, de fată sfioasă, deși îl auzisem numai o dată. Ca un acord disonant, prezența ei a dat la iveală o notă nu prea plăcută la auz. Femeile din familia regelui nu plecau din oraș fără pază, îmbrăcate în pânză țesută în casă. Am salutat-o într-un mod foarte impersonal și am poftit-o înăuntru. A vorbit în șoaptă cu servitoarea ei, care a dat din cap și a rămas pe bancă în grădină.

S-a dus la fereastră, aruncându-și veșmântul împrumutat și lăsându-l, nepăsătoare, să cadă pe podea. Pe dedesubt avea o rochie frumoasă din pânză de in, vopsită într-un albastru deschis precum cerul senin, cu broderie bogată la tiv și la mâneci făcută cu o ață albastră închis, culoarea ochilor ei, și strânsă în talie cu un cordon cu filigran de argint. Părul ei negru era prins într-o coadă groasă, răsucită, care îi cădea pe spate și era prinsă într-un fileu fin de argint.

Cum de îndrăznește să vină aici în felul acesta, pe ascuns, deghizată, evident fără știrea regelui? Am așteptat să se întoarcă sau să vorbească, dar nu a făcut nici una, nici alta.

– Nu cred c-ai venit tot drumul acesta ca să admiri priveliștea, am zis eu rece.

Atunci s-a întors, iar eu m-am dat înapoi ca ars. Avea pe chip expresia speriată a unui om care așteaptă o lovitură.

– Așa e, Natan, nici eu nu prea știu de ce am venit.

Îi tremura buza când vorbea și parcă i se pusese un nod în gât.

– Nu am de ce să mă aștept la bunătate din partea ta... dintre toți oamenii.

Ochii i s-au umezit și lacrimile i s-au rostogolit pe obraji. N-a făcut nici o mișcare ca să le șteargă.

– Stai jos, am spus.

Camera era mobilată sumar. Îmi plăcea mai mult așa. Dar era o canapea bună de la palat, pe care mi-o trimisese David în chip de cadou. A făcut un pas nesigur și s-a așezat, cu șira spinării tot foarte dreaptă, deși umerii îi tremurau de plâns. Amândoi obraji ei, obraji ei minunați, erau uzi acum, și lacrimile încă îi umpleau ochii și dădeau pe afară.

– Ce s-a întâmplat? am zis eu mai puțin dur. De ce ai venit la mine?

– O să mai am un copil.

Era o veste deloc surprinzătoare. Era un fapt bine-cunoscut că, în al doilea an de căsătorie, înflăcărarea regelui pentru Batșeba nu se stinsese. Muwat relata despre bârfa servitorilor care le erau aproape: Batșeba era cu regele în fiecare noapte în afară de zilele din lună când nu avea voie, perioadă când David își făcea datoria cu mai multe dintre celelalte neveste.

– E ceva de care să te sperii? am întrebat-o. E firesc să te gândești la cum a fost ultima dată. Dar acum e altfel. Acest copil nu va fi victima mâniei divine. N-ai de ce să te temi.

– Nu mă tem de mânia divină, a spus ea.

– Dar văd că tremuri.

– Mă tem de tine, Natan. Și mă tem de rege.

Am râs.

– De ce te-ai teme *tu* de rege?

– De ce *nu* m-aș teme de el?

S-a uitat la mine, cu chipul brusc încrâncenat.

– Crezi că-i ușor să fii trasă afară din casa ta pe întuneric, să fii sedusă și lăsată în plata Domnului?

M-am uitat la ea cu răceală. E destul de ușor să strigi că ești violată când tu ești cea care a fost ispita seducerii. Totuși, mi-am întors capul de la ea și i-am răspuns, jucându-mă cu instrumentele de scris de pe masa mea.

– Și bănuiesc că în toată casa ta nu era un loc ferit unde te-ai fi putut îmbăia în loc de acoperișul care se vedea direct de pe terasa regelui.

Glasul meu era plin de sarcasm.

– Bineînțeles că nu ți-ai dat seama. Nu-ți trecea prin cap că vei fi văzută și admirată, invitată în patul lui. O fată plictisită, cu un soț plecat. N-ai cochetat niciodată cu ideea că ar fi distractiv să fii dorită de un rege.

– Cum poți să crezi..., a zis ea cu glas scăzut și plin de furie. *Invitată!*

Buzele ei pline s-au strâns într-o linie meschină.

– Pentru cineva care vede așa de mult, ești așa de orb! M-am dus pe acoperiș *în căutarea* unui loc ferit. În afară de singura mea servitoare, toți servitorii din casa lui Urie erau bărbați. Cei mai mulți erau foști soldați, tineri în slujba lui, care fuseseră răniți într-un fel sau altul. I-a luat și le-a dat de lucru. Crezi că mi-era ușor să fiu în casa aia și să le simt ochii ațintiți asupra mea când bărbatul meu era departe? Trebuia să-mi fac purificarea rituală și nu-mi puteam limpezi gândurile pentru rugăciune când mă temeam că, în orice clipă, s-ar putea să fiu spionată. Acoperișul, întunericul... era singurul loc ferit pe care-l aveam. Sau așa credeam...

Și-a desfăcut părul și s-a uitat fix la mine, cu sfidare. Și apoi și-a lăsat privirea în pământ.

– Să nu crezi că nu m-am biciuit singură pentru greșeala pe care am făcut-o. Zi de zi, în fiecare zi

lăsată de Dumnezeu, mă întreb de ce m-am dus acolo, sus. Îți imaginezi cum a fost el, în noaptea aia? M-a folosit ca pe un... vas în care și-a vărsat toate alea. A fost nevoie de o lună de zile ca să mi se ducă vânătăile de pe sâni. Mi-a fost frică să nu vină Urie acasă în permisie și să vadă urmele.

M-am gândit la primăvara aceea când trupele lui David s-au strâns fără el pentru prima dată și când fusesem chemat să stau lângă un rege furios care îl băgase în sperieți chiar și pe Ioab. Mi-am adus aminte de teama care mă cuprinsese când așteptam să intru la el în audiență în dimineața aceea. Și noi eram oameni care îl cunoșteau pe David și îl iubeau aproape de o viață. M-am uitat la Batșeba și, dintr-odată, m-am simțit cum mă simțisem toată noaptea aceea nesfârșită după ce mă întorsesem de la Betleem, când am stat treaz așteptând vreo nălucire născută moartă. Acum știam de ce mă simțisem atât de prost în noaptea aceea. Tot timpul cât am stat eu de veghe, el o violase. Și eu mă ametisem cu ideea că fusese seducție. Când mă uitam acum la ea, îmi era rușine de propriile mele gânduri. Într-un fel, și eu îi încălcasem demnitatea.

– Când mi-a dat papucii, aruncându-mi o bijuterie ca și cum eram o stricată pe care trebuia s-o plătească, s-a terminat totul pentru el, dar nu și pentru mine. Am trăit cu spaimă în fiecare zi, știind că viața mea atârna de un fir de pânză de păianjen, așteptând să ajungă la Urie vestea că mi-am pierdut onoarea, Urie, un om pentru care onoarea era totul.

Și-a ridicat bărbia și și-a ațintit privirea undeva, într-un punct la mare depărtare.

– Ai văzut vreodată o femeie omorâtă cu pietre, Natan? Eu am văzut. Tata m-a făcut să mă uit când eram copil, ca să știu ce le aștepta pe soțiile necredincioase. Și când n-am avut semnele pe care le aveam în fiecare lună, m-am gândit la femeia aia, la sunetele scoase de gemetele ei, la carnea ei

zdrobită, la oasele sfărâmate... La sfârșit nici nu mai avea față...

S-a frecat cu o mână la ochi, ca și cum ar fi voit să șteargă o imagine. Când a început din nou să vorbească, glasul ei era șoptit.

– Acum și pentru asta sunt vinovată, pentru că singurul lucru la care m-am gândit în săptămânile alea a fost propria mea soartă. Pentru Urie ar fi trebuit să mă tem. Acum știu. Dar cum puteam să-mi închipui că David o să-l omoare? Cine face așa ceva unui om loial și nevinovat? Și pe urmă fiul meu, primul meu copil, băiețelul meu fără prihană...

Îi tremurau umerii de plâns, dar a continuat, vrând să spună tot.

– A suferit, Natan. Febra l-a pârlolit de viu. Și eu trebuie să stau cu omul care a făcut toate astea. Să dorm în patul lui. Să încerc să mă prefac că nu-i un monstru...

– Regele *nu* e un monstru. Are defecte, ca toți oamenii. A greșit. A recunoscut-o în fața poporului. Câți regi au smerenia să facă așa ceva? Se roagă pentru iertare în fiecare zi. Trebuie să vezi...

– Nu văd nimic! Și nici tu, Natan. Tu, fiindcă preferi să îți muți privirea de la adevăr. Lași să te orbească iubirea pentru el. Dar eu nu văd nimic în afară de ceea ce mi-a luat. Copilul meu. Bărbatul meu. Propriul meu trup. Totul, în afară de viață. Fiindcă poate. Poate face orice vrea. Ești singurul de care se teme.

– Nu. Nu de mine se teme. Se teme de Cel de Sus.

– Și tu vorbești pentru Cel de Sus. Țin cu dinții de picătura asta de aer care e viața mea, Natan. Țin cu dinții ca să i-o dau copilului ăstuia.

Broboane de sudoare i-au apărut ca niște perle pe frunte. Era foarte palidă.

– Îți aduc niște apă, am zis eu și m-am dus în grădină.

Mi-am sprijinit fruntea de zidul aspru din jurul izvorului până când piatra mi-a pătruns în carne. Am stat acolo multă vreme, pedepsindu-mă. Crezusem că problema aceasta cu Urie se terminase. Și acum iat-o din nou, cu încă o fațetă, mai gravă, a răului făcut. Un firicel de sânge mi s-a prelinș pe față. Mi-am lins buzele și am simțit gust de fier. M-am dat înapoi de lângă zid și am pus degetul pe julitură. Servitoarea Batșebe era aproape și se uita fix la mine. A întins mâna și mi-a luat urciorul, apoi s-a aplecat ca să-l umple.

Când a terminat, am rugat-o să-mi toarne apa rece în mâinile făcute căuș. M-am spălat pe frunte de sânge, apoi am luat urciorul de la ea și m-am întors în casă. Batșeba stătea întinsă pe canapea, cu fața ascunsă în pernă. Am umplut o cupă și i-am pus-o pe măsuta joasă de lângă ea. Avea respirația neregulată. M-am așezat în scaunul de la fereastră și am așteptat. Numaidecât și-a îndreptat spatele și a întins mâna după apă.

– L-ai iubit. Pe Urie.

A tăcut puțin și s-a gândit, cu capul aplecat într-o parte pe gâtul lung și subțire.

– Nu m-am gândit la iubire. Nimeni nu vorbea de asta. Nu eram crescută ca să aștept așa ceva. Eram copilă când tata m-a promis și am fost trimisă în patul lui Urie la puțin timp după ce am avut prima menstruație. Era o partidă bună. Așa a spus tata și eu eram crescută ca să nu pun la îndoială ce spunea tata. Eram mândră să fiu cunoscută drept nevasta lui Urie. Niciodată nu m-a tratat rău. Plâng după el cu mare jale. Asta e dragoste?

Acum era rândul meu să ridic din umeri.

– De unde să știu?

– De unde să știi?

Am stat amândoi în tăcere. Afară soarele scăpătase, aruncând umbre lungi peste dalele lucitoare. M-am uitat la vinele albe din piatra roz

și tot ce-am putut să văd era carne și zgârciuri, piele jupuită și tendoane rupte.

– Nu mi-ai spus de ce ai venit aici, de ce ți-ai asumat acest risc.

– Am venit să te-ntreb... să văd dacă ai vrea... Natan, trebuie să știu ce vezi. Pentru copilul ăsta pe care-l port în pânțele.

Și-a pus, protector, degetele lungi pe burtă. Lumina a căzut pe safirul care strălucea pe mâna ei.

– Ai zis că celălalt a fost ispășirea vinei de a fi ucis. Dar cum stau lucrurile cu ăsta? O să trăiască?

Mi-am desfăcut mâinile.

– Nu merge așa. Nu pot să...

Și atunci i-am văzut chipul, care era încântător chiar și acum, când apăreau dăre de la lacrimi și ochii erau roșii. Cum puteam s-o las în această stare dureroasă? Pentru că o judecasem greșit, îi datoram speranță, cel puțin.

– Tot ce pot să-ți spun este că am văzut clar cealaltă moarte, dar deocamdată, nimic pentru asta...

Și atunci a apărut el acolo, un băiețel frumos cu păr negru. Stătea la fereastră și se întorcea spre mine, cu chipul luminat de hohote de râs. Îl mai văzusem o dată, când am intrat pentru prima dată în casa aceasta. Atunci îl cunoscusem ca fiu al lui David. Acum înțelegeam că era copilul Batșebe, fătura care creștea în pânțele ei.

Avea un pui de vultur la încheietura mâinii și în timp ce vorbea el, pasărea i s-a urcat pe braț și s-a frecat cu capul de obrazii lui. S-a întors să plece și când s-a uitat din nou înapoi, era mai mare, un tânăr zâmbitor, cu o coroană de aur pe frunte. Erau niște hărți pe masă și băiatul s-a aplecat asupra lor, arătând cu degetul spre ceva, și pe urmă și-a ridicat privirea întrebătoare. Nălucirea a dispărut, iar eu vedeam prin el, uitându-mă la fereastra de dincolo. Aceeași fereastră înaltă, arcuită, cu obloanele mari deschise larg spre priveliștea de afară. Dar

priveleştea era şi ea total schimbată. Unde ar fi trebuit să fie livezi, erau case. Oraşul se risipea în vale şi se aduna chiar la poalele acestui deal. Departe, pe Har Moriah, soarele îşi arunca razele sclipitoare pe capitellurile de aur ale unui măreţ templu alb...

Era rândul meu să mă clatin. M-am dus împleticindu-mă spre canapea şi m-am aşezat ca un bolovan, întinzând mâna orbeşte să găsesc cupa cu apă. Era goală. Ea mi-a luat-o din mână şi a umplut-o, pe urmă mi-a dus-o la gură ca să pot bea. Am întins o mână tremurândă, încercând să ajung la burta ei. Am închis ochii şi am simţit puterea cum mi se răspândeşte peste tot în trup.

– Va fi rege, Batşeba.

I s-a tăiat respiraţia. Uimită, şi-a dus pumnul la gură.

– Dar cum? Cum se poate una ca asta? Toţi fraţii ăia... Amnon e deja aproape bărbat. Şi Avesalom, Adonia... şi pe urmă toţi ăia mai mici...

Am văzut-o cum îi număra în minte.

– Ştiu bine că aşa va fi.

Nu puteam să-i dezvălui ce mai ştiam: nălucirile din deşert despre fratricid, trădare, minciună.

– Nu pot spune cum va fi, dar linişteşte-te. Băiatul pe care îl porţi în pânţec va trăi şi va ajunge mare. L-am văzut încoronat.

S-a sculat în picioare, trecându-şi mâinile prin păr.

– Dar cum... eu nu... o să trebuiască să fie altfel lucrurile, între mine şi rege. Dacă fiul meu o să urce pe tron, eu o să trebuiască să...

Mintea i-o luase razna. Voisem să îi aduc alinare şi tot ce reuşisem era s-o tulbur.

– Batşeba, am zis eu.

M-am dus la ea şi am prins-o de umeri, forţând-o să stea liniştită. Ochii ei pătrunzători îmi cercetau chipul.

– Lasă lucrurile să se desfăşoare aşa cum trebuie. Fii fericită că ştii că fiul tău va trăi. Lasă

celelalte lucruri așa cum sunt. Nu trebuie să alergi spre ele. Vor veni ele spre noi destul de curând.

XVI

În ziua aceea am încetat să mai slujesc un rege și am început, în schimb, să slujesc un regat. De când fusesem în deșert, am înțeles că soarta lui David nu era în mâinile mele. Avea să-și ispășească pedepsele pe care le merita și nimic din ce puteam eu să spun sau să fac pentru el nu îl putea elibera de acea povară. Dar nu eram nici Samuel, să-mi iau înapoi iubirea și sfaturile. Așa cum Cel de Sus încă îl iubea pe David, tot așa îl iubeam și eu și aveam să fiu acolo, lângă el, ca să-i aduc ce alinare puteam, să fiu sigur că lua hotărâri înțelepte, în ciuda durerii pe care și-o pricinuisese singur și pe care trebuia s-o îndure, și să fiu sigur că regatul era ferit de orice rău până când fiul Batșebei devenea rege.

Pentru așa ceva mi-am dat seama că va trebui să am un loc, numai al meu, pe lângă prințul cel mic. Era o problemă destul de delicată, întrucât totdeauna făcusem tot ce îmi stătuse în putere ca să evit să am de-a face cu copiii lui David. La început a fost indiferența firească a unui tânăr față de orice țănc care nu e al lui. Gândeam că femeile au treabă cu copiii... ce-are de-a face cu mine?! Mai târziu, când prinții au crescut, și cei mai mari au început să vină cu David la audiențe și petreceri, am observat doar că erau frumoși și răsfățați. Daniel, al doilea născut, fiul lui Abigail, era singurul care făcea treburi lipsite de importanță (paharnic, paj) cu o oarecare seriozitate sau demnitate. Dar când Daniel a murit, cel mai mare, Amnon, a rămas să fie conducătorul necontestat și fără nici o eficiență al unei găști zărghite și încăpățânate de copii arțăgoși unul cu celălalt și disprețuitori față de oricine altcineva.

Chiar și într-un curs normal al lucrurilor, pe lângă moștenitorii lui David s-ar fi gudurat mulți și tot atâția i-ar fi lingușit într-o măsură periculoasă, doar tatăl lor fiind cel care putea să impună

anumite limite. Dar fiindcă David nu cunoscuse iubirea din partea tatălui său, era hotărât să o reverse pe toată asupra fiilor lui. Și a revărsat-o cu uitarea de sine a unui mână-spartă iubitor, nefiind dispus să ceară vreun preț sau să impună vreo condiție. Și întrucât el nu le-a pus nici o stavilă, nici ceilalți oameni nu au făcut nimic. Bănuiesc că așa i-am privit eu când am zis că erau niște nesuferiți răsfățați. Pe urmă m-am dus în deșert și am văzut ce vor deveni. După asta, n-am mai putut să-i privesc în ochi și am făcut tot ce am putut ca să scap de tovărășia lor. Acum, deodată, trebuia să revin la ce fusese înainte.

M-am așteptat ca, la un moment dat, David să-mi spună ceva despre starea Batșebei și eu îmi pregătisem cu mare grijă ce aveam de gând să spun. Dar a trecut o lună, pe urmă două și n-a spus nimic. David a continuat să-și ispășească în public păcatul legat de Urie și bănuiesc că nu-i prea convenea să discute cu mine nimic în legătură cu acest lucru. Mi-am dat seama că ar trebui să schimb foaia și să-i spun clar că acum acceptam căsătoria lui și progeniturile care rezultau din aceasta. Când am văzut-o pe Batșeba, eram la o oarecare distanță. Se plimba cu femeile ei în curte sau asculta muzică în sală și nu puteam spune dacă starea ei era evidentă sau nu. Dar n-am putut să nu mă gândesc că David trebuie să-și fi dat seama de sarcină deja și că, potrivit informatorilor lui Muwat, acesta continua să se culce cu ea aproape în fiecare noapte.

În cele din urmă m-am hotărât că, dacă nu vrea el să vorbească, voi vorbi eu. Eram în camera lui împreună cu Ioab și alți câțiva din cercul său de apropiați. Mai devreme fusese muzică, și vin, și discuții zgomotoase. Toate acestea încetaseră acum fiindcă se făcuse târziu. Ioab adormise pe scaun. L-am văzut pe David abținându-se de la căscat. S-a ridicat, intenționând, bănuiesc eu, să ne dea drumul și să se retragă. Înainte ca el să poată face

acest lucru, l-am prins de un braț. A mai căscat o dată și s-a uitat la mine somnoros.

– Ce mai e acum? S-a făcut târziu și ai de mers pe drumul ăla de capre pe întuneric. Nu poate să aștepte până dimineată?

Am vorbit în șoaptă ca să mă audă numai el.

– De ce nu spui nimic despre copilul pe care îl poartă Batșeba în pânțece?

S-a răsucit pe scaun și s-a trezit dintr-odată.

– De unde știi? a zis el tăios.

Am dat din mână și am ridicat ușor din umeri.

– Cum să nu știu?

– Dar ai spus că nu vezi lucruri personale...

Ioab s-a mișcat. I-am făcut semn lui David să vorbească mai încet. Eu am început să șoptesc.

– Nu văd lucruri personale care sunt lipsite de importanță. Acesta... are importanță.

– Cum așa?

S-a uitat la mine alarmat.

– Ai zis că băiatul care a murit a fost plata pentru vinovăția de a fi ucis. Cum ăsta...

Am ridicat o mână.

– Nu în felul acela. Nu văd nimic rău pentru acest copil.

– Atunci ce e?

Aveam toate cuvintele pregătite și le repetasem cu sârg.

– Fiii tăi. Ioab îi instruiește pe cei mai mari, Amnon, Avesalom și Adonia, să-i fie scutieri. Abiatar îi are pe cei mai mici, Itream și Șefatia, ca oameni în biserică. Dar Ioab și Abiatar au și ei copiii lor. Eu n-am nici un copil. Am împlinit 40 de ani. E greu să ajungi la o asemenea vârstă și să nu ai pe nimeni. Să nu ai pe cine să înveți, cui să-i arăți pe ce drum s-o apuce. Nu ai nevoie de alt general, de alt preot. Dar oricare dintre fiii tăi mai mari va fi rege, va avea nevoie de cineva ca mine, care să poată să stea pe lângă el și să rostească adevărul. Dacă te-am slujit pe tine, dacă am fost de folos, acest băiat...

A ridicat o mână și m-a întrerupt.

– Zici că pruncul ăsta pe care îl poartă Batșeba în pânțele o să fie profet? Ai văzut tu asta?

Aveam să-l mint și să zic „Da, am văzut“. Nu puteam să-i spun adevărul. Dacă aș fi făcut așa, ar fi însemnat să dau alarma în privința sorții fiilor lui mai mari, chestiune despre care nu puteam să vorbesc. Ca să-l slujesc, trebuia să-l duc de nas acum. Făcusem exerciții cum să-l trag pe sfoară descriindu-i o nălucire falsă. Aveam de gând să folosesc o parte din ce văzusem: orașul devenit grozav de măreț, întinzându-se pe cele șapte coline, coloanele sclipitoare de la templu, care se ridicau una câte una pe Har Moriah. Dar m-am gândit să populez nălucirea cu un rege, care stă în umbră, fără să i se vadă fața, cu spatele spre mine, ascultându-l vrăjit pe fratele lui mai mic, al cărui chip copilăresc era luminat de puterea divină...

Dar minciunile acelea nu mi-au plecat de pe buze.

– Nu, am spus eu. N-am văzut.

Am simțit cum un val de emoție m-a cuprins deodată. Până în clipa aceea nu simțisem nicicând lipsa unui fiu. Dar acum, am născocit-o, am simțit într-adevăr un gol imens, un sentiment că am pierdut ceva. Nimic din ce-aș fi putut să simulez nu l-ar fi mișcat pe David mai mult. A întins mâinile și m-a îmbrățișat.

– Dacă pruncul o să fie băiat, atunci o să-l iei sub aripa ta. Te numesc, Natan, profesor al lui.

XVII

S-ar putea spune că el a găsit drumul către mine. Și exact așa ar fi părut oricărui om care nu-l cunoștea mai bine. Ar fi posibil ca un psalmist să-i dea alt fason. Ar zice că a venit purtat pe aripi de un vultur.

Fusese o furtună mare noaptea, ploaie torențială și vânt puternic cum rar vedem pe aceste coline. Dimineață vântul se opri, dar ploaia continua să cadă neîntrerupt, umplând și revărsându-se din albiile uedurilor uscate, împrăștiindu-se printre pietre în puhoai repezi. Era o zi pe care s-o petreci în casă, lângă foc, cu obloanele trase. Nu o zi în care să te așteți la oaspeți.

Muwat, care îmi curăța armura ce, din fericire, își pierduse strălucirea din cauză că nu fusese folosită de multă vreme, a tresărit surprins când a auzit bătăi puternice în poartă. Și-a pus în grabă ceva pe cap și a ieșit.

Băiatul n-a așteptat să-i fie anunțată sosirea, ci a dat năvală înăuntru, ud leoarcă, cu însoțitorul după el, un egiptean înalt și slab, ud și el până la piele și amărât din cale-afară. Nu s-a prezentat și n-a salutat, ci pur și simplu și-a întins în față amândouă mâinile făcute căuș și și-a desfăcut degetele mari ca să-mi arate oul așezat cu grijă în palmele lui.

– Am găsit asta chiar la poalele culmii ăleia, acolo, spre răsărit, unde cresc terebinții.

Fața lui udă era îmbujorată și ochii albaștri, de un albastru intens ca ai maică-sii, străluceau de emoție și nerăbdare.

– Mama zice că tu știi aproape tot. Mi-a spus că o să fii profesorul meu când o să fiu destul de mare. Am cinci ani acum. O să împlinesc șase în luna când se taie via și mama zice c-o să vin la tine atunci. Dar i-am spus lui Hophra că trebuie să venim astăzi fiindcă vreau să știu ce să fac cu ăsta. M-aș fi urcat și-aș fi pus oul înapoi în cuib, dar

Hophra nu m-a lăsat. El a zis că stânca e prea alunecoasă când plouă. Cred că trebuie să fie un ou de vultur. Era un cuib foarte mare. Nici nu puteai să-i vezi bine marginea.

– E un cuib de vultur, am zis eu, luptându-mă vitejește să-mi păstrez stăpânirea de sine.

Așteptasem ziua aceasta multă vreme. Îmi venea să zbor de bucurie și emoție. Am respirat adânc, încercând să par liniștit.

– E o pereche de vulturi care se întoarce pe creasta aia în fiecare an. Vino aici, unde e cald, usucă-te și vom hotărî ce e de făcut cu oul.

A stat cuminte în timp ce Hophra i-a șters cu un prosop părul ud care i se lipise de cap. A acceptat politicos un castronel de supă încălzită, pe urmă ne-am așezat lângă foc și eu i-am citit dintr-un sul care cuprindea o relatare despre comportamentul vulturilor.

– Întrucât nu putem fi siguri când a fost ouat oul acesta, nu știm când va ieși puiul din el, am spus eu. Se poate să se fi și stricat când a căzut. Dar întrucât nu putem să-l punem la loc în cuib, cel mai bun lucru pe care poți să-l faci este să construiești ceva ca un cuib, ceva moale și cald. Acum stai un pic. Dacă iese puiul și dacă-i dai să mănânce, va prinde drag de tine. Va fi al tău, dacă îl vrei.

– Îl vreau! a zis el și chipul i s-a luminat de plăcere.

Dar pe urmă s-a încruntat.

– Nu pot să-l iau acasă. Frații mei mai mari... nu sunt prea drăguți cu animalele. În special dacă văd că e ceva la care țin. O să-l zdrobească pe pietre, doar așa, ca să se distreze.

– Atunci lasă-l aici. Poți să vii în fiecare zi, dacă vrei, și să vezi ce face.

– Mi-ar plăcea foarte mult să vin, dacă o să mă lase.

– Sunt sigur că te vor lăsa. Dar voi vorbi eu cu ei, dacă crezi că e nevoie.

Și așa a început. Fără ceremonie, chiar fără nici o introducere, a devenit parte din viața mea. Într-adevăr, a devenit singurul meu scop. În fiecare zi așteptam cu nerăbdare să aud sunetul făcut de pumnișorii lui plini de entuziasm care băteau la poartă. A trebuit să-mi impun o disciplină și să nu-l aștept, uitându-mă fix pe fereastră și neluându-mi ochii de la potecă, precum o fetișcană îndrăgostită. Maică-sa îi spusese Solomon, de la cuvântul care înseamnă „pace“, *shalom*, dar și de la cuvântul care uneori înseamnă „înlocuire“, fiindcă el era copilul care, spera ea, va aduce mângâiere după o pierdere grea.

Am ajuns să ador chipul acela mititel și plin de trăire, felul în care își încrețea fruntea înainte de a pune o întrebare. Și asemenea întrebări, din gura unui copil!

– Toate râurile se varsă în mare, a zis el. Totuși, nu se umple niciodată. Cum vine asta?

Sau:

– Soarele răsare și soarele apune și se duce lin înapoi de unde răsare. Cum face călătoria asta?

Acestea erau întrebările unei inteligențe dornice să afle mai multe lucruri și eu mi-am dat silința să-i răspund, folosind suluri din Egipt și învățăturile astronomilor din Ur. Dar uneori fețișoara lui se umplea de riduri și întrebarea era atât de profundă, încât cu greu se putea crede că e din capul unui băiețel.

– Oamenii se nasc și mor, dar pământul dăinuie veșnic. Atunci de ce punem preț așa de mare pe viețile noastre scurte? Pot avea ele atâta importanță cât credem noi că au?

În asemenea cazuri mergeam și eu pe bâjbâite, rugându-mă să am inspirație, îngrozit că un răspuns slab sau, și mai rău, o platitudine i-ar zdruncina încrederea și-l va îndepărta de mine. Dar treaba asta nu s-a întâmplat. Spre bucuria mea, părea că și el aștepta cu nerăbdare să fim împreună la fel de mult ca mine.

Puiul a ieșit din oul pe care îl salvase copilul. Știam că va ieși fiindcă văzusem vulturașul în nălucirea mea. Era un ghem de puf de păpădie cu un strigăt ascuțit și cu o poftă de mâncare nemaipomenită. Solomon era extrem de tandru și răbdător cu acest pui de vultur, făcând fâșii carnea de pește din râu, hrănindu-l bucată cu bucată, râzând când nu putea să țină piept pretențiilor zgomotoase ale puiului. Pasărea creștea atât de repede, încât părea că își schimbă înfățișarea în fiecare zi.

– Știi că lumea îi spune vulturului rege al cerului, am zis eu. De ce crezi?

Am vorbit despre ochii ageri ai vulturului și despre cum un rege trebuie să fie și el vizionar și să se uite dincolo de suprafața lucrurilor, despre cum viteza și puterea lui le întrec pe cele ale altor păsări, exact cum un rege trebuie să spere că îi va întrece pe supușii lui. Am vorbit despre priceperea lui să găsească pradă și despre cum un rege, la rândul lui, trebuie să fie cel care îi dă de toate poporului său.

Și apoi, pe neașteptate:

– Vulturul e nemilos și ia orice vrea el, a spus Solomon. Așa fac și regii.

A mângâiat ușor, cu un deget, capul acoperit cu puf al puiului de vultur. Puiul a închis ochii și și-a întins gâtul de plăcere.

– Fratele meu Amnon mi-a spus că așa a luat-o tata pe mama.

M-am uitat la el cu seriozitate. Fruntea lui micuță era întinsă ca o foaie de hârtie și fețișoara lui avea un aer de parcă l-ar fi bântuit vreun gând necurat.

– Fratele tău ar face mai bine să-și vadă de treabă decât să spună asemenea lucruri, i-am zis eu.

– A, el spune orice. Și nu doar mie. Îi face mare plăcere să supere lumea. Îl împunge mereu pe Adonia, iar pe Avesalom îl urăște pur și simplu.

Singura cu care se poartă frumos e Tamar... Ei, toată lumea se poartă frumos cu ea fiindcă e bună la suflet. Dar Avesalom... el e fratele bun al lui Tamar. Știi că au aceeași mamă, pe Maaca. Oricum, Avesalom nu suportă să-l vadă pe Amnon cu Tamar. Le-a spus servitoarelor ei că Amnon nu mai are voie s-o vadă când nu e nimeni de față. A fost mare bătaie pe chestia asta.

Am închis ochii și am tras aer adânc în piept. Am simțit cum mi se scurge sângele și mă albesc la față.

– Te simți bine? Să-i spun lui Hophra să-ți aducă ceva? Să-l chem pe Muwat?

– Nu, n-am nimic, am spus eu, zâmbind forțat. Mă doare un pic capul. Va trece.

Era, bineînțeles, firesc ca Solomon să vorbească despre frații lui. Mi-am spus că ar trebui să mă obișnuiesc și să suport așa ceva. Totuși, vorbele m-au străpuns ca niște sulite și a trebuit să mă străduiesc să-mi țin cumpătul și să mă concentrez asupra lecției pe care o făceam amândoi.

Bineînțeles că Solomon nu era singura sursă de bârfă despre prinții mai mari. În oraș era greu să nu auzi șușoteli despre nelegiuirile lor, care erau destule la număr, și despre dușmăniile care le amenințau viața. Crescuseră ca niște mărăcini, sălbatici, sfâșiind tot ce atingeau.

David, care adesea vedea atât de clar, care îl cântărea pe fiecare până la ultima centimă, era total orb când venea vorba despre metehnele odraslelor lui. Fusesem destul de des lângă el în copilăria băieților când îi ajungea la urechi că unul sau altul dintre prinți își bătuse joc de un sclav, insultase pe cineva mai în vârstă sau își chinuise calul. David râdea, ridica din umeri în semn că n-are nici o importanță și îl lua în zeflema pe reclamant, lăsând să se înțeleagă că nu avea dibăcia sau autoritatea să se ocupe de poznele copilărești. Pe urmă se vedea, într-un mod subtil, că afecțiunea regelui pentru o asemenea persoană

scăzuse. Persoana respectivă avea să stea în fundul sălii la petreceri sau poate nici nu mai primea vreo invitație. Curtenii care țineau la situația lor au observat acest lucru. Destul de curând nimeni nu mai vedea și nici nu mai pedepsea fărădelegile băieților. Când ajunseseră aproape de vârsta bărbăției, din poznași se transformaseră în malefici.

Dacă sămânța nu promitea mare lucru, iar cultura nu era îngrijită cum trebuie, nici pământul nu era lipsit de vină pentru creșterea pe care n-o ținuse nimeni în frâu. Băieții aceștia mai mari erau copiii anilor sângeroși, care deschiseseră ochii când David își consolida puterea. Pe vremea aceea cruzimea era la ordinea zilei.

Amnon avea treisprezece ani și era scutierul lui Ioab, când ne-am luat de moabiți și i-am ucis cu ghiotura. Îmi aduc aminte de chipul lui. Avea încă obraji fini ai unui băietan care nu a ajuns la maturitate. Pe câmpul acela care duhnea dezgustător a sudoare și a excremente, printre gemetele muribunzilor și rugămințile de îndurare ale condamnaților, el râdea. Împungându-l cu piciorul, râdea de un moabit care zăcea la pământ, încolăcit ca un melc, și încerca să se micșoreze sub cotele care i-ar fi atras moartea.

– Āla! a strigat el. Nu-l ratați! Se încadrează în măsură.

Ioab, care ucidea alb la față și cu buzele strânse, i-a aruncat o privire cumplită. Așa cum gândeau toți războinicii cu simțul onoarei, să omori în toiul luptei era una și să măcelărești prizonieri neînarmați era cu totul alta. Am văzut că era pe punctul să-l certe pe băiat. Dar vorbele de dojană i s-au stins pe buze. Până și el, unchiul băiatului și generalul lui, învățase că Amnon nu putea fi pedepsit.

Nu ajuta la nimic faptul că toți erau copii draguți, toți născuți de mame frumoase. Amnon avea voluptatea întunecată a lui Ahinoam, femeia

cu ochi ca murele. Și această senzualitate, în forma ei masculină, se transformase într-un trup bine legat, cu ochi somnoroși, cu gene dese, și o gură cu buze cărnoase. Avesalom, pe de altă parte, avea frumusețea regească, fără cusur, a maică-sii, dar în loc de tenul ei palid, avea strălucirea plină de viață a tatălui. Era înalt și zvelt, cu o coamă deasă de păr auriu-roșcat, strălucitor, pentru care era cam îngâmfat. Adonia, fiul Haghitei, băiatul lui Abital, Șefatia, și fiul Eglei, Itream, arătau cel mai mult a frați, fiind toți atrăgători, cu păr negru și piele măslinie. Prinții din Hebron, cum erau cunoscuți în mod colectiv acești tineri născuți în acel oraș, au luat parte la audiența de dimineață din momentul în care au împlinit treisprezece ani. David spera că vor ajunge să înțeleagă într-o oarecare măsură secretele diplomației. Formau un tablou impresionant, așezați unul după altul în spatele tronului tatălui lor. Celor care nu le știau caracterul, li se părea că David era norocos că are niște odrasle așa de minunate.

Destul de curând a devenit evident că toți băieții mai mari moșteniseră apetitul sexual al tatălui lor și erau chiar precoci, dar pe Amnon nu-l putea satisface nimeni pe deplin. Prostituate și sclave, băieți, fete... Îi avea pe toți și, în pornirea lui, părea să nu facă nici o deosebire. Era periculos pentru o servitoare să treacă pe lângă el pe coridor. O arunca cu fața la perete și îi făcea felul într-un spasm de doar o clipă sau se deda la orgii care țineau zile în șir, organizate de destrăbălatul lui de văr Ionadab. Singura reacție a lui David la oricare dintre aceste fapte a fost să le dea băieților mai mari câte o casă pentru fiecare, unde puteau să se manifeste ca niște desfrânați, dar să nu fie în ochii lui.

Am fost extrem de bucuros când s-au mutat din palat și nu mai trebuia să risc să dau nas în nas cu ei la fiecare colț. Solomon părea și el încântat. S-a mai relaxat, în mod vădit, și nu a mai fost atât de

agitat. A devenit mai doritor să folosească mulțimea de suluri din biblioteca regelui în zilele când vremea nu era prea bună. Dar în zilele frumoase, Solomon prefera să stea afară. De cele mai multe ori, dimineața, ne întâlneam la mine acasă și pe urmă ne plimbam și vulturița lui, căreia îi dăduseră penele, se repezea să vâneze pentru ca, după aceea, să se întoarcă pe o cracă din apropiere și să se bucure de prada pe care o prinsese. Solomon era nebun după tot ce era viu în natură și era grozav de curios când venea vorba chiar și de cele mai mici insecte. Mi-o lua înainte și alerga pe povârnișuri și grohotișuri, pe urmă se întorcea și se oprea puțin pe o porțiune netedă de stâncă, învârtindu-se cu brațele desfăcute și îmbrățișând lumea.

– Ochii mei nu s-au săturat niciodată să vadă, nici urechile mele, să audă, a spus el într-o zi.

L-am tras înspre mine și l-am strâns în brațe, fascinat de pofta de viață a acestui băiețel, de bucuria lui pentru lume și pentru tot ce era în ea. Nimic din ce era viu nu îi scăpa din atenție. Am făcut un studiu grozav despre furnici, de exemplu, și am descoperit că, pe lângă fascinația lui pentru obiceiurile micilor creaturi, avea o aplecare spre educația morală și raționamentul filosofic.

Stăteam cocoțat pe o stâncă în timp ce el, întins pe burtă în țărână, urmărea un mușuroi de furnici, fascinat de dimensiunea poverilor pe care le duceau micile creaturi și de tenacitatea lor pentru a depăși orice obstacol. După vreo oră sau cam așa ceva, și-a întors fața zâmbitoare spre mine.

– N-au supraveghetori sau generali care să dea ordine și totuși își fac treaba. Crezi că s-ar putea ca o națiune să fie așa, în felul ăsta, adică fiecare să muncească de bunăvoie pentru binele comun?

– Națiunile cele mai prospere au fost construite pe spinarea sclavilor și cu muncă forțată, am zis eu, gândindu-mă la ce spusese copilul.

N-am luat în glumă nimic din ce spunea el fiindcă dădea impresia că e însetat să afle răspunsuri.

– Dar pe câmpul de bătălie am văzut oameni care se sacrifică unul pentru celălalt sau pentru o cauză. Un conducător care își inspiră oamenii îi poate face să dea mai mult decât au. Dar sunt puțini asemenea conducători.

Era firesc ca, de acolo, să ne întoarcem la conducătorii din istoria noastră. La Moise, răzvrătitul încăpățânat, și la Ioșua, războinicul fără cusur. La judecătorii care au lucrat cu înțelepciune și îngăduință în anii în care poporul nostru nu avea încredere în regi. Cu abilitatea lui de a pune cap la cap crâmpieie dintr-o discuție și dintr-alta, Solomon a avansat presupunerea că împotrivirea noastră de a fi conduși de un rege apăruse din cauza îndelungatei suferințe sub faraoni și slăbise pe măsură ce se împuținaseră amintirile despre căderea în sclavie. Era o abordare plină de înțelepciune și a dus, firește, la un studiu asupra lui Ramses, marele constructor, care a fost destul de nemilos încât să dea poruncă să fie uciși copiii sclavilor săi evrei. Solomon s-a cufundat cu toată sinceritatea în durerea strămoșilor noștri, închipuindu-și neputința lor când le-au fost luați copiii și pe urmă uciși. Dar apoi m-a uimit când a schimbat perspectiva, străduindu-se să vadă lucrurile din punctul de vedere al faraonului.

– Dacă ești rege, trebuie să iei măsuri împotriva celor care-ți amenință poporul. Ramses s-a temut că evreii o să devină mai numeroși și o să se răzvrătească. Desigur, asta s-a întâmplat fiindcă nu îi trata corect. Este evident ce ar fi trebuit să facă. Egiptul e o țară bogată. Și-ar fi putut permite să-i trateze cum trebuie. Dacă oamenii muncesc, ar trebui recompensați chiar dacă sunt sclavi. Atunci au mai puține motive să se răzvrătească. Dacă aș fi rege, aș..., a zis el cu glas stins, ridicându-și bărbia

și uitându-se în gol undeva în față. Dar n-o să fiu rege, bineînțeles.

Pe urmă s-a întors spre mine și vorbele au ieșit într-un torent vijelios:

– Nu cred că Amnon o să fie un rege bun. Îi urăște pe oamenii de rând. Nu-i pasă de ei nici cât negru sub unghie. La audiențele publice e pe jumătate adormit și nu prea catadicsește să se ducă la consiliile tatei. Cred că tata și-ar dori ca Avesalom să fie cel mai mare. Amnon te bagă în sperieți până faci ce vrea el. Avesalom e mai deștept. Te face să crezi că ești pe placul lui, chiar dacă nu-i deloc așa.

S-a oprit brusc. Trebuie să fi observat expresia îndurerată de pe chipul meu și o interpretase greșit.

– Desigur că n-aș spune toate lucrurile astea nimănui altcuiva. Doar ție. Pot să-ți spun orice, nu-i așa? Cum fac cu mama.

Trebuia să pășesc cu mare grijă.

– Ți-a vorbit despre cine va fi rege după... după....

Mi-am dat seama că nu găseam puterea să spun cuvintele.

– Doar o dată. A zis că nu toți regii își lasă tronul fiului celui mai mare.

– Așa e, am zis eu. Nu avem o tradiție îndelungată în ce privește regalitatea, așa cum au alte națiuni. Dacă tatăl tău va trăi destul de mult, va veni timpul când va hotărî cine îl va urma la tron și va trebui să fie cineva pe care lumea să-l accepte. Dar hotărârea aceea s-ar putea să vină după ani și ani de acum încolo. E încă un bărbat viguros.

Și-a dat capul într-o parte și s-a uitat la mine cu ochi din ce în ce mai mari. N-a fost nevoie să explic nimic. Chiar și un copil putea să vadă ce se putea deduce. L-am văzut cum își storcea creierii gândindu-se la acest lucru.

– E devreme să vorbim de așa ceva. Deocamdată scoate-ți gândul acesta din minte, am

zis eu. Deocamdată faci cel mai bun lucru: aduni învățătură și înțelepciune. Dacă vrei, voi vorbi cu regele să te lase și pe tine să mergi la consiliile mai mici. Nu se știe niciodată. Poate că o să-ți dea voie. Acum e timpul să faci exerciții de citire.

Am bătut ușor cu un deget pe papirusul pe care îl adusesem din biblioteca palatului.

– Deși nu mai este puterea care era pe vremea lui Ramses, egiptenii sunt încă o națiune importantă pentru noi. Tatăl tău a dat dovadă de înțelepciune când a făcut pace acolo. Oricine vine rege după el va trebui să păstreze pacea aceea. Știi că egiptenii spun că scrierea lor este alcătuită din „semne de la zei”? Ei înțeleg faptul că toate cuvintele au o anume putere...

Ne-am îndreptat amândoi atenția spre descifrarea hieroglifelor, iar el, încântat și nedumerit, a primit cu tot sufletul această nouă provocare.

XVIII

– Ai auzit că Amnon e bolnav? Tata e îngrijorat. S-a dus și la el acasă, deși, în mod obișnuit, nici nu calcă pe acolo.

Încercându-și condeiul pe tăblița de ceară, Solomon nu se uitase în sus când a dat drumul la ce a spus.

Stăteam în spatele lui, urmărindu-l să formeze literele corect. Când a spus ce a spus, cupa de lut pe care o țineam mi-a alunecat din mână și s-a făcut țandări pe dalele de piatră.

Solomon s-a întors și s-a uitat la mine, neștiind ce să creadă.

– Probabil că e doar o diaree. Mulți oameni fac așa ceva în perioada asta...

– Da, desigur, am spus eu, încercând să ascund faptul că mi se făcuse rău.

Muwat a auzit cana căzând și a venit repede cu o mătură, gata să strângă cioburile. A verificat din ușă cum stau lucrurile. Lucrase la mine destulă vreme ca să știe care sunt semnele. Am făcut o mișcare ușoară cu mâna ca să-l liniștesc. Nu voiam să vorbească despre asta în fața lui Solomon. Știam ce mă așteaptă.

Cu greutate am reușit să scot câteva vorbe chinuite.

– Ajunge pentru azi. Ai lucrat bine. Ne vedem mâine.

– Dar n-am terminat...

Muwat a lăsat mătura jos și s-a dus la masă, luând condeiul din mână lui Solomon și strângând tăblița și sulurile.

– Stăpânul trebuie să se odihnească acum.

Solomon arăta de parcă avea de gând să protesteze față de evacuarea la care fusese supus, dar mi-a văzut fața pământie, cu broboane de sudoare.

– Îmi pare rău. Văd că nu te simți bine. Sper să n-ai ce are Amnon. Nu-i din cauza lui, nu-i așa?

Te-a necăjit treaba aia? N-am crezut că te sinchisești de așa ceva. Oricum, sunt sigur c-o să se facă bine. Sora mea, Tamar, se duce astăzi la el acasă ca să facă niște prăjituri de-ale ei. Sunt foarte bune, să știi. Totdeauna le face pentru noi când suntem bolnavi, ca să ne mai îndulcească suferința. Amnon a spus că ar mânca și pietre...

Imediat ce a ieșit Solomon pe ușă, Muwat m-a ajutat să mă așez pe canapea. A tras obloanele și a adus cârpe reci ca să-mi pun pe frunte, care ardea ca focul, și un castron pentru ce aveam în stomac.

Durerea care m-a înjunghiat și greața au venit ca de obicei. Dar odată cu ele, cu totul neobișnuit, limba și gâtul mi s-au umflat. Aceasta era prima dintre nălucirile despre care nu aveam voie să vorbesc cu glas tare. N-am putut să avertizez pe nimeni. Tot ce am putut face a fost să fiu martor tăcut, fie că voiam, fie că nu.

Stăteam culcat pe spate, chinându-mă să respir. După-amiaza era pe sfârșite și se lăsa înserarea. Eram pe canapea la mine în casă, dar îl vedeam pe Amnon, dezbrăcat în patul lui, cu ochii cu gene negre închiși pe jumătate, în care se citea voluptatea somnoroasă, și frecându-și ritmic, cu o mână, penisul cu vinișoare albastre. Amnon, obișnuit să își satisfacă fiecare pornire carnală, indiferent cât de josnică ori bizară. În lumea lui Amnon, unde totul era disponibil, iar ceea ce-i rămânea inaccesibil căpăta în mintea lui proporții nebunești. Luni de zile fusese obsedat de singurul trup tânăr de femeie din regat care îi fusese interzis.

Îi fusese imposibil să ajungă lângă ea. La palat, era închisă în odăile femeilor împreună cu Maaca, mama ei, care o păzea precum o cățea cu un pui. La petreceri și ceremonii sau chiar la reuniuni familiale intime, Avesalom îi urmărea fiecare mișcare. Tamar, care tocmai împlinise șaisprezece ani, era singura fiică a lui David. Era de la sine

înțeles că va fi folosită, și asta, foarte curând, în vreo acțiune diplomatică de mare importanță. Că avea să fie regină era mai mult ca sigur. Întrebarea interesantă era pe care dintre aliații noștri îi va onora David cu această partidă.

Nălucirea s-a schimbat. L-am văzut pe David în grădina femeilor, admirând ce cususe Tamar în vreme ce o pasăre cu pene rubinii la gât a scos câteva triluri nereușite și a zburat printre ei. I-a dat cusătura înapoi lui Tamar, care i-a zâmbit cu sfială. Era o fată frumoasă, cu ten palid ca al maică-sii, cu păr auriu și trandafiriu în același timp și o piele atât de fină, încât era aproape translucidă. S-a înroșit de plăcere fiindcă îi dăduse atenție taică-său. Era fericită că fusese aleasă și rugată să-i aducă alinare fratelui ei vitreg, care era o persoană așa de importantă. Pentru o fată ținută atât de strâns era întotdeauna o ocazie deosebită dacă i se permitea să plece din odăile femeilor. Era emoționată că i se dă voie să iasă în oraș. Am văzut-o cu servitoarea ei, alegându-și o rochie. Cea la care s-a oprit era din mătase, vopsită cu dungi verticale, în culori vii, adunată pe lângă gât și cu mâneci lungi care păstrează modestia unei fecioare.

Am simțit în nări miros de fum de la lemne și aromă delicioasă de prăjituri care se coceau. Nălucirea s-a schimbat din nou: Tamar acasă la Amnon, cu mâinile ei delicate frământând mierea vâscoasă de flori de curmal și făcând un aluat moale, presărat cu coconari. Prăjiturile sfârâiau când le-a dat drumul în tigaia de metal încins. Amnon a gemut. Este, așa zice el, prea bolnav ca să mai stea în capul oaselor în camera de primire. Trebuie să se retragă în dormitor. Are nevoie de liniște. Trebuie să aibă un pic de tihnă. Prezența blândă a tinerei lui surori este tot ce pot suporta nervii lui distruși.

S-a sculat de pe canapea cu greutate și s-a îndreptat nesigur spre camera lui dinăuntru, iar

Tamar a venit după el cu prăjiturile. A fost ceva cu totul remarcabil. Vărul lui Amnon, Ionadab, sprijinit de ușa, a zâmbit afectat în semn de apreciere. Simțea o anumită satisfacție nervoasă. Amnon juca rolul pe care i-l scrisese Ionadab. Toată prefăcătoria serii era ideea lui. Fiul cel mai mare al lui Șama, fratele lui David, Ionadab e la fel de destrăbălat ca tatăl său. Crescut ca nepot al regelui și bucurându-se de toate avantajele, a învățat de timpuriu să-și ascundă caracterul adevărat sub mantia comportamentului insinuant al curteanului. Când era copil, s-a ținut după Amnon ca scaiul de oaie, împăcându-se cu disprețul cu care era băgat în seamă din când în când și cu cruzimea lipsită de rușine, până când a devenit paj, complice și codoș indispensabil. A studiat atent fiecare relație familială din neamul complicat al regelui. Știa că David își iubește băieții cu o fervoare necondiționată, care îl face să nu vadă lucrurile în adevărata lor lumină. Prin urmare, a dedus că, dacă Amnon se preface bolnav, David va face tot ce poate ca să-i asigure confortul fiului său. Și că Tamar nu putea fi scoasă din odăile femeilor decât la porunca regelui, și numai a lui. Acum, că servitorii care și-au terminat treaba se retrag, el e ultimul care pleacă. Dar când o pornește, îi zâmbește lui Amnon și face repede un gest indecent. Ochii lui Amnon s-au îngustat de amuzament. Tamar, care aranjează prăjiturile aurii, nu vede ce se întâmplă în jurul ei.

Îi oferă prăjiturile calde, frumos mirositoare, fratelui ei. Amnon le mătură cu mâna, dându-le jos de pa masă, și o trage pe Tamar pe pat. La început fata e doar indignată. Trăind la adăpost, ferită de faptele mai întunecate ale familiei, de care nu auzise, nu știe ce e răul, ca orice copilă nevinovată a timpului ei. Despre depravarea lui Amnon nu știe nimic. Chiar și Avesalom, care îl urăște pe Amnon și tare i-ar plăcea să-i mânjească numele, a simțit că e necesar s-o menajeze. Așa că fata crede că

fratele ei vitreg mai mare joacă un joc ciudat, brutal și nelalocul lui.

Doar când o aruncă pe spate și îi ridică rochia, intră ea în panică și se zvârcolește, încercând să scape din strânsoare. Dar acum e peste ea și e așa de mare, așa de puternic. E o fată ageră la minte. Știind că nu poate să se lupte cu el, încearcă să-l facă să gândească rațional. Când îi bagă mâinile între coapse, ea începe să-l roage. Cum poate să-i facă așa ceva? Cum poate să-și facă și lui așa ceva? O să fie dezonorat și făcut de rușine, la fel ca și ea.

El nu o aude. Îi tremură falca de dorință. Îi desface picioarele cu forța. Cuprinsă de panică, Tamar încearcă o mișcare disperată:

– Roagă-l pe David, zice ea plângând. Roagă-l să ne dea o dispensă ca să ne putem căsători. O să schimbe legea dacă o să știe ce simți. N-o să te refuze. Când te-a mai refuzat el pe tine?

Dar glasul ei e slab și ascuțit. El îi astupă gura cu gura lui, țepii din barbă zgâriind-o pe obraji. Simte o apăsare dureroasă între picioare. Se zvârcolește și se zbate, încercând să reziste. Nu are rost. O durere ascuțită, carnea ruptă. Câteva zvârcoleli puternice și gata! Un spasm, un fior de groază și Amnon cade de pe ea, gâfâind. Ea se depărtează de el, rostogolindu-se și încovrigându-se în ea însăși ca o insectă muribundă. Mintea ei e un amestec încâlcit de durere și rușine. Plânge, vomită. Dar el nu a terminat. După câteva minute, întinde mâna și o apucă de păr, trăgând-o înapoi de cap. O pune în genunchi împingând-o, îi dă un vânt ca să cadă cu fața în jos și se freacă de ea, încercând să aibă erecție. Degetele lui o scormonesc, alunecoase acum de la sângele ei și sperma lui. Se șterge pe el, dar nici un folos. Furios, o trage pe spate și se uită cu ură la Tamar, care tremură plângând cu sughițuri. O lovește, cu palma mai întâi, pe urmă cu pumnul strâns. Se aude un zgomot în capul ei, un cartilaj se freacă de

un os. Sângele curge șiroaie din nasul ei spart. Scuipă un dinte rupt. El o apucă de cap și o îndeasă cu fața în vintrele lui. Ea e un sac de durere și de neputință. Nu mai poate să se lupte cu el. Nu mai are pentru ce să lupte. Îi ia penisul în gura sângerândă și se îneacă atunci când îi astupă gâtul.

Până la ziuă, nu mai e nimic ce Amnon să nu-i făcut lui Tamar. Ultimul lui gest este s-o împingă pe podea. Un jet puternic de lichid cald îi curge în cap. Ea deschide ochii care o ustură. El stă deasupra ei și-și scutură ultimii stropi de urină de pe vârful penisului.

– Afară!

Ea se uită în sus, clatină din cap și se prinde de piciorul patului.

– Nu. Te rog, Te implor. Nu mă da afară, în stradă.

Glasul îi e schimbat de sângele care i s-a închegat în nasul spart.

– Dacă mă pângărești în felul ăsta, o să fie mai rău decât ce ai făcut deja.

Amnon pășește peste ea, se duce la ușă și-și cheamă servitorul. O singură poruncă brutală:

– Ia-o p-asta de-aici. Afară cu ea!

Tamar e în genunchi pe strada îngustă de lângă casa lui Amnon. Drugul de fier se trânteste la locul lui, la ușa închisă în urma ei. Trage de rochia sfâșiată. Mătasea cedează ușor. Tamar își rupe mânecile. Pe pielea albă de pe braț vânătăile apar deja. Ia de jos câțiva pumni de țărână și și-i pune în capul plin de sânge, cu părul încleiat de urină.

Orașul se trezește. În lumina cenușie un băiat iese ca să golească o oală de noapte. O fată pornește să aducă apă. Fețele lor, încă somnoroase, căci s-au sculat foarte devreme, se încruntă când dau cu ochii de fata rănită, dar nici unul nu vine s-o ajute. Amândoi știu foarte bine a cui e casa asta. Au mai văzut asemenea nelegiuiri. Apoi o femeie observă mătasea purpurie a rochiei rupte și pătate

de sânge. Face ochii mari. Fata vorbește cu ea, întrebând-o pe unde s-o apuce ca să ajungă la casa fratelui ei, Avesalom. În timp ce Tamar se chinuiește să se ridice în picioare și o pornește la drum șchiopătând, șușotelile i-o iau înainte: fata regelui. Propriul ei frate vitreg. Când ajunge la casa lui Avesalom, minunatul ei viitor este o mare de disperare.

Stau culcat, neputincios, cu balele scurgându-mi-se din gură. Întrucât suspinele lui Tamar se aud din ce în ce mai slab, urechile pornesc să-mi țiuiască până când, după un timp, aud sunetele obișnuite, de dimineață, din casa mea strecurându-se prin zgomotul nălucirii: scrâșnetul lanțului de la fântână care cade pe piatră când Muwat scoate apă, păsările cântătoare și cocoșii tineri dându-i binețe soarelui. M-am sculat în capul oaselor, amețit și bolnav, și am început să vorbesc tare ca să-mi încerc glasul și să văd dacă ceasurile de tăcere forțată s-au terminat pentru mine. S-a auzit un strigăt sugrumat. Muwat, care intra cu apa, a venit fuga lângă mine ca să vadă dacă mi-era bine.

Am reușit să spun cuvântul „supă” și, în vreme ce Muwat s-a dus să vadă cum stă treaba cu supa, mi-au apărut în minte, ca un licăr ușor, câteva crâmpoie zăbavnice de nălucire. Avesalom, uitându-se la chipul desfigurat al surorii sale, la brațele ei pline de vânătăi. Am simțit cum se trezește furia în mine. Întrucât era fratele ei bun, onoarea ei care fusese pângărită o păta și pe a lui. Am simțit ce îi trecea prin cap, ceva care mergea spre satisfacția nebună a răzbunării în pripă. Dar pe urmă am simțit că e vorba de o luptă cu el însuși și de o stăpânire de sine câștigată cu greu. Și-a dat seama că Amnon, care îi judeca pe alții prin prisma patimilor lui neînfrânate, va fi pregătit să facă față vreunui act de furie oarbă, vreunei izbucniri violente care nu fusese cercetată îndeajuns. Într-adevăr, un asemenea lucru ar putea

fi ceea ce spera el. Într-o asemenea împrejurare, în autoapărare, Amnon ar putea să-l ucidă pe Avesalom, principalul lui rival la tron, și dacă, din întâmplare, cuțitul pe care l-a înșfăcat ar avea vârful înmuiat în otravă, cine s-ar sinchisi să afle? Am simțit care era hotărârea lui Avesalom. Singurul răspuns pe care i-l va da lui Amnon va fi tăcerea. I-a poruncit lui Tamar:

– Să nu spui nimic despre asta!

Atunci a sosit Muwat cu supa și firele de nălucire s-au destrămat, făcându-se funigei, și s-au împrăștiat. Am luat cana și mi-am dat silința să iau o înghițitură.

Avesalom se aștepta ca tatăl lui să facă ceva. Era destul de firesc ca el să apeleze la David pentru dreptate, atât ca tată, cât și ca rege. Ca tată, David era înnebunit după singura lui fiică. Ca rege, avea tot dreptul să fie mânios. Căsătoria din interese diplomatice pentru Tamar, care fusese pusă la cale de foarte multă vreme, ieșea acum din discuție și legi aspre fuseseră călcate în picioare... și asta, de către prințul moștenitor, care avea menirea să le susțină.

Totuși, David n-a făcut nimic. Dacă și-a vărsat furia pe Amnon, acest lucru s-a petrecut numai între ei doi. Pe măsură ce treceau zilele, s-a văzut că nu vor fi nici un fel de urmări în viața publică. Nici o pedeapsă. Hotărât, Avesalom a reacționat cu o tăcere de mormânt. Doar Maaca și-a ridicat glasul.

Fiind fiica unui rege și nevasta preferată a altuia, era obișnuită să fie ascultată. În ziua de după viol a cerut să vorbească cu soțul ei. Întrucât avea propria casă frumoasă în afara palatului, era ceva obișnuit ca el să vină la ea. Dar n-a apărut în ziua aceea, nici în următoarea, trimițând pe cineva să spună că îi pare rău, dar probleme serioase îi ocupau fiecare clipă și că va veni la ea de îndată ce va fi liber. Bănuiesc că a vrut să aștepte până când

primul val de emoție se va liniști. Dacă așa a fost, s-a înșelat.

Muwat, care era prieten cu servitoarea cea mai apropiată a Maacăi, mi-a relatat despre confruntarea lor. Regele a sosit la ea acasă în a treia zi de la viol și a găsit-o pe Maaca tot zdrobită și distrusă. El și-a tras un scaun, așa a spus servitoarea, și s-a așezat lângă canapeaua ei, luându-i mâna în mâna lui și încercând s-o liniștească și s-o mângâie. Când și-a revenit îndeajuns ca să vorbească, ea l-a întrebat ce aranjase în privința execuției lui Amnon.

Regele s-a dat înapoi îngrozit.

– Ți-ai pierdut mințile? a zis el. Să-l execut pe primul meu născut?

– Atunci ce pedeapsă propui? a întrebat Maaca cu încordare în glas.

Regele s-a sculat în picioare și s-a îndepărtat de ea, plimbându-se în sus și-n jos. Când, în cele din urmă, a spus ceva, a zis încet ca și cum s-ar fi întrebat pe el însuși.

– Pedepsirea lui Amnon o să-i dea înapoi lui Tamar onoarea mânjită? Nu, nici vorbă de așa ceva. O să-i repare chipul desfigurat? Nici pomeneală. Dacă îmi pedepsesc fiul, o s-o facă pe fiica mea să fie din nou o mireasă potrivită pentru un rege sau, într-adevăr, mireasa oricărei persoane importante din punct de vedere politic și diplomatic? Nu, planurile alea trebuie date la o parte acum. Atunci ce rost are să-mi dezbin familia din cauza întâmplării ăsteia nenorocite? Destul că fiica mea e distrusă. De ce să-l distrug și pe cel care mi-e fiu și moștenitor? Nu-i prea târziu. Se poate schimba. Abia are 20 și ceva de ani. Eu încă făceam greșeli, greșeli serioase, la o vârstă mult mai mare decât a lui.

Maaca s-a străduit să se ridice, cu gura deschisă de șocul la care o supusese David.

– Cum poți face una ca asta? a zis ea, pornind nesigură spre el. Nu poți propune ca acest viol,

acest act incestuos, să nu primească nici o ripostă. Crima asta, pentru care pedeapsa este moartea...

David a ridicat o mână.

– Nu-i chiar așa. Treaba... asta... s-a petrecut între zidurile orașului. Legea zice că, într-un asemenea caz, femeia trebuie să strige. Totuși, n-a apărut nici un martor care să spună ca Tamar a strigat...

– *Tu* ți-ai pierdut mințile! Ce martor ar îndrăzni să-l acuze pe bruta de fiu-tău? Pe ea ai văzut-o? Vânătaile de pe corp, nasul spart, dintele lipsă. Crezi că ea n-a strigat? Vrei să spui... nu poți să spui... nu poți să crezi că ea a stârnit actul ăsta abominabil.

David și-a desfăcut pumnii.

– Eu nu spun. Dar unii ar putea să spună.

Maaca s-a repezit la el ca un uliu, lovindu-l cu pumnii în piept și țipând. Servitoarea, deși nu i se spusese să plece, s-a retras în anticameră în acel moment, cuprinsă de frică. Îl auzea pe rege repetând numele neveste-sii, încercând să-i domolească furia.

– Maaca, a spus el. Gândește-te un pic. Sper că nu dorești ca amănuntele despre această chestiune să fie trâmbițate peste tot în sala de audiențe. Da, știu. Vestea despre viol a ajuns, din nefericire, în oraș. Dar cu cât dăm mai puțină apă la moara bârfelor, cu atât mai bine pentru toată lumea. Inclusiv pentru Tamar. Trebuie să vezi asta.

– Nu văd asta! Văd slăbiciune, lașitate. Nu ești un tată cum trebuie dacă nu...

– Ajunge! a zis David ridicând tonul. O să am grijă ca Tamar să fie condusă de o escortă la ferma lui Avesalom... e un loc frumos. L-am ales chiar eu, cu ani în urmă, în munții de la Baal-hazor. Se poate retrage acolo în liniște. O să am grijă să aibă o gospodărie, servitori, tot ceea ce are nevoie. Vom închide ușa peste oroarea asta și o să mergem mai departe.

A plecat apoi, trecând pe lângă servitoarea din anticameră fără ca măcar s-o observe, netezindu-și partea din față a tunicii, de unde îl prinsese Maaca. Când Muwat mi-a povestit toate aceste lucruri, i-am mulțumit și pe urmă l-am rugat să mă lase singur. Trebuia să mă gândesc. Această hotărâre luată de rege era greșită, fără discuție. Știam care vor fi consecințele. Dar buzele mele erau lipite. Ar trebui să intru și eu în corul tăcerii asurzitoare. Sau, cel puțin, așa credeam.

XIX

– Maaca a zis să te duci la ea, a spus Batșeba pe neașteptate. Știe că ne vedem. Sunt sigură că nu trebuie să-ți spun despre ce e vorba.

Mi-am dat capul într-o parte, întorcându-mi fața spre lumina aurie a soarelui, și am închis ochii cu un suspin.

– Nu, am spus eu. Nu trebuie.

Trecuseră abia două luni de când fusese violată Tamar. După o scurtă absență de la audiența de dimineață, Amnon și-a reluat locul obișnuit lângă rege, unde Avesalom îl ignora cu bună știință. David a încercat să dreagă ruptura dintre ei, cu tentative tensionate de a face glume bune. Pentru oaspeții străini și pentru împricinații de la țară, scena părea lipsită de orice semnificație. Dar întocmai precum coarda unei harpe a cărei cheie de acordaj o forțează să treacă o treaptă sau două dincolo de înălțimea potrivită, nervii celorlalți erau întinși până la limită. Când m-am dus în sala de audiențe, am simțit acest lucru acolo, tot timpul: o încordare insuportabilă.

– N-ar fi de nici un folos, am zis eu. Nu am cum să-i dau ce vrea ea.

Batșeba a ales o smochină coaptă din farfuria de argint de pe masa dintre noi.

– Cu toate astea, m-ai îndatora dacă te-ai duce pe la ea.

M-am uitat în altă parte când a prins între buzele ei pline smochina cărnoasă. Chiar și după mulți ani de înfrânare era uneori greu să fii atât de aproape de o femeie așa de senzuală ca Batșeba. Nu știu dacă era conștientă de efectul pe care îl avea uneori prezența ei asupra celor din jur. Fără discuție, am încercat din toate fibrele ființei mele să ascund asta. Când a terminat de mâncat smochina, și-a atins ușor buzele cu un petic pătrat de pânză.

– Nu-i deloc ușor cu Maaca, mi-a mărturisit ea. Relațiile noastre, așa zice eu, sunt corecte... dar nu-i convine deloc că David îmi acordă mie mai multă importanță. E singura dintre noi născută din sânge regesc... în afară de Mical, bineînțeles, dar, după cum bine știi, ea nu..., a mai zis ea, neterminându-și gândul. În orice caz, Maaca simte orice umbră de dispreț și mi-ar fi dușmancă dacă n-aș avea eu mare grijă să împiedic lucruri de felul ăsta.

Abia dacă le văzusem pe cele două femei împreună. Încet-încet mă detașasem de treburile zilnice de la curte. Nu avea nici un rost să fiu acolo, căci Cel de Sus hotărâse pedeapsa lui David și-mi lipise buzele ca să nu-i dau nici un fel de povețe lui David în această privință. Pentru unul ca mine, a cărui muncă constă exclusiv în a vorbi, tăcerea forțată a fost greu de îndurat și încordarea zgomotoasă dintre prinții mai mari m-a sleit de puteri. Era mai ușor pentru mine să rămân acasă, să țin socoteala când e luna în creștere, să-l învăț carte pe Solomon și să aștept să se desfășoare evenimentele așa cum știam că trebuie să se desfășoare.

Au fost și excepții, bineînțeles... Nu voiam ca absența mea să fie atât evidentă încât să se observe. Îl slujeam pe rege ca un sfetnic obișnuit, spunând ce părere am în privința problemelor zilnice când nu aveau nimic în comun cu ceea ce îmi dezvăluiseră nălucirile mele din deșert. În fiecare săptămână mă duceam s-o văd pe Batșeba. Stăteam amândoi la ea pe terasă. În curtea de dedesubt, Solomon își dresa vulturii. Copilul pe care-l născuse Batșeba de curând dormea într-un coș lângă ea, la umbra frunzelor unui palmier. Îi spusese Natan prințului celui mai mic. Mă simțeam onorat. David pusese la inimă ce-i spusese eu despre cum e să nu ai copii și acest lucru, împreună cu mâna liberă pe care o aveam în a-l educa pe Solomon, era marea mea răsplată.

Pasărea lui Solomon crescuse enorm. De la o aripă la alta avea mai mult de trei coți²⁶, privirea fioroasă și o putere care putea ucide.

S-a ridicat deasupra noastră, a tuturor, împinsă de un curent de aer. Solomon a fluierat o dată de ne-a spart urechile. Vulturii s-a lăsat imediat în jos, coborând spre el. Ni s-a tăiat respirația, și Batșebi, și mie, în același timp. Dar pasărea cea măreață s-a oprit pe mâna lui subțire, înmănușată, la fel de ușoară și docilă ca un porumbel. Solomon s-a uitat în sus, desfătându-se la căldura zâmbetelor noastre aprobatoare.

Încă mă surprindea uneori prietenia aceasta lejeră și plăcută dintre Batșeba și mine. Eram, bineînțeles, uniți de un devotament pătimaș față de băiatul ei și legați de secretul destinului lui, pe care îl știam amândoi. Am început să mă întâlnesc cu ea ca orice pedagog, pentru a discuta despre progresele făcute de elevul meu. Și la început numai despre Solomon am discutat. Ca să fiu sincer, fiecare dintre noi ar fi putut să vorbească multumit ore în șir despre acel subiect și să nu obosească. Dar când a ajuns să mă cunoască, teama i s-a risipit și Batșeba a început să dea la iveală mai multe despre ea. Avea o minte ageră și o intuiție fină. Avea și o mobilitate pragmatică, mobilitate care îi permisesse, în clipa în care a încetat să mai fie măcinată de teama pentru fiul ei, să înceapă să repare temeliile stricate ale căsătoriei sale. Era destul de înțeleaptă ca să știe că propria ei relație cu regele va influența felul lui de a se purta cu fiul ei și că, dacă trebuia să treacă cu vederea anumite lucruri neplăcute și amintiri dureroase pentru a contribui la acest lucru, atunci așa va face. Prin sugestii și aluzii mă făcuse să văd că acesta era scopul ei. Când m-am uitat la ea acum, n-am mai văzut o fată prigonită și bântuită de gânduri amare, ci o femeie matură și încrezătoare, sigură de faptul că era prima în viața regelui.

– Lucrurile au mers foarte greu între David și Maaca în aceste ultime câteva săptămâni. Desigur, în durerea pe care o simțea, i-a cerut mai întâi să aplice pedeapsa prevăzută. Oricine ar fi putut să-i spună că era o greșeală. O execuție publică?

Batșeba a scos un fel de hohot de râs, care însemna dispreț.

– Știi cum e regele când e vorba de fiii lui. Nu spun că n-a fost furios pe Amnon. Bineînțeles c-a fost. Era turbat de furie. A zis că numai el e vinovat. A zis că pofta și neînfrânarea lui fuseseră un exemplu prost pentru fiii lui. S-a rugat întruna pentru Tamar, pentru Amnon, rugându-l pe Cel de Sus să-i înmoaie inima lui Amnon și să-i îndrepte pașii spre calea cea dreaptă. Dar, iarăși, știi cum e el. Simțămintele și rugăciunile sunt una, faptele sunt alta. E încăpățânat când vine vorba de ce vrea să vadă și ce nu vrea. Să știi că nici nu i-a spus „la revedere“ lui Tamar înainte să plece ea în convoi spre ferma lui Avesalom de la Baal-hazor. Biata fată! A cerut să-l vadă, s-a rugat mult. Dar el a amânat-o sub un pretext sau altul. N-a catadicsit nici măcar să-i spună „adio“. Pur și simplu, i-a tăiat-o scurt și tu știi bine cât era el de înnebunit după ea. Sunt sigură că s-a purtat așa fiindcă nu putea suporta să vadă cât de desfigurată era, să privească drept spre mărturia a ceea ce a făcut Amnon. E ca și cum atât timp cât el nu vede ce s-a întâmplat, lucrul ăsta nu există cu adevărat. Atunci s-a-nfuriat pe Maaca fiindcă îi pomenise de posibilitatea să-l execute pe Amnon. I-a spus să plece și n-a mai vrut s-o primească. Nu cred c-a primit-o nici acum. În cele din urmă, Maaca a venit la mine și m-a rugat să vorbesc cu el. Cred c-a costat-o enorm să-mi ceară ajutorul.

– Și ai ajutat-o?

– O, da! Am încercat. Mi-e milă de ea... și de fata ei.

– Bineînțeles că ți-e milă. Dintre toți oamenii, tu știi cel mai bine ce înseamnă să...

M-a întrerupt.

– Nu. Te rog. Nu mă mai gândesc la asta. Nu duce la nimic. Nici unul dintre noi nu poate schimba trecutul, în nici un caz cineva ca mine, care n-are nici un pic de putere să schimbe evenimentele chiar în momentul în care se petrec.

A închis ochii și și-a dat capul ei frumos pe spate, pe chip apărându-i o grimasă din cauză că și-a amintit de o durere din trecut.

– Dar acum, a zis ea aplecându-se înainte, acum *am* ceva putere și am uneori un cuvânt de spus. Și când spun asta, am de gând să privesc înainte, nu în urmă, și să fiu o soție cât de bună pot eu. În orice caz, aceste două..., a zis ea șovăind și, cred eu, căutând un cuvânt care să nu fie nici „siluri“, nici „crime“, dar hotărându-se până la urmă să lase un spațiu liber în propoziție, ... a mea și a lui Tamar... nu sunt comparabile. Eu nu eram virgină. El nu era fratele meu.

Am dat din cap.

– Fie cum spui tu.

Solomon trimisese vulturul din nou spre înaltul cerului și ea îi urmărea din privire cercurile pe care le făcea grațios pe cer.

– Te folosește drept scut... bănuiesc că știi, nu-i așa?

– Cum adică?

– Zice că dacă Cel de Sus ar vrea ca Amnon să fie pedepsit, ar fi auzit chestia asta de la tine până acum.

M-am înfiorat. Desigur, îmi ia tăcerea drept consimțământ. De unde putea să știe el care era cauza adevărată?

– Păi, am zis eu, dacă vrei tu să vorbesc cu ea, pentru mine e un motiv destul de bun.

A zâmbit.

– Bine, atunci. O să fac în așa fel ca să vină și ea data viitoare când o să vii tu la mine.

O știam foarte puțin pe Maaca. Tatăl ei, Talmai, regele Gheșurului, a fost primul conducător dintr-o țară vecină care a căutat să facă pace cu noi, iar David a fost bucuros că poate să asigure partea de miazănoapte și să întărească tratatul prin căsătorie, în special în momentul în care a văzut-o pe prințesă. A primit-o regește, cum se cuvenea rangului ei, și a instalat-o într-o casă, numai a ei, unde avea doar servitori gheșuriți, pe care îi cunoștea bine. Prin urmare, am văzut-o doar când venea la palat pentru vreun eveniment important de stat și n-am avut ocazia să vorbesc cu ea direct. S-a observat că David își petrecea o mare parte din timp la Maaca acasă, în special în primii ani de căsătorie, când copiii lor erau mici. Avesalom și Tamar părăseră întotdeauna că ocupă un loc deosebit de important în afecțiunea lui.

Ne-am întâlnit la Batșeba. Maaca n-a vrut să stea jos, ceea ce însemna că nici eu nu puteam să mă așez. Stătea dreaptă ca o lumânare. Își ținea capul ridicat. Avea un colier de mărgelile din abanos lustruit în jurul gâtului ei lung. Rochia de mătase era neagră. Își ținea mâinile împreunate.

– Se zice că ești conștiința regelui.

Avea o voce plină, cu accente puternice păstrate din copilăria pe care și-o petrecuse în partea de miazănoapte a țării. Am înclinat din cap. Alt răspuns mai bun nu am găsit.

– În toți anii aceia, când tata mi-a spus că găsisese această partidă pentru mine, m-am temut. Mi-a fost frică. Nu voiam să-mi părăsesc poporul și zeii, zeii pe care îi simțeam atât de aproape, pe care îi știam după nume, pe care îi puteam vedea și atinge și venera în locurile sfinte. Îmi era frică de Dumnezeul vostru, acest Dumnezeu al cărui nume nici n-am voie să-l spun, al cărui chip nici nu am voie să-l văd. Dar tata mi-a spus că o să fie bine, căci, deși acest Cel de Sus nu are chip, are un glas și vorbește printr-un profet, căruia nu-i e frică de

nimeni și de nimic și îi spune regelui dacă a făcut bine sau rău.

Când a spus toate aceste lucruri, simțeam cum mă sfâșie cu privirea. Ar fi putut sculpta o stelă cu privirea aceea. M-am trezit deodată că mă uitam în altă parte și studiam mozaicul de pe jos.

– Dar acum știu că nu e adevărat. Zici că acest Cel de Sus al vostru v-a dat legi pe care le păstrați în chivot și le țineți de sfinte. Și acum una dintre acele legi, una dintre cele mai aspre din acele legi, a fost încălcată. Totuși, regele nu face nimic și glasul Celui de Sus nu se aude. Cum se poate?

– Știu că tu...

Începusem să bălmăjesc ceva, căci vorbele mi se opriseră în gât. Glasul Celui de Sus, așa îmi spusese ea. Totuși, glasul meu îți zgândărea nervii. Era ca o trestie ruptă, care zornăie și huruie neputincioasă în suflarea brizei. Am întins mâna după apă și am încercat să vorbesc din nou. Dar limba mea nu se arcuia după cuvintele care se nășteau în capul meu. Pe urmă am simțit pumnalul durerii și bezna lăsându-se peste tot. Și cuvinte noi îmi umpleau gura și ieșeau în gol, răsunătoare și puternice.

– *Cine ești tu ca să te îndoiești de unsul Celui de Sus? Dreptatea vine când hotărâsc eu, vine cu vântul arzător și cu marea furtunoasă, când munții se clatină și pământul se cascadează pentru a-i înghiți pe toți cei care îmi aduc ofensă.*

Îmi ridicasem amândouă brațele și făcusem câțiva pași spre Maaca. Stăteam lângă ea, gata-gata s-o zdrobesc. S-a chircit, făcându-se mică, și s-a îndepărtat de această arătare furioasă. Când a trecut criza, mi-am lăsat brațele în jos și am făcut câțiva pași înapoi, punându-mi podul palmelor la ochi ca să nu mai simt durerea care mă orbea.

Batșeba nu mă auzise vorbind ca profet până acum și făcuse ochii mari. Se uita când la mine, când la Maaca, nefiind sigură ce trebuie să facă. Eu deja mă îndoisem de durere, așa că a venit

șovăielnic spre mine, făcându-i semn servitoarei ei, care se ghemuise de teamă.

– Adu-i un scaun lui Natan! a strigat ea. Nu vezi că-i e rău?

Maaca, albă ca varul la față, s-a dus clătinându-se spre ușă, grăbită să scape de mine.

– Maaca, am zis eu cu blândețe.

Era din nou glasul meu. Maaca s-a oprit și s-a întors. Nu mai avea statura de regină acum. Era adusă de spate și înfricoșată.

– Cum am spus. Înseamnă că acea crimă, căreia i-a căzut victimă Tamar, va fi pedepsită cu siguranță, dar acest lucru nu este în puterea lui David.

S-a uitat la mine pierdută. Am ridicat mâinile într-un gest de neputință. Nu puteam să vorbesc mai clar. *Plătește-i de patru ori mai mult decât ar fi costat*, așa spusese David, când îl judecase aspru pe omul care a furat mielul.

– Și regele își așteaptă pedeapsa. Lucrurile sunt legate unul de altul. Nu pot să spun mai mult. Dar ți se va face dreptate. Doar că nu încă. Mulțumește-te cu asta, dacă poți.

Cot – unitate de măsură pentru lungime din vremurile biblice, egală cu lungimea unui braț între încheietura mâinii și cot sau între cot și vârful degetului mijlociu, aproximativ 45 cm (n.tr.)

XX

De două ori s-a copt orzul și a fost de două ori cules, în vremea aceea de așteptare. Fiindcă știam ce avea să vină, m-am lăsat pradă, în acei doi ani, fărâmelor de fericire pe care le-am putut scoate la iveală când am dat la o parte teama de viitor. Erau zile de aur în care munca de a crea și a repara diverse lucruri continua, când muzica umplea sălile regelui și când orașul părea că se scaldă într-un soi de strălucire.

Am făcut multe alianțe noi pe vremea aceea și n-am purtat nici un război. Doar câteva hărțuiri la graniță, cărora li s-a pus capăt cu pierderi mici de vieți omenești. În aceste împrejurări, lui Solomon i s-a dat voie să-și urmeze înclinațiile într-un fel ce n-ar fi fost posibil pentru prinții din Hebron, care fuseseră crescuți în timp de război. Solomon era foarte puțin interesat de problema omorurilor. Mânua mlădios și repede sabia, era bun țințas când trăgea cu arcul și își parcurgea lecțiile necesare cuviincios și cu destulă rapiditate și nu căuta să își arate priceperea dincolo de nivelul necesar de competență.

Dar dacă nu-l interesa viața de soldat, soldații înșiși erau cu totul altceva. Îi plăcea la nebunie să stea cu ei și să-i facă să-și spună prin viu grai poveștile din campaniile prin care trecuseră. După aceea, venea la mine și-mi puneă tot felul de întrebări despre problemele mai importante care erau în joc în bătăliile pe care le descriseseră. Era fascinat de strategii și era în stare să înțeleagă cum arăta bătălia din punctul de vedere al luptătorului de rând, ca și din perspectiva comandantului. Chiar și taciturnul Ioab a devenit receptiv la nevoia tânărului, exprimată cu politețe, dar și cu insistență, de a cunoaște fiecare amănunt: de ce folosisă tactica aceasta într-o anumită campanie, și nu alta, ce calități căuta să găsească la cel pe care-l ridica din rândurile soldaților la un grad mai înalt,

când să aștepți în cazul unui asediu și când să te repezi la atac. Îi găseam prinși în aceste discuții, cu o hartă desenată pe nisip, la picioarele lor. Mai târziu, Solomon venea la mine cu câte un amănunt din vreo bătălie despre care învățase de la Ioab și îl compara cu ce se știa despre bătălii faimoase din trecut. Când afla că regele sau generalul acesta ori acela au folosit tactici similare, se bucura la nebunie.

– Tot ce se întâmplă deja s-a mai întâmplat cândva, dacă te uiți destul de atent și destul de mult înapoi în timp, și-a spus el părerea într-o zi. Dacă studiezi destul de mult, ar trebui să poți să ai la îndemână mijloacele de a câștiga orice bătălie și de a-l depăși în istețime pe orice inamic. Mi se pare că nu e nimic nou sub soare.

N-a trecut foarte mult timp și mintea agilă a băiatului a întrecut-o pe a mea și, cu permisiunea lui David, am apelat la specialiști ca să-l învețe ce nu știa. Am angajat distinși vraci de la răsărit și etiopieni învățați de la miazănoapte. Arhitecți din Tir și Egipt, poeți și barzi din insulele oamenilor mării, astronomi din țara celor două râuri, îmblânzitori de șerpi și de cai sălbatici, chiar și femei bătrâne și botaniști – tot ce a fost nevoie pentru a-i satisface setea nepotolită de cunoaștere.

La îndemnul meu, David i-a dat voie să-și ocupe locul lângă frații lui mai mari în sala de audiențe cu trei ani buni mai devreme decât li se acordase celorlalți un asemenea privilegiu. Când avea aproape unsprezece ani, în felul acela brusc, care e uneori caracteristic băieților, între o singură creștere și o singură descreștere a lunii, a început să se transforme din băiat în bărbat. Din liniile rotunjite și blânde ale feței, a ieșit la iveală un chip cu trăsături puternice, cu pomeții proeminenți și delicați ca ai mamei lui, încadrat de o frunte bine conturată și un maxilar care exprima hotărâre nestrămutată. Era un chip care îți atrăgea atenția, probabil nu de frumusețea clasică a lui Avesalom,

dar luminat de o expresie inteligentă. Fusesse un copil elegant și părea că, încet-încet, se strecura cu grație în trupul lui de om mare.

Obişnuia să vină la mine după ce fusesse la David, foarte doritor să discute hotărârile pe care le luase tatăl său, întorcând fiecare chestiune și pe față, și pe dos, judecând din nou ce se spusese, reformulând argumentele care fuseseră prezentate regelui în așa fel încât să fie mai convingătoare. Nu renunța niciodată la părerea lui bine întemeiată, dar cădea pe gânduri dacă ajungea la o concluzie diferită de a tatălui său în privința felului în care ar fi trebuit tratată o problemă.

Și într-un an sau doi, situațiile acelea s-au înmulțit. O umbră întunecată amenința zilele acelea însorite: David începea să-și arate vârsta. Aici, o clipă de neatenție, dincolo, o clipă când nu era în stare să-și amintească ceva. Uneori, îi apăreau cute în jurul gurii și al ochilor, sau își pierdea atenția când audiențele se trăgăneau prea mult. Glasul lui David, frumosul lui glas, era răgușit când îl ajungea oboseala. Pielea, și ea, își pierduse strălucirea aceea sănătoasă și devenise uscată și gălbejită ca hârtia. Schimbarea cea mai evidentă din toate a suferit-o părul, coama lui deasă și strălucitoare, care începuse să se decoloreze și să se rărească.

Toata acestea erau destul de clare pentru mine, care îl cunoșteam de atâta vreme, și pentru Solomon, fiindcă el observa lucrurile cu o acuitate ieșită din comun. Dar Ioab, cum era el, mai din topor, a exprimat acest lucru în cuvinte:

– Începe să arate ca o potaie râioasă, mi-a spus el, aplecându-se peste masă la petrecerea de lună nouă.

Văzusem și eu. David își trecuse mâna prin păr fără să se gândească și niște șuvițe încâlcite îi rămăseseră între degete.

Am ridicat din umeri.

– Nu mai e tânăr și nu te poți aștepta să aibă părul la fel toată viața.

Ioab mi-a tăiat-o.

– Nu-i vorba de păr. E ceva în neregulă cu el. E obosit mereu. El, care nu avea nevoie de odihnă niciodată. Și uită-te la el... cu mantia aia groasă pe o vreme ca asta.

Când spunea el aceste lucruri, l-am văzut pe David ridicându-se ca să salute oaspeții. Era semnul că petrecerea trebuie să se termine. Ne-am ridicat cu toții în picioare în scrâșnetul băncilor pe dalele de piatră. Dar Avesalom a ieșit în față și a ridicat o mână.

– Tată, dacă îmi dai voie, înainte de a te retrage... După cum știi, e timpul de tuns oile pe pământurile pe care mi le-ai dat la Baal-hazor. Ne așteptăm la o cantitate-record de lână anul acesta și eu le-am promis oamenilor că dau o petrecere. E frumos acolo la vremea asta și aș fi onorat dacă ai veni să vezi ce îmbunătățiri am făcut la fermă, să vezi ce am făcut eu cu darul tău generos. Îmi faci cinstea de a veni la petrecerea mea? Tu... și cu frații mei, a zis el, după care s-a întors și s-a înclinat în fața lui Amnon. Toți frații mei.

Toată lumea din sală a respirat ușurată. Era pentru prima dată că Avesalom schimbase mai mult de o privire cu Amnon de doi ani, ce păreau că nu se mai sfârșesc. Amnon, care băuse din gros, nu a avut inspirația să își controleze expresia feței. S-a holbat la Avesalom, cu fălcile căzute de uimire.

David s-a uitat când la unul, când la celălalt, radiind de bucurie. S-a ridicat și a coborât de la locul lui, mergând spre Avesalom cu brațele deschise ca să-l îmbrățișeze. L-a ținut strâns în brațe și, când i-a dat drumul, era atâta iubire în ochii lui, că a trebuit să mă uit în altă parte, căci mi s-a părut că e prea intim totul.

– Avesalom, fiule.

Îi tremura glasul de emoție.

– Fiul meu, Avesalom.

Și-a dus o mână la ochi, străduindu-se să se adune.

– Îmi face plăcere că ai fost harnic și ai îmbunătățit lucrurile pe pământurile pe care ți le-am dat. Dar și mai multă plăcere îmi face invitația asta.

S-a întors și și-a oprit privirea asupra lui Amnon câteva clipe.

– Dar eu am treabă și nu pot pleca decât dacă jumătate din curte vine cu mine. Nu vreau să abuzez de ce ai tu, venind cu o asemenea mulțime de oameni după mine.

– Tată, nu abuzezi deloc. Avem corturi, vremea e blândă...

David a ridicat o mână.

– Du-te cu frații tăi..., a spus el uitându-se din nou la Amnon. Cu toți frații tăi. O să faceți o petrecere a tinerilor. O să fie mai bine așa, fără povara unui rege și a suitei lui și a tot ce vine cu asta.

Regele a ieșit din sală și petrecerea a luat sfârșit, cam cu noduri, cum se sfârșesc de obicei petrecerile. Cei care erau încă prinși în discuții stimulate de vin stăteau în grupuri mici ici și colo, ajungând la concluzii, distrându-se cu o ultimă glumă împreună, în vreme ce toți cei plictisiți, cei obosiți și îndrăgostiții care își dăduseră întâlnire, simțindu-se ușurați că li se dăduse drumul, au luat-o în pas alergător spre paturile după care tânjiseră atât de mult. Doar doi stăteau nemișcați la locurile lor. Unul era Amnon. Fața lui era ca o tablă de ceară, scrisă, ștersă și iar scrisă. Puteai citi totul pe ea: teamă, apoi ușurare, nedumerire, apoi furie. Îl vedeai cum încearcă să se lămurească. Oare era un act sincer de împăcare? Paradă în lupta pentru atenția dată de tatăl lor? Cursă aducătoare de moarte? Dacă era vorba de ultima, cum să scape, acum, că regele îi dăduse consimțământul, într-adevăr, binecuvântarea din toată inima, pentru

invitație? L-am văzut pe Ionadab traversând sala și îndreptându-se spre Amnon. Stătuse cu tatăl lui, Șama, câteva mese mai încolo. S-a aplecat și i-a spus ceva lui Amnon la ureche. Amnon s-a întors spre el, protestând, dar Ionadab a înșelat vigilența celorlalți cu un hohot de râs zgomotos, strângându-l pe Amnon de mână tocmai când încerca s-o ridice în semn de mustrare, trăgându-l de pe bancă și luându-l la pieptul lui într-o încercare de a face o demonstrație de bunăvoință și bună dispoziție. Demonstrația a fost făcută cum trebuie și Amnon a avut destulă prezență de spirit ca să intre în joc. Când au trecut pe lângă masa mea spre ieșirea din sală, Amnon își strângea buzele într-un rictus care putea fi luat drept zâmbet.

Dar eu stăteam acolo, ca lovit de trăsnet. Chiar în clipa în care îl urmăream pe Amnon traversând sala, eu eram la Baal-hazor. Soarele lumina blând un orizont șerpuitor, plin de strălucirea ceții ridicându-se din iarba crescută proaspăt. Oile se mișcau într-un cerc în lumina dimineții, ducându-și lâna lor grea, cu vârfurile răsfirate în soare, ca niște firicele de aur. În spatele lor, culmile înalte de pe Golan înaintau spre miazănoapte, către munții îndepărtați, încă acoperiți de zăpadă. Toată casa aceea mare și frumoasă, adăpostită în leagănul uriaș al văii, se trezise deja. În aerul nemișcat, colaci de fum se ridicau leneși de la cuptoare. Pe câmp, oamenii trăgeau de frânghii, ridicând corturi mari din păr de capră, și servitoarele se agitau, punând pe jos covoare viu colorate. Un om își mîna catării încărcăți cu lemne de foc, pe ultima pantă spre locul în care cei însărcinați cu frigările își aranjau pirostriile deasupra gropilor proaspăt săpate.

Din casă a ieșit o siluetă slăbuță, care a traversat curtea ca să ia urcioarele cu lapte proaspăt muls de la capre. Când a ajuns pe la jumătatea drumului, s-a oprit și și-a întors fața spre cer ca să primească lumina caldă a soarelui de primăvară. Vălul i-a

alunecat de pe cap și soarele s-a revărsat pe părul ei roșcat-auriu. Avea ochii închiși și pe buze i se citea un surâs tainic.

A rămas pe loc o clipă, clătinându-se ușor. Apoi a deschis ochii, dând la iveală o expresie plină de cruzime. Am văzut cum și-a mișcat buzele. Doar un singur cuvânt:

– Curând.

XXI

Prinții au plecat separat la petrecere. Cei mai mari, cu suitele lor; cei mai mici, cu toții împreună, într-un convoi. Solomon a mers cu prinții mai mici, emoționat, ca orice băiat, de perspectiva unei petreceri. L-am condus, prefăcându-mă că îi împărtășesc bucuria. Dar știam că băiatul care se va întoarce va fi mult schimbat. Zece zile mai târziu, când l-am văzut din nou, era tras la față și în ochi i se citea gravitatea și hotărârea pe care nu le avusese până atunci. Ca profesor și elev, nu ne îmbrățișam de obicei, dar în ziua aceea mi-am deschis brațele și el a venit și m-a lăsat să-l strâng la piept.

Era rece afară pentru vremea aceea, așa că l-am pus pe Muwat să facă un pic de foc. Solomon stătea ghemuit în fața focului și se uita fix la flăcări în vreme ce spunea la ce fusese martor.

– Unul dintre lucrurile cele mai rele, a zis el, a fost faptul că a început atât de frumos. Cea mai frumoasă sărbătoare la care cred că am fost vreodată. Nu a fost ca petrecerile din oraș, cu cântăreți de meserie, și toată mâncarea aia scumpă, și vinul, și cu persoanele importante separate de oamenii de rând. Acolo au fost toți la un loc... mari proprietari de pământ și simpli păstori, muzicanți cu pregătire, pe care îi adusese Avesalom din oraș, și oameni din partea locului, care cântau la instrumente făcute cu mâinile lor. S-au dat premii pentru tunsul oilor și au fost și curse de măgari. Povestitori. Dans. Copii care alergau peste tot. Avesalom se gândise la toate. Chiar și pentru prinții cei mici era destulă distracție. Fratele meu Natan era acolo cu însoțitorul lui. Râdea și alerga ca nebunul cu copiii păstorilor. Și mâncarea bună, simplă și proaspătă. Pâine caldă și carne de miel suculentă, scoasă de pe frigare, ca s-o învelești în pâine. Și vin, bineînțeles. Râuri de vin.

Toată lumea era atât de binedispusă. Eram cât se poate de nepregătiți pentru ce a urmat.

Chipul i se luminase o clipă, dar acum și-a reluat expresia amărâtă pe care o avusese de când plecase în fugă de la Baal-hazor. Privirea îngrozită a unui băiat care a fost martor la un fraticid. Fusesem obligat să fiu și eu martor, zăcând ținut, cu limba umflată, aici, în propria mea casă. Dar l-am lăsat să vorbească fiindcă mi s-a părut că e bine pentru el să spună tot ce avea pe suflet.

După cum a povestit Solomon, a fost o petrecere foarte veselă. Avesalom l-a întâmpinat pe Amnon și l-a tratat ca pe un oaspete de onoare, îndopându-l cu cele mai bune bucăți din carne de miel, băutură la nesfârșit și, noaptea, trimițându-i țărâncuțe la el în cort. La început Amnon a fost rezervat, bănuitor în privința intențiilor pe care le avea fratele lui. Dar în a treia zi de petrecere se liniștise, crezând că împăcarea e sinceră. Era după-amiază și se îmbătase criță. Atunci asasinii au pornit, fără pic de milă, ca o haită de lupi. Trei l-au ținut și alți trei l-au înjunghiat.

– Adonia era și el beat, a spus Solomon. De asta cred că a și intrat în panică. S-a pus să zbiere că brutele alea ale lui Avesalom aveau de gând să ne omoare pe toți și pe urmă el și cu Șefatia și cu Itream și cu ceilalți au rupt-o cu toții la fugă spre locul în care ne lăsaserăm catării împiedicați. L-am văzut pe Itream pescuindu-l pe Natan și punându-l pe catâr în fața lui. Adonia zbiera, poruncindu-ne tuturor să plecăm ca să nu ne prindă Avesalom.

– Dar tu n-ai luat-o la fugă.

– Nu. Știam că era vorba doar de Amnon. Și odată ce am văzut că are cineva grijă de Natan... În orie caz, eu o țineam pe Tamar, care plângea în hohote. Avesalom o adusese în cort chiar înainte de a-l omorî pe Amnon. Era toată înfășurată în vâluri, dar știam că ea trebuie să fie. Fiindcă îmi fusese cu adevărat dor de ea, știi și tu asta, și unul dintre motivele pentru care voiam să mă duc la

Baal-hazor era ca s-o văd. Mă uitasem după ea, întrebând pe toată lumea unde e. Începusem să cred că, fiindcă Amnon era acolo, ea n-o să vină la petrecere și eram dezamăgit din cauza asta și mă întrebam dacă aș putea să-l rog pe Avesalom să-mi dea voie să-i fac o vizită, doar eu. Pe urmă, când am văzut-o, am fost așa de bucuros și m-am ridicat imediat ca să-i ies în întâmpinare. Tocmai îmi făcusem drum printre oamenii care se înghesuiau în cort, dar nici n-am apucat să scot o vorbă, că Avesalom a strigat la Amnon, care stătea într-o rână pe locul de onoare. Amnon s-a întors spre el. Amnon zâmbea... N-o să uit asta cât voi trăi. Avesalom i-a făcut semn lui Tamar și ea și-a scos vâlul. Cred că Amnon nici măcar n-a recunoscut-o. Nu s-a văzut nimic pe fața lui... Rânjea întruna. Bănuiesc că, după atâta băutură, i se întunecase mintea. Dar acela a fost semnul pentru oamenii lui Avesalom, care erau toți îmbrăcați ca și cum erau oaspeți. L-au înșfăcat pe Amnon. Cred că atunci a recunoscut-o, în ultima clipă, când l-au străpuns cuțitele. Când l-au înjunghiat, ea s-a pierdut cu totul. Plângea și tremura, așa că eu am ținut-o și ea s-a prins strâns de mine. Tot restul era o harababură de țipete, și urlete, și oameni care alergau, împiedicându-se unul de celălalt, cu mese care se răsturnau... Apoi Avesalom a prins-o bine pe Tamar de mână și a tras-o de lângă mine. Poruncise să se pună șaua pe un catâr pentru ea și caii de povară erau pregătiți. Erau în drum spre Gheșur în vreme ce Amnon zăcea acolo, cu sângele încă țâșnind din el. Mie mi-a revenit sarcina să am grijă ca trupul lui să fie învelit și pus pe un dric și i-am organizat pe oamenii lui să-l aducă înapoi, aici. După aceea m-am dus și mi-am luat catârul și am pornit-o în urma lor.

Văzusem și eu scena aceasta. Chipul lui tânăr și plin de gravitate era un grăunte de calm în toată agitația. L-am văzut preluând comanda, netulburat în toată panica de acolo, un băiat care atrăgea

atenția oamenilor în toată firea, care călca prin bălțile de sânge ca să facă ce trebuia pentru fratele lui. Nimeni nu a pus la îndoială autoritatea lui. Stătea acolo, făcând semne către persoana aceasta sau aceea ca să aducă apă și cârpe pentru spălat, cearșafuri și o targă. Când au terminat de învelit mortul, i-a chemat pe cei care trebuiau să ducă targa. A mers în spatele lor, sumbru și demn. Alții l-au imitat, și-au dat la o parte panica ce îi apucase și au format o procesiune ordonată după el. Am văzut totul și, în vreme ce el trecea peste câmp, alte năluciri mi s-au îngrămădit în fața ochilor. L-am văzut bărbat în putere, rege înalt, conducând procesiuni din ce în ce mai mărețe, cu soarele făcând să sclipească cercul de aur de pe capul lui și aprinzând roșul strălucitor și purpuriul intens ale veșmintelelor bogate de brocart.

După nălucirea aceea, când eram încă înțepenit și mă dureau toate, m-am târât de pe canapea și i-am cerut lui Muwat să mă ajute să mă îmbăiez și să mă îmbrac cu veșmintele cu care mergeam la curte, apoi să mă urce pe un măgar, ca pe un bătrân care nu era în stare să meargă pe jos până la poarta orașului. David avea audiențe când am intrat eu în sală. Nu aflase încă nimic de la Baal-hazor. Mi-am ocupat locul și m-am străduit să-i răspund la zâmbetul cu care m-a salutat. Trecuse o săptămână sau mai bine de când fusesem aici. Părea înduioșător de bucuros că mă vede. Ioab era în mijlocul unui raport lung și plictisitor asupra stării lucrurilor de la graniță. Mi-am plimbat privirea de jur împrejurul camerei. Asistența părea sărăcită fără prinți și suitele lor. Apoi l-am observat pe Ionadab la marginea grupului de oameni și m-am mirat. Era însoțitorul permanent al lui Amnon. Erau nedespărțiți. De ce nu fusesse la Baal-hazor?

Am aflat răspunsul peste o oră, când primul fugar, plin de praf, care venea de la petrecere, a dat buzna înăuntru, adus de un val furios de zvonuri pline de panică. Printre țipete, și strigăte, și

veșminte sfâșiate, vorbele înfricoșătoare au trecut din gură în gură: toți prinții muriseră. Avesalom întinsese o cursă și-și măcelărise toți frații, până la unul.

Când vorbele au ajuns la urechile sale, lui David i-a căzut fața, iar trupul lui fragil s-a năruit. Părea că se scurge de pe mărețul lui tron pe pardoseala de piatră. De pe buzele lui, care de atâta amar de ani nu rostiseră decât sunete pline de dulceață sau care aveau puterea să te îmbărbăteze, a pornit acum un bocet spart și înfricoșător. M-am dus spre el, împingând mulțimea la o parte. Cei din jurul lui mi-au făcut loc să ajung la el. M-am așezat în genunchi lângă el și i-am pus capul la mine în poală. Voiam să-i spun că nu e adevărat, dar buzele îmi erau încă lipite și n-a ieșit nici un cuvânt. Cu coada ochiului am văzut că Ionadab se lupta să înainteze prin haosul ce domnea peste tot. Soldații, care nu erau siguri ce intenție are, i-au blocat drumul, ținându-l ca să nu ajungă la rege. Am ridicat o mână și i-am făcut semn lui Ioab să-l lase să treacă. Ioab l-a prins de gulerul tunicii și l-a împins ca să ajungă lângă rege.

A îngenuncheat lângă mine și s-a aplecat atât de mult spre David, încât aproape i-a strigat în ureche:

– Măritul meu rege! Să nu crezi că i-au ucis pe toți tinerii, pe toți fiii tăi. Doar Amnon a murit.

Ochii lui David, izvoare de lacrimi pline de întuneric, au cercetat cu atenție chipul lui Ionadab. Era nedumerit, ar fi dat orice să creadă în acest rău care era mai puțin rău, dar nu putea. A zvâcnit și m-a prins de braț cu mâna care parcă era o gheară.

– E adevărat ce spune? m-a întrebat el cu glas răgușit.

Nu puteam să rostesc nici un cuvânt, dar am încercat să-l liniștesc cu fiecare mișcare pe care o făceam cu trupul. L-am simțit cum se lasă, vlăguit, în mâinile mele. Minutele treceau greu. Era o agonie a așteptării. Și pe urmă paznicii de pe ziduri

au trimis vorbă: Adonia se apropia și Itream îl urma la o mică distanță.

– Vezi? a zis Ionadab. Vin fiii regelui. Așa e cum a spus umilul tău servitor.

Ioab s-a uitat la el mai-mai să-l ucidă din priviri și pe urmă l-a prins de guler și l-a tras în sus, făcându-l să stea pe vârfuri până când au ajuns să se privească drept în ochi.

– De unde știi asta, viperă ce ești? Ce altceva mai știi?

Atunci s-a produs agitație la ușă și Ioab s-a întors, fără să-i dea drumul lui Ionadab din strânsoare. Adonia ajunsese în sală și David s-a sforțat să se ridice în picioare, cu chipul destins de ușurare, cu brațele întinse ca să-și primească fiul. Mulțimea a început să se agite nerăbdătoare când Adonia și-a făcut loc ca să ajungă la tatăl lui, prinzându-se de el și plângând cu sughițuri.

Atunci am plecat pe furiș. N-aveam nevoie să-i aștept pe ceilalți fii să vină, răzlețiți, la tatăl lor sau să-l văd pe Solomon aducându-i lui David cadavrul ciopârțit al lui Amnon. Știam că ușurarea și bucuria pe care le simțea David pentru fiii săi care fuseseră cruțați se va transforma în durere și jelanie pentru cel ucis. Și după asta, singurătatea și dorul distrugător după cel care avea să fugă în exil.

Mai știam că oamenii care vorbeau despre blestemul lui Natan credeau că fuseseră martori la împlinirea lui... că violul și fratricidul reprezentau împlinirea acelei profeții. Își pierduse pruncul. Tamar, singura lui fiică, fusese violată și slujită. Acum, fiul lui cel mai mare murise. Regelui i se plătitise pentru păcatul pe care-l săvârșise în privința lui Urie, nu-i așa? În consecință, după o perioadă de doliu pentru Amnon (în timpul căreia, ca să fim cinstiți, nimeni în afară de David și Ahinoam n-a jelit cu adevărat), orașul a fost cuprins de un sentiment de ușurare, chiar de veselie. Cei mai mulți curteni și o bună parte din oamenii de rând erau bucuroși că scăpaseră de

prințul cel tânăr, primejdios și desfrânat. Doar eu știam adevărata greutate care rămăsese în talerul balanței. O pedeapsă de patru ori mai mare, așa hotărâse David. Și pedeapsa aceea nu fusese încă ispășită până la capăt.

XXII

Maaca a trimis după mine imediat ce s-a terminat perioada oficială de doliu după Amnon. Nu fusesem niciodată la ea acasă, dar știam că stătea într-o clădire minunată lângă palat, pe strada unde doar curtenilor lui David care aveau cele mai înalte ranguri li se permitea să locuiască. Avea o terasă splendidă, cu o vedere nemaipomenită, a doua ca frumusețe după cea a regelui, peste Valea Chedronului, spre șirurile de coline purpurii care se pierdeau într-un cer de azur. Când servitoarea m-a condus pe terasă, am fost atât de uimit de vedere, încât nu l-am observat de la început pe Ioab, care ședea într-un colț umbros, cu picioarele întinse degajat. Am tresărit când mi s-a adresat și el a râs.

– Nu te-ai așteptat să mă vezi, profetule? a zis el. Deci nu le știi pe toate, așa-i?

– După cum bine știi, n-am pretins niciodată așa ceva, am răspuns eu, dar mi-am păstrat veselia din glas și i-am zâmbit și eu. Poate c-ai vrea să mă lămurești și pe mine în câteva privințe.

– Vrei să spui, ce căutăm noi doi aici? Bună întrebare. Eu...

În clipa aceea, Maaca a venit ca o adiere pe terasă. Nu mai era îmbrăcată în negru, ci avea o rochie strălucitoare de culoarea lavandei, cu cel mai subțire vâl alb, cu care își acoperise părul într-o doară. Ioab se ridicase în picioare când a sosit ea, dar ea i-a făcut semn să stea jos și mie mi-a arătat cu mâna un scaun lângă al ei.

– Deci ai știut asta, a spus ea cu un glas fără nici o inflexiune și fără urmă de sentiment. Știai că fiul meu o să-l ucidă.

– Da, am zis eu. Știam, am adăugat, după care am făcut o mică pauză. Tu, nu?

– Bineînțeles că nu știam! a spus ea, încleștându-și degetele lungi pe brațele scaunului. Crezi c-aș fi fost de acord cu asta, știind că o să

ducă la exilarea lui Avesalom? Scârâvia aia nenorocită, Amnon. Aș scuipa pe cadavrul lui. Acum a furat tronul de la *amândoi* copiii mei.

S-a ridicat brusc în picioare și a început să se plimbe pe terasă în sus și în jos. Nu mergea ca o doamnă cu sânge regesc în vine, ci făcea pași mari, ca un bărbat. Mătasea din rochia ei parcă scârâia a plângere.

– Și mie... mie mi-au fost luați copiii și avantajele de care mă bucuram din partea soțului meu, regele. N-o să vrea să mă mai vadă. Bănuiesc că spune că sunt vinovată, așa cum spui și tu. Crede că sunt complice. Proști ce sunteți amândoi! N-am venit aici, nu mi-am părăsit casa și zeei ca să cresc un fiu proscris și o fiică dezonorată. Foarte bine, dacă zice că sunt vinovată, eu zic că vinovat e el. N-ar fi trebuit să lase toată treaba asta pe mâna lui Avesalom. A avut doi ani ca să vadă cum s-a încrâncenat sufletul întortocheat al fiului meu. Cum a putut să fie așa de orb și să creadă că Avesalom ar putea să ierte, ar putea să se împace? Și acum chiar și regele, tatăl meu, e în primejdie. L-a luat pe Avesalom la el. Cu greu ar fi putut să refuze să-i dea adăpost cuiva carne din carnea lui, sânge din sângele lui! Dar nu vrea să facă o ruptură între el și David. El...

– N-o să fie nici o ruptură, a zis Ioab cu glasul lui dogit, ce îl acoperise pe al ei. David e bucuros că Avesalom e teafăr și nevătămat. A trimis pe cineva la tatăl tău să-i spună treaba asta.

Maaca s-a întors, cu ușurare și mirare pe chip.

– A trimis? De unde știi?

– Fratele meu, Abișai, i-a dus mesajul. Regele nu l-ar încredința unui mesager de rând. Deși trebuie ca lumea să-l vadă că respectă legea în privința asta, nu-i e ușor deloc. Știi mai bine decât oricine cât de mult îl iubește pe tânărul ăla, pe fiul tău. Nu trebuie decât să te uiți la el. E bolnav de dorul lui. Nu mănâncă nimic. Natan, cred c-ar trebui să te duci pe la el. Să vezi dacă poți să-l faci

să ajungă la gânduri mai bune. Sau, cel puțin, să-i aduci puțină alinare.

Alinare, mi-am zis. Ce alinare puteam să-i aduc eu? Ce alinare îi adusesem eu vreodată? Nălucirile despre mărirea promisă îl împinseseră doar la fapte sângeroase și la o trufie care l-a făcut să se creadă deasupra legii. Și mai apoi? Amenințări cumplite. Blesteme. Tăcere. Nu puteam să-i vorbesc prin glasul Celui de Sus, dar poate că Ioab avea dreptate. Poate că puteam să-i aduc, cel puțin, alinarea și povăța unui prieten.

– Am să mă duc, am zis eu.

– Când te duci, a spus Maaca, vrei, te rog, să-i vorbești din partea mea? Vrei să-i spui adevărul, că nici n-am știut, nici n-am fost de acord cu treaba asta? El ascultă ce-i spui tu, ce-i spuneți voi amândoi. De asta v-am rugat să veniți aici. Nu mai sunt tânără. Nu mai am nimic în orașul ăsta, fără copiii mei, fără atenție din partea soțului meu. Vreau să aibă o părere bună despre mine și îmi vreau copiii lângă mine. Dacă cineva are vreo putere asupra lui, voi doi sunteți aceia.

Și-a lăsat privirea în jos, uitându-se la mâini, și a coborât tonul.

– N-am fost crescută să implor. Dar pe voi vă implor.

– O să vorbești cu regele? m-a întrebat Ioab de cum am ieșit în stradă.

– Da, desigur. Îi voi prezenta cazul ei, dar nu-i voi da nici un sfat.

– De ce?

– Fiindcă, dacă aș face-o, ar trebui să-i spun că, după părerea mea, e mai bine dacă Avesalom rămâne în Gheșur.

– Ce? Vrei să zici că nu vrei să fie el rege?

– Ce vreau eu nu contează acum. Dar, fiindcă mă întrebi, cred că ar fi un rege foarte slab.

– Mă rog. Cred că greșești aici. Eu cred că e hotărât și bun strateg. Uită-te cum s-a răzbunat. Doi ani, doi ani a așteptat. Asta arată că nu e

impulsiv deloc. Pe urmă, planul ăla excelent și execuția fără cusur. Fără milă, da. Dar uneori un rege trebuie să fie nemilos pentru a face ce trebuie pentru poporul său. Pe Tamar trebuia s-o apere el, nu altcineva. Propria lui onoare a fost mânjită. A acționat ca un bărbat. Trebuia.

De câte ori nu-l auzisem pe David găsimd, cu aceleași cuvinte, scuze pentru crime fără sens? Amintirea mi-a dat fiori reci pe spinare. Ioab a continuat:

– E mai puțin bestie decât a fost Amnon și mult mai inteligent. În orice caz, avem nevoie de el. Are vârsta potrivită, seamănă cu taică-său și ca figură, și ca farmec, și are experiența care îi trebuie, așa că în vreo câțiva ani... și s-ar putea să fie doar câțiva, dacă ne uităm la cum arată regele.

Mi-a aruncat o privire iscoditoare.

– Solomon, nu-i așa? Vrei să-l pui pe micuțul tău acolit pe tron, a spus el, pufnind pe nări. Ești atât de cinstit, dar, până la urmă, și tu umbli după putere, la fel ca noi, toți ceilalți.

Am dat din mână. Nu avea nici o importanță ce motive ascunse îmi puneă în cârcă și, în orice caz, nu puteam să-i explic.

– Nu eu hotărâsc succesiunea la tron. În orice caz, șirul de candidați este încă foarte lung, chiar și fără cei doi mai mari, până când ajungem la Solomon. La urma urmelor, e încă mic. Are doar 12 ani.

– Bine, dacă așa vezi tu treaba asta. Iar eu nu sunt împotriva lui Solomon. Să nu crezi că am ceva cu el. E deștept, nu-ncapă îndoială. Cunosco oameni în toată firea, luptători cu experiență, care au mai puțin simț al strategiei decât are băiatul ăla. Dar e, cum spui și tu, încă mic. Dacă te gândești să pui umărul la ridicarea unui rege, ai face mai bine să te ocupi de David. După cum arată în ultima vreme, s-ar putea să n-o ducă până când puiului ăluia de leu o să-i crească ghearele și colții destul

de lungi ca să-și croiască drum și să treacă de cei de un neam cu el.

Ne apropiam de poarta palatului și trebuia să schimb subiectul, ca nu cumva, din întâmplare, să ne audă cineva discutând asemenea chestiuni delicate. Așa că am ridicat o problemă care mă nedumerea.

– Unde e fiul vărului tău, Șama, Ionadab? Mi s-a părut ciudat că știa atât de multe despre omorârea lui Amnon. Am impresia că și tu te-ai gândit la asta.

– Căcatul ăla cu ochi, care-i linge pe toți în cur!

Ioab a scos o flegmă și a aruncat-o pe marginea drumului.

– Toată afacerea asta stă pe umerii lui slabi. Ionadab a fost codoșul care i-a adus-o lui Amnon pe Tamar ca pe o găină gata de băgat la cuptor. Și pe urmă, când Avesalom a făcut chestia aia cu ramura de măslin, Ionadab a văzut că lui David i-a plăcut tare mult și s-a gândit că Avesalom s-ar putea să fie în grațiile lu' taică-su. Așa c-a schimbat macazu'. Și uite încă un lucru în favoarea lui Avesalom: acceptă ajutor când i se oferă. Nu ține ranchiună. Și asta poate fi o calitate necesară unui rege. Așa că Avesalom l-a folosit pe Ionadab, care se dă după cum bate vântul, ca să-l atragă-n cursă pe Amnon. Ionadab a avut și el un rol în asasinarea lui Amnon. De asta sunt sigur. Am pus pe cineva să-l descoasă un pic, dar e mai șmecher decât pare. Nici Abişai n-a putut să-l facă să mărturisească nimic.

– Unde e acum?

– E la Betleem, acasă la Șama. I-am spus că nu vreau să-l mai văd prin oraș.

– Dar Șama ce-a spus de toată treaba asta?

Ioab a râs.

– Mai nimic. Totul a fost numai porcării. Așa a vorbit moșul ăla spurcat la gură. Da' eu i-am spus că acum, pentru Ionadab, e ori Betleem, ori drumul

spre Gheșur, împreună cu ceilalți asasini, și că nu-i garantez c-o să fie în siguranță pe drum.

Zâmbea când își aducea aminte. Bag mâna-n foc că se bucura c-a putut să-l pună pe Șama cu botul pe labe. Dar apoi a luat un aer grav.

– Serios vorbind, Natan, și lăsând la o parte toată treaba asta, sunt îngrijorat. Regele nu e bine deloc și acum succesiunea e nesigură. Cât e Avesalom în exil, vine la rând Adonia, dar nu cred c-o să facă față. E mai puțin zurbagiu decât cei doi mai mari, da' nu văd nici o sfârșială din chestia asta. Dacă apare orice fel de amenințare la adresa regelui înainte ca toate astea să se rezolve... ei bine, nu-mi place deloc. Am de gând să mă duc eu însumi la Hebron ca să fiu sigur că nu-i vine vreo idee vreunuia din facțiunea lui Saul. Sper să poți face ceva pentru rege. Cred că tu ești singurul care ar putea.

XXIII

Poate omul să îmbătrânească așa cum se usucă frunzele? Să strălucească de-ți ia ochii într-o zi și să se usuce, pierzându-și strălucirea, a doua zi? Așa părea că stau lucrurile cu David. M-a primit în camera lui, unde ne întâlniserăm așa de des înainte. În toate amintirile pe care le aveam de la asemenea întâlniri, el era o pată de energie înflăcărată, focarul fiecărei discuții, sursa de gesturi generoase, perspicacitate, spirit scânteietor. Acum stătea întins pe canapeaua joasă, cu o mantie din piele de oaie trasă peste el, deși era o zi frumoasă și liniștită. Era un căluț de argint pe masa de lângă canapeaua lui. Struguri, caise, smochine. Pâine, brânză moale, măslina. Nu se atinsese de nimic. Postul îl storsese de vitalitate. Ochii lui mari pe fața zbârcită, care erau întotdeauna atât de expresivi, acum nu exprimau decât durere. Frumosul lui chip era supt și ridat, iar scobiturile de sub pomeți erau atât de adânci de parcă un sculptor își băgase degetele prea adânc în lut.

– Nu poți s-o mai duci așa, i-am spus eu.

Chipul i-a tresărit la umbra unui zâmbet.

– Îmi vorbește din nou profetul meu, în sfârșit?

Am clătinat din cap.

– Glasul acela a tăcut, deocamdată. Dar nu ai nevoie de un profet ca să-ți spună să mănânci. Îți vorbesc ca supus al tău, căruia îi pasă de tine. Ca prieten, așa sper. Nu poți să stai nemâncat.

A râs parcă în șoaptă.

– E nemaipomenit cât de multe lucruri nu poate să facă un rege.

– Ești și om. Supus nevoilor pe care le are orice om. Ar trebui să mănânci ceva.

– Ar trebui să mănânc ceva. Ar trebui să fac multe lucruri pe care nu le-am făcut și n-ar fi trebuit să fac multe lucruri pe care le-am făcut. Inima mea, Natan, e la fel de găunoasă ca o tărtăcuță. Dacă sunt om, cum spui tu, atunci merit

să fiu privit ca un om de cea mai joasă speță. Nu este una din cele mai importante îndatoriri ale unui om să-și crească copiii, să-i țină în siguranță, să-i facă oameni în toată firea, cu un puternic simț al onoarei? La ce bun să construiești un regat, să câștigi războaie, să clădești orașul ăsta și pe urmă să dai greș în îndatorirea asta cea mai importantă, o îndatorire pe care cel mai nenorocit păstor poate s-o împlinească în coliba lui. Și ce-am crescut eu? Ce fel de om pot fi eu, cel care a scos la lumină violatori și ucigași? Ce fel de om aduce pe lume asemenea fii?

– Ai mulți fii. Nu doar pe aceștia doi. Îl jelești pe Amnon. Nimeni nu te acuză pentru acest lucru. Un om poate să-și jelească fiul pierdut, indiferent de felul în care s-a pierdut. Chiar dacă pedeapsa pentru ce i-a făcut surorii lui era moartea, dacă ar fi fost pedepsit de justiția regală, și nu de mâna fratelui său, tot ai fi avut dreptul să-l jelești. În ce-l privește pe Avesalom, el e bine acolo, în exil, sub protecția bunicului său. Ar trebui să te mângâi cu acest lucru.

– Ar trebui? Chiar ar trebui? Cum, când nu mă gândesc decât la cât de dor îmi e de el, de fiul meu, Avesalom? Doi ani l-am avut lângă mine în sala de audiențe și tot ce m-a preocupat a fost ura pentru fratele lui mai mare. Acum știu că m-a urât și pe mine fiindcă n-am făcut nimic... Și acum l-am pierdut...

Atunci ochii lui afundați în orbite s-au umplut de lacrimi și David și-a întors fața de la mine. Peste o clipă a ridicat o mână și mi-a făcut semn să plec.

Lumina soarelui răzbătea prin ferestrele înalte și se împrăștia pe pardoseală. M-am făcut că nu văd semnul și m-am dus spre ușile înalte care se deschideau pe terasa lui. Am pășit în lumina liniștită a zilei. Piatra balustradei era caldă la atingere. M-am uitat în sus și am văzut ce sperasem să văd... vulturița plutind într-un curent

înșelător pe care pielea mea nu putea să-l simtă. M-am uitat în jos și am căutat printre palmierii și măslinii din grădina de dedesubt. Era acolo, foarte concentrat. Era îmbrăcat în alb și strălucea în lumina puternică a soarelui.

M-am dus din nou înăuntru și m-am apropiat de canapeaua lui David. Mi-am pus o mână pe umărul lui și i-am simțit oasele.

– Hai afară cu mine, am spus eu. Vreau să-ți arăt ceva.

La început n-a dat nici un semn că m-ar fi auzit, dar pe urmă... de ce, nu știu... a suspinat din adâncul sufletului și s-a ridicat de pe canapea. M-a luat de brațul pe care i-l întinsesem și am ieșit amândoi pe terasă. I-am arătat cu degetul în sus, spre pasăre, și în jos, spre grădină. Chiar atunci Solomon și-a dat seama că noi eram acolo și a întors capul. Pe chip i-a apărut un surâs întocmai ca al maică-sii. A ridicat mâna în semn de salut și David i-a răspuns. Apoi Solomon a fluierat de câteva ori ascuțit. Vulturii s-a lăsat în jos, dar, în loc să se întoarcă pe încheietura mâinii lui Solomon, s-a învârtit de câteva ori și a coborât pe balustradă, în fața noastră, bătând de zor din aripile ei largi. S-a uitat indiferentă la David, cu ochii ei de un auriu strălucitor, iar el a privit-o la rându-i, încremenit.

– E frumusețe și putere acolo, am spus eu cu blândețe, după care am așteptat o clipă. Și nu mă gândesc numai la pasăre.

Am făcut un gest, arătând spre chipul care ne zâmbea.

– Mă gândesc la băiat... la tânărul... care a îmblânzit această pasăre. Mă gândesc la fiul tău. Un fiu de care poți fi mândru. Păcatele tale au urmări, dar Cel de Sus nu te-a părăsit, mărite rege.

David s-a întors spre mine și culoarea i-a apărut din nou în obraji.

– Trimite pe cineva după băiat. Spune-i că o să mănânc cu el. Trimite-l la mine pe fiul meu.

Și așa a început. Solomon, la doisprezece ani, a devenit balsamul pentru inima rănită a tatălui său, însoțitorul mult iubit și bucuria bătrâneților lui.

Dar afecțiunea era una, iar succesiunea la tron, alta. Adonia, care venea imediat după Avesalom ca vârstă, părea să fie moștenitorul prezumtiv. Dar Adonia nu avea statura, charisma sau dibăcia politică ale lui Avesalom. Și nu ocupa nici același loc în intențiile tatălui său. David se văzuse întotdeauna în Avesalom – și de ce nu s-ar vedea? Avesalom avea aceeași vioiciune de argint viu, aceeași înzestrare fizică, aceeași pricepere să atragă oameni care să-l urmeze. Și nu numai David deplângea plecarea lui în exil. David n-a mișcat nici un deget ca să-l recunoască pe Adonia ca moștenitor și se părea că nu se hotărâse încă ce va face.

Pe măsură ce au trecut lunile, amintirea crimei s-a șters. A văzut toată lumea că apăruse o facțiune care era gata să spună că Avesalom acționase conform drepturilor pe care le avea și că ar trebui să i se dea voie să se întoarcă din exil. L-am rugat pe Muwat să sondeze terenul și, într-un timp foarte scurt, a putut să confirme, prin rețeaua lui de servitori hitiți, că facțiunea partizană era concentrată în jurul casei Maacăi, ceea ce nu m-a surprins deloc, și că era condusă de Ioab, ceea ce m-a surprins.

Când l-am întrebat pe Ioab, a fost foarte direct.

– E mare agitație la Hebron, a zis el. Ținem noi situația în frâu, fără discuție, dar cred că e cam riscant ce se-ntâmplă acolo, fără un succesor de care să știe toată lumea, dacă David ar fi să moară înainte de vreme... Și hai s-o spunem p-a dreaptă, la vârsta lui nici n-ar fi prea înainte de vreme. Au pică pe noi. Nu prea le convine să plătească taxe pentru construirea orașului ăstuia care înflorește, în vreme ce Hebronul s-a transformat într-o apă

stătită. Nu văd roadele taxelor pe care le plătesc, așa cum le vedem noi. Și în afara orașului, țăranii din tribul lui Iuda sunt nemulțumiți pentru că trebuie să vândă surplusul lor de hrană la prețuri fixe ca să hrănească armata permanentă și pe preoți, care trăiesc și-și petrec timpul în orașul ăsta și se însoară cu fete de aici, nu de-ale lor. Știu că pot lua mai mult pe produsele lor pe piața liberă. Adevărul adevărat e că oamenii s-au obișnuit cu pacea. Au uitat cum era înainte. Nu mai prețuiesc ca altădată ce a făcut David pentru noi. Nu e o situație prea bună. Cred că Avesalom ar trebui să vină înapoi ca să fie clar cine e moștenitorul, un om cu experiență în luptă, care ar putea să fie rege mâine, dacă ar fi cazul. David n-o s-o facă nici în ruptul capului. Vrea s-o facă. Știu că vrea. Doar a întors legea cum a vrut el atunci când cu Urie, așa cum ai arătat tu imediat, prin pildele tale. Nu se grăbește deloc să fie văzut făcând-o iarăși. Cred că tu ești singurul care ar putea să-l convingă. Hai, fă tu una sau două pilde din alea minunate.

S-a uitat la mine încercând să afle ce gândesc.

– Dar n-o să faci.

– Nu, am repetat eu calm. Nu o voi face.

– Eu, unul, nu înțeleg ce e-n capul tău. N-am înțeles niciodată. Avesalom a răzbunat o mare nedreptate, un mare rău. De ce-l urăști în halul ăsta?

– Nu-l urăsc pentru ce-a făcut, am zis eu. *Îl urăsc pentru ce va face, așa cum vei face și tu, Ioab, la timpul potrivit.*

Așa mi-am spus în mine. Dar nu am putut să rostesc vorbele acelea cu glas tare. Ioab a plecat oftîcat, bombănind ceva despre intransigența mea.

Peste o săptămână mi-am adus aminte de discuția aceea când o văduvă din orașul Tekoa s-a prezentat în fața lui David ca să-i ceară ajutorul. Purta haine de doliu și avea privirea pierdută și sfârșită a cuiva care suferise multă vreme. S-a întins la pământ, rostind vorbe de mulțumire

pentru rege fiindcă primise să-i asculte păsul. David a fost clar mișcat de felul în care i s-a adresat femeia și a făcut semn unuia dintre servitori să o ajute să se ridice și să-i aducă un scaun, ceea ce era lucru rar pentru un împricinat care venise în sala de audiențe.

– Ce necaz ai? a întrebat el cu blândețe.

– Mărite rege, umila ta slujitoare a avut doi fii. Cum se întâmplă între frați, s-au certat când erau la câmp și s-au bătut, și n-a fost nimeni pe acolo care să-i oprească. Unul dintre ei l-a lovit pe celălalt și l-a omorât și pe urmă toți bărbații din clanul meu au zis să li-l dau neapărat pe ucigaș ca să-l omoare ei.

A început să plângă, dar, cu multă stăpânire de sine, a continuat să vorbească printre lacrimi.

– Stăpâne, știu că legea așa spune, dar fiul meu n-a vrut să-l omoare pe fratele lui. El e tot ce mi-a mai rămas pe lumea asta. Mi-ar lua și ultima licărire de viață din mine și l-ar lăsa pe bărbatul meu, care a murit, fără vreun nume sau fără vreun urmaș pe pământ.

Femeia și-a ascuns fața în palme.

Regele era clar mișcat.

– Du-te acasă, a spus el cu blândețe. O să dau poruncă ca fiul tău să fie cruțat. Dacă o să-ți spună cineva ceva, trimite-l la mine și n-o să te mai supere în vecii vecilor.

Văduva a ridicat capul, cu fața udă de lacrimi, și a clipit.

– O să oprești legea răzbunării de sânge pentru ca fiul meu să nu fie ucis?

– Atât timp cât există Dumnezeu, nimeni n-o să se atingă nici măcar de un fir de păr din capul fiului tău.

David a făcut un gest care însemna că problema fusese închisă și un gardian a ieșit în față ca s-o conducă pe văduvă până la ușă.

– Rogu-te, las-o pe umila ta slujitoare să-i mai spună o vorbă stăpânului meu, regele.

– Spune, a zis David un pic surprins.

– Mărețul meu rege e înțelept ca un înger și m-a ajutat cu judecata lui. Totuși, nu-și aduce înapoi pe fiul lui surghiunit. Toți trebuie să murim. Suntem ca apa turnată pe pământ care nu mai poate fi adunată înapoi.

– În numele cui vorbești? a zis David sever.

Văduva, probabil năucită de schimbarea din glasul lui, s-a uitat îngrozită în direcția lui Ioab, de pe care, am văzut și eu, curgeau apele. Regele a văzut privirea femeii și s-a uitat la Ioab mai-mai să-l mănânce de furie.

Văduva, dacă era văduvă, s-a bâlbâit când a răspuns.

– Umila ta slujitoare s-a gândit așa: Fie ca vorba stăpânului meu, regele, să-mi aducă mângâiere, căci stăpânul meu, regele, e ca un înger al lui Dumnezeu și înțelege tot, bine și rău.

David s-a mișcat în scaun, iritat de tulburarea ei.

– Nu-mi ascunde nimic când te-ntreb. Ioab te-a pus să faci asta?

Femeia și-a încleștat mâinile tremurânde.

– Așa e, cum spui. Slujitorul tău Ioab m-a învățat ce să fac.

Ioab a ieșit în față și s-a culcat la pământ, pregătit să se supună furiei lui David. A urmat o tăcere lungă. Când a vorbit din nou, David și-a ridicat bărbia și s-a uitat, dincolo de Ioab, la curtenii și împricinații care umpluseră sala până la refuz.

– Nu-l iert pe fiul meu. N-o să-l primesc înapoi la curte. Dar o să pun capăt exilului.

S-a uitat în jos la Ioab, care stătea cu fața la pardoseală, la picioarele lui.

– Ioab, fă treaba asta. Fiul meu poate să vină înapoi la vatră. N-o să-l primesc aici. Nu poate să se întoarcă aici, la curte, dar o să-i dau voie să stea în afara orașului, unde mama lui poate c-o să se bucure de el. Du-te și adu-l înapoi. Adu-l înapoi pe fiul meu Avesalom.

Ioab a respirat adânc ușurat. S-a ridicat în genunchi, cu brațele întinse și palmele întoarse în sus. David s-a sculat de pe scaun și a pornit-o nesigur înainte. A întins brațele spre Ioab, l-a luat de mâini și l-a ridicat. S-au privit o clipă în ochi. Apoi regele l-a îmbrățișat. Pentru o parte din cei de față a fost, așa bănuiesc, un moment aducător de liniște. Regele slăbit, încercuit și sprijinit de brațele puternice ale nepotului său plin de vigoare. Un rege urmase sfatul dat de iubitul lui general. Recunoscuse că Ioab avusese intenții bune și i se înmuiase sufletul în problema fiului său. S-a auzit o izbucnire de mulțumire și ușurare în sala plină de oameni. De unde eram, din spatele tronului, am oftat și eu. Dar pentru mine era un oftat de resemnare, oboseală și disperare.

XXIV

Avesalom s-a întors fără surle și trâmbițe. David i-a dat niște pământ lângă al lui Ioab, gândind că Ioab putea să aibă grijă de el și să nu-l scape din ochi. Bănuiesc că David credea că tânărul avea nevoie de Ioab care să-l călăuzească și că va fi bucuros să se apuce, modest, să ducă o viață de țăran înstărit. Ceea ce nu a făcut altceva decât să demonstreze cât de puțin își cunoștea fiul.

Avesalom nu a stat multă vreme liniștit și cuminte, fără să facă nimic. Primul lucru pe care l-a făcut a fost să curețe jumătate din terenul cu diverse culturi ca să facă acolo o cazarmă și un teren de instrucție. Și-a cumpărat un *merkawa* și s-a înconjurat cu o suită princiară de cincizeci de paji și soldați care să-l apere. Drept conducător al lor l-a numit pe vărul lui, Amasa, fiul cel mai mic al surorii lui David, Abigail. Ioab fusese mentorul și ocrotitorul lui Amasa, ajutându-l să urce repede din rândurile soldaților spre ranguri mai înalte în armată. Mișcarea aceasta a părut că e un mijloc de a-l atrage pe Ioab mai aproape și, în același timp, de a scoate în evidență faptul că Avesalom avea sânge regesc în vine. Dacă David nu intenționa să-l repună în drepturile lui ca prinț moștenitor, Avesalom, așa se părea, era dispus s-o facă el cu mâna lui. În cele mai multe după-amiezi îl puteai găsi cu Amasa, făcând instrucție cu oamenii lui pe ceea ce fusese cândva un câmp de orz care se legăna în bătaia vântului.

Totuși, diminețile erau altceva. Muwat mi-a spus că Avesalom își făcuse un obicei din a fi la poarta orașului dimineța devreme, când împricinații soseau din satele nu prea îndepărtate de pe lângă oraș, sperând că regele le va asculta păsurile. Avesalom își luase asupra lui sarcina de a-i întâmpina pe toți cei care veneau și organiza un fel de judecată fără pretenții, a lui, chiar imediat ce oamenii intrau pe poarta orașului. Muwat relata

despre scena de acolo cu atâta însuflețire, încât, într-o dimineață cu aer proaspăt și înviorător, am luat cu împrumut unul dintre șalurile lui, mi l-am pus neglijent pe cap și m-am dus în piața de la poartă ca să mă amestec în mulțime și să văd cu ochii mei cum stăteau lucrurile. Neîndoielnic, Avesalom a sosit curând după aceea, călare pe un catâr cu păr lucios, înconjurat de o suită de tineri înalți, bine legați la trup, care aveau atitudinea plină de încredere specifică soldaților.

Unii bărbați mai arătoși preferă să se înconjoare de însoțitori care nu ies cu nimic în evidență sau n-au nici un pic de vino-ncoa, dar Avesalom avea evident destulă încredere în perfecțiunea sa fizică pentru a nu se sinchisi dacă era comparat cu altcineva. Era limpede că, în exil fiind, nu-și petrecuse vremea stând de pomană, ci antrenându-se din greu. Totul la el plesnea de sănătate, de la coama de păr lung și strălucitor până la brațele și picioarele musculoase și frumos bronzate. Neastâmpărul lui mi l-a adus pe David în fața ochilor... David așa cum fusese în tinerețe, nu slăbit cum era acum. Credeam în sinea mea că împricinații, care veniseră de la drum, vor face și ei o asemenea comparație. După ce fuseseră întâmpinați de acest tânăr frumos, care radia sănătate prin toți porii, cum să nu fie dezamăgiți când, în cele din urmă, ajungeau față în față cu regele lor bătrân și bolnav?

Am umblat de colo colo pe sub colonada umbrită de la marginea pieței. Eram destul de aproape ca să observ ce se întâmpla, totuși destul de departe ca să mă amestec și să mă pierd în acel du-te-vino de dimineață. Avesalom n-ar fi putut fi mai arătos la chip și trup. Era frumos de pica. Părea că are o grămadă de cunoștințe printre cei din oraș, căci pe mulți îi saluta, spunându-le pe nume și întrebându-i ce le face familia. Dar atenția lui era concentrată în special pe valul de vizitatori care intrau pe poartă. Se ducea fără să se grăbească

de la unul la altul, salutându-i și având o răbdare nesfârșită cu cei care doreau să-i spună amănunte despre problema lor. Se privea fix în ochi cu fiecare persoană, uneori punându-le ușor mâna pe umăr sau pe braț, creând un sentiment de simpatie, dând din cap, încruntându-se, zâmbind, după cum cerea discuția pe care o avea cu fiecare în parte. Totul era făcut la milimetru. La milimetru, dar cu o șiretenie fără margini. Zi de zi, de la un om la alt om, de la o strângere de mână la alta, Avesalom își construia clica. *Merkawa*, însoțitorii, i-au dat semnele distinctive ale puterii regești, ale conducătorului pe care să-l urmezi. Întâlnirile zilnice de la poartă l-au făcut să se coboare la nivelul omului de rând, să fie conducătorul pe care să-l iubești. Nu mă îndoiam nici un pic de faptul că fiecare dintre acești călători se va duce înapoi la el în sat și le va spune vecinilor cum îl dezamăgise David, regele, că părea șters și cu mintea rătăcită și că îmbătrânise pe neașteptate. Dar fiul lui, ehe, cum să-ți spun, tânărul ăla frumos, cu alură princiară, care avea răbdare să te asculte... Țăla era omul la care să deschizi ochii mari de tot. Avesalom era abil. Trebuia să recunosc.

Ioab, atât de nerăbdător să-l aducă înapoi pe acest moștenitor la pieptul lui tătâne-său! Ar fi putut la fel de bine să-i aducă regelui și o năpârcă. Ar fi fost același lucru. Mă întrebam cum vedea el treburile acum și cum se gândea să rezolve problema. Eram atât de adâncit în gânduri, că am neglijat să-mi scot de pe cap șalul lui Muwat când m-am apropiat de poarta lui și omul de acolo s-a zborșit la mine, întrebându-mă țăfnos ce caut acolo. În orice altă zi m-ar fi distrat la nebunie să-i văd mutra, care arăta de parcă i-ai fi dat una în cap, când am lepădat șalul.

Bietul om încă mai bălmăjea niște scuze acolo când poarta s-a închis în urma mea, trântindu-se cu zgomot. Ioab și-a întrerupt o adunare, la care îi chemase pe comandanții lui de unitate, în clipa în

care servitorul i-a spus că îl aștept. Hărțile pe care lucraseră erau încă desfăcute pe masă când m-a primit.

– Ai fost la poartă, nu? m-a întrebat el fără ocolișuri ca de obicei. Băiatu' nu pierde timpul de pomană, așa-i?

– Se bate cu pumnii în piept, ce mai încolonoace! am zis eu.

– Se bate! Da' nu-i ce credeam eu, ce m-așteptam eu. Am crezut c-o să fie mulțumit s-aștepte momentul potrivit, cum a făcut cu cealaltă chestie. M-a și luat la zor că să-l fac pe rege să-l invite la curte.

– Ai abordat problema cu David?

– Nu, și nici n-am de gând s-o fac. Sunt deja ca pe muchie de cuțit cu chestia asta. I-am spus lui David despre mascarada de la poartă și știi cum a reacționat? Cu mândrie. Totdeauna a fost orb când a venit vorba de fiii lui. Știi și tu asta. Acum zice că e bucuros că Avesalom câștigă inimile oamenilor. Zice că e mândru de el.

Când vorbea Ioab, gândurile îmi zburau spre întâlnirea pe care o avusesem, cu mulți ani în urmă, cu Mical. Îmi spusese despre faptul că tatăl ei, Saul, era tot mai gelos pe David, tânărul parvenit care câștiga inimile oamenilor. Acum David însuși era împins în lături din afecțiunea poporului și totuși ceea ce-l făcuse pe Saul să se cufunde tot mai adânc în nebunie nu-i adusesese lui David nici cea mai mică îngrijorare. Diferența era, așa bănuiesc, că, din cauza lui Samuel, Saul știa că pierduse iubirea Celui de Sus. Oricât de distant fusesem forțat să fiu în ultimii ani și oricât de puțin ajutor îi oferisem, David știa că eram cu el și, prin mine, simțea încă atingerea ușoară a mâinii dumnezeiești asupra domniei lui.

– Cred că, dacă i-aș cere lui David să-l primească pe Avesalom, a spus Ioab, s-ar putea foarte bine să spună „da”. Și, ca să fiu cinstit, acum, că văd ce-i poate pielea tânărului ăluia, nu

sunt sigur că e lucrul cel mai bun. Încep să te înțeleg mai bine, Natan. Nici eu nu am încredere în el.

– El știe?

– Nu cred. Deși s-ar putea să-nceapă să nu-i prea convină. N-am luat în seamă ultimele două mesaje de la el.

– Chiar nu le-ai luat? N-o să-i placă.

– De asta sunt sigur, a zis el rânjind.

– Ai pe cineva aproape de el?

Dacă Ioab putea să întrebe orice fără ocolișuri, puteam și eu. Așa hotărâsem. M-a străpuns cu privirea, dar pe urmă a râs cu o viclenie de vulpoi.

– Știi bine că am, a spus el.

– Amasa?

A dat din cap în semn că așa e.

– Amasa. Și alții.

Peste o săptămână, Avesalom a dat foc lanului cu orz al lui Ioab. Ioab m-a tras deoparte pe un coridor din palat ca să-mi spună ce s-a întâmplat.

– S-a dus dracului tot lanul ăla.

– Amasa nu ți-a atras atenția?

– Jură că n-a știut. Pe el l-a trimis Avesalom să-mi aducă mesajul că era vorba doar de un avertisment. Avea de gând să-mi dea foc la toate lanurile dacă nu mă duceam la el.

– Și te-ai dus?

Am crezut că-l văzusem pe Ioab în toate stările de spirit posibile: furie violentă, frică teribilă pentru propria viață, înflăcărare, la diferite intensități, dată de fervoarea belicoasă și de discursurile înflăcărate pe care le ținea de câte ori ieșea învingător. Dar nu-l văzusem niciodată intimidat până în acea clipă.

– Sigur că m-am dus, a bombănit el. Nu pot să mă opun pe față. Dacă aș face-o, nu s-ar opri doar la lanurile mele. E o putere tânărul ăla, ce mai încolo-ncoace! E destul de clar. David e singurul care ar fi putut s-o scoată la capăt cu el, dar cred că e prea târziu acum, chiar și pentru asta.

– Așa? Și ce voia?

– Ce a vrut tot timpul. Să-l vadă pe taică-său, să fie primit la curte. Să se fofileze și s-ajungă iar să fie luat în seamă ca moștenitor. Era cât se poate de flegmatic când am ajuns acolo. Și-a cerut scuze pentru lan. S-a oferit să mă despăgubească pentru orzul pierdut. A zis că eu l-am împins la asta. N-a avut de ales, fiindcă nu era nici o altă cale prin care să mă facă să-l bag în seamă. O s-o fac și p-asta, Natan. Fiindcă poți fi sigur că de întâmplat tot o să se-ntâmples, într-o bună zi. David vrea, în adâncul sufletului. Așa c-aș putea foarte bine să-mi păstrez relațiile bune și să nu-mi fac un dușman acolo. Am de gând să-l rog pe David să-l primească.

– Fă ce trebuie, am zis eu. Nu mă voi opune și nu voi asmuți pe nimeni împotriva.

Așa că Ioab i-a prezentat lui David cererea lui Avesalom. David aștepta și cel mai neînsemnat pretext ca să-și vadă fiul, pe care îl iubea mai mult decât pe toți ceilalți. Cu toate acestea, David s-a ținut la distanță la prima întâlnire. Când Avesalom s-a repezit să-l sărute, a întors capul și nu l-a luat în brațe. Ca să treacă peste momentul acela stânjenitor, Avesalom i-a dat sărutarea ceremonială a împricinatului, atingându-l pe David pe umăr cu buzele, ca să dea impresia că nu intenționase mai mult decât salutul datorat de un străin respectuos. Nu sunt sigur de ce se abținuse David de la împăcarea deplină, căci era clar ca lumina zilei cât de mult dorea să-și strângă fiul în brațe. În orice caz, întoarcerea lui Avesalom i-a dat puteri noi. A mâncat mai mult, a pus la loc din kilogramele pe care le dăduse jos și a început să arate mai în putere.

Solomon, care devenise așa o mângâiere pentru tatăl său, a fost dat la o parte în clipa în care Avesalom s-a întors la curte.

– E ca și cum nu mă vede, mi-a mărturisit el cu melancolie într-o după-amiază, când ne plimbam

prin livada cu migdali din spatele casei mele. Nu mai trimite după mine. Doar pe Avesalom îl vrea. Adonia e supărat din cauza asta. Mândria lui e rănită și nu se ostenește s-o ascundă. Ceea ce e o mare prostie, așa cred. Regelui nu-i place. În plus, asta îl face pe Avesalom să fie în avantaj dacă-l compari cu ceilalți. La mine, nu e vorba de mândrie. Mie mi-e pur și simplu dor să vorbesc cu tata. Sunt atât de multe lucruri pe care le poți învăța de la tata! Dar Avesalom nu pare să vadă asta. Nici măcar nu se preface că-l interesează ceva din ce are David de spus. La el e doar lingușire... și vorbe goale. Oricum, poate c-o să fiu chemat din nou, odată ce Avesalom se duce la Hebron.

– La Hebron? am zis eu mai-mai să-mi înghit limba. Când?

Nu mă așteptasem la acest lucru atât de curând.

– Pentru sărbătoarea lunii pline. Zice c-a promis, când era în exil în Gheșur, că o să aducă ofrande în orașul în care s-a născut. A zis că e bine și pentru anumite relații cu tribul lui Iuda. Regele n-a fost acolo de o grămadă de vreme. Avesalom a zis că, dacă s-ar duce acolo, asta ar fi o posibilitate să arate că familia ține minte locul din care a plecat. Așa că regele i-a zis să meargă în pace. Își ia tovarășii și i-a invitat și pe alții, care vor și ei să facă un pelerinaj la mormintele rudelor lor. O să fie multă lume, cred eu. Pleacă cum se luminează de ziuă.

XXV

Una e să știi ce vine. Alta e să te confrunți cu ce vine. „Mergi în pace“, îi spusese regele lui Avesalom. Dar el a mers, desigur, la război.

Mă așteptasem la mai multă răbdare din partea lui. Aceeași răbdare impasibilă pe care o dăduse la iveală când fusese vorba de Amnon. Dacă Avesalom ar fi așteptat momentul potrivit, dacă s-ar fi folosit de marea iubire a regelui pentru el, puterea ar fi ajuns treptat în mâinile lui. Într-un an, poate doi cel mult, ar fi fost rege neîncoronat. Și atunci ar fi fost nevoie doar de o mică îmbrâncitură pentru a-l da jos pe David și pentru a ridica pretenții la tron. S-ar fi putut ca David să aleagă abdicarea. Dar Avesalom nu a putut să aștepte.

Vreo două sute de oameni au plecat cu el spre Hebron. Nu spun că toți erau complotiști. Mulți, fără îndoială, i s-au alăturat cu bună-credință. Era o tradiție îndelungată ca ofrandele să fie aduse la Ghilo. Unii s-au dus cu Avesalom din profund respect, alții, pur și simplu, în căutare de distracție la petrecerea ce însoțea asemenea rituri, iar alții, fără îndoială, gândindu-se să se bage pe sub pielea tânărului prinț, care se bucura din nou de marea iubire a tatălui său. Nu știu câți dintre ei erau trădători în adâncul sufletului și nici câți s-au trezit implicați în evenimente pe care n-ar fi putut să le prevadă. Dar, intenționat sau nu, acei două sute au fost scânteia care a dus la răzvrătirea lui Avesalom.

Când mulțimea s-a îndreptat spre miazăzi pe drumul spre Hebron, alții, băgați în complot până în gât, s-au împrăștiat spre miazănoapte și apus, mergând în fiecare oraș și sătuc unde Avesalom se arătase binevoitor față de cineva sau rezolvase un caz în favoarea reclamantului. Acești spioni și agenți ai lui Avesalom aveau sarcina să afle în ce măsură îl sprijinea lumea și cât de adâncă era nemulțumirea oamenilor față de rege. La Hebron i-

a așteptat să-i dea fiecare raportul. Apoi și-a numărat sprijinitorii și a hotărât că are câți avea nevoie ca să facă mișcarea. La petrecerea ofrandelor, când toți erau sătui și bine dispuși, când vinul cursese destul, dar nu prea mult, Avesalom s-a ridicat în picioare și a spus că are pretenție la tron. La început, unii au fost cam nedumeriți, dar cei din cohorta lui au început cu uralele și curând toată lumea li se alăturase. În toiul acestor urale, Avesalom a poruncit să sune shofarele ca să fie proclamat rege.

Odată cu sunetul scos de acei corni, tăcerea mea îndelungată s-a sfârșit. În cele din urmă, într-un târziu, mi s-a dezlegat limba. Eram liber să vorbesc din nou. Eram în sala de audiențe când am strigat la rege, spunându-i că loialitatea celor din tribul lui Israel fusese luată cu japca de fiul lui.

Nu este deloc de trecut cu vederea faptul că, după atât timp cât se scursese de când îi oferisem o viziune sau o profeție, a ciulit imediat urechile și m-a ascultat, și încă într-o chestiune atât de gravă. Când am început să vorbesc, s-a întors spre mine, plin de mirare că aude glasul acela din nou. Apoi, când a înțeles pe deplin ce voiam să spun, a urmat un moment foarte scurt în care chipul i s-a contorsionat de durere. Dar nu s-a lăsat copleșit de suferință și nu a insistat asupra trădării fiului său, pe care îl iubea așa de mult. A dat emoțiile acelea la spate și a început să dea porunci cu glas răstit. Dacă eu eram din nou profetul lui, atunci el era din nou regele meu, hotărât, cu voință de fier, un conducător pe care să-l urmezi. I-a chemat la el pe Ioab, Abișai și Benaia, care era comandantul gărzii lui personale. L-am oprit pe Ioab și l-am tras deoparte când se ducea spre sala de audiențe.

– Cum de n-ai știut nimic? Ce e cu Amasa?

Ioab a ridicat din umeri.

– Amasa e un trădător. Acum văd și eu asta.

– Ceilalți? Ai spus că ai și alți oameni de încredere acolo.

Ioab s-a smucit, smulgându-și mâna din strânsoarea mea, și m-a împins ca să treacă mai departe.

– Tu *pe mine* mă întrebi asta? a zis el, suierând printre dinți. Ești profetul. Tu de ce n-ai știut?

Primele cuvinte ale lui David au arătat cât de strategic gândea.

– Nu pot să rămân aici, a zis el.

Când Ioab a vrut să-l întrerupă, susținând sus și tare că orașul are cele mai bune sisteme de apărare, David a ridicat o mână și l-a făcut să tacă.

– N-o să accept ca Avesalom să treacă orașul ăsta prin foc și sabie. Pe mine trebuie să mă omoare, nu pe oamenii din orașul ăsta. El știe bine traba asta. Așa că n-o să mă încăpățânez să rămân tare pe poziție aici, ci o să-l fac să meargă în altă parte. Lăsați-l să creadă c-am fugit cu toții de frică. O să merg ca un pocăit umilit, desculț și cu lacrimi în ochi. Lăsați-l să creadă că sunt slab. Lăsați-l să mă urmărească până ajungem într-un loc unde îi putem întinde o cursă în care să cadă singur.

A cerut hărți și peste puțin timp pusese deja la cale un plan. A trimis mesageri înainte, în secret, la trei dintre cei mai credincioși sprijinitori ai lui de pe malul celălalt al râului Iordan, din orașul Mahanaim, unde erau fortificații foarte bune. Această fortăreață avea să fie destinația noastră secretă și locul din care să întindem cursa.

Deși am plecat îmbrăcați ca niște pocăiți care se jeleau, David avea arme și armuri ascunse sub baloturile de paie din carele care veneau după noi. Ne mișcam repede și umblam fără bagaje, exact cum făcuserăm pe vremea când Saul ne urmărea. Când eram aproape să ieșim pe porțile orașului, am observat că toate casele mercenarilor filisteni fuseseră părăsite. L-am văzut pe David că se uită la ferestrele oarbe, resemnarea citindu-i-se pe chip.

– S-au dus înapoi la Gat, a spus el. Nu pot să le găsesc vreo vină.

Dar când treceam prin porțile deschise, Ioab o ridicat mâna și a oprit coloana. Era acolo o armată de șase sute de oameni, înarmați și așezați în linie de bătaie. Itai, căpitanul din Gat, a ieșit în față și a salutat. David a fost vizibil impresionat.

– De ce să se bage oamenii tăi în treaba asta? Regele cel nou o să vă plătească pentru munca voastră, sunt sigur de asta. N-am nici un drept să vă cer să mă urmați în lupta asta nesigură. Mergeți înapoi la casele voastre. Vă eliberez din slujbă cu toate onorurile.

Itai a clătinat din cap.

– Atât timp cât stăpânul meu, regele, trăiește, oriunde o să fie, acolo o să fiu și eu, eu și oamenii mei, fie că murim, fie că trăim.

David a întins o mână și l-a prins pe Itai de braț. Avea ochii umezi.

– Sunteți hotărâți să faceți asta? Cu toții?

– Cu toții, stăpâne și rege al meu.

– Atunci haideți cu noi, a spus David.

Era prea copleșit ca să mai spună altceva.

Trecuserăm Valea Chedronului când s-a apropiat un mesager și i-a spus regelui că Țadok și Abiatar veneau cu chivotul într-un cortegiu lung și trist, cu toți fiii lor. David și-a trecut mâna prin păr și a clătinat din cap.

– Numai de-asta n-am nevoie, a zis el. Trebuie să mă mișc repede și trebuie să-l fac pe Avesalom să creadă că plec zdrobit, nu că sunt un luptător care are chivotul ca punct de regrupare.

– Va trebui să-i trimiți înapoi, am spus eu.

A dat din cap și a oprit înaintarea până când preoții au putut să ajungă la el. Le-a vorbit cu glasul umil și plin de durere al unui om care nu e sigur de soarta lui.

– Duceți chivotul înapoi în oraș, a zis el. Dacă o să găsesc îndurare la Cel de Sus, o să mă aducă El înapoi și o să-mi ajute să-l văd la locul legiuit. Și dacă Cel de Sus ar spune „nu mai am nevoie de tine“, sunt pregătit pentru asta. Dar locul

chivotului e în oraș, nu în pustietate. Zilele alea s-au dus. Așa că mergeți, cu toți fiii voștri, și puneți-l din nou în tabernacol, unde îi e locul.

Am mers mai departe, desculți și cu capetele acoperite, așa cum ne spusese David, și am urcat pe Muntele Măslinilor până când am ajuns în vârf, unde am făcut un popas să ne tragem sufletul. Pe tot drumul, zeci de oameni au ieșit din case și ne-au salutat cu lacrimi în ochi. Mulți ne-au dat curmale și porumb copt, ce brumă de provizii mai aveau și ei prin cămară, ca să ne ajute să mergem mai departe. Doar unul, un membru al clanului lui Saul, a venit în fugă spre rege, aruncând cu pietre în el și potopindu-l cu insulte.

– Pleacă, pleacă, ucigașule! a urlat el. Asta ți-e pedeapsa pentru crimele pe care le-ai făcut împotriva lui Saul!

Abişai, care era mereu iute la mânie, a venit într-o clipă lângă rege, așezându-se în bătaia pietrelor, cu sabia scoasă și cu cuțitul scurt în cealaltă mână.

– De ce să-l lași pe nenorocitu' ăla să-și bată joc de tine? a mârâit el. Mă duc la el și-i tai capu'!

David a pus o mână pe Abişai și l-a oprit.

– Ce are asta de-a face cu tine? Dacă propriul meu fiu, propria mea odraslă, caută să mă omoare, de ce n-ar face neamul lui Saul același lucru?

S-a întors și a pornit-o mai departe, lăsându-l pe omul din tribul lui Beniamin să meargă pe lângă el și să arunce cu noroi și să-l batjocorească.

Am zâmbit încruntat în sinea mea când, înaintând cu greu pe lângă el, simțeam din când în când câte o piatră ce nu nimerea ținta și mă lovea pe mine din plin. Știam că David voia ca Avesalom să afle despre această umilire. David știa că fiul lui o va lua drept o dovadă în plus despre starea de spirit deplorabilă a tatălui său.

În cele din urmă am ajuns pe malul Iordanului, unde a spus David că vom face popas în noaptea aceea. Tocmai când ridicam o tabără la repezeală,

un bătrân s-a apropiat de postul de pază și a spus că vrea să-i vorbească regelui. La început nu l-am recunoscut. Ca și noi, era îmbrăcat în zdrențe. Mi-a luat un moment să-mi dau seama că era Hușai, care fusese la curtea lui Saul și-l povățuise pe David când a intrat el prima dată în suita regală după bătălia din Valea Stejarului. Era un bătrân cu scaun la cap, pe a cărui înțelepciune David punea mare preț. Slujise la curtea lui David o vreme, până când a îmbătrânit prea mult și s-a retras pe pământurile lui pe coasta dinspre apus a muntelui. David l-a salutat cu căldură și l-a tras deoparte ca să vorbească între patru ochi.

– Trebuie să fii cinstit cu tine, Hușai. Sunt impresionat și onorat că vii la mine. Dar dacă o să mergi cu noi, o să ne fii o povară, la vârsta ta. Trebuie să ne mișcăm repede și să ne oprim foarte puțin din mers.

Hușai s-a întunecat la față. David a întins o mână către el.

– Nu zic că nu poți să fii în slujba mea. Am o sarcină serioasă pentru tine, dacă vrei. Du-te în oraș. Pune tot ce știi la picioarele lui Avesalom când o să vină. Spune-i că m-ai văzut, slab și zdrobit, spune-i că mercenarii filistenii au plecat și că mi-a rămas doar grupul de soldați deprinși cu războiul. Spune-i că ești gata să-l slujești, cum m-ai slujit și pe mine cândva. Pe urmă trimite-le vorbă lui Țadoc și lui Abiatar despre toate câte le vezi și le auzi pe-acolo. Ei pot să-i trimită pe fiii lor să-mi spună despre planurile lui Avesalom. O să-l facem să cadă în cursă și să punem capăt prostiei descreierate a tânărului ăsta.

Hușai s-a înroșit de emoție. L-a îmbrățișat pe rege și a pornit-o de bunăvoie spre oraș. S-a întâmplat că a ajuns chiar când forțele lui Avesalom intrau în oraș fără să întâmpine nici o rezistență. Cei mai mulți cetățeni au rămas în casă, dar câțiva l-au salutat cu urale.

Adunându-și toate puterile, Hușai s-a împins ca să ajungă în fruntea coloanei și s-a prezentat în fața lui Avesalom strigând:

– Trăiască regele!

Avesalom a ridicat brusc o mână și a oprit cortegiul.

– Ce-i cu tine, Hușai? Asta ți-e loialitatea față de vechiul tău prieten, tatăl meu? De ce n-ai plecat cu el?

– Nici prin gând nu-mi trece! a strigat Hușai. Sunt pentru cel pe care l-au ales Cel de Sus și toți oamenii din tribul lui Israel și cu el o să rămân. Pe cine să slujesc, dacă nu pe fiul lui David? Cum am fost în slujba tatălui tău, așa sunt acum în slujba ta.

Probabil că doar un om așa de vanitos ca Avesalom ar fi acceptat această schimbare de loialitate fără să se gândească deloc. Dar așa a făcut și așa a ajuns Hușai în apropierea lui, de unde ne-a trimis vorbă despre ce s-a întâmplat după aceea. De cum a intrat în palat, Avesalom l-a chemat pe eunucul-șef.

– Adu-o pe Batșeba la mine.

– Stăpâne, Batșeba și copiii ei au plecat cu David.

Avesalom s-a încruntat și pe frunte i-au apărut niște cute adânci. Nu se așteptase la acest lucru.

– Atunci care dintre nevestele tatălui meu e aici?

Eunucul își pironise privirea în podea și pe față îi apăruseră broboane de sudoare.

– Mama ta, stăpâne. Nici una dintre celelalte. Regele a poruncit ca toate soțiile lui, în afară de mama stăpânului meu, să plece în afara orașului. Doar țiitoarele rămân aici.

Avesalom avea chipul împietrit.

– Câte?

– Stăpâne, eu nu sunt...

– Câte?

Eunucul și-a dres glasul.

– Zece, stăpâne.

– Foarte bine. Fă un cort pe acoperiș și lasă să se vadă bine înăuntru. Adu-le pe cele zece. O să mă culc cu ele în noaptea asta.

– Stăpâne, în văzul orașului? Cu țiitoarele regelui?

– Exact cum spui tu. Țiitoarele regelui. Nu sunt eu regele?

Nu știu pe câte dintre femeile acelea tinere le-a violat Avesalom în noaptea aceea. Hușai avea prea multă decență ca să stea martor și David n-a spus nimic despre această situație. De fapt, nici nu sunt sigur că a întrebat măcar. Dar chiar și una singură ar fi fost de ajuns ca să scoată în evidență un lucru: ce fusese al lui David era acum al fiului său.

Nu contează cât de mult s-a destrăbălat Avesalom, căci, odată sătul, și-a convocat consiliul de război. Amasa, generalul lui, și Ahitofel, sfetnicul lui cel mai de încredere, l-au povățuit să pornească la drum în timpul nopții ca să-l surprindă pe David vlăguit și nepregătit. Vrând să câștige timp pentru ca David să ajungă la Mahanaim, Hușai a clătinat din cap și a spus cu glas strident:

– Oamenii care încă îl urmează pe tatăl tău sunt, poate, puțini la număr, dar sunt soldați curajoși și viteji. Regele n-o să fie cu ei la noapte, poți fi sigur de asta. Și-o fi găsit el vreo ascunzătoare unde să se bage, zdrobit cum e. Dacă-ți trimiți oamenii în noaptea asta, Ioab și fratele lui, Abișai, odraslele alea afurisite ale Țeruiei, o să-ți întindă o cursă, poți fi sigur de asta.

S-a întors spre Amasa și i-a zis:

– Îi știi bine pe verii tăi. Știi cum pot să se lupte când sunt încolțiți. Și dacă pierzi oameni, chiar și numai câțiva, și totuși nu-i faci de petrecanie lui David, o să se ducă vorba peste tot și oamenii o să-și piardă încrederea în răscoala ta. Așteaptă, strânge-ți forțele de la Dan la Beer-Șeba, pune pe picioare o armată mare și așază-te tu la cârma ei.

Atunci o să ne prăvălim toți asupra lui David fiindcă suntem mulți, ca frunza și ca iarba.

Avesalom s-a uitat de la Hușai la Ahitofel, cântărind problema.

– Cred că Hușai are dreptate în privința asta. Fă apelul. O să așteptăm și o s-o pornim în marș cu toate forțele.

A căscat exagerat de mult și și-a ridicat pumnul, făcând un gest obscen înspre terasa de pe acoperiș.

– În orice caz, am făcut destul ca să-mi asigur regatul pentru o noapte.

În decurs de o oră Hușai trimisese vorbă marilor preoți, care au încredințat mesajul pentru rege fiilor lor, Ionatan și Ahimaaz, dezvăluind planurile lui Avesalom.

În timp ce fiii celor doi preoți porniseră la un drum nesigur și primejdios, evitând forțele lui Avesalom și ascunzându-se de cei care-l sprijineau, David s-a retras în cort, încercând să se odihnească. Dar într-o oră mi-am dat seama că somnul nu se lipise de el. Auzeam sunet de harpă și glasul lui, care cânta într-un fel ce era aproape de dulceața și forța de demult:

*Mulți spun despre mine,
„Yah n-o să-l izbăvească!”
Dar tu ești ca un scut în jurul meu,
Ești măreția mea, cel care mă face să ridic
capul sus de tot.
Îl strig pe Yah
Și el îmi răspunde de pe muntele lui sfânt.
Mă culc și dorm,
Mă trezesc din nou fiindcă Yah mă sprijină.²⁷*

Teamă și credință, dar credința era cea mai puternică. Cuvintele au trecut pe lângă mine și am simțit un pic de mângâiere. Încă mai cânta când m-am cufundat într-un somn odihnitor.

Ionatan și Ahimaaz au ajuns în tabăra noastră chiar înainte de mijitul zorilor. Noi ne mișcam cum ne mișcaserăm pe vremea când eram cu toții mult

mai tineri. Anii aceia de pribegie ne învățaseră ce înseamnă să fii sprinten. Când soarele se ridicase bine pe cer, toți oamenii din armata regelui trecuseră cu bine Iordanul. N-a fost ușor deloc. Apa era repede și te înviora, dar era foarte rece, căci venea de sus, din zăpezile de pe Muntele Hermon. După ce am traversat râul cu greu, m-am oprit o clipă pe malul celălalt ca să-mi storc tunica și să-mi trag sufletul. M-am uitat înapoi și am prins curaj. Străini și băștinași ai acestui pământ, trudindu-se împreună ca frații, cei care erau înotători buni ajutându-i pe cei care se prindeau cu disperare de funiile pe care le întinseserăm de pe un mal pe altul. Armata lui David, această forță formată din mai multe seminții și născută din loialitate și iubire.

Conducătorii din Mahanaim, toți devotați lui David, au trimis care după noi și o gardă de onoare să-l aducă pe David în oraș, unde ne așteptau adăpostul și proviziile. Rezultatul a fost că armata noastră, bine hrănită și odihnită, era gata de luptă când forțele lui Avesalom au pornit în urmărire.

David și-a împărțit forțele în trei companii, una condusă de Ioab, una, de Abișai și una, de Itai. Inițial a avut de gând să conducă și el un grup al lui, dar generalii l-au convins. I-au arătat că, de când moartea lui era principalul scop al lui Avesalom, odată ce s-ar fi aflat ce companie conduce el, ar fi devenit ținta celei mai aprige bătălii. Lui David nu prea i-a plăcut, dar și-a dat seama că generalii gândiseră rațional când îi aduseseră acest argument și a fost de acord să rămână în oraș și să conducă lupta de acolo.

Când trupele s-au adunat în afara zidurilor orașului, Solomon a venit la tatăl lui și l-a rugat fierbinte să i se dea voie să lupte și el. David l-a prins pe Solomon de umeri și s-a uitat la chipul plin de lumină și emoție al fiului său. A zâmbit.

— N-am crezut că ești războinic. Natan spune că interesul tău nu se îndreaptă în direcția aia.

– Asta-i altceva, a zis Solomon. Vreau să lupt pentru tine, tată. Știu să lupt. Poți să-l întrebi și pe Abișai...

David l-a strâns pe băiat în brațe și l-a ținut o clipă la pieptul lui. Solomon nu crescuse încă destul de înalt. Tatăl lui tot era cu un cap mai înalt.

– Nu e bine ca un frate să lupte împotriva altui frate, a spus David. Și, în orice caz, tu n-ai decât 13 ani.

Solomon s-a desprins ușor din strânsoarea lui David și a făcut un pas înapoi. S-a uitat drept la taică-său, fără nici o șovăială în privire.

– Da' tu câți ani aveai când l-ai ucis pe uriașul din Gat?

David a oftat și a zâmbit ca prin vis.

– Aveam mai mult.

Dar chipul i se împlânzise. S-a uitat peste umăr, spre locul în care eram eu, în spatele lui. Am dat ușor din cap. Solomon trebuia să facă acest lucru. Era dorința obișnuită a oricărui băiat care simte că se apropie vremea când va fi bărbat. Și, dincolo de asta, trebuia s-o facă pentru ca trupele să țină minte că a luptat și el. Întrucât îi știam viitorul, știam și că nu putea să-l amenințe nici o primejdie serioasă. David s-a uitat spre mine ca să-i confirm.

– Du-te, atunci, a spus David. Du-te cu Ioab. Ajută-i pe scutierii lui. Dar mai întâi mergi la armurier. N-o să te duci la bătălie în tunică.

Când Solomon a pornit-o în goană spre armurărie, David mi-a făcut un semn.

– Știi că n-o să pățească nimic.

Nu era o întrebare.

– Dar, oricum, du-te cu el. O să-mi fie mai ușor dacă știi că ești lângă el.

Când mi-am legat jambierele, m-am bucurat că pielea era unsă și se înfășura bine pe picior și i-am mulțumit în gând lui Muwat pentru că-mi ținuse în stare bună lucrurile în toți anii când, din fericire, nu avusesem nevoie de ele. Nu mă gândisem că voi merge din nou la luptă.

Când cei care erau de strajă au trimis vorbă că forțele lui Avesalom se apropiau de Iordan, David și-a chemat generalii la el. După câteva cuvinte mișcătoare de mulțumire pentru loialitatea și ajutorul dat, s-a uitat la mâinile lui și a oftat din toți rărunchii.

– Ce-o să vă spun acum n-o să convină unora dintre voi.

Le-a aruncat o privire pătrunzătoare lui Ioab și lui Abișai.

– Cu toate astea, o să spun ce am pe suflet. Purtați-vă blând cu băiatul meu, Avesalom, de dragul meu. Trimiteți vorbă trupelor voastre să-l aducă viu.

Itai n-a schițat nici un gest, nimic. Abișai s-a încruntat. Dar Ioab de-abia a putut să se stăpânească. S-a făcut roșu la față din cauza efortului de care a fost nevoie ca să-și stăpânească dezgustul ce i se citea pe chip.

Când a venit timpul, bătălia a avut loc în Pădurea lui Efraim, pe malul dinspre răsărit al Iordanului. Bănuind ce se va întâmpla, Ioab făcuse în așa fel încât o companie să vină în spatele armatei lui Avesalom după ce trecea râul pentru a-i tăia retragerea și pentru a o forța să meargă înainte și să intre pe terenul dur și neprimitor al malului dinspre răsărit. Mi-ar plăcea să scriu că a fost o capodoperă de strategie, în care nebunia plină de emfază a lui Avesalom a luat sfârșit cu puține pierderi de vieți omenești. Din păcate, nu s-a întâmplat așa. Bătălia a fost o baie de sânge ce a ieșit în evidență prin dezorientarea creată de pădurea deasă, de lăstărișul de pe jos și de pietrele ce ieșeau din pământ, împiedicând mișcarea și coordonarea, pe a noastră ca și pe a lor. A avut loc un mare măcel, în care se spune că pădurea a devorat mai mulți luptători decât sabia. A fost înfiorător. Au murit niște oameni în chinuri cumplite. Un foc, care a fost pus pentru a scoate o unitate din pădure și pentru a o împinge în câmp

deschis, a ieșit de sub control când vânturile și-au schimbat direcția pe neașteptate. Vâlvătaia a înghițit mai mult de o sută de oameni. Au fost și soldați de-ai noștri printre cei mistuiți de flăcări. Când am găsit cadavrele, erau niște schelete înnegrite. Alții, care au căzut răniți, au fost mâncați de vii, acolo unde erau, de lei și mistreți ce hălăduiau prin pădure.

Era în firea lui Ioab să conducă operațiile de pe front și am trăit alături de el o zi la fel de sângeroasă ca multe altele pe care le trăiserăm împreună. Solomon a luptat cu pricepere și cu curaj, dar n-am văzut la el nimic din zelul de războinic al tatălui său, nici un pic de înflăcărare când era vorba să ucidă, nici un pic de sete de sânge. Și-a dovedit curajul când un alt scutier tânăr a căzut rănit în câmp deschis, țintă ușoară pentru arcașii inamici. Solomon a fost cel care a alergat prin ploaia de săgeți ca să-l tragă pe tânăr la adăpost.

Cum se întâmplă uneori, pe la mijlocul după-amiezii lupta s-a mai potolit. M-am trezit într-un grup de luptători strâns în jurul lui Ioab. Era aplecat, cu mâinile pe genunchi, cu respirația tăiată, când unul dintre căpitanii lui dintr-o unitate separată a țâșnit dintre tufișuri, strigând în gura mare că are un mesaj pentru general.

Deși n-am putut să-mi aduc aminte cum îl cheamă, știam că e unul dintre căpitanii de bază ai lui Ioab. Asudat și plin de sânge, a spus, aproape sufocându-se, că tocmai îl lăsase pe Avesalom atârnat într-un copac.

– Cum adică? a zis Ioab țăfnos.

– I-am învins garda personală... a fost luptă crâncenă, mulți morți. Când a văzut că oamenii lui cei mai buni căzuseră... uciși sau răniți, toți până la unu'... a luat-o la fugă ca să scape cu viață. S-a gândit c-o să ne scape printre degete dac-o să-și bage catârca într-o pădurice deasă de stejari. Îl mâna pe bietul animal... lovindu-l cu călcâiele

până la sânge. Catârca dădea din cap și sărea în lături. N-a putut cu niciun chip s-o stăpânească.

Când vorbea el, eu simțeam cum catârca, plină de vânătași, primea loviturile dureroase pe care Avesalom i le dădea cu cruzime și cum mâna lui neiertătoare îi răsucea zăbala în gură. Simțeam cum îi bate inima generoasă mai-mai să-i sară din piept, trecând dincolo de puterea obișnuită de a îndura. Vedeam în momentul acela cum vedea ea de obicei, în arce imense de fiecare parte a capului, dar nimic, absolut nimic drept în față. Simțeam teama ei cumplită de lumina și umbra care se tot schimbau pe măsură ce înainta printre copaci. Mirosurile copleșitoare ne asaltaseră... mirosul greu de sânge, duhoarea zămislită de teamă, venind de la omul din spinarea mea. Pentru un timp, am încetat să mai fiu Natan, cel care stătea în lumină, și am devenit chiar catârca însăși. Călcâiul ascuțit al lui Avesalom mi-a intrat din nou în carne. Am dat cu copitele. Avesalom s-a aplecat înainte ca să mă apuce de coamă, dar, când a făcut gestul acesta, m-am ridicat în două picioare și l-am aruncat cu capul înainte, drept în creanga răsucită și noduroasă a stejarului. Cele două jumătăți ale crengii crescuseră una peste alta și una în jurul celeilalte ca niște picioare încrucișate și, de-a lungul anilor, luaseră o asemenea formă încât una dintre ele a cedat când prințul a dat cu capul în ea și s-a deschis destul de mult ca să-i prindă gâtul, apoi a trosnit, într-o secundă, și l-a fixat într-un laț de lemn, o spânzurătoare vie. Am sărit în lături de sub el, eliberându-mă de această greutate care mă chinuia. Apoi m-am repezit înainte, lăsându-l atârnat fără să poată să mai facă nimic, suspendat între cer și pământ. Nălucirea s-a sfârșit. Am văzut și am mirosit din nou ca un om, cu ochii și prin nări.

– Atârnat? a zis Ioab cu glas aspru. Deci e mort mișelul?

– Nu. Încă trăiește, acolo, prins între crengile copacului ăluia înalt... Poți să-i vezi coroana de aici, a zis el, ridicând un braț tremurător și arătând spre copacul cu pricina.

Am văzut copacul spre care arătase el... impunător, mlădios, cu frunzele-i aproape rotunde tremurând și sclipind în lumina care cădea pieziș.

Ioab a apucat repede frâul și s-a repezit să-și încalece catârul.

– Ai văzut una ca asta și nu l-ai omorât? Ți-aș fi dat zece shekeli de argint și o centură.

– Nici pentru o mie de shekeli n-aș fi ridicat mâna la fiul regelui. Știm care e porunca regelui. Dacă aș fi încălcat-o, mi-ai fi luat tu apărarea în fața furiei lui?

Ioab n-a răspuns. Și-a întors catârul spre unul dintre scutierii lui și a apucat repede trei săgeți din tolba băiatului. Pe urmă și-a îndemnat catârul s-o ia spre desiș. Solomon a încălecat și el și a pornit-o în galop în urma lui. Ceilalți însoțitori ai lui Ioab s-au luat după el.

Avesalom trebuie să fi auzit că veneam. Ioab și-a oprit catârul și s-a uitat în sus spre Avesalom. Chipul lui aspru și bătut de vânturi și ploi s-a mai îndulcit, făcând loc unui rânjet plin de satisfacție. Solomon s-a oprit în spatele lui, cu mușchii feței încordați. Ochii lui Avesalom, roșii și ieșiți din orbite, s-au făcut cât cepele de frică. A încercat să scoată un strigăt gătuit, dar de pe buzele lui care se învinețeau nu s-a auzit nimic. S-a căznit să se elibereze din strânsoare, trăgând de crăci cu toată puterea și julindu-și mâinile până la sânge în efortul fără șanse de a da crengile la o parte. Dar apăsarea de pe gât, care îi lua tot aerul, l-a dat gata în scurt timp. Tot ce putea face era să-și folosească puterea tot mai slabă ca să apuce bine crăcile și să se sprijine cu toată greutatea, sperând să se ridice câte puțin, sau, cel puțin, să poată trage o gură de aer cât de slabă. Îi tremurau brațele de încordare.

Părul lui lung s-a răsucit printre ramuri ca lâna pe fus.

Dacă Ioab ar fi așteptat, chiar și numai câteva minute, Avesalom și-ar fi dat duhul cu siguranță, sufocându-se. Dar întrucât Avesalom umblase cu limba scoasă după putere, și Ioab umbla acum cu limba scoasă după dreptate. A luat cele trei săgeți, pe care le ținea strâns cu pumnul stâng, și și-a îndemnat catârul înainte. A luat o săgeată în mâna dreaptă.

– Asta, a strigat el, înfigând săgeata în pieptul lui Avesalom, e pentru că ți-ai trădat tatăl! Asta, a mai zis el, împlântând-o pe a doua, e pentru că i-ai furat tronul. Și asta, a spus el, împingând cu putere ultima săgeată, e pentru că m-ai luat de prost.

Trupul lui Avesalom s-a lăsat în jos. Chipul lui frumos s-a transformat în ceva grotesc, care se învinețea văzând cu ochii. Limba umflată îi atârna fleșcăită din gură. Chiuind ușurați și setoși de sânge, scutierii lui Ioab s-au îngrămădit și au înșfăcat cadavrul, smulgându-l dintre crengile ramificate și târându-l în țărână. Jumătate din părul lui Avesalom atârna în crengi, împreună cu fâșii însângerate jupuite din pielea capului. Doar Solomon a rămas în spate, cu privirile pierdute și buzele strânse. Când tinerii s-au dat înapoi de lângă cadavru, doar atunci a făcut și el câțiva pași înainte. S-a aplecat și a luat de jos câte o piatră în fiecare mână. Pentru o clipă a lăsat impresia că avea de gând să profaneze și el cadavrul fratelui său. Dar a îngenuncheat și a așezat pietrele plin de respect. Apoi s-a ridicat și s-a uitat în jur să vadă dacă mai găsește altele. Ceilalți tineri s-au uitat la Ioab nedumeriți. El și-a ridicat bărbia și și-a îndoit brațele.

– Puneți și voi mâna, a zis el. Ajutați-l!

Când soarele care tocmai apunea s-a strecurat printre coroanele copacilor, singurele sunete care se auzeau erau târâitul picioarelor prin frunze și zornăitul pietrelor ce se așezau pe trupul zdrobit al

lui Avesalom, pe măsură ce movila se ridica în jurul său. Când s-au terminat toate astea, Solomon și-a aruncat pământ în păr și și-a sfâșiat tunică. Dar când a zis cuvintele din rugăciunea pentru morți, ochii îi erau fără lacrimi și glasul neșovăielnic.

Ioab s-a întors și a pornit-o înapoi spre partea principală a armatei sale, unde a poruncit să se sune cornii în semn de victorie. Solomon și cu mine ne-am întors la Mahanaim ca să stăm cu David. Știam că nu putea nici unul dintre noi să ajungă înainte de vestea morții lui Avesalom, așa că nu ne-am zdrobit să mergem mai repede, lăsând catării care ne duceau în spinare să se odihnească. Îi dureau picioarele și erau osteniți de atâtea lupte. Noi mergeam și sunetul de shofar se transmitea de la o unitate la alta, având ecou peste tot în jurul nostru prin văzduhul plin de fum. Când au auzit sunetul înalt și vivace, forțele lui Avesalom s-au împrăștiat și au fugit. Știau că răskoala lor dăduse greș. Ioab a trimis ordine peste tot: Lăsați-i să treacă râul. Fără alți morți. Fără urmărire.

Psalmul 3 al lui David, versetele 2–5 (n.red.)

XXVI

Cu mult înainte ca Solomon și cu mine să ajungem la porțile Mahanaimului, o santinelă de pe turn a strigat la David că a văzut un om venind în fugă, singur.

David a sărit ca un arc.

– Dacă e singur, înseamnă că aduce vești.

Și-a pus mâna streășină la ochi, scrutând depărtarea ca să vadă mesagerul. De cum l-a zărit cât de cât, a plecat de lângă poartă, unde stătea, și a alergat ca să-l întâmpine.

Când s-a mai micșorat distanța dintre ei, mesagerul a strigat:

– Totu-i bine! Slavă Celui de Sus, care i-a pedepsit pe cei ce-au ridicat mâna împotriva regelui.

– Băiatul meu, Avesalom, e teafăr? i-a strigat David.

– Regele meu să știe că Cel de Sus te-a răzbunat pe toți cei care s-au ridicat împotriva ta!

– Băiatul meu, Avesalom, e teafăr? a întrebat David din nou cu glasul tremurându-i.

Fiindcă era străin, poate, mesagerul n-a știut cum vor fi primite cuvintele pe care avea să le spună acum. Glasul îi era vesel.

– Fie ca dușmanii regelui și toți cei care s-au ridicat împotriva ta ca să-ți faci rău să pățească ce-a pățit tânărul ăla!

Regele s-a încovrigat de durere. A plecat, împingându-i orbește din calea lui pe toți cei care s-au repezit să-i aducă alinare. S-a dus înapoi la poartă, clătinându-se pe picioare și zbierând ca un măgar bătut. Batșeba mi-a spus toate aceste lucruri când am sosit cu Solomon. I s-a luminat chipul o clipă când și-a văzut fiul viu și nevătămat, dar privirea în gol, spaima și îngrijorarea i-au întunecat din nou chipul.

– E nemângâiat, mi-a zis ea.

Ne-am dus spre apartamentul lui. Stătea pe canapea cu fața în jos, în camera din mijloc, și nu ne-a lăsat să intrăm. Prin ușă am deslușit vorbele care îți zgâriau auzul, repetate întruna:

– Fiul meu, Avesalom. Vai, fiul meu, fiul meu, Avesalom! Mai bine-aș fi murit eu în locul tău! Vai, Avesalom, fiul meu, fiul meu!

De cealaltă parte a ușii am simțit cum un suspin din tot sufletul m-a făcut să mă cutremur. David nu știa, nu avea cum să știe, dar cu această ultimă pierdere, pedeapsa lui, pedeapsa împătrită pe care el însuși o alesese și o hotărâse, luase sfârșit. Copilul fără nume. Tamar. Amnon. Avesalom. Aceasta era ultima mare durere din lunga lui viață și cea mai cumplită dintre toate.

Totuși, a fost greu pentru luptătorii sleiți de puteri pe câmpul de bătălie care se întorceau în oraș. Se așteptau să fie primiți cu cântări și veselie. În loc de asta, a trebuit să se strecoare în orașul în care domnea o tăcere ca de înmormântare.

Când a ajuns la palatul învăluit în tăcere, Ioab a turbat de furie. A intrat ca o furtună în anticameră, unde stăteam eu cu Solomon și Batșeba, și a trecut pe lângă cei care încercau să-l oprească, barându-i calea.

– O să intru la rege, pentru care tocmai am câștigat victoria, chiar dacă el vrea sau nu.

N-am încercat să-l țin pe loc, ci m-am dus după el. Ușa cea grea aproape m-a lovit în cap când a trântit-o cu furie. Am pus un picior ca să n-o las să se închidă și m-am strecurat într-o parte după el. Regele stătea culcat pe canapea, cu fața la perete. Avea capul acoperit cu un șal. Ioab stătea deasupra regelui, cu brațele îndoite și picioarele depărtate. Pe chipul lui Ioab se vedea tot. Abia a putut să rostească vorbele, așa de furios era:

– Ce înseamnă toate astea?

Regele s-a întors pe o parte, și-a ridicat șalul de pe față o clipă, s-a uitat în sus la Ioab cu ochi

umezi și goi și pe urmă s-a aruncat din nou cu fața în jos, gemând.

– Îți dai măcar seama ce faci? a zis Ioab cu ton ridicat. I-ai umilit pe toți cei care au fost și sunt cu tine, pe noi toți, cei care astăzi ți-am salvat viața. Și viața fiilor și fiicelor tale și viața nevestelor și țiitoarelor tale. Îi iubești pe cei care te urăsc și îi urăști pe cei care te iubesc. Căci astăzi ai arătat clar că ofițerii și soldații de rând nu înseamnă nimic pentru tine. Dacă Avesalom ar trăi astăzi și noi, ceilalți, am fi morți, ți-ar plăcea mai mult? Sigur că ți-ar plăcea! Tâmpitule, ai vrea să fie așa!

David nu s-a mișcat. Ioab a lovit tare patul cu piciorul.

– Scoală-te! Vino afară și spune-le o vorbă bună celor care ți-au fost și-ți sunt încă loiali! Fiindcă îți jur că, dacă nu te scoli și nu te duci afară, și nu le arăți oamenilor ăstora iubirea pe care o merită, dimineată nici unul dintre noi n-o să mai fie aici.

Încet, regele a ridicat o mână și și-a tras șalul de pe fața palidă. Și-a fixat privirea asupra lui Ioab. Era privirea cea mai pierdută și cea mai rece din câte am văzut eu vreodată. S-a sculat în picioare. S-a dus agale spre urcior, a turnat apă în lighean și și-a dat pe față. Și-a trecut mâna prin părul umed și s-a ridicat cât era de înalt. A tras aer în piept și, fără să se uite înapoi spre Ioab, a spus cu glas scăzut și fără viață:

– O să fac cum spui tu și o să-mi calc în picioare veșmântul de doliu, chiar dacă nu-mi calc în picioare durerea.

S-a oprit o clipă asupra acelui ultim cuvânt, dar a mai tras o dată aer în piept și și-a regăsit echilibrul.

– Trimite-i vorbă lui Amasa. Mi-e rudă la fel cum îmi ești și tu. Dar tu mi-ai ucis fiul și el l-a slujit. Prin urmare, o să-l iau pe el să-mi conducă armata. Nu pe tine. Pe tine, a zis el întorcându-se și aruncându-i lui Ioab o privire ucigătoare, te las la vatră.

David a ieșit, mergând foarte drept. I-am văzut pe chip încordarea, efortul cu care făcea fiecare pas. S-a dus la poartă și și-a chemat soldații. Și a stat acolo, ore în șir, când au trecut soldații pe acolo, discutând pe îndelete cu fiecare om care voia să schimbe o vorbă cu el. Nu și-a ascuns durerea în fața lor. Nici n-a trebuit. Spre deosebire de Ioab, soldații de rând nu i-au găsit vină pentru că suferea ca un câine. Îl cunoșteau. Îi cunoșteau defectele. Într-adevăr, cred că îl iubeau cu atât mai mult cu cât avea defecte, ca și ei, și nu-și ascundea firea pătimasă și nu fără cusur.

Nu m-am dus jos cu el, ci am rămas în dormitor cu Ioab. Am văzut cum vâlvătaia furiei lui se domolește până când fața lui Ioab a luat culoarea cenușie a mortarului. Am făcut un semn să fim lăsați singuri și am turnat un pahar de vin. A trebuit să i-l pun în mână și să-i așez degetele pe piciorul pocalului.

Cum am rămas singuri, cu ușa închisă, i-am spus cu glas scăzut:

– Nimic nu e așa cum pare. Nu pune la inimă!

Ioab a ieșit brusc din transa în care împietrise și s-a uitat la mine, mai-mai să mă mănânce.

– „Nu pune la inimă“? Ți-ai pierdut mințile de tot? Am fost îndepărtat de la conducerea armatei, eu, care i-am salvat nenorocita aia de viață de un milion de ori, care l-am urmat, care am ucis pentru el... „Nu pune la inimă“ când îl pune pe trădătorul ăla în locul meu?

– Trebuie să-ți dai seama că e un truc, am zis eu. Are nevoie de Amasa ca să-i aducă pe răsculați înapoi, de partea lui. Nu se poate întoarce în oraș dacă jumătate din oameni se fac mici de frică, temându-se de mânia lui fiindcă l-au ovaționat pe trădătorul de fiu-său. Și mai trebuie să-i câștige din nou pe cei care încă sunt împotriva lui și vor să-l sprijine pe următorul care îi poate strânge pe cei ce i-au rămas loiali lui Saul. Totdeauna a fost vulpoi, știi bine asta. Își folosește durerea pentru fiul lui și

furia împotriva ta ca paravan pentru a-și ascunde adevăratele intenții. Are nevoie de Amasa. Deocamdată. Dar nu pentru multă vreme. Ai răbdare. Așteaptă să vină momentul potrivit. Înghite-ți mândria. Când regatul va fi din nou unit cum a fost înainte, atunci o să poți să te răzbuni pentru că ai fost disprețuit. Gândește-te la treaba asta. Vei vedea că am dreptate. Tu nu ești ca frații tăi. Nu ești repezit ca Asael și Abişai. N-ai fost niciodată. Acest regat este atât opera ta, cât și a regelui, în egală măsură. Așa că nu-l arunca cât colo într-un moment de furie, indiferent cât de justificată e.

Ioab a golit pocalul cu vin și l-a trântit cu zgomot pe masă.

– Tu vorbești și iar vorbești. Și eu nu știu niciodată ce să-nțeleg din vorbele tale. Tu *știi* lucrurile astea? Sau te folosești de mine pentru vreun alt scop? Dacă el e vulpoi, tu ce ești? Șarpe? Șobolan? Zici că-l slujești și totuși l-ai lăsat să se bage în toate nenorocirile și dezastrele posibile. Nu știu niciodată pe ce teren dansez când sunt cu tine. Ce spui tu poate fi aur curat sau poate să nu valoreze nici cât o găleată cu pișat. Cum poate un om normal să te dibuie? Eu, unu', nici măcar nu te *cunosc* după toți anii ăștia mulți.

Mi-am desfăcut palmele în semn că n-am ce-i face.

– Tot ce spui e adevărat, am zis eu. Sunt o boare, o adiere, nimic altceva decât vântul care se întoarce mereu la noi. Pot doar să te rog să crezi că sunt în slujba regelui. A acestui regat pentru care ai făcut atât de mult ca să-l ridici. Acum vei face ceea ce trebuie să faci. Dar gândește-te la ce am spus.

Apoi l-am lăsat acolo și m-am dus să-l caut pe Solomon. Era important să-l aduc cu mine, să stăm în spatele regelui, în așa fel încât să fim acolo dacă se întoarce ca să ne caute.

XXVII

David părea că a mai prins ceva puteri din revărsarea de dragoste pe care simțea că i-o dau luptătorii lui când veneau la poartă unul câte unul. În orice caz, și-a recăpătat echilibrul în suficientă măsură încât să ia cu abilitate hotărârile care i se cereau în acel moment delicat. Ne-am așezat la Mahanaim ca să ne îngropăm morții, să-i jelim pe cei căzuți și să le oblojim rănile celorlalți. Între timp, David a trimis emisari în oraș și în provincii ca să împartă iertare și să risipească teama răsculaților, care se așteptaseră să sufere de pe urma răzbunării. La asta, înălțarea în grad a lui Amasa i-a fost de mare folos. Dar Amasa nu era nici pe jumătate generalul – sau omul – care era Ioab, iar eu simțeam în fundul sufletului că David știa acest lucru. Un semn că așa stăteau lucrurile: și-a reîmpărțit armata și a distribuit posturile de comandă. L-a lăsat pe Itai, numai pe el, în fruntea filistenilor lui loiali. Benaia era tot comandantul celorlalte forțe străine, inclusiv garda personală a regelui. Dar exemplul cel mai grăitor, Abișai a rămas comandantul propriei companii și i s-a dat și unitatea fratelui său. Așa că în ce-l privea pe Amasa, s-a pus stavilă serioasă autorității lui asupra forțelor armate ale lui David.

Întoarcerea în Ir David a fost însoțită de mare pompă și veselie. Ne-am întors într-un fel foarte diferit de cel în care plecaserăm. David a fost escortat până acasă de un contingent în care erau reprezentanți ai tuturor regiunilor și triburilor. Se cânta muzică, bineînțeles, și se dansa. Toți cei care veniseră la sala de audiențe să ceară împăcarea au căpătat-o. A fost cruțată chiar și viața lui Șimei, rubedenia lui Saul care aruncase cu pietre în David când fugeam din oraș. Abișai a protestat, bineînțeles, implorându-l pe rege să-l lase să-i facă el de petrecanie, dar regele l-a muștrat și a spus că îi va arăta milă. Iertându-l chiar și pe unul ca

acesta, David a fost sigur că mesajul lui fusese clar. Era din nou pe tron, ca rege al tuturor fiilor lui Israel.

Ceea ce nu înseamnă că a fost pace în anii de asfințit ai domniei lui. Oamenii noștri, care sunt predispuși la ceartă, ațâță imediat nemulțumirile, se dau de partea unuia sau altuia și instigă la revoltă. Dar, în acei ultimi ani, David a avut o mână sigură și a luat hotărâri la rece și cu moderație. A fost ca și cum zilele lui, care erau tot mai puține, și vama pe care a trebuit s-o plătească pentru boala lui l-au făcut și mai conștient de limitele puterii sale. Și având mai puțin, a cheltuit cu mai multă înțelepciune. Fiind atent la necazurile mici, a făcut în așa fel încât să fie sigur că nu vor coace în ele și nu se vor transforma în dușmăanii de moarte, greu de suportat. Dacă revendicarea fundamentală era rezonabilă ca intensitate și anvergură, David, peste care trecuseră ani mulți, foarte probabil o susținea. Dar, din contră, același David, peste care trecuseră anii, era mai puțin probabil că va trece cu vederea orice semn, cât de mic, sau orice vorbă potrivnică prevestitoare de o posibilă răzvrătire. Dacă îi ajungea la urechi faptul că un anumit individ instiga la schismă, omul acela era eliminat fără cea mai mică întârziere.

În lunile care au urmat după întoarcerea în oraș, David l-a tras pe Adonia mai aproape de el, cu gândul de a-i pune la încercare destoinicia, acum, că nu mai era ținut cu totul în umbră de nemiloșii lui frați mai mari. Era clar că Adonia se aștepta la acest lucru, căci s-a umflat în pene când regele i-a dat atenție. Dar a devenit dureros de clar că Adonia avea posibilități modeste și o putere limitată de a înțelege. În foarte scurt timp, David și-a pierdut răbdarea și nu l-a mai inclus în cele mai importante consilii, dându-și seama că-i era mai ușor să ajungă la un rezultat concret cu cei care știau ce și cum gândește decât să trebuiască să

explice pe larg fiecare amănunt despre felul în care gândea.

Netrecându-i prin cap să ia acest lucru drept un semn de dispreț, Adonia l-a luat drept un semn că are libertatea să-și reia preocupările lui de desfrânat. Încerca să-l imite pe Avesalom, dacă nu ca pricepere, atunci cel puțin în excесе, luându-și *merkavot* și cai, tocmind niște oameni iuți de picior și, în general, având toate pretențiile unui tânăr care se așteaptă să fie rege. Așa cum era tipic pentru el, David n-a făcut nimic ca să pună stavilă acestor porniri, ci doar a ridicat din umeri cu îngăduință față de aceste capricii, când i se atrăgea atenția asupra lor.

Adonia era frumos ca Avesalom, dar nu avea nimic din spiritul și încrederea de sine care îl caracterizau pe acela. Avesalom moștenise multe de la mama lui: simțul predestinării care venea din obârșia ei de viță nobilă, rafinamentul și îndreptățirea care veneau de la faptul că era fiul unei soții favorite, ea însăși de neam regesc. Adonia nu avea nici unul dintre aceste avantaje. Cu mama lui, Haghita, fusese una dintre căsătoriile de natură politică lipsite de importanță, din anii precari de început de la Hebron. Nu a fost niciodată preferata regelui. Cum a avut un fiu de la ea, David și-a pierdut interesul pentru Haghita. Regele rareori trimitea după ea și, ca orice băiat de vârsta lui, Adonia simțea foarte profund lipsa de considerație. A fost, cred eu, o sămânță mică și amară pe care David a hrănit-o cu invidie de-a lungul timpului.

Avesalom avea alte calități care îi lipseau lui Adonia, pe lângă avantajul de a se fi născut în purpură. Avesalom dorise să câștige inimile oamenilor și avea un simț înnăscut despre ce trebuia să facă pentru a obține acest lucru. Adonia nu avea nici urmă de asemenea calități. Vanitos și lipsit de orice valoare, cultiva doar lingușitori și oportuniști. Se găseau întotdeauna destui care erau

gata oricând să se gudure pe lângă un tânăr chipeș, care aștepta să se urce pe tron. Unii dintre adeptii lui Avesalom au nimerit în cercul lui Adonia, în căutarea strălucirii superficiale pe care le-o oferea. Nici una din toate aceste chestiuni nu era de mirare.

Ce m-a mirat însă a fost Ioab. A devenit clar, într-un timp foarte scurt, că Ioab devenise principalul susținător al lui Adonia. Am mai spus că Ioab mă făcea vinovat de înstrăinarea lui față de rege. Așa că nu avea nici o aplecare ca să-l sprijine pe Solomon, văzându-l ca pe o creație a mea, indiferent de meritele pe care le avea. Bănuiesc că și-a transferat loialitatea către unul dintre fiii lui David pe care îl socotea că ar fi cel mai doritor ca, în schimbul loialității, să-i dea înapoi comanda deplină asupra armatei cu care se obișnuise. Am început să observ și să fiu în gardă când îmi dădeam seama cum stăteau lucrurile.

Am făcut tot ce a fost necesar ca David să afle asta. Eram ferm convins că nu-l va mai iubi niciodată pe Ioab. Dar am simțit că-i lipseau povețele lui. Și am simțit că încerca să găsească o cale de a se descotorosi de Amasa. Ioab a găsit momentul potrivit în timpul unei încercări josnice de a incita la revoltă în interiorul unei clii a tribului lui Beniamin. Și David l-a lăsat să se folosească de această ocazie. Un beniaminit nemulțumit, pe nume Șeba, a încercat să adune susținători și David, care lua măsuri la primul semn de potrivnicie, l-a trimis pe Amasa să se ocupe de chestiunea asta. Când Amasa a dat cu oiștea în gard și l-a lăsat pe Șeba și clica lui de răzvrătiți să-i scape printre degete, David a apelat la Abișai ca să preia comanda acțiunii de urmărire și a pus toate lucrurile în ordine. Ioab a plecat cu fratele lui. I-au prins din urmă pe soldații lui Amasa pe lângă piatra cea mare din Gabaon. Ioab a descălecat ca să-l salute pe Amasa, mergând spre el ca și cum s-ar fi apropiat de unul dintre frații lui

și trăgându-l mai aproape de el cu brațul drept. Amasa n-a văzut cuțitul scos din teacă din mâna lui stângă. A fost o reluare a uciderii lui Abner. Dar de această dată David nu a jelit și nici nu a blestemat. Regele s-a hotărât să privească toată treaba ca pe o pedeapsă mult prea plină de zel pe care i-a aplicat-o Ioab lui Amasa pentru neglijarea datoriei în problema cu Șeba. A fost de folos, căci Ioab a mers mai departe ca să pună capăt zilelor acelui răzvrătit fără a face vreo pagubă orașului în care se refugiase nemernicul. Făcând un gest care mi-a adus aminte de Abigail, o femeie din oraș a venit vitejește la Ioab și l-a implorat să-i cruțe concetățenii. Ioab a fost de acord. Dacă l-ar preda pe Șeba, a zis el, nu s-ar mai lupta nimeni. În noaptea aceea, un grup de oameni din oraș l-au încolțit pe Șeba, i-au tăiat capul și i l-au aruncat peste zid lui Ioab.

David și-a exprimat public bucuria că orașul fusese cruțat și l-a lăudat pe Ioab pentru felul în care a tratat incidentul, folosindu-se de ocazie ca să-i dea înapoi lui Ioab funcția de conducător al armatelor. Dar nu avea comanda deplină pe care o avusese odată. David nu s-a atins de autoritatea pe care o împărțise când crease funcția pentru Amasa, ceea ce însemna că Ioab nu avea puterea de a comanda direct forțele lui Itai sau, și mai important, pe cele ale lui Benaia. Știam că treaba asta îl înfuria pe Ioab. Zidul ridicat de uciderea lui Avesalom îl despărțea încă de David. Într-o oarecare măsură, Ioab a continuat să mă acuze pe mine ca și cum aș fi putut în vreun fel să preîntâmpin evenimentele care duseseră la această înstrăinare. În ceea ce mă privește, nici nu-mi păsa. Ioab și cu mine nu ne plăcuserăm niciodată – și nu ne plăcuserăm din acea primă clipă de pe coridorul casei părintești. În cel mai bun caz, fuseserăm civilizați și reușiserăm să lucrăm împreună pentru aceleași scopuri. Dar acum scopurile mele erau diferite de ale lui.

XXVIII

Mi s-a îngăduit să văd multe lucruri. Dar un singur lucru nu l-am văzut. N-am știut cum avea să se sfârșească viața lui David. Îmi închipuisem doar, de multe ori. Cum să nu? Când Saul ne hăituia pe dealurile sterpe sau când săgețile filistenilor întunecau cerul de deasupra capetelor noastre ori când uleiul fierbinte, anume pregătit pentru el, a curs în șiroaie de pe metereze, improșcându-mă și făcându-mi umerii numai bășici, moartea fusese la doi pași. Când am stat între el și războinicii lui înfuriați și înnebuniți de durere sau când m-am zbatut ca să mă țin bine în apele repezi ale Iordanului, umbra morții l-a pândit neîncetat. Totul, absolut totul din viețile noastre, care se împletiseră, mă pregătise să fiu martor la o moarte violentă. Dar o moarte tăcută, care stă la pândă și se fofilează pe urmele bătrâneții și bolii... la așa ceva nu mă gândisem. Nu prevăzusem că ar fi posibil.

N-aș fi putut niciodată să mi-l închipui pe David așa cum arăta la sfârșit: o aschimodie care tremura sub un munte de așternuturi. Fiindcă fusese așa de voinic, boala nu s-a grăbit să-l ia în primire. Dar la șaptezeci de ani, părea în sfârșit terminat. Trupul lui și-a pierdut toată puterea de a se încălzi. Tremuratul fără întrerupere era distrugător și l-a sleit de putere până când n-a mai putut să se dea jos din pat. Și mintea lui, care era și ea stoarsă, părea că o ia razna, așa că era greu să-l faci să se ocupe de treburi în care era nevoie de cuvântul lui.

Pe măsură ce starea lui s-a înrăutățit, Batșeba s-a luptat din răputeri cu tot protocolul casei ca să rămână lângă el, zi și noapte, având grijă cum putea mai bine să-i ușureze suferința. Cred că toată lumea, probabil cu excepția regelui amețit și zăpăcit, știa exact de ce era ea acolo. Dar în vreme ce ea urmărea să câștige timp în favoarea lui

Solomon, David trăgea și el foloase de pe urma grijii pline de ardoare pe care i-o purta.

Adonia, care era încă moștenitorul prezumtiv, încerca din toate puterile să-i pună bețe în roate. Nu se cădea, pretindea el, ca soția regelui să fie prezentă acolo tot timpul. Chiar slăbit cum era, regele își primea miniștrii și generalii când era în stare de așa ceva. Oamenii aceștia n-ar trebui să aștepte într-o anticameră, pierzând timpul de pomană, în vreme ce o femeie oarecare hotăra cine poate intra la rege sau când trebuie să plece.

Lui Adonia nu-i plăcuse niciodată Batșeba. Era invidios pe ea din cauza locului pe care-l avea în afecțiunea regelui, în timp ce propria lui mamă rămânea lipsită de iubire. Dar a făcut mișcarea prea devreme, când David încă avea puterea să-i reziste. David n-a luat în seamă protestele lui Adonia și le-a spus celor din garda lui personală, aflați sub comanda lui Benaia, s-o lase pe Batșeba să intre fără restricții și să se bazeze pe cuvântul ei privind cine trebuie să vină ori să plece. Într-un mod deloc surprinzător, Solomon era adesea pe acolo, în timp ce, când Adonia sau oricare alți prinți încercau să-și vadă tatăl, se întâmpla adesea ca el să doarmă.

Deși David lăsase foarte puțin să se vadă că e îngrijorat, cred că îl apăsa grozav de tare faptul că aflase de alianța tacită dintre Adonia și Ioab, pe care nu-l iertase. Iar comportamentul lui Adonia, când i s-a permis să-și vadă tatăl, nu l-a ajutat prea mult. De fiecare dată îl măsura cu privirea pe David din creștet până-n tălpi, pe față citindu-i-se un fel de foame, exact cum un om lacom s-ar putea uita la un mielut dolofan, nerăbdător să vină ziua tăierii cât mai repede. Nu bătea din picior, dar aveai impresia că ar fi vrut s-o facă, așa de nerăbdător era să-l vadă mort. David, așa slăbit cum era, a simțit asta și era foarte scurt cu Adonia, prefăcându-se că e mai obosit decât era de fapt, ca să-l facă pe tânăr să plece cât mai curând posibil.

În zilele acelea Batșeba a făcut totul pentru a-i asigura cea mai bună îngrijire lui David. A căutat peste tot vindecători și oameni care se pricepeau la ierburi de leac, i-a căutat pe toți cei care puteau aduce o clipă de ușurare. Cea mai bună dintre aceștia s-a dovedit a fi o femeie tânără din Șunem, un pic mai răsărită decât o fetiță, care știa o grămadă de lucruri despre plante. Toate aceste lucruri, a spus ea, fuseseră transmise de la mamă la fiică în familia ei de multe generații. Știa cum să facă o fiertură de uleiuri încălzite cu boabe de piper, semințe de muștar și alte plante care dădeau căldură și aplica aceste unguente cu mișcări molcome, alinătoare, apăsând și ridicând degetele de pe biata carne stafidită a lui David în timp ce îngâna descântece cu glas scăzut într-o limbă uitată, de pe vremea străbunilor. A cerut vase cu apă fierbinte, umplute întruna, în care a pus mirodenii sfărâmate. Acestea toate dădeau odăii un miros proaspăt și sănătos, ducându-te cu gândul la mirosul mierii de pe pajiști primăvara și la mirosul pătrunzător și dătător de putere al fânului cosit de curând. Fie că a fost vorba de ierburi, de atingerea vindecătoare a fetei (era pricepută și părea că știe fiecare zgârci din trupul omului) sau, pur și simplu, de prezența unei fete tinere și încântătoare (era și frumoasă pe deasupra), dar David a dat impresia că s-a întremat de pe urma acestor tratamente. Și așa, fiindcă Batșeba a stăruit, fata, Abișag, a devenit principala îngrijitoare a lui David și cea mai credincioasă servitoare. A observat că Adonia nu se simțea deranjat de prezența ei în cameră când venea în vizită la tatăl lui. De fapt, privirea i se oprea mai des asupra ei, când aranja și pregătea leacurile, decât asupra lui taică-său.

În ce-l privește pe Solomon, el îi aducea un alt fel de alinare lui David. Prezența lui părea să-l binedispună pe David, căruia îi făcea bine să-l știe pe băiat lângă el. Uneori, când avea destulă

energie, compunea. Solomon cânta notele melodiei la harpă, așa cum îi spunea David, și scria cuvintele. Deși regele nu mai avea putere să cânte, unii dintre acești psalmi continuă să fie cei mai minunați din câți a scris el. Solomon ducea notele și cuvintele din odaia lui David direct cântăreților și cântărețelor ca să le învețe, așa că David putea să asculte cum i se cântă psalmul pe care îl compusese. Lui David părea să-i facă plăcere și Solomon era fericit să-i fie de folos în acest fel.

– Trebuie să-l asculți pe ăsta, a zis Solomon.

Încă îi plăcea să vină la mine acasă când nici unul dintre noi nu era cu regele. Nu mai era vorba de lecții. Nu mai avea nevoie de așa ceva. Spre bucuria mea, părea că-i place să stea cu mine și mă căuta ori de câte ori avea un ceas de răgaz. Fusesse la rege mai devreme și voia să ascultăm împreună compoziția cea nouă la care lucraseră împreună.

– Ascult-o, e minunată...

A fredonat melodia, urmărind versurile pe care le scrisese sub note.

– *Cel care domnește cu dreptate e ca prima rază de lumină a zorilor, o vreme fără nori, raze de soare după ploaie, atingând cu degetele verdeața pământului...* Și pe urmă mai e bucata asta, un pic mai încolo... *Nu va face el ca fiecare succes al meu să crească neîncetat și fiecare dorință să mi se împlinească? Dar cel rău va fi aruncat cât colo precum spinii...* Îmi place asta la nebunie, ... „aruncat cât colo“... simți nepăsarea gestului, violența indiferenței divine. Tare-aș vrea să am un glas ca al lui. I l-aș putea cânta eu însumi. Cred c-o să-l rog pe cântărețul ăla tânăr care a venit la noi de la Jezreel. Știi despre cine vorbesc? Are cea mai clară voce pe care-am auzit-o vreodată, în afară de cea a regelui, bineînțeles. Tare-aș vrea...

S-a oprit acolo și s-a uitat nedumerit la Muwat, care dăduse buzna în cameră, respirând greu și lăsându-și bocceaua de la piață jos, pe pardoseală.

– Ce e? am zis eu brusc, sărind ca ars de pe băncuță. S-a-ntâmpnat ceva cu regele?

Muwat a clătinat din cap, crispându-se și apăsându-se cu mâna fiindcă simțise un junghi în coaste.

– Nu. Lumea zice că starea regelui e neschimbată. Nu de rege-i vorba. De Adonia. Toată piața e în fierbere. A făcut comenzi foarte mari. Dă o petrecere, azi, la En-Rogel.

Cunoșteam locul. Era un izvor plăcut în Valea Chedronului, la miazăzi și răsărit de zidurile orașului, care se afla pe o pajiște întinsă, unde se putea aduna multă lume pentru ofrande și serbări.

– Abia am găsit o pâine și o găină de vânzare. Toată mâncarea și animalele – boi, oi, miei –, puse la foc și trimise acolo. Se zice că au fost invitați toți prinții...

– Toți prinții? l-am întrerupt eu cu asprime. Tu, nu? am mai zis, întorcându-mă spre Solomon.

– Fără discuție că nu! Ți-aș fi spus dacă m-ar...

– Așa mă gândesc și eu. Pe cine altcineva spune lumea că a mai invitat?

– Pe curtenii regelui din tribul lui Iuda... nu și pe beniaminiți, pe ei nu i-a invitat sau, oricum, așa se spune... și pe Ioab și pe Abiatar, preotul, care o să țină ceremonia ofrandelor.

– Așa? Și totuși eu nu sunt invitat, nici Solomon, care e aici de față, și nici Benaia, pun capul jos că nu.

M-am întors spre Solomon, care stătea acum cu ochii mari deschiși. L-am luat de umeri... Era aproape la fel de înalt ca mine, așa, deodată... Și am simțit cum crește puterea în mine, dureroasă și crudă, de parcă aș fi pus mâna pe o flacără adevărată. Același lucru l-a simțit și el. Ochii lui mari s-au făcut și mai mari și o răbufnire de emoție venită din adâncul sufletului a dat culoare pielii lui ca fildeşul.

– A venit timpul, am zis eu. Ești gata?

Nu mi-a răspuns în cuvinte, dar capul ridicat și umerii drepti mi-au dat răspunsul.

La palat nu a fost nevoie să întreb de Batșeba. Ne aștepta în anticameră și, în clipa când am intrat, i-a trimis afară pe cei care stăteau de pază.

– Asta e, nu-i așa? Adonia o să se declare rege astăzi.

– O să se declare... Poate c-o face chiar acum. Și dacă face asta, următorul lucru pe care îl va face este să te ucidă pe tine și pe fiul tău.

– Nu! a spus Solomon, prinzându-și mama cu brațe protectoare.

– Dă-i drumul, am zis eu. Du-te înăuntru, Batșeba, și spune-i regelui să-l pună pe Solomon pe tron. Adu-i aminte că ți-a făcut această promisiune când, din cauza păcatelor lui, a murit primul tău fiu.

S-a uitat fix la mine, cu ochii larg deschiși. Era palidă la față.

– Dar nu mi-a făcut o asemenea promisiune, a zis ea șoptit.

Am dat din mână ca să-i risipesc îngrijorarea.

– Spune acest lucru. Eu te voi sprijini.

– Nu pot, a zis ea cu glas sugrumat. Nu-i adevărat.

– Ba o vei face. Dacă-ți iubești fiul. Vei face ce este nevoie.

M-am auzit rostind cuvintele acestea. Cuvintele lui David. *Ce e nevoie*. De câte ori nu-l disprețuisem pentru cuvintele acelea! Dorința utilitaristă de a face orice în căutarea puterii. Acum și eu căutam puterea, și eu făceam ce era nevoie ca să fiu sigur că o am.

– Intră, i-am spus Batșebei. Voi veni după tine și-i voi spune că trebuie.

– Trebuie? Vrei să zici că știi că așa o să fie?

Știam oare? În momentul acela nu mai eram sigur ce știam într-adevăr. Îl văzusem pe Solomon încoronat, orașul devenit și mai mare, măreția templului de pe munte. Dar cum avea să se

petreacă acest lucru și dacă urma să înceapă astăzi, nu aveam nici cea mai mică certitudine. Nu i-am spus ce îndoială aveam. În momentul acela ea trebuia să creadă în mine.

– Am spus-o. Acum du-te.

Am lăsat-o câteva clipe și apoi am intrat și eu după ea. Stătea în genunchi lângă patul lui David și-l ținea strâns de mâna tremurândă.

– Ochii tuturor oamenilor din regatul lui Israel se uită încoace, a șoptit ea. Spune-le cine o să vină la tron după tine. Altfel..., a zis ea cu glas sugrumat. Altfel, când tu o să-ți dormi somnul de veci lângă ai tăi, Adonia o să dea poruncă să ne omoare.

Atunci am venit eu și am făcut o plecăciune adâncă, așa cum nu mai făcusem de ani de zile.

– Ai spus că Adonia va urma după tine ca rege? Fiindcă chiar acum, la petrecerea ofrandelor, cu armata lui Ioab în spate și cu preotul tău Abiatar în față, ridică pretenții la tronul tău. Ascultă și curând, probabil, vei auzi strigătele. Dacă ai poruncit acest lucru, fără să-mi spui mie, slujitorul tău, atunci nu voi mai spune nimic.

– N-am spus așa ceva, după cum bine știi, a zis el cu asprime în glas.

I-au apărut cute pe față de încordare. S-a sforțat să stea drept. Se sufoca. Pielea îi era plină de pete. Fata, Abișag, s-a repezit să-l ajute, sprijinindu-l să stea într-o poziție în care să poată respira mai ușor, apoi masându-l încet pe frunte și la tâmpile. El a dat-o la o parte.

– Batșeba! a zis el cu glas limpede. Întrucât există Dumnezeu, care m-a salvat din toate necazurile, jur că fiul tău, Solomon, o să-mi urmeze ca rege și o să stea pe tronul meu chiar în ziua asta.

Batșeba și-a plecat capul și i-a sărutat mâna plină de pete.

– Să ai viață lungă, a zis ea, după care n-a mai putut să spună nimic.

– Cheamă-i la mine pe preotul Țadok și pe Benaia.

Îl rugasem deja pe Muwat să-i aducă și cei doi așteptau afară.

– Duceți-mă la scaun, a poruncit David. Aduceți-mi mantia.

David ne-a lăsat pe Abișag și pe mine să-l ajutăm să meargă la scaunul lui de lemn sculptat, cu spătar înalt. Batșeba a aranjat mantia în jurul lui în așa fel încât să nu se vadă că tremură. Când au intrat Zadok și Benaia, David a vrut cu tot dinadinsul ca ei să aibă în față un rege, nu un invalid. Le-am văzut surprinderea pe chipuri. Benaia, care avea în fiecare zi o audiență în timpul căreia regele era adesea prea slăbit ca să-și ridice capul, s-a oprit brusc la ușă, surprins să-l vadă pe David, care semăna mai mult cu el, cel de altădată. I-am văzut bucuria nedisimulată pe chip pentru schimbarea pe care o observase. Dar când Benaia și Zadok au început să-l salute și să-i ureze numai de bine, David le-a tăiat-o scurt, dintr-odată.

– Luați-i pe soldații mei loiali și puneți-l pe Solomon pe catârul meu și duceți-l la izvorul Gihon. Zadok, Natan, voi doi o să-l ungeți acolo rege peste tot regatul lui Israel. După ce faceți asta, sunați din toate șofarele și strigați „Trăiască regele“. Pe urmă mergeți în pas de marș după el și lăsați-l să stea pe tronul meu. Căci vă spun aici: el o să-mi urmeze ca rege. Astăzi îl desemnez drept conducător peste regatul lui Israel și al lui Iuda.

Imediat ce Benaia și Zadok au ieșit, David a căzut grămadă pe scaun. L-am dus cum am putut în pat, unde s-a prăbușit pe perne, sfârșit. Abișag și-a făcut de lucru cu ierburile ei, zdrobind o mână de frunze și punându-le în apă clocotită, așa că un miros puternic și înviorător a umplut odaia.

M-am așezat în genunchi lângă David și i-am șoptit la ureche tot ce văzusem și nu putusem să-i spun, nălucirea despre regatul mare care se va ridica sub domnia fiului său, măreția și

splendoarea lui. Hotărârile pe care le va lua și care vor face ca numele lui să fie una cu înțelepciunea și cârmuirea chibzuită de-a lungul veacurilor.

– Și va fi pace, în sfârșit, am spus eu. În toate zilele domniei lui poporul acestei țări va trăi în siguranță, fiecare om cu viața lui de vie și cu smochinul său.

David a închis ochii și a surâs. Dar pe urmă m-a apucat strâns de mână.

– Și templul? a zis ei cu glas aspru.

– Templul!

I l-am construit acolo, piatră cu piatră, cu lemn de cedru sculptat cu dovleci și potire de floare, cu acoperământul de aur masiv strălucind în Sfânta Sfintelor. I-am descris fiecare amănunt din năluca mea și cred că, până la sfârșit, a văzut și el ce văzusem eu. S-a întins pe spate, respirând mai ușor. După câteva minute, i-a apărut o cută pe frunte.

– O să trebuiască să-i ucidă. Pe Ioab, sigur. Pe Adonia, poate. Pe alții...

I-am pus mâna pe frunte.

– Nu acum. Nu trebuie să te gândești la lucrul acesta astăzi. Ți promit că vei avea timp. Datorită lucrului pe care-l faci astăzi, vei avea timp să stai lângă Solomon, să-l înveți să fie rege. Să-i arăți ce trebuie să facă. N-o să-i fie ușor, cel puțin la început. Dar vei trăi să vezi cu ochii tăi începutul măreției pe care ai creat-o.

– Cu ajutorul tău, Natan. Cu ajutorul tău.

Mi-a pus o mână tremurătoare pe cap și mi-a dat binecuvântarea sa. Am simțit o răbufnire de putere cum trece prin el și pătrunde în mine și am știut că Cel de Sus era tot cu el, înviorându-i sufletul, deși trupul îi era tot mai neputincios.

Atunci a bătut cineva la ușă. Era aghiotantul lui Benaia, care îmi spunea că se adunaseră cu toții.

– Doar pe tine te așteaptă ca să pornească spre izvorul Gihon.

L-am prins pe David de mână, simțind cum se mișcă oasele sub carnea ce se lăsase.

– Odihnește-te acum, am zis eu. Odihnește-te și ascultă. Fie ca tot ce auzi să-ți aducă bucurie.

M-am sculat în picioare și i-am făcut semn Batșebei. Ea a venit și a îngenuncheat în locul meu, trecându-și mâna prin șuvițele din părul decolorat al lui David.

Afară mulțimea se aduna deja, căci se dusesse vestea pe toate străzile orașului, mai în șoaptă, mai în gura mare. Garda personală a regelui se așezase în rânduri. Armurile lustruite și scuturile vopsite în culori vii sclipeau în soare. Steagurile fluturau în briza ușoară. Zadok era acolo, în haine preoțești. Acolitul său ținea în sus marele corn cu ulei sfințit, care stătea de obicei în cortul chivotului. În mijloc era Solomon, strălucitor, îmbrăcat în haine de pânză albă ca laptele. Era deja călare pe catârca lui David. O gătiseră învelind-o cu acoperăminte ceremoniale bogate și îi pieptănaseră coama până se făcuse numai bucle. Își ținea, mândră, capul sus.

Ne-am luat locurile cuvenite, Zadok, de o parte a lui Solomon și eu, de cealaltă. Benaia a dat ordinul și am pornit în marș. Pașii soldaților pe piatră băteau un ritm de sărbătoare. Când am ajuns la Gihon, mulțimea se făcuse enormă. M-am uitat în sus la zidurile înalte ce înconjurau locul în care se aduna apa de la izvor. Oamenii stăteau câte patru, câte cinci, pe un rând, sus, pe metereze.

Solomon a descălecat și eu l-am condus la izvor.

– Priviți, am strigat eu. Solomon, fiul lui David, pe care regele însuși l-a ales în această zi, cu vrerea Celui de Sus, să-l urmeze și să stea pe tronul său așa încât să-l poată vedea cu ochii lui pe regele cel nou și fie ca Cel de Sus să-l înalțe și să-l facă și mai cunoscut tuturor.

Apoi Zadok a ieșit în față și, când a ridicat cornul, s-a făcut o liniște ca de mormânt în mulțime. A înclinat vasul, lăsând uleiul sfințit să

curgă ca un fir șerpuit de aur de la buza cornului pe capul lucitor care se plecase în fața lui.

După aceea Solomon a rămas în picioare, cu chipul plin de extaz, ridicat spre lumina soarelui. Tăcerea a erupt. S-a auzit un strigăt, „Trăiască regele!“ Și pe urmă au sunat șofarele, și zidurile au întors ecoul, până când a părut că întreg orașul, chiar și pământul, piatra și mortarul au scos un strigăt de bucurie.

La En-Rogel, Ioab s-a oprit, ținând în mână o pulpă de miel pe care tocmai o ducea la gură. A întors brusc capul în direcția din care se auzea larma.

– Ce-i cu hărmălaia asta care se-aude din oraș?

Pe lângă multe altele, se auzeau acum flaute, chimvale și tobe, iar uralele se preschimbau în cântece de slavă în vreme ce regele, care fusese uns, trecea pe străzi, mergând spre sala tronului. Ioab a aruncat carnea pe care nu apucase s-o mănânce și și-a făcut loc prin mulțime ca să ajungă la Adonia, care era și el în picioare și privea împietrit spre oraș.

Acolo, în palat, în odaia regelui, David s-a ridicat drept, în capul oaselor, când a auzit aclamațiile și sunetele făcute de șofare. A întins mâinile după Batșeba, a tras-o aproape de el și a sărutat-o. Apoi s-a lăsat pe pernele moi pe care le aranjase Abișag ca să-și rezeme trupul istovit. Cum se întâmplă uneori, a venit o clipă de răgaz când nu a mai tremurat. Fiorii reci s-au domolit. David a stat liniștit și a ascultat.

Iată ce a auzit: toți muzicanții pe care îi adusese în oraș; toți cântăreții și toate cântărețele; toți copiii care crescuseră, cu instrumente în mâini și cântece pe buze. Darul pe care îl făcuse poporului acum se întorcea la el într-o bogăție magnifică. Preschimbase orașul într-un cor spontan, într-o orchestră reunită fără veste. Marea de sunete s-a mișcat și și-a ridicat valurile sus de tot. Apoi, pentru o clipă care a durat o veșnicie, toate notele

s-au strâns la un loc, toată muzica venită din ceruri și de pe pământ, unindu-se în cele din urmă într-o armonie prelungită, sublimă și pe de-a-ntregul glorioasă.

CUVÂNT DE ÎNCHEIERE

David este primul personaj literar a cărui poveste este spusă amănunțit din fragedă pruncie până la adânci bătrâneți. Savanții au afirmat că această biografie este cea mai veche scriere istorică, precedând scrierile lui Herodot cu cel puțin o jumătate de secol. Totuși, dincolo de filele Bibliei, David nu prea a lăsat urme. Un singur text gravat, scos la iveală la Tel Dan, menționează casa lui. Niște construcții din a doua Epocă a Fierului ar fi putut să fie asociate cu un conducător de statura lui. Dar eu tind să fiu de acord cu Duff Cooper, care a tras concluzia că David trebuie să fi existat cu adevărat, căci nici un popor nu ar plăsmui un asemenea personaj cu defecte pe care să și-l facă erou național.

Din nenumăratele studii și analize făcute asupra lui David, preferințele mele se îndreaptă spre monografia clasică a lui Robert Pinksy, *The Life of David* (Schocken), și recentul studiu publicat de David Wolpe, *David: The Divided Heart* (Yale). Amândouă aceste relatări captivante acceptă personajul David cu toate contradicțiile sale uluitoare și nu simt nevoia, care este ceva obișnuit în alte biografii, de a-l venera sau de a-l detesta de la început până la sfârșit.

M-am bazat serios pe alte trei lucrări de referință: *The Jewish Study Bible* (Oxford), *City of David: The Story of Ancient Jerusalem* de Ahron Horovitz (Lambda) și *Life in Biblical Israel* de Philip J. King și Lawrence E. Stager.

Rabinul meu, Caryn Broitman, mi-a oferit multe piste valoroase de cercetare. Îi sunt recunoscătoare lui Bob Tyler de la Cohen Group pentru că m-a prezentat domnului doctor Joseph Draznin, care mi-a permis să beneficiaz de gândirea lui strategică despre felul în care David și Ioab ar fi putut proceda în asaltul orașului Iebus.

Fiul meu mai mic, Bizu Horwitz, a fost un minunat asistent de cercetare în timpul excursiei noastre în Israel, jucând rolul tânărului și sprintenului David față de greoiul meu Saul, când o pornea sărind înaintea mea în sus, pe dealurile stâncoase de după Ein Ged.

Am avut fericirea să am echipe de editori remarcabili atât în Statele Unite, cât și în Australia și aș vrea să le mulțumesc în special lui Paul Slovak, redactor extraordinar, și agentului și prietenei mele Kris Dahl.

Mii de mulțumiri cititorilor mei în fazele de început, Darleen Bungey, Elinor și Tony Horwitz, Christine Farmer și Laure Sudreau-Rippe. Dar în mod deosebit, ca întotdeauna, incomparabilului și indispensabilului Graham Thorburn.

În 2006, fiul meu în vârstă de opt ani a luat hotărârea neobișnuită de a învăța să cânte la harpă, ceea ce m-a făcut să reflectez la acel copil harpist de demult. Când a avut *bar mitzvah* peste cinci ani, a cântat un aranjament după melodia clasică a lui Leonard Cohen, „Hallelujah“. Așa că lui Nathaniel îi datorez inspirația pentru această carte.

West Tisbury, martie 2015

Table of Contents

[Nume](#)

[I](#)

[II](#)

[III](#)

[IV](#)

[V](#)

[VI](#)

[VII](#)

[VIII](#)

[IX](#)

[X](#)

[XI](#)

[XII](#)

[XIII](#)

[XIV](#)

[XV](#)

[XVI](#)

[XVII](#)

[XVIII](#)

[XIX](#)

[XX](#)

[XXI](#)

[XXII](#)

[XXIII](#)

[XXIV](#)

[XXV](#)

[XXVI](#)

[XXVII](#)

[XXVIII](#)

[Cuvânt de încheiere](#)

Table of Contents

Nume	9
I	15
II	33
III	50
IV	74
V	90
VI	103
VII	123
VIII	134
IX	164
X	179
XI	217
XII	251
XIII	262
XIV	271
XV	276
XVI	286
XVII	290
XVIII	301
XIX	312
XX	321
XXI	328
XXII	335
XXIII	341
XXIV	349
XXV	356
XXVI	373

XXVII	378
XXVIII	383
Cuvânt de încheiere	395